

เพลงสทกรณร่วมใจ

โดย ดร.วัฒนา มัคคสมัน

สทกรณ คือ การทำงานร่วมกัน
เกิดปัญหาพลัน เราช่วยกันแก้ไข
ร่วมทาง ร่วมจิต ร่วมดิดร่วมแรงร่วมใจ
แก้ปัญหาก็ได้ เพราะเราใช้ **สทกรณ**
ปัญหาก็ได้ หากเราใช้ **สทกรณ**

วันสทกรณนักเรียน

ครั้งแรกในประเทศไทย

วันที่ 7 มิถุนายน 2552

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เลขที่ 12 ถ.กรุงเกษม แขวงวัดสามพระยา กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์ 0-2281-3095, 0-2281-1900 โทรสาร 0-2282-6078

email : cpd@cpd.go.th

website : <http://www.cpd.go.th>

คู่มือ

การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษา

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การสหกรณ์ หรือการทำงานร่วมกันมีอยู่เป็นอยู่จริงในการดำเนินชีวิตของทุกคนที่ดำรงตนอยู่ในสังคม เพียงแต่ใช้ถ้อยคำกล่าวถึงการอยู่ร่วมกันด้วยพยางค์หรือประโยคหรือคำที่แตกต่างกันไป กรมส่งเสริมสหกรณ์มีภารกิจในการส่งเสริมเผยแพร่การทำงานร่วมกันตามระบบงานสหกรณ์สู่ประชาชนหลากหลายรูปแบบ สำหรับในการดำเนินการนำการสหกรณ์สู่สถานศึกษามีความเด่นชัดเมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรับสั่งในวันที่ 7 มิถุนายน 2534 กับอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ (นายเสงี่ยม มหามั่นไวย) ให้สอนสหกรณ์ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในขณะที่สถานศึกษาในเมืองมีการจัดกิจกรรมสหกรณ์เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามกระแสแห่งการให้ความสำคัญ บางโรงเรียนมีกิจกรรมสหกรณ์ต่อเนื่องมาตลอดด้วยการเห็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน บางโรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ตามสถานการณ์ของสภาพจริง การเรียนรู้การสหกรณ์จึงหลากหลาย ความเจริญก้าวหน้าครั้งสำคัญคือได้มีการผลิตครูที่จบเอกสหกรณ์ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อเป็นครูประจำการสอนในโรงเรียน

คู่มือเล่มนี้มีความเป็นมาจากการร่วมมือในจังหวัดเพชรบุรีระหว่างบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2545 โดยนางมาลีพันธุ์ ชีระพันธุ์ สหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี (ปัจจุบันเกษียณอายุราชการในตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรม) นายวินัย ศรีเจริญ ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1) และนายเสนอ ขุจันทร์ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมสหกรณ์ที่ 8 (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่) ได้ร่วมมือกันเพื่อให้มีการจัดการเรียนการสอนสหกรณ์ในสถานศึกษา โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจความสมัครใจของครูในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาการสหกรณ์ในสถานศึกษา
2. สร้างคู่มือการสอนวิชาการสหกรณ์ โดยถือใช้คู่มือภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นต้นแบบ

3. จัดอบรมครูที่สมัครเข้าอบรม 118 คน เป็นระยะเวลา 2 วัน โดยจัดเป็นสถานี่เรียนรู้ให้นักส่งเสริมสหกรณ์อธิบายเนื้อหาวิชาการสหกรณ์ ให้ศึกษานิเทศก์อธิบายเทคนิคการจัดการเรียนการสอน

4. ครูผู้ผ่านการอบรมนำไปดำเนินการจัดการเรียนรู้วิชาการสหกรณ์ในโรงเรียน

5. จัดประกวดโรงเรียนสอนวิชาการสหกรณ์ดีเด่นและมอบรางวัลในวันสหกรณ์แห่งชาติ

ปี พ.ศ.2546 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 8 (ศูนย์ฝึกอบรมสหกรณ์ที่ 8 เดิม) จัดทำโครงการขยายผลโดยจัดนิเทศครูที่สมัครเข้าร่วมโครงการใน 8 จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี จำนวน 884 คน จังหวัดละ 1 วัน แจกคู่มือการสอนสหกรณ์และให้ครูสหกรณ์ดีเด่น(ครูมาลี หนูน้อย ครูโรงเรียนบ้านสามแพรก จังหวัดเพชรบุรี) แนะนำรายละเอียดการสอนสหกรณ์

ปี พ.ศ.2547 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 8 ร่วมกับคณะศึกษานิเทศก์ (ดร. วัฒนา มัคคสมัน นายเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย นายสมบุรณ์ เย็นจิตร นางสาวสุกัญญาณี สุขสำราญ) จัดทำโครงการอบรมข้าราชการสำนักงานสหกรณ์จังหวัด 8 จังหวัด จำนวน 66 คน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้เป็นครูสหกรณ์ โดยกำหนดหลักสูตรอบรม 5 วัน ระหว่างการอบรมจัดให้ปฏิบัติการสอนจริงในโรงเรียนประถมศึกษา 44 โรงเรียน นายณรงค์ ชารมรรค ผู้ตรวจราชการ เขต 4 ได้ตรวจเยี่ยมการปฏิบัติการเรียนการสอน พบว่า เป็นการปฏิบัติการกิจเพื่อการส่งเสริมสหกรณ์ในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง จึงบันทึกหนังสือเรียนอธิบายการส่งเสริมสหกรณ์ (นายบุญมี จันทรวงศ์) ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานศึกษาความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการเรียนการสอนเรื่องการสหกรณ์ในสถานศึกษา ให้เป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดทั่วประเทศแต่ไม่มีความก้าวหน้า ขณะเดียวกันนายจิตรกร สามประดิษฐ์ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองอธิบดี) ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีให้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 1 - 20 จัดอบรมครูผู้สอนวิชาการสหกรณ์ทั่วประเทศศูนย์ละ 1 รุ่น รุ่นละ 60 คน 20 รุ่น รวม 1,200 คน และแผนปฏิบัติงานประจำปี 2548 รวม 20 รุ่น 1,000 คน อันเป็นจุดสำคัญของการแพร่ขยายการสหกรณ์ในสถานศึกษาทั่วประเทศ

ปี พ.ศ.2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1 ได้ส่งหนังสือที่ ศร 04104/5941 ลงวันที่ 6 พฤศจิกายน 2549 เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาความถูกต้องของคู่มือที่ใช้เป็นสื่อการอบรมครูในโครงการฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหนังสือที่ ศร 04104/626 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2549

ปี พ.ศ.2550 กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ (นายวินัย กลธิรักษ์ ผู้อำนวยการสำนัก ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองอธิบดี) ได้กำหนดแผนงานการอบรมครูผู้สอนวิชาการสหกรณ์ มอบหมายให้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 1 – 20 จัดอบรมศูนย์ละ 1 รุ่นๆ ละ 50 คน รวม 1,000 คน และกำหนดให้มีการประเมินโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรู้วิชาการสหกรณ์ทั่วประเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละ 1 โรงเรียน รวมจำนวน 185 เขตพื้นที่การศึกษา

ปี พ.ศ.2551 พ.ศ. 2552 กรมส่งเสริมสหกรณ์โดยสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ (นายปริญญา เพ็งสมบัติ ผู้อำนวยการสำนักฯ) ได้กำหนดแผนงานการอบรมครูผู้สอนวิชาการสหกรณ์ มอบหมายให้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 1 – 20 จัดอบรมปฏิบัติการฯ ศูนย์ละ 1 รุ่นๆ ละ 40 คน ปีละ 800 คน รวม 2 ปี 1,600 คน และกำหนดให้มีการประเมินโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรู้วิชาการสหกรณ์ทั่วประเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละ 1 โรงเรียน ในปี พ.ศ. 2551 มีโรงเรียนต้นแบบ 141 โรงเรียน ในปีนี้มีความสำคัญยิ่งสำหรับโครงการ คือวันที่ 16 เมษายน 2551 อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ (นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์) ทูลเกล้าฯถวายหนังสือคู่มือ แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี และได้ใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ สำหรับบุคคลสำคัญที่ทำให้มีความต่อเนื่องของแผนงานอบรมครู คือ นายสุพิทยา พุกจินดา ผู้อำนวยการกลุ่มแผนฯ ซึ่งให้ความสำคัญและผลักดันเป็นแผนงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำหรับการประเมินผลการจัดอบรมครู พบว่า ครูแสดงความต้องการเข้าร่วมโครงการจำนวนมากว่าแผนงานทุกปี ผลการอบรมสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ได้ ครูได้พัฒนาวิธีการสอน สื่อการสอน ศักยภาพได้พัฒนารูปแบบกระบวนการนิเทศจนสามารถใช้เป็นผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้นได้ งานการเรียนการสอนวิชาการสหกรณ์ในโรงเรียนจึงถือได้ว่ามีความสำคัญ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขับเคลื่อนการส่งเสริมสหกรณ์ในโรงเรียนโดยอนุมัติให้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 16 จังหวัดเพชรบุรี จัด วันสหกรณ์นักเรียนครั้งแรกในประเทศไทย ในวันที่ 7 มิถุนายน 2552 ณ ห้องพริบพรี ศาลากลางจังหวัดเพชรบุรี ผลงาน/กิจกรรมได้มีการรวบรวมพร้อมจัดแสดงไว้ ณ ห้องบันทึกประวัติศาสตร์วันสหกรณ์นักเรียนครั้งแรกในประเทศไทย ณ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 16 ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดแผนงานการอบรมครูผู้สอนวิชาการสหกรณ์ โดยมอบหมายให้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 1 – 20 จัดอบรมศูนย์ละ 1 รุ่นๆ ละ 40

คน รวม 800 คน ในปีนี้ได้มีการพัฒนาคู่มือใหม่ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

อนึ่ง แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546-2549 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ฉบับแรก ได้กำหนดยุทธศาสตร์การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการสหกรณ์ โดยกำหนดกลยุทธ์และแนวทางดำเนินการให้มีการผลักดันการสอนเรื่องการสหกรณ์ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550 – 2554) ยังคงความสำคัญไว้ จึงกำหนดแผนปฏิบัติงานการจัดค่ายเยาวชนสหกรณ์ และการจัดกิจกรรมสหกรณ์แก่เยาวชน ผ่านเครือข่ายการศึกษา ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมให้คนในชาติศรัทธาและเชื่อมั่นในคุณค่าสหกรณ์ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนงานที่ 3 แผนงานสร้างคุณค่าสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเป็นกระบวนการ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์กรมฯ มิติคุณภาพการให้บริการกลยุทธ์ที่ 2.1.1(4) โครงการพัฒนาศักยภาพส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นความสอดคล้องกันที่นำสู่การจัดการเรียนรู้วิชาการสหกรณ์ในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์และความคาดหวัง

1. การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษา เป็นการเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกัน เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต สามารถบูรณาการได้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้น จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ได้พัฒนาเนื้อหาสาระตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. แหล่งเรียนรู้การสหกรณ์นอกจากครู ผู้เรียน กิจกรรมสหกรณ์ ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ ด้านการสหกรณ์ทั่วประเทศที่สามารถร่วมจัดการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้ผู้เรียนได้

3. คู่มือการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษาเป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ของผู้ใช้ที่สามารถนำไปพัฒนาให้ลึกซึ้งกว้างขวางโดยไม่มีข้อจำกัด จึงถือเป็นคู่มือโดยใช้หลักการเพิ่มพูนปัญญา พัฒนาความคิด ผู้ปฏิบัติได้

4. การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ตามหลักการที่แท้จริง ย่อมจะส่งผลต่อการสร้างคุณธรรม การอยู่ร่วมกัน สังคมในอนาคตจะเจริญดีงาม สอดคล้องกับภารกิจการเผยแพร่ส่งเสริมระบบงานสหกรณ์สู่ประชาชนของกรมส่งเสริมสหกรณ์

กระบวนการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์

การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ สามารถจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น หรือจัดการเรียนรู้รวมเป็นช่วงชั้น โดยมีผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้ จำนวน 15 – 50 คน จำนวนผู้เรียนกับจำนวนครูผู้สอนควรมีความสอดคล้องกันในอัตราส่วน 1 : 15 - 20 การจัดการเรียนรู้เน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเทคนิค/กระบวนการ ดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจ ด้วยสื่อเสียง สื่อสายตา สื่ออื่นๆ ให้เกิดความต้องการเรียนรู้ซึ่งคู่มือจะมีคำแนะนำรูปแบบต่างๆ

2. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมในบทบาทของผู้จัดรายการ ผู้อำนวยการความสะดวก ผู้กระตุ้น (Facilitator) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินการกิจกรรมด้วยตนเอง

3. การดำเนินกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group process) โดยมีขั้นตอนการทำงานด้วยกระบวนการ 2 (TW) คือ

3.1 **Think** to my self คิดก่อนทำ โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของตนเอง ของแต่ละคน

3.2 **Talk** together ประชุมพูดคุยตกลงกันอย่างประชาธิปไตย กำหนดเป้าหมายของงาน

3.3 **Walk** on two legs and help together กำหนดขอบเขตการทำงานร่วมกันด้วยการพึ่งตนเอง ยืนด้วยขาตนเอง ทุกคนต้องมีบทบาทหน้าที่ และต้องร่วมมือช่วยเหลือกันในการทำงานร่วมกัน

3.4 **Work** together ลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน

สำหรับการเรียนรู้นอกสถานที่ หรือการเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการสหกรณ์ควรมีการจัดเสริมในช่วงเวลาที่เหมาะสม ครูผู้สอนสามารถประยุกต์วิธีการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น สภาพผู้เรียน และออกแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปจากที่นำเสนอได้

4. วิเคราะห์ อภิปรายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกิจกรรม

5. สรุปและประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้

การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงโดยการจัดการกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา อาจจัดกิจกรรมรวมกันซื้อ การผลิต การออมทรัพย์ การสวัสดิการ อันเป็นกิจกรรมสำคัญในการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ เพราะเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มดำเนินการกันเอง ครูทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำโดยไม่ครอบงำความคิด หากมีการทำงานผิดพลาด ก็ไม่นำมาเป็นปัญหา แต่ควรนำความผิดมาเป็นปัญญา ไม่นั้นระบบเอกสารแต่ควรให้ผู้เรียนจัดการได้ด้วยตัวเองเข้าใจ ภายใต้คุณธรรม ความซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี มีวินัย เป็นประชาธิปไตย และตรวจสอบได้ ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมสหกรณ์ คือ

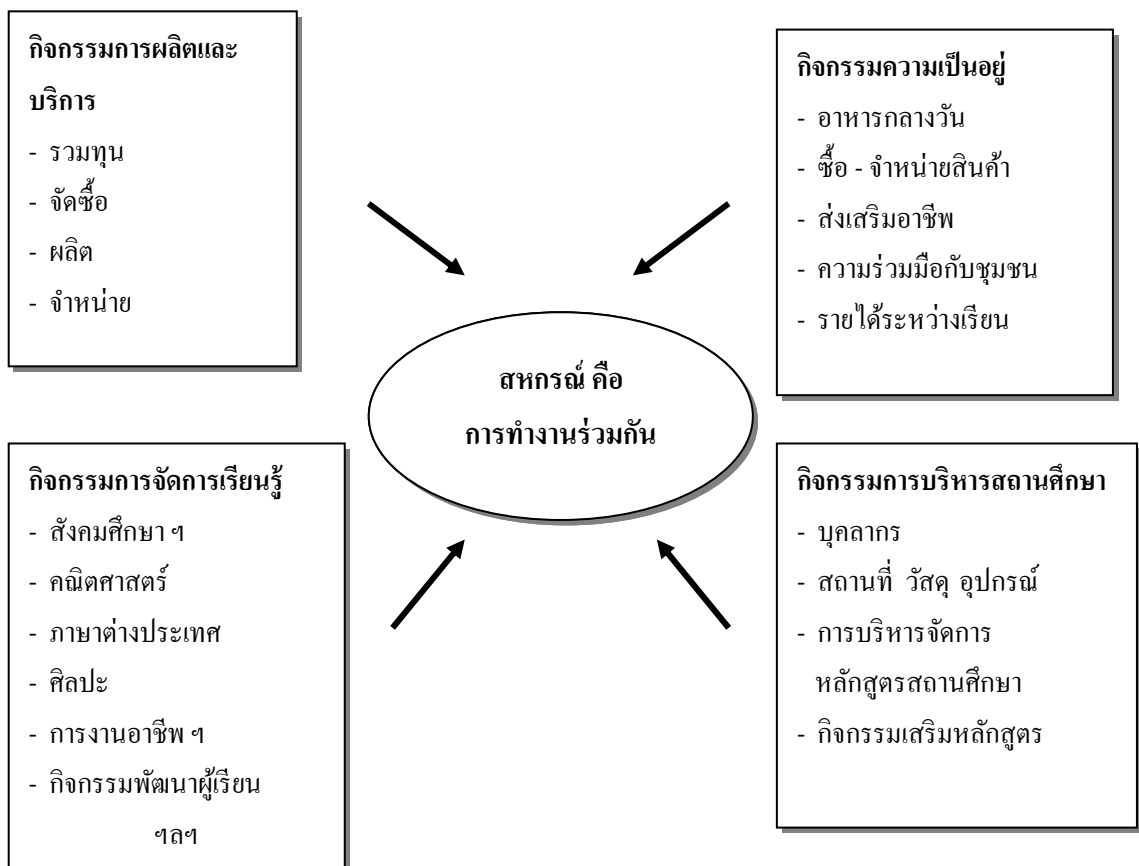
1. ให้ความรู้แก่ผู้รวมคน ที่ศรัทธาเชื่อมั่น
2. ให้ผู้เรียนเรียนรู้ ร่วมคิด กำหนด เป้าหมาย แนวทาง
3. จัดองค์กร ตามโครงสร้าง มอบหมายหน้าที่
4. รวมทุน เพื่อดำเนินกิจกรรมสหกรณ์
5. ดำเนินกิจกรรม โดยความร่วมมือกัน
6. ตรวจสอบ ควบคุม ตามแนวทางของการจัดกิจกรรมสหกรณ์
7. ประเมิน แสดงผล เพื่อรายงานผลงาน

ยุทธศาสตร์นำสู่ความสำเร็จ

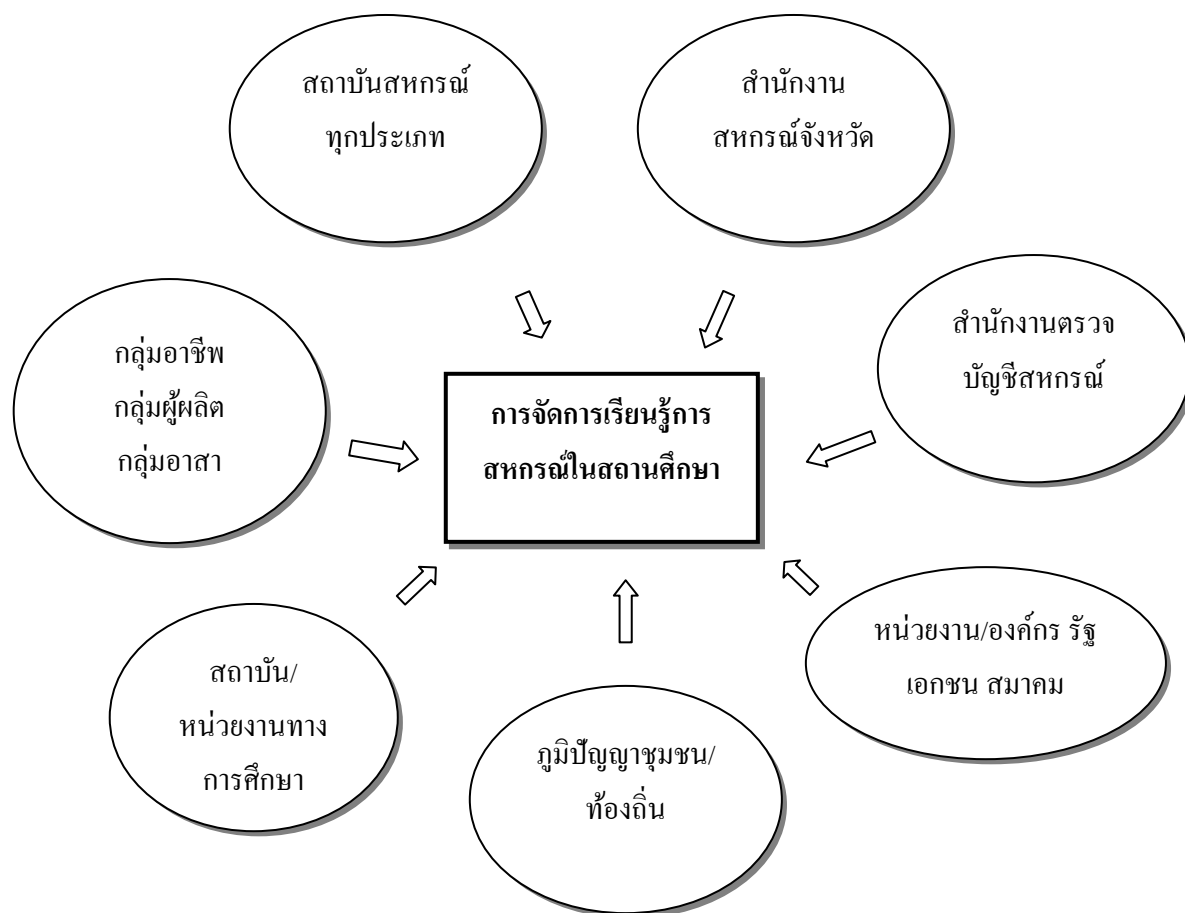
การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ เสนอแนะแนว
ดำเนินการ ดังนี้

1. การให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู-อาจารย์ เนื่องจากสถานศึกษามี
การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนในงานหรือกิจกรรมอื่นๆ ภายใต้ความจำกัดด้านบุคลากร สื่อการเรียนรู้
และงบประมาณ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ โดยอาจ
จัดบูรณาการอย่างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 การบูรณาการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์

แผนภาพที่ 3 แหล่งเรียนรู้การสหกรณ์

บทที่ 2

หลักสูตรการสหกรณ์ในสถานศึกษา

การสหกรณ์กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดขั้นปี ตัวชี้วัดช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้แกนกลางเรื่องการสหกรณ์ไว้ในสาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรดังกล่าว

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนตลอด 12 ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ นำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

ดังนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของวิชาการต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา ปรัชญา และศาสนาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น ในลักษณะบูรณาการ

2. ด้านทักษะ กระบวนการ ความสามารถ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและกระบวนการต่างๆ ในการดำรงชีวิตเช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคม ทักษะทางการสืบสวนสอบสวน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการสืบค้น ทักษะการปรับตัว เป็นต้น

3. ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจะช่วยพัฒนา เจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง เชื่อสัจธรรม มีวินัย มีความกตัญญู อดทน อดกลั้น รักเกียรติภูมิแห่งตน มินิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของ การทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่มรักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สรีทธาในหลักธรรมของศาสนาและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม นำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับจากการเรียนรู้ การอบรมบ่มเพาะมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

ฉะนั้น เมื่อมองในภาพรวมแล้ว จะพบว่า ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมแล้ว ยังมีทักษะและกระบวนการต่างๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรม ทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มี ความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับ บริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่ เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิหน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้เรื่องการสหกรณ์ ในสถานศึกษา ปรากฏอยู่ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การสหกรณ์กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การสหกรณ์กำหนดในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ดังนี้

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

จากมาตรฐานการเรียนรู้ ได้คาดหวังว่าเมื่อผู้เรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (12 ปีการศึกษา) แล้ว ผู้เรียนควรรู้และสามารถทำอะไรได้ตามมาตรฐาน ซึ่งเป็นการคาดหวังในระดับที่กว้าง และใช้เวลานานถึง 12 ปี ดังนั้น กลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ จึงได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นปี (ป.1- ม.3) และตัวชี้วัดช่วงชั้น (ม.4- ม.6) ดังนี้

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดมาตรฐาน ส 3.1

ตัวชี้วัดชั้นปี									ตัวชี้วัดช่วงชั้น
ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม.1	ม.2	ม. 3	ม.4 – ม.6
1. ระบุสินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน 2. ยกตัวอย่างการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวัน ที่ไม่เกินตัวและเห็นประโยชน์ของการออม 3. ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด	1. ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 2. บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว 3. บันทึกรายรับรายจ่ายของตนเอง 4. สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม	1. จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต 2. วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง 3. อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ การผลิตและเลือกซื้อสินค้าและบริการ 2. บอกสิทธิพื้นฐานและผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค 3. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง	1. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ 2. บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค 3. อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง	1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ 2. ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน 3. อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	1. อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ 2. อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน 3. บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	1. อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ 2. วิเคราะห์คำนิยมและพฤติกรรมผู้บริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ 3. อธิบายความเป็นมา หลักการและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	1. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม 2. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการ 3. เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. อภิปรายแนวทางการคุ้มครองสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภค	1. อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ 2. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์	1. อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ 2. ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศ 3. ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ 4. วิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ไข

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดมาตรฐาน ส.3.2

ตัวชี้วัดชั้นปี									ตัวชี้วัดช่วงชั้น
ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป.4	ป. 5	ป. 6	ม.1	ม.2	ม. 3	ม.4 – ม.6
1. อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่คนต้องทำงานอย่างสุจริต	1. อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ 2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	1. บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน 2. บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี 3. อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง	1. อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของบุคคลในชุมชน 2. อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	1. อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคารพาณิชย์ 2. จำแนกผลดีผลเสียของการกู้ยืม	1. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคารและรัฐบาล 2. ยกตัวอย่าง การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น	1. วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง 2. ยกตัวอย่าง ที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ในประเทศ 3. ระบุปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน 4. อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน ทางปัญญา	1. อภิปรายระบบเศรษฐกิจ แบบต่างๆ 2. ยกตัวอย่าง ที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย 3. วิเคราะห์การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ 4. วิเคราะห์การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพสินค้า ปริมาณการผลิตและราคาสินค้า	1. อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ 2. แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคนและประเทศชาติ 3. อภิปรายบทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ 4. อภิปรายผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด 5. วิเคราะห์ผลเสียจากการว่างงานและแนวทางแก้ปัญหา 6. วิเคราะห์สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ	1. อธิบายบทบาทของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ 2. วิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย 3. วิเคราะห์ผลดีผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ

จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า การสหกรณ์เป็นตัวชี้วัดที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตร กำหนดให้ผู้เรียนทุกคน ต้องมีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์ โดยกำหนดตัวชี้วัดชั้นปีและตัวชี้วัดช่วงชั้น ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนา

เศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ถือเป็นกรอบทิศทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือสิ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนและคาดหวังว่าในกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ครั้งหนึ่งๆ สามารถสนองมาตรฐานการเรียนรู้ต่างๆ ได้หลายตัวชี้วัด การแยกเขียนสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อ ๆ นั้น มิได้หมายความว่า ผู้เรียนต้องมีภาพความสำเร็จในการบรรลุสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ข้อนั้นๆ ต่อการจัดการเรียนการสอนเพียงครั้งเดียว

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมีความสัมพันธ์กันต้องนำมาผสมผสานกันในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งๆ ตลอดปี มิได้เป็นการรวบรวมรายการความรู้ ทักษะ สมรรถนะ คุณธรรมและจริยธรรมที่ครูจะหยิบยกมาสอนเพียงครั้งเดียว วัดประเมินผลเพียงครั้งเดียวแล้วจะบันทึกว่า ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ข้อนั้นๆ แล้ว แต่เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องนำมาใช้สอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซ้ำๆ บ่อยๆ ในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดทั้งปี การจำแนกมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นข้อๆ ก็ได้หมายถึง การเรียงลำดับก่อนหลัง หรือลำดับความสำคัญแต่อย่างใด ตัวชี้วัดเป็นเสมือนตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีนั้น ๆ ซึ่งอาจประเมินหรือไม่ประเมินด้วยแบบทดสอบปรนัย แบบทดสอบอัตนัยและแบบประเมินพฤติกรรมหรือวิธีการประเมินแบบอื่น ๆ ก็ได้

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ จะนำสาระหลัก มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี/ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาจัดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไร แล้วจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างไร ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้อะไร ใช้เวลาเรียนเท่าไร จะสอนในชั้นปีใด และวัดประเมินผลกันอย่างไร ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบและการบริหารจัดการของสถานศึกษาเอง

สาระการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษา

จากตัวชี้วัดเรื่องการสหกรณ์ที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ พบว่า การสหกรณ์ปรากฏอยู่ในหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

เมื่อศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง พบว่า การสหกรณ์เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่ผู้เรียนพึงมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 มาตรฐานการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ	1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	◆ ความหมายและประเภทของปัจจัยการผลิตประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุนและผู้ประกอบการ ◆ เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ ◆ ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ราคาน้ำมัน วัตถุดิบ ◆ พฤติกรรมของผู้บริโภค ◆ ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือแหล่งผลิตสินค้าและบริการในชุมชน
	2. ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน	◆ หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เช่น การประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่ายในบ้าน โรงเรียน การวางแผนการผลิตสินค้าและบริการเพื่อลดความสูญเสียทุกประเภท การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ◆ ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือ โอท็อป
	3. อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	◆ หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์ ◆ ประเภทของสหกรณ์โดยสังเขป ◆ สหกรณ์ในโรงเรียน (เน้นฝึกปฏิบัติจริง) ◆ การประยุกต์หลักการของสหกรณ์มาใช้ในการชีวิตประจำวัน

จากมาตรฐาน ส.3.1 กำหนดตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์โดยมีสาระการเรียนรู้แกนกลางคือ หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์ ประเภทของสหกรณ์โดยสังเขป สหกรณ์ในโรงเรียน (เน้นฝึกปฏิบัติจริง) การประยุกต์หลักการของสหกรณ์มาใช้ในชีวิตประจำวัน จึงสามารถสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้การสหกรณ์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 4 หน่วยการเรียนรู้การสหกรณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน 100
ส 3.1 ป.5	เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ 1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ 2. ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน 3. อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	1. ชุมชนพอเพียง	10	25
		1.1 องค์ประกอบชุมชน	2	
		1.2 สภาพชุมชน	2	
		1.3 การผลิต การบริโภค	2	
		1.4 ผลิตภัณฑ์ชุมชน	4	10
		2. การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร	3	
		2.1 การรวมกลุ่มและการแก้ปัญหา	1	
		2.2 สหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1	
		2.3 ความเป็นมาของการสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1	15
		3. รู้จักพอเพียงด้วยสหกรณ์	5	
		3.1 หลักการสหกรณ์	3	
		3.2 วิธีการสหกรณ์	2	
		4. สหกรณ์ทำอย่างไรให้พอเพียง	9	20
		4.1 ประเภทสหกรณ์	3	
		4.2 โครงสร้างสหกรณ์	2	
		4.3 ประโยชน์สหกรณ์	4	
		5. สหกรณ์นักเรียนพอเพียง	13	30
		5.1 การจัดตั้งสหกรณ์	1	
		5.2 การประชุม	3	
		5.3 บัญชีสหกรณ์	5	
		5.4 กิจการสหกรณ์นักเรียน	2	
		5.5 การประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์	2	

ตารางที่ 5 มาตรฐานการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ	1. อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	◆ ความหมายและประเภทของตลาด ◆ ความหมายและตัวอย่างของอุปสงค์และอุปทาน ◆ ความหมายและความสำคัญของกลไกราคาและการกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจ ◆ หลักการปรับและเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการ
	2. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	◆ สภาวะสภาพปัจจุบัน ปัญหาท้องถิ่นทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ◆ วิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์	◆ แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาในระดับต่าง ๆ ◆ หลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักการและระบบของสหกรณ์เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

จากมาตรฐานการเรียนรู้ ส 3.1 กำหนดตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการสหกรณ์ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ สาระการเรียนรู้แกนกลาง คือ แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาในระดับต่าง ๆ หลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักการและระบบของสหกรณ์ เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สามารถสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้ได้ดังนี้

ตารางที่ 6 หน่วยการเรียนรู้การสหกรณ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน 100
ส 3.1 ม.3	เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ	1. ชุมชนพอเพียง 1.1 องค์ประกอบชุมชน 1.2 สภาพชุมชน 1.3 ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาชุมชน 1.4 เศรษฐกิจชุมชน	13 2 3 4 4	30
	๑. อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	2. การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร 2.1 ลักษณะการรวมกลุ่ม 2.2 สหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4 1 1	10
	๒. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2.3 ความเป็นมาสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2.4 คุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1 1	
	๓. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์	3. รู้จักพอเพียงด้วยสหกรณ์ 3.1 หลักการสหกรณ์ 3.2 วิธีการสหกรณ์ 3.3 ลักษณะสหกรณ์ที่แท้จริง	5 3 1 1	20
		4. สหกรณ์ทำอย่างไรให้พอเพียง 4.1 ประเภทสหกรณ์ 4.2 โครงสร้างสหกรณ์ 4.3 ธุรกิจสหกรณ์	8 2 2 4	20
		5. สหกรณ์พอเพียง 5.1 ประโยชน์สหกรณ์ 5.2 กลไกราคาในระบบสหกรณ์ 5.3 สหกรณ์นำการพัฒนา	10 2 5 3	20

ตารางที่ 7 มาตรฐานการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ	1. อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ	♦ ระบบเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน ผลดีและผลเสียของระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ ♦ ตลาดและประเภทของตลาด ข้อดีและข้อเสียของตลาดประเภทต่าง ๆ ♦ การกำหนดราคาตามอุปสงค์ และอุปทาน การกำหนดราคาในเชิงกลยุทธ์ที่มีในสังคมไทย ♦ การกำหนดค่าจ้าง กฎหมายที่เกี่ยวข้องและอัตราค่าจ้างแรงงานในสังคมไทย ♦ บทบาทของรัฐในการแทรกแซงราคา และการควบคุมราคาเพื่อการแจกจ่าย และจัดสรรในทางเศรษฐกิจ
	2. ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศ	♦ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของตนเอง และครอบครัว ♦ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตร อุตสาหกรรม การค้าและบริการ ♦ ปัญหาการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา โดยการ ศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับที่ผ่านมา ♦ การพัฒนาประเทศที่น่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับปัจจุบัน
	3. ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ	♦ วิวัฒนาการของสหกรณ์ในประเทศไทย ♦ ความหมายความสำคัญ และหลักการของระบบสหกรณ์ ♦ ตัวอย่างและประเภทของสหกรณ์ในประเทศไทย ♦ ความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนและประเทศ
	4. วิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ไข	♦ ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชน ♦ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ♦ ตัวอย่างของการรวมกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน

จากมาตรฐาน ส 3.1 กำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับการสหกรณ์ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 คือ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ มีสาระแกนกลาง คือ วิวัฒนาการของสหกรณ์ในประเทศไทย ความหมายความสำคัญ และหลักการของระบบสหกรณ์ ตัวอย่างและประเภทของสหกรณ์ในประเทศไทย ความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนและประเทศ โดยสามารถสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 8 หน่วยการเรียนรู้การสหกรณ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน 100
1. การสหกรณ์ (18 ชั่วโมง)	1.1 ประวัติสหกรณ์ 1.2 การสหกรณ์ในประเทศไทย 1.3 อุดมการณ์สหกรณ์ 1.4 หลักการสหกรณ์ 1.5 การบริหารงานสหกรณ์	1 1 8 7 1	10
2. สหกรณ์กับการพัฒนา ชุมชน (3 ชั่วโมง)	2.1 การพัฒนาชุมชน 2.2 องค์การกับการพัฒนาประเทศ 2.3 สหกรณ์กับการพัฒนาชุมชน	1 1 1	20
3. สหกรณ์กับการพัฒนา ประเทศ (3 ชั่วโมง)	3.1 การพัฒนาประเทศ 3.2 สหกรณ์กับการพัฒนาประเทศ 3.3 แผนพัฒนาการสหกรณ์	1 1 1	20
4. การบริหารจัดการ สหกรณ์ (3 ชั่วโมง)	4.1 การวางแผน 4.2 การบริหารบุคคล 4.3 การควบคุม	1 1 1	10
5. สหกรณ์นักเรียน (11 ชั่วโมง)	5.1 สหกรณ์นักเรียน 5.2 ห้องทดลองสหกรณ์นักเรียน	6 5	20

บทที่ 3

การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษา

การจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้ (Learning) เป็นกระบวนการสำคัญที่สุดที่ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เป้าหมายของการศึกษาและการเรียนรู้ ก็เพื่อแก้ไขปัญหาและความทุกข์ทั้งปวงได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่ดีไม่ได้เกิดจากวิธีสอนที่ดี การสอนเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งที่ครูจะช่วยให้ผู้เรียนได้ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีการแสดงออกที่มองเห็นคุณภาพเป็นรูปธรรม (Performance Standards) ซึ่งการแสดงออกของผู้เรียนดังกล่าวเกิดจากแรงขับภายในและจิตใจภายในของตน (สมองและจิตวิญญาณ) ทั้งด้านความรู้ (ความคิดรวบยอดและหลักการ) กระบวนการคิด วิธีการคิด หรือวิธีการเรียนรู้นั่นเอง

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ครูผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ เป็นผู้ประสานการเรียนรู้ เป็นนักจิตวิทยาและเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการเรียนที่หลากหลายจากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ใช้การวัดประเมินผล เป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้และความก้าวหน้าของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ รู้จักการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ในขณะเดียวกันผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาให้ใช้กระบวนการทางปัญญา การถ่ายโอนความรู้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ใช้กระบวนการทางสังคมในการอยู่ร่วมกัน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างมีความสุขและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มศักยภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนด โดยมีกรอบแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมุ่งให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางปัญญา กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน จัดให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัด ใช้วิธีการสอนและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดประสบการณ์รวมทั้งสื่อการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้

การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาธิต กระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูล ประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริงในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรมให้เกิดขึ้น ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยผู้เรียนจะควบคุมตนเองในการเรียนรู้ บทบาทของครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้มีลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล การประเมินควรใช้วิธีการที่หลากหลาย การวัดผลจะต้องใช้กิจกรรมหรืองานในบริบทจริงด้วย ซึ่งในกรณีที่ต้องจำต้องจำลองของจริงก็สามารถทำได้ แต่เกณฑ์ที่ใช้ควรเป็นเกณฑ์ในโลกของความเป็นจริง

3. การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิด

ความสามารถในการคิดเป็นคุณลักษณะที่ครูผู้สอนต้องพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ด้วยการฝึกฝนในสถานการณ์ที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง มีการดำเนินการทั้งระบบ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ปกติ และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเริ่มจากความสามารถพื้นฐานในการคิดที่เรียกว่า ทักษะการคิดแล้วเพิ่มความซับซ้อนขึ้น โดยการฝึกกระบวนการคิดตามลำดับ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สามารถคิด สร้างและใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม

4. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบหรือวิธีการหลากหลาย เน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประเมินจากการปฏิบัติ และประเมินตามสภาพจริง การบูรณาการสามารถ

ทำได้ทั้งบูรณาการภายในกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบูรณาการสามารถทำได้หลายลักษณะ ได้แก่ การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว การบูรณาการแบบคู่ขนาน การบูรณาการแบบสหวิทยาการ และการบูรณาการแบบโครงการ เป็นต้น

5. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองในแต่ละช่วงวัย จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาการทางสมองวัย 6 – 10 ปี สมองเริ่มมีการพัฒนาความสามารถรับรู้และสร้างสรรค์ทางภาษาผู้เรียนจะชอบเล่นคำสัมผัสอักษรแม่ต่าง ๆ เล่นเกมสัมผัสคำ พร้อมกับเปลี่ยนท่าทางของมือและเท้าอย่างรวดเร็ว ครูผู้สอนควรจัดหาหนังสือบทเพลงและเกมที่กระตุ้นให้สมองเรียนรู้ภาษาโดยใช้บทคล้องจองประเภทต่าง ๆ มาเป็นตัวกระตุ้นให้สมองเรียนรู้ วัย 7 – 9 ปี ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดในกิจกรรมที่ใช้มือและเสียง วัย 10 – 12 ปี ผู้เรียนจะเริ่มคิดแบบนามธรรมได้ เป็นวัยที่สามารถให้ผู้เรียนค้นหาทางเลือกตามความสนใจของตน วัย 13 – 16 ปี เป็นวัยมัธยมศึกษาผู้เรียนเริ่มมีปฏิสัมพันธ์อยู่ในสังคมอย่างกว้างขวาง และกำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองที่ต่างจาก คนอื่น การจัดการเรียนรู้ จึงต้องอิสระในการคิดและการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

สมองเป็นอวัยวะที่สำคัญที่สุดของร่างกาย ทำหน้าที่ควบคุมการเรียนรู้เกี่ยวกับสติปัญญา บุคลิกภาพ พฤติกรรม และการทำงานของอวัยวะอื่น ๆ สมองของมนุษย์ ประกอบด้วยโครงสร้างทางปัญญา 2 ลักษณะ คือ เซวอนปัญญาที่เป็นอิสระจากการเรียนรู้และประสบการณ์ (Fluid Intelligence) และเซวอนปัญญาที่หล่อหลอมด้วยการเรียนรู้และประสบการณ์ (Crystallized Intelligence)

การเรียนรู้ของมนุษย์ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเซลล์สมอง 2 ตัว ติดต่อกัน โดยผ่านทางสายใยประสาท ส่งผ่านข้อมูลซึ่งกันและกัน เซลล์สมองแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ตัวเซลล์สมอง (Cell body) 2. สายใยประสาทรับข้อมูล (Dendrites) 3. สายใยประสาทส่งข้อมูล (Axon)

การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมองให้เต็มตามศักยภาพเป็น*การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความปรารถนาสูงสุด* โดย ผู้เรียนเป็นผู้เลือกเอง ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง ผู้เรียนใช้ความรู้เดิมวิธีการเดิมมาเพิ่มพูน ผู้เรียนค้นพบกลวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของตนเอง แล้วแลกเปลี่ยนกัน ผู้เรียนเข้าใจวิธีการเรียนรู้ *สมองมีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกันแต่สำคัญเท่ากัน* การพัฒนาสมองให้มีศักยภาพสูงสุด กระทำได้โดยการฝึกให้สมองคิดแบบซับซ้อนหลายแง่หลายมุม การท้าทายและการรับรู้ผลอย่างมีความหมาย จะทำให้สมองพัฒนาได้ดี ครูควรปรับกระบวนการทัศน์ในการสอน โดยยึดหลักการ "ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้" ตามแนวปฏิบัติ 2 หลักการ คือ 1) เรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน ในเวลาที่เท่ากัน (หลักการเดิม) 2) เรียนรู้ได้เท่ากัน ในเวลาที่

ไม่เท่ากัน (หลักการใหม่) **อารมณ์เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน** อารมณ์จะสัมพันธ์กับการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่การรับรู้ การรับข้อมูล หรือยินดีในการเรียน ครูผู้สอนสามารถเพิ่มพูนอารมณ์ทางบวกในการเรียนรู้ โดยใช้คำพูดเชิงบวก เพิ่มความรับผิดชอบให้ผู้เรียนได้เลือกเอง เพิ่มรสชาติแห่งความสำเร็จ การเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนต้องเดินทางไปถึงจุดหมาย ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงพาผู้เรียนให้ไปถึงคำตอบ กระบวนการและลีลาการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่ความรู้ การเรียนรู้จึงไม่ควรให้คะแนนที่คำตอบถูกเพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญกับการให้คะแนนวิธีการที่เหมาะสม วิธีการที่ดี และวิธีการที่ถูกต้องด้วยรูปแบบการเรียนรู้ จะต้องมีความหลากหลาย คำตอบคิดเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่ดี ก็คือ การที่สมองสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มาสร้างเป็นแบบแผน ทำให้มีความหมาย แล้วสมองจะจำได้นาน เช่น การนำฝั่งความคิด แผนภาพ แผนภูมิ มาใช้ฝึกและให้ผู้เรียนนำเสนอ ทุกสิ่งทุกอย่างต้องทบทวนตรวจสอบเพื่อการปรับปรุง การลงมือทำจริง เป็นการใช้ความรู้ไปลงมือทำจริงปฏิบัติจริง ความรู้หลายสาระและหลายนูมองทำให้นำไปใช้ร่วมกันได้ดี สมองพัฒนาได้ดี ก็ต่อเมื่อมีการตอบโต้กัน พูดคุย อภิปราย ถกเถียง แลกเปลี่ยนความรู้กัน การเรียนรู้จึงต้องทำให้ผู้เรียนมองเห็นแง่มุมต่าง ๆ อย่างหลากหลายมองเห็นเนื้อหาสาระอื่น ๆ

การออกแบบและดำเนินการในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาแบบองค์รวมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนเป็นผู้มีคุณธรรมตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ปรับบทบาทการเรียนรู้ของครูผู้สอนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้ชี้แนะ ผู้กระตุ้น จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกตามความถนัดและความสนใจ
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีความสมดุล ความพอดี ระหว่างการเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข
3. ครูผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาทร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักค้นหาความต้องการของตนเองและรู้จักคิดหาทำอย่างไรจึงได้เรียนรู้

4. ใช้วิธีการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา ให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้ความคิดด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถทางปัญญาในการทำ ความเข้าใจกับเรื่องต่างๆ ทำทนายให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ที่ต่างไปจากเดิม และสามารถหาเหตุผล อธิบายความคิดของตนเองได้

5. ใช้วิธีการเรียนรู้ที่เน้นการคิด สืบค้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและความคิดเพื่อ สรุปและสร้างความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตั้งคำถามหรือการ อภิปรายเพื่อนำไปสู่การกระตุ้นให้สนใจใฝ่รู้ รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ ติความ และหาข้อสรุป

6. ใช้วิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน ใช้กระบวนการคิด และการสรุปองค์ความรู้แบบองค์รวม ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เชื่อมโยงเรื่องราวและแนวความคิดของสิ่งที่เรียนรู้ใน ห้องเรียนกับวิถีชีวิต

7. ใช้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้และ คุณธรรม โดยยึดธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อสนองวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนและ ธรรมชาติของวิชาด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย

8. ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ สถานการณ์จริง ระบบสารสนเทศ ให้ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้า ทดลอง และสัมผัส

การจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิต การเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ผู้เรียน จะได้รับการส่งเสริมให้มีการแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวางจากสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ ว่าจะเป็นสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อของจริง และสื่ออื่นๆ รวมทั้งจากแหล่งการ เรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง การจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่สถานศึกษา พร้อมจัดทำ จัดหา หรือสนับสนุน ส่งเสริมให้มี ให้ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของครูผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. การผลิตและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนรู้ เป็นกระบวนการผลิต การสนับสนุนทั้ง วิธีการ งบประมาณ และความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย ทั้งภายในภายนอก ที่จะนำมาซึ่ง สื่อการเรียนการสอน ตามหลักสูตร

2. การประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ เป็นการตรวจวัดผลของสื่อว่ามีคุณภาพสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์หรือไม่

3. การเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นการเลือก การตัดสินใจใช้สื่อนั้นๆ โดยควรมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน คัดเลือกสื่อ

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้หลายๆ วิธีที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ทั้งในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และการศึกษาค้นคว้ารายบุคคล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้

1. การระดมสมอง การให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในกลุ่มย่อยและการเรียนร่วมกันทั้งชั้น ผู้เรียนได้อภิปรายและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่างๆ วิธีการนี้ยังทำให้ผู้เรียนได้แสดงพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ การนำความรู้มาใช้ในการศึกษาเรื่องที่เรียน และตรวจสอบความเข้าใจของตนที่ยังไม่ถูกต้องได้อีกด้วย

2. กรณีศึกษา เป็นการฝึกให้ผู้เรียนอ่านเรื่องสั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้ผู้เรียนสร้างข้อสมมุติฐาน กรณีศึกษา ทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ การคาดคะเนอนาคตด้วย

3. การเรียนแบบร่วมมือ เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานด้วยกันในกลุ่มย่อยและมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มาร่วมกันทำงาน ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการเรียน ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รู้เป็นแหล่งความรู้ให้กันและกัน การเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีการ ได้แก่

Jigsaw (ต่อเติมเสริมสร้าง) เป็นวิธีการเรียนรู้บนพื้นฐานที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนเสมือนเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แล้วทำหน้าที่ให้ความรู้แก่เพื่อนในกลุ่มส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

Numbered Heads Together (ร่วมหัวร่วมคิด) ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานที่จะตอบคำถามที่ครูกำหนดให้เมื่อครูมอบหมายให้หมายเลขใดหมายเลขหนึ่งเป็นผู้ตอบ ผู้เรียนคนนั้นก็จะต้องตอบคำถามที่ได้จากการที่ทุกคนในกลุ่มร่วมกันหาคำตอบแล้วเป็นวิธีการที่ส่งเสริมบรรยากาศการแข่งขันบนพื้นฐานของการร่วมมือกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนในสิ่งที่เรียน และได้พัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์

Thik-Pair – Share (คู่คิดคู่สร้าง) ให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ศึกษาเรื่องหรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งตามลำพังแต่ละคนก่อนหลังจากนั้นจึงจับคู่อภิปรายในสิ่งที่แต่ละคนได้ศึกษามาแล้วนั้นเมื่อได้รับฟังความคิดเห็นกัน ได้ทบทวนกันแล้วก็จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่ของตนร่วมกันในชั้นด้วย วิธีการนี้มีประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเข้าใจในแนวคิดที่เป็นของตนเอง

4. การโต้วาทิ วิธีการนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเชื่อมโยงในสิ่งที่ศึกษาค้นคว้าเข้าด้วยกันกิจกรรมการโต้วาทิช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการจัดระบบข้อมูลความรู้ต่างๆ มาสนับสนุนความคิดเห็นของตนและใช้ทักษะทางภาษาเพื่อสื่อสารจุดใจผู้อื่น

5. การจัดประสบการณ์นอกสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกตและได้รับประสบการณ์ตรงในชีวิตจริง โดยใช้สังคมเป็นเสมือนห้องปฏิบัติการของผู้เรียนและครูได้ฝึกการวางแผนล่วงหน้าก่อนที่จะรับประสบการณ์เหล่านั้น

6. การเขียนบรรยาย เพื่อฝึกทักษะการเขียนโดยให้ผู้เรียนได้คิดประเด็นคำถามต่างๆ รวบรวมความรู้แล้วนำมาถ่ายทอดด้วยการเขียนให้ผู้อื่นได้เข้าใจความคิดเห็นของตน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้แล้ว มาผสมผสานกับความรู้ใหม่ และเขียนถ่ายทอดออกมา

7. การจัดระบบความคิดด้วยกราฟิก ทักษะการเขียนและอ่านกราฟิกเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดรวบยอดและความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ แผนภูมิ แผนผัง แผนภาพ ตาราง กราฟ แผนที่ความคิด ต่าง ๆ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความคิดผ่านการใช้กราฟิกเหล่านี้

8. การอ่านร่วมกันในกลุ่ม ในขณะทำงานกลุ่ม ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านด้วยการอภิปราย ซักถามร่วมกันกับเพื่อน

9. การสัมภาษณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักตั้งคำถามเพื่อเตรียมการสัมภาษณ์ รู้จักการตีความ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และรายงานผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทำให้ผู้เรียนได้สร้างประสบการณ์ความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างชุมชนครอบครัวและโรงเรียนอีกด้วย

10. การเขียนอนุทิน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เขียนแสดงความคิดความรู้สึกอย่างเสรี ผู้เรียนได้มีโอกาสเชื่อมโยงในสิ่งที่เรียนกับความสนใจและประสบการณ์ของเขา

11. การบรรยาย เป็นชิ้นงานที่สะท้อนการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง การรายงานผลด้วยการเขียนเป็นรายงานได้มีพื้นฐานความรู้ที่ถูกต้องตรงกัน ซึ่งควรใช้ในระยะเวลาอันสั้น

12. การรายงาน เป็นชิ้นงานที่สะท้อนการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง การรายงานผลด้วยการเขียนเป็นรายงานหรือพูดรายงานด้วยการใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบ ทั้งยังส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบและวินัยให้แก่ผู้เรียนด้วย

13. การแสดงบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์และตามสถานการณ์ที่เป็นจริง ผู้เรียนได้ฝึกการตัดสินใจมีการพัฒนาทักษะทางสังคม รู้จักเตรียมการด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลก่อนการแสดง

14. การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาเป็นกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารและการสืบค้นหาข้อมูลความรู้โดยใช้ CD-ROM Internet E-mail เป็นต้น

15. การสาธิต (Demonstration) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้ผู้เรียนสังเกต แล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิตวิธีสอนโดยใช้การสาธิตเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนทั้งชั้นได้เห็นการปฏิบัติจริงด้วยตาตนเอง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหรือการปฏิบัตินั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

16. การใช้เกม (Game) การให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ วิธีสอนโดยใช้เกม เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง

17. การทดลอง (Experiment) การให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาและสมมติฐานในการทดลองและลงมือทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผลการทดลองและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการทดลอง การทดลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่มเกิดการเรียนรู้โดยการเห็นผลประจักษ์ชัดจากการคิดและการกระทำของตนเอง ทำให้การเรียนรู้นั้นตรงกับความเป็นจริง มีความหมายสำหรับผู้เรียนและจำได้นาน

18. การสอบแบบนิรนัย (Deduction) การให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีหลักการ กฎ หรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียน แล้วจึงให้ตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้ทฤษฎี / หลักการ / กฎ หรือข้อสรุปนั้น หรืออาจให้ผู้เรียนฝึกนำทฤษฎี / หลักการ / กฎ หรือข้อสรุปนั้นไป สถานการณ์ใหม่ ๆ ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎี / หลักการ / กฎ หรือข้อสรุปนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งขึ้น หรือกล่าวสั้น ๆ ได้ว่าเป็นการสอนจากหลักการไปสู่ตัวอย่างย่อย จากข้อสรุปรวมไปสู่รายละเอียดย่อย

19. การสอนแบบอุปนัย (Induction) การนำตัวอย่าง / ข้อมูล / ความคิด / เหตุการณ์ / สถานการณ์ / ปรากฏการณ์ ที่มีหลักการ / แนวคิด ที่ต้องการสอนให้แก่ผู้เรียนแฝงอยู่มาให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์ จนสามารถดึงหลักการ / แนวคิดที่แฝงอยู่ออกมา เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ต่อไป กล่าวอย่างสั้น ๆ ได้ว่า เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนสรุปหลักการจากตัวอย่างต่าง ๆ ด้วยตนเอง จากรายละเอียดย่อยสรุปรวมเป็นหลักการ

ขั้นตอนสำคัญในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอน ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดลักษณะต่าง ๆ ตามมาตรฐานในหลักสูตร ซึ่งผู้สอนต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีขั้นตอนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ขั้นตอนกิจกรรมนำผู้เรียน เป็นการสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีวิธีการหลายอย่าง เช่น ให้ดูรูปภาพ, ตั้งคำถาม ถาม-ตอบ พังนิทาน พังเพลง ปริศนาคำทาย สุภาษิต คำพังเพย คำขวัญ คำกลอน วิเคราะห์ข่าวประจำวัน วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง เล่าความประทับใจ ชมวีดิทัศน์ ชมสไลด์ เป็นต้น ผู้สอนควรมีสื่อการสอนประเภทต่างๆ มาสร้างความสนใจของผู้เรียน พร้อมทั้งต้องป้อนคำถามให้ผู้เรียน ได้รู้จักคิด วิเคราะห์ตามอย่างมีเหตุผล เพื่อกระตุ้นเข้าสู่บทเรียน คำถามสำคัญที่ผู้สอนควรใช้ จึงมักขึ้นต้นด้วยคำว่า ทำไม....อย่างไร....อะไร....เมื่อไร....ที่ไหน....เป็นต้น

2. ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ (ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้) เมื่อนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนควรแจ้งตัวชี้วัดรายชั่วโมงหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการชี้แนะให้ผู้เรียนได้รู้ทิศทางหรือเป้าหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจน ผู้สอนจะต้องเตรียมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี เพราะเป็นหัวใจสำคัญ โดยคำนึงหลักสำคัญ คือ - เน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ตามลำดับ มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย - ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียน - มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมแก้ปัญหาและปฏิบัติงานร่วมกัน - จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง - จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวและจากสภาพแวดล้อม สร้างประสบการณ์ตรงและผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน - จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน - เนื้อหาสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน - มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเพียงพอต่อการค้นคว้าความรู้ ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน - มีการจัดการเรียนการสอน โดยให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน องค์กรต่างๆ เป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และบุคคลภายนอกซึ่งอยู่ในสังคมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด

3. ขั้นตอนกิจกรรมรวบยอด เป็นการสรุปผลจากการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนจบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบว่าบรรลุตามตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร

บทที่ 4

โครงสร้างรายวิชา/หน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างรายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รหัสวิชา.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา.....

จำนวน 1 หน่วยกิต เวลา 40 ชั่วโมง

ตารางที่ 9 โครงสร้างรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน 100
ส 3.1 ป. 5	เข้าใจและสามารถ บริหารจัดการ ทรัพยากรในการ ผลิตและการ บริโภค การใช้ ทรัพยากร ที่มีอยู่ จำกัดได้อย่างมี ประสิทธิภาพและ คุ้มค่า รวมทั้ง เข้าใจหลักการของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิต อย่างมีคุณภาพ 1. อธิบายปัจจัย การผลิตสินค้าและ บริการ 2. ประยุกต์ใช้ แนวคิดของ ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในการทำ	1.1 ความหมายและประเภทของ ปัจจัยการผลิตประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุนและผู้ประกอบการ	1. ชุมชนพอเพียง	10	25
		1.2 เทคโนโลยีในการผลิตสินค้า และบริการ	1.1 องค์ประกอบชุมชน 1.2 สภาพชุมชน 1.3 การผลิต การบริโภค 1.4 ผลิตภัณฑ์ชุมชน	2 2 2 4	
		1.3 ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ราคาน้ำมัน วัตถุดิบ	2. การสหกรณ์ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร	3	
		1.4 พฤติกรรมของผู้บริโภค	2.1 การรวมกลุ่มและการ แก้ปัญหา	1	
		1.5 ตัวอย่างการผลิตสินค้าและ บริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือ แหล่งผลิตสินค้าและบริการใน ชุมชน	2.2 สหกรณ์และปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	1	10
		2.1 หลักการปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	2.3 ความเป็นมาของการ สหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	1	
		2.2 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและ ชุมชน เช่นการประหยัดพลังงาน และค่าใช้จ่ายในบ้าน โรงเรียน การวางแผนการผลิตสินค้าและ	3. รู้จักพอเพียงด้วยสหกรณ์	5	
			3.1 หลักการสหกรณ์ 3.2 วิธีการสหกรณ์	3 2	
			4. สหกรณ์อย่างไรให้ พอเพียง	9	20
			4.1 ประเภทสหกรณ์	3	

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน 100
	กิจกรรมต่าง ๆ ใน ครอบครัวโรงเรียน และชุมชน 3. อธิบายหลักการ สำคัญและ ประโยชน์ของ สหกรณ์	บริการเพื่อลดความสูญเสียทุก ประเภท การใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น 2.3 ตัวอย่างการผลิตสินค้าและ บริการในชุมชน เช่น หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์หรือโอท็อป 3.1 หลักการและประโยชน์ของ สหกรณ์ 3.2 ประเภทของสหกรณ์ โดยสังเขป 3.3 สหกรณ์ในโรงเรียน (เน้นฝึก ปฏิบัติจริง) 3.4 การประยุกต์หลักการของ สหกรณ์มาใช้ในชีวิตประจำวัน	4.2 โครงสร้างสหกรณ์ 4.3 ประโยชน์สหกรณ์ 5. สหกรณ์นักเรียนพอเพียง 5.1 การจัดตั้งสหกรณ์ 5.2 การประชุม 5.3 บัญชีสหกรณ์ 5.4 กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน 5.5 การประชาสัมพันธ์งาน สหกรณ์	2 4 13 1 3 5 2 2	30

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักการเพิ่มพูนปัญญา พัฒนาความคิดเพื่อใช้เป็น
แนวทางจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษา ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชุมชนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง องค์ประกอบชุมชน เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ
พอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ศ.3.1 ป 5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรม
ต่างๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง 1. อธิบายองค์ประกอบชุมชน

2. เปรียบเทียบองค์ประกอบชุมชนกับสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

1. องค์ประกอบชุมชน กลุ่มคน พื้นที่ ความสัมพันธ์
2. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น

3. สาระการเรียนรู้

ความหมายของชุมชนพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า ชุมชนประกอบด้วย

- 1) ประชาชนหรือกลุ่มคนที่มีความสนใจมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 2) อาศัยอยู่ในบริเวณหรือพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่งมีความสัมพันธ์กัน
- 3) มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

ชุมชนในแง่ของกลุ่ม หมายถึง กลุ่มคนที่มีลักษณะพื้นฐานทางชาติและวัฒนธรรม
เดียวกัน หรืออยู่ในระดับชนชั้นทางสังคมเดียวกัน ถึงแม้คนในชุมชนจะมีพื้นฐานเดียวกันแต่
อาจจะมีแนวคิดแนวปฏิบัติต่อภาวะสุขภาพและความเจ็บป่วยต่างกัน

ชุมชนในแง่ของสถานที่ หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ในสถานที่ใด อาจจะเป็นภาคจังหวัด
หมู่บ้านหรือหน่วยงาน ซึ่งจะต้องพิจารณาชุมชนในมุมมองนี้ คือ ขนาด ภูมิอากาศ ลักษณะ

พื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติ ภัยต่างๆ ที่อยู่อาศัย การคมนาคม การพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งรายได้ และระบบบริการสาธารณสุข เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลต่อภาวะทางจิตและคุณภาพชีวิตของคนในสถานที่นั้นได้

ชุมชนในแง่วัฒนธรรม เป็นการพิจารณาถึงแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้และถ่ายทอดทางสังคม ทัศนคติ ค่านิยมของคนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งในชุมชนหนึ่งๆ อาจมีคนต่างวัฒนธรรม อาศัยอยู่ร่วมกัน ย่อมมีวิถีชีวิตต่างกัน

สรุปได้ว่า ชุมชน หมายถึง การรวมตัวกันของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกัน อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยสมาชิกของชุมชนมีการติดต่อสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร มีความผูกพัน ภายใต้วามเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมเดียวกัน

ชุมชนเป็นแหล่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมของเด็กและเยาวชนทั้งทางบวกและลบ ทั้งส่งเสริมให้กระทำผิด และทั้งยับยั้งไม่ให้กระทำผิด ปัจจัยหรือสาเหตุที่ผลักดันให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมิได้มีสาเหตุมาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว แม้กระทั่งการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน

กระบวนการขัดเกลาทางสังคมของเด็กและเยาวชน ประกอบขึ้นมาจากปัจจัยทางชุมชน สังคมสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคม รวมทั้งปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเด็กและเยาวชนเกิดความสับสน และได้แย้งกับบรรทัดฐานของสังคม และเมื่อใดก็ตามที่กลไกควบคุมทางสังคมได้หมดสิ้น หรืออ่อนแอลง ก็จะเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ ขณะเดียวกันการที่กลุ่มเด็กและเยาวชนยึดมั่นและปฏิบัติตามค่านิยมของวัฒนธรรมของกลุ่มตนที่เป็นปฏิปักษ์ต่อค่านิยมของวัฒนธรรมหลักของคนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในสังคม และสร้างบรรทัดฐานของตนเองขึ้นเพื่อสนองตอบต่อความคับข้องใจดังกล่าว

ลักษณะของชุมชนก็มีอิทธิพลต่อการกระทำเช่นกัน โดยหากเด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่อาศัยในเขตหรือพื้นที่เสื่อมโทรมแล้วก็จะมีความโน้มเอียงที่จะกระทำความผิดได้ นอกจากนี้ชุมชนยังเป็นแหล่งเพาะบ่มการเรียนรู้ในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเนื่องจากการกระทำผิดเป็นผลผลิตของการเรียนรู้และการคบหาสมาคมระหว่างบุคคลในกลุ่มที่กระทำความผิด จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของบุคคลและสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การที่เด็กและเยาวชนมีความผูกพัน มีข้อผูกมัด มีการเข้าร่วม และมีความเชื่อในกฎเกณฑ์ของสังคม องค์กรหรือกลุ่มทางสังคม หรือที่เรียกว่ามีพันธะทางสังคมต่าก็กส่งผลให้กระทำความผิดได้ จะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนได้ถูกอิทธิพลของแรงผลักดันหลายประการให้กระทำความผิดกฎหมาย แต่ขณะเดียวกันก็มีแรงที่คอยต่อต้านหรือขัดขวางไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด จึงมีทั้ง แรงผลักดัน (ภายนอก

และภายใน) ตลอดจนแรงขัดขวาง(ภายนอกและภายใน) หากแรงขัดขวางไม่สามารถต้านทานต่อแรงผลักดันดังกล่าวได้ก็จะทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายในที่สุด ส่วนเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดกฎหมายมาก่อน ชุมชนจะกำหนด หรือ ตีตรา ว่าเขาเป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเมื่อเป็นเช่นนี้ เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก็รับการประทับตราและเริ่มกำหนดทิศทางแห่งความประพฤติของตนในอนาคตให้สอดคล้องกับการรับรู้ของสังคม โดยนัยนี้การกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนจึงเกิดขึ้นเพราะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม ดังนั้น ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมจึงถือว่าเป็นทั้งแหล่งที่เป็นต้นเหตุให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และเป็นแหล่งที่จะสกัดกั้น หรือยับยั้งไม่ให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนกระทำความผิด

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนในเรื่องชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยทำงานร่วมกัน วินัยในตนเอง
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

คำถาม- คำตอบ การทำงานเป็นกลุ่ม จัดทำรายงาน การนำเสนอรายงาน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - องค์กรประกอบชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการสื่อสาร - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา	1. สังเกตการถาม-ตอบ 2. สังเกตการทำงานกลุ่ม 3. สังเกตนำเสนอรายงาน	1. แบบประเมินการถามตอบ 2.แบบสังเกตการณ์ทำงานกลุ่ม 3.แบบประเมินรายงาน 4. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัด ประเมินผล
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัย - มุ่งมั่นในการทำงาน - จิตสาธารณะ			

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดการเรียนรู้ประจำชั่วโมง
2. ครูสนทนาซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับชุมชนของนักเรียน สภาพพื้นที่ของชุมชน และความสัมพันธ์ของชุมชน
3. ยกตัวอย่างข่าวที่กำลังได้รับความสนใจเกี่ยวข้องกับชุมชน และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนจับคู่เล่าชุมชนของตนเองว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. สุ่มตัวแทนนักเรียนมาเล่าชุมชนให้เพื่อนฟัง
3. ครูอธิบายองค์ประกอบชุมชนให้นักเรียนฟัง
4. นักเรียนร่วมกันสรุปองค์ประกอบชุมชน
5. แบ่งกลุ่มนักเรียน เลือกประธานกลุ่ม เลขานุการและตั้งชื่อกลุ่ม ให้ไปสำรวจข้อมูลชุมชน(ชื่อชุมชน ความเป็นมา จำนวนบ้าน จำนวนคน อาชีพ กิจกรรม ประเพณี ผลิต)

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ประกอบชุมชน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูสอบถามบรรยากาศการสำรวจข้อมูลชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนเข้ากลุ่มตามที่แบ่งไว้ในชั่วโมงที่แล้ว
2. ตัวแทนกลุ่มรายงานผลการสำรวจข้อมูลชุมชน และให้นักเรียนกลุ่มอื่นซักถาม
3. ครูทบทวนความรู้องค์ประกอบชุมชนให้นักเรียนฟัง

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนสรุปเปรียบเทียบแต่ละชุมชน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้องค์ประกอบชุมชน
- แบบสำรวจชุมชนโดยการสัมภาษณ์
- แหล่งชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชุมชนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สภาพชุมชน เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
 เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
 ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ
 พอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรม
 ต่างๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง**
1. อธิบายสภาพชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชน
 2. เปรียบเทียบสภาพชุมชนกับสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

1. สภาพชุมชน สภาพกลุ่มคน สภาพความสัมพันธ์ในชุมชน
2. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น

3. สาระการเรียนรู้

สภาพชุมชน คือ การคงไว้ซึ่งความเป็นชุมชนที่มีคน มีพื้นที่ มีความสัมพันธ์กัน โดย
 พฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมของความสัมพันธ์ของคนในชุมชนคือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
 ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีขั้นตอน คือ

1. คิด ค่อย ศึกษาค้นหาหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจน
ความต้องการของชุมชน
2. คิด ค่อยหารูปแบบวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็น
ประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. คิด ค่อย ตัดสินใจกำหนดนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัด
และแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
4. คิด ค่อยตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ลงมือทำ ร่วมลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง

6. คิด ชู ชุม คิดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไป ทั้งให้ใช้ประโยชน์ได้

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนเป็น การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้ทำทุกอย่าง ซึ่งมีข้อกำหนดจากภายนอกกว่าจะให้ประชาชนมาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนคิดขึ้นมาเอง เป็นการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วม นั้น ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจ การกำหนดชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

สภาพการมีส่วนร่วมในชุมชนมีรูปแบบ คือ

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงเป็นรายคน ในการประชุม การลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทั้งชุมชน เช่น การทำความสะอาดถนน การไปร่วมงานบวช งานบุญ งานประเพณี
2. การมีส่วนร่วมโดยจัดตั้งเป็นกลุ่มของประชาชน เช่น กลุ่มเยาวชนต่าง ๆ กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ แล้วทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่ม
3. การมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผู้แทนของประชาชน เช่น กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน กรรมการหมู่บ้าน ประชุมหรือทำกิจกรรมในชุมชน
4. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยไม่ใช้ผู้แทนของประชาชนแต่เป็นตามความสมัครใจ เช่น อาสาสมัคร การบริจาคช่วยเหลือ

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งได้ 8 ระดับ ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติการหรือการจัดการ เช่น การประกอบอาชีพ การผลิตของกลุ่มอาชีพ การจัดงานในชุมชน
2. ระดับการดูแลรักษา เช่น อาสาสมัครดูแลหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน หมอдинอาสา
3. ระดับการบอกกล่าวหรือการแนะนำ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การพึ่งเทศน์
4. ระดับการปรึกษาหารือ เช่น การประชุมหมู่บ้าน
5. ระดับการให้กำลังใจ เช่น กองทุนหมู่บ้าน สวัสดิการชุมชน
6. ระดับที่ประชาชนเข้าไปมีส่วน เช่น ร้านค้าชุมชน กลุ่มอาชีพ
7. การได้อำนาจเป็นตัวแทน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
8. การควบคุมดำเนินการโดยประชาชน เช่น คณะกรรมการวัด กรรมการหมู่บ้าน

สภาพชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงสภาพการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อรักษาความเป็นชุมชนให้ยั่งยืน โดยยึดหลัก

1. การมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างพอประมาณ คือมีกิจกรรมที่เหมาะสม พอดี ไม่มากไม่น้อย และมีคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมไม่น้อยเกินไป
2. การมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างมีเหตุมีผล คือเป็นกิจกรรมที่แก้ปัญหาให้ชุมชน กิจกรรมที่พัฒนาชุมชน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นชุมชน ตามขนบธรรมเนียมประเพณี คนในชุมชน ตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
3. การมีส่วนร่วมในชุมชนที่สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน คือเป็นกิจกรรมด้านอาชีพ ความเป็นอยู่ กิจกรรมอนุรักษ์น้ำ ป่า ดิน กิจกรรมตามวัยสำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ กิจกรรมสืบทอด ประเพณีอันดีงาม
4. การมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างมีความรู้ คือ คนในชุมชนต้องรู้ความเป็นมาของชุมชน อาชีพ ประเพณี รู้การสืบทอด
5. การมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างมีคุณธรรม คือคนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ ไว้วางใจกัน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนในเรื่องชุมชน
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบเรื่องสภาพชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตสอดคล้องกับชุมชน
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน วินัยในตนเอง
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา ในการทำงานกลุ่ม ในตนเอง
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

ใบงาน องค์กรชุมชน การจัดป้ายนิเทศ แบบสำรวจสภาพชุมชน การทำกิจกรรมกลุ่ม การนำเสนองานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัด ประเมินผล
ความรู้ - สภาพชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการสื่อสารการคิด - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ช่วยตนเองและส่วนรวม - มุ่งมั่นในการทำงาน - สามัคคี	1. ประเมินผล งาน 2. ตรวจผลงาน	1. แบบประเมินผลงาน 2. ใบงาน	ด้อยเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้น ไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับสภาพชุมชนของนักเรียน สภาพกลุ่มในชุมชน และความสัมพันธ์ของชุมชน ความสัมพันธ์ของกลุ่มในชุมชน

2. ครูนำภาพการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนให้นักเรียนดู

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายสภาพชุมชนให้นักเรียนฟัง

2. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม เลขานุการและตั้งชื่อกลุ่ม

3. กลุ่มระดมความคิดสภาพชุมชนของนักเรียน (ชื่อชุมชน กิจกรรมในชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน)

4. นำเสนอผลงาน

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสภาพชุมชน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำผู้ปเรียน ครูนำอภิปรายกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มสังเคราะห์ผลการสำรวจสภาพชุมชนของแต่ละกลุ่มเป็นระบบการมีส่วนร่วมชุมชน

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดป้ายนิเทศสภาพชุมชน

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสภาพชุมชน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้สภาพชุมชน
- แบบสำรวจสภาพชุมชน
- ป้ายนิเทศสภาพชุมชน
- ห้องสมุด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชุมชนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การผลิต การบริโภค การบริการ เวลา 2 ชั่วโมง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/ 1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ

2. ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง ผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือแหล่งผลิตสินค้าและบริการในชุมชน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

1. ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือแหล่งผลิตสินค้าและบริการในชุมชน

2. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เช่นการประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่ายในบ้าน โรงเรียน การวางแผนการผลิตสินค้าและบริการเพื่อลดความสูญเสีย การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. สาระการเรียนรู้

การผลิตในชุมชนคือ การประกอบอาชีพจนมีผลเกิดขึ้น เช่น ประกอบอาชีพการเกษตร ทำนา ทำไร่ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ได้ผลผลิตคือได้ข้าวเปลือกจากการทำนา ได้สับปะรด มะพร้าว มะนาว ชมพู่ ต้นไม้ จากการทำไร่ทำสวน ได้สุกร เป็ด ไก่ ไข่จากการเลี้ยงสัตว์ ประกอบการหัตถกรรมทอผ้า ได้ผลผลิตเป็นผ้าทอ

การบริการในชุมชน คือการตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนหรือคนที่มาในชุมชน เช่น ตัดผม ปะเย็บเสื้อผ้า จำหน่ายสินค้า รับส่งเด็กไปโรงเรียน รับจัดงานศพ

การผลิตและบริการในชุมชนมีองค์ประกอบคือ

1. ปัจจัยการผลิตการบริการ คือทรัพยากรที่มีในชุมชน เช่น ที่ดิน ต้นไม้ แม่น้ำ ภูเขา เครื่องจักร คน เงิน

2. ดำเนินการผลิต บริการ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ปัจจัยที่มีเปลี่ยนให้เป็นผลผลิต

3. ผลผลิต เป็นผลได้จากการดำเนินการผลิต ผลผลิตแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สินค้า การเกษตรเช่น ปลา ข้าว ผลไม้ สินค้าอุตสาหกรรมเช่น เสื้อผ้า สมุด ดินสอ รถยนต์ ไม้ แวนตาเลนัม และบริการ ที่หมายถึง การกระทำที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ เช่น การสอนหนังสือ การร้องเพลง การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า การบริการขนส่งสินค้า หรือการให้คำปรึกษาทางด้าน กฎหมาย บัญชี การให้บริการติดตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ขาย ควบคู่ไปกับเครื่องคอมพิวเตอร์ การบริการที่พักแรมของโรงแรม หรือ การบริการถ่ายภาพหรือถ่ายวิดีโอ หรือการบริการออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

การบริโภค คือใช้ผลผลิต ใช้สินค้า ใช้บริการต่าง ๆ โดยมีสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีผลต่อการบริโภค คือ

1. ความรู้ ความเข้าใจต่อผลผลิต ต่อสินค้า ต่อบริการ เช่น รู้ว่าทำงานหนักต้องทานอาหารที่ให้พลังงาน ข้าวเป็นอาหารที่ให้พลังงาน จึงทานข้าว เป็นโรคเบาหวานต้องคุมน้ำตาล ทูเรียนมีน้ำตาลสูง จึงต้องจำกัดการทานทูเรียน การไปร่วมงานแต่งงานต้องแต่งตัวให้สวยงามดูสดชื่นจึงไปตัดชุดผ้าไหมเพื่อไปร่วมงาน

2. ทักษะคิด ค่านิยม ความเชื่อต่อการใช้น้ำและสินค้าและบริการ เช่น ค่านิยมใช้สินค้าไทย จึงซื้ออาหารไทยทาน เชื่อว่าสมุนไพรรักษาโรคได้จึงใช้สมุนไพรเพื่อรักษาไข้ที่ใบหญ้า

3. ราคา สินค้าและบริการที่มีราคาถูกอาจจะได้รับความนิยมในกลุ่มบุคคลที่มีรายได้น้อย แต่สินค้าและบริการที่มีราคาแพง ก็อาจจะได้รับความนิยมในกลุ่มบุคคลที่นิยมใช้สินค้าและบริการที่มีราคาแพง เช่น เมื่อปวดเมื่อยร่างกายคนที่มียาได้น้อยจะใช้บริการของหมอนวดแผนโบราณ คนที่มีรายได้มาจะใช้บริการสปาที่โรงแรมใหญ่

4. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ สินค้าและบริการทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ ป้ายโฆษณา ฯลฯ ได้แก่การโฆษณาเครื่องดื่มบำรุงกำลัง น้ำอัดลม ก่อให้เกิดการมีการบริโภคที่อาจจะไม่จำเป็น

5. เวลา เนื่องจากความเร่งรีบในการประกอบอาชีพการทำงาน ทำให้มีเวลาในการเลือกใช้น้ำและสินค้าน้อย ความสะดวกรวดเร็วจึงเป็นที่สนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น ร้านจำหน่ายผลผลิตริมถนนสะดวกกว่าร้านในเมืองที่ไม่มีที่จอดรถ

การผลิต การบริการ การบริโภคตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1. การผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชนอย่างพอประมาณ คือดำเนินการอย่างเหมาะสม พอดี ไม่มากไม่น้อย เช่น มีคนในครอบครัว 2 คน อายุ 50 ปี อาชีพเปิดร้านจำหน่ายสินค้าทั่วไป ควรจำหน่ายสินค้าที่มีน้ำหนักไม่มาก ชนิดสินค้าตามความจำเป็นของลูกค้า

2. การผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชนอย่างมีเหตุมีผล คือการตัดสินใจดำเนินการเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีร่วมกันของคนในชุมชน เช่น ไม่ใช้เครื่องจักรที่มีอายุใช้งานนานสภาพชำรุดทำให้มีเสียงและฝุ่นควันรบกวนคนในชุมชน

3. การผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชนที่สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน คือการดำเนินการอย่างเสริมสร้างความมั่นคง ยั่งยืนให้กับชุมชน เช่น จัดชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่ทำลายธรรมชาติ

4. การผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชนอย่างมีความรู้ คือ คนในชุมชนต้องมีความรู้ การผลิต การบริการ การบริโภค

5. การผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชนอย่างมีคุณธรรม คือคนในชุมชนต้องดำเนินการอย่างมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ ใฝ่หาใจกัน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตน
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบในการผลิต การบริการ การบริโภค
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน วินัยในตนเอง
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

สื่อประชาสัมพันธ์ การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การนำเสนองานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดการ ประเมินผล
ความรู้ - การผลิต การบริการ การบริโภค ในชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการสื่อสาร การคิด - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัย - มุ่งมั่นในการทำงาน	1. สังเกตการถาม- ตอบ 2. สังเกตการ ทำงานกลุ่ม 3. สังเกตนำเสนอ รายงาน	1. แบบประเมินการถามตอบ 2.แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม 3.แบบประเมินผลงาน 4. แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5. แบบประเมินการประยุกต์ ใช้สอดคล้องกับปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ถู้อเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับการผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชนของนักเรียน
2. ยกตัวอย่างข่าวที่กำลังได้รับความสนใจเกี่ยวข้องกับชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายการผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชนให้นักเรียนฟัง
2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มระดมความคิดเห็นการผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชน(ชื่อชุมชน วิธีการผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชน)
3. นำเสนอผลงาน

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการผลิต การบริการ การบริโภคในชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำผู้ป่เรียน ครูสนทนาข้อสรุปการผลิต การบริการ การบริ โภคในชุมชนจาก ชั่วโมงที่แล้ว

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มสังเคราะห์ข้อสรุปการผลิต การบริการ การบริ โภคในชุมชน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดป้ายนิเทศการผลิต การบริการ การบริ โภคในชุมชน

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการผลิต การบริการ การบริ โภคในชุมชน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้การผลิต การบริการ การบริ โภคในชุมชน
- ป้ายนิเทศ
- แหล่งชุมชน
- ผู้แทนชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชุมชนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ผลิตภัณฑ์ชุมชน เวลา 4 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
 เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
 ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ
 พอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/ 1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ

2. ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง 1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน

2. ประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรม

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

1. ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

2. ผลิตภัณฑ์ชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลผลิตที่เป็นสินค้าหรือบริการหรือสถานที่หรือวัตถุที่มีอยู่ใน
 ชุมชนหรือที่สร้างให้มีขึ้นโดยชุมชน เช่น น้ำตาลเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี เกษ
 มุยเป็นผลิตภัณฑ์ของชาวเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ้าไหมเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนทางภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ส่งเสริมโดยรัฐบาลอย่างเด่นชัดคือ โครงการ “หนึ่งตำบล
 หนึ่งผลิตภัณฑ์” ข้อความที่ว่า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ไม่ได้หมายความว่าในหนึ่งตำบลจะมี
 เพียง หนึ่งผลิตภัณฑ์เท่านั้น ในแต่ละตำบลจะมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลงานของคนในตำบลนั้น ๆ ที่ขึ้นก็
 ได้ แต่เมื่อพูดผลงานขึ้นเอก หรือสินค้ายอดเยี่ยม ก็ควรมีหนึ่งผลิตภัณฑ์ต่อหนึ่งตำบล

ต้นแบบหรือที่มาของแนวคิด “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” นั้นมาจากประเทศญี่ปุ่นที่
 จังหวัดโออิตะ บนเกาะคิวชู นายโมริฮิโกะ อิระมัทซึ ผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะได้ดำเนินการหนึ่ง
 ตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประสบความสำเร็จจนเป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลก เดิมจังหวัดโออิตะเป็นจังหวัด
 เล็ก ๆ ที่มีเนื้อที่ทางการเกษตรเพียง 10% โอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักด้อยกว่าจังหวัดอื่น

ทำให้มีปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากปัญหาหลายอย่างดังกล่าว ทำให้ผู้ว่าพยายามทุ่มเทความคิดและวางแผนทาง “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ขึ้น โดยเน้นให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลัก 1 ชนิด และต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบจากผลผลิตและทรัพยากรของ ท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

จากแนวการทำงานที่ประสบผลสำเร็จของจังหวัดโออิตะนี่เอง ทำให้เกิดการส่งเสริมแบบเดียวกันนี้ในประเทศไทยด้วย โดยหน่วยงานของรัฐได้ร่วมกันทำงาน เช่น กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผลการส่งเสริมทำให้

1. เป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน
2. สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ให้สามารถคิดเอง ทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่นและพึ่งตัวเองได้
3. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
5. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น
6. เสริมสร้างการผลิตให้มีมาตรฐานและคุณภาพ
7. สนับสนุนส่งเสริมด้านการตลาด
8. สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายอาชีพ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1. ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสม พอดี พอประมาณ ไม่มากไม่น้อย เช่น ในชุมชนมีต้นไผ่มากผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมคือทำกระบอกข้าวหลาม แต่การทำมากจนต้นไผ่โตไม่ทันย่อมทำให้หมดจึงต้องพอดี ๆ แต่หากไม่นำมาทำผลิตภัณฑ์ใด ๆ เลย ต้นไผ่จะขยายพันธุ์จนเต็มพื้นที่ทำการเกษตร
2. ผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างมีเหตุมีผล คือการตัดสินใจผลิตภายใต้ทรัพยากรที่มีในชุมชนสามารถผลิตได้ด้วยภูมิปัญญาของคนในชุมชน และเป็นผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการใช้ประโยชน์ เช่นกรณีมีต้นไผ่มากจึงนำมาทำเป็นกระบอกข้าวหลาม ปรากฏว่าทำแล้วไม่ได้ใช้ประโยชน์ เพราะไม่นิยม จึงต้องมีเหตุมีผลในการสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน
3. ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน คือผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้เป็นอาชีพไม่ทำลายธรรมชาติ ส่งเสริมความสามัคคี ทำให้ชุมชนมีความมั่นคง ยั่งยืน เช่น ผลิตภัณฑ์กระบอกข้าวหลาม จัดทำโดยคนในชุมชนรวมกลุ่มกัน ทำให้มีรายได้เป็นอาชีพส่งผลให้มีเงินส่งลูกเรียน มีเงินซื้อยารักษาการเจ็บป่วย
4. สร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างมีความรู้ คือ คนในชุมชนต้องมีความรู้ การผลิต การบริการ การบริโภค ของผลิตภัณฑ์นั้นจึงสามารถสร้างขึ้นมาได้ตรงความต้องการตลาด

5. ผลិតภัณฑ์ชุมชนที่มีคุณธรรม คือผลิตภัณฑ์ที่สร้างด้วยคนในชุมชนต้องดำเนินการอย่างมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ ใ้วางใจกัน และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตน
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบในผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน วินัยในตนเอง
- ใช้ความพอเพียงในการทำงาน
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

ศึกษาดูงาน การนำเสนองานกลุ่ม สมุดบันทึกงาน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - การสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการสื่อสารการคิด - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัย	1. สังเกตการถามตอบ 2. สังเกตการทำงานกลุ่ม 3. สังเกตนำเสนอรายงาน	1. แบบประเมินการถามตอบ 2.แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม 3.แบบประเมินผลงาน	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
- มุ่งมั่นในการทำงาน - มีจิตสาธารณะ - ใช้ความพอเพียงในการทำงาน			

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. ยกตัวอย่างผลิตภัณฑ์ชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มระดมความคิดเรื่องขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน (ชื่อผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการผลิต การตลาด การบริโภค)

2. นำเสนอผลงาน

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปปัจจัยการสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูนำนักเรียนศึกษาดูงานผลิตภัณฑ์ชุมชน ครูแนะนำผู้นำชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้นำชุมชนอธิบายการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนให้นักเรียนฟัง
2. นักเรียนซักถาม และทดลองปฏิบัติจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชน

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนบันทึกความรู้การผลิตในสมุดบันทึกงาน

ชั่วโมงที่ 3-4

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูตกลงกับนักเรียนในการสร้างผลิตภัณฑ์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม แต่ละกลุ่มตกลงกันว่าสามารถจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชนใดได้บ้าง

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติสร้างผลิตภัณฑ์

3. ตัวแทนกลุ่มนักเรียนสรุปขั้นตอน วิธีการการผลิต

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรม

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- แบบศึกษาดูงานผลิตภัณฑ์ชุมชน
- แหล่งดูงานในชุมชน
- วัตถุประกอบการผลิต
- ผู้ผลิตในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การรวมกลุ่มและการแก้ปัญหา เวลา 4 ชั่วโมง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ

เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง 1. อธิบายความหมาย และระบอบองค์ประกอบการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

2. แสดงตัวอย่างการสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- การแก้ปัญหาด้วยการรวมกลุ่ม

3. สาระการเรียนรู้

การรวมกลุ่ม หมายถึง การที่คนมารวมกันโดยมีความตั้งใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งสิ่งนั้นแต่ละคนไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ลำพังตนเอง

ประโยชน์การรวมกลุ่ม คือ ผลที่ได้รับจากการกระทำร่วมกันของคนในกลุ่มซึ่งก่อให้เกิดผลดีสำหรับทุกคน เช่น การเดินทางมาโรงเรียนด้วยกันโดยรถจักรยานผลดีคือไม่ต้องเหนื่อยสองคน การปลูกต้นไม้ในโรงเรียนเมื่อนักเรียนร่วมกันปลูกส่งผลดีทำให้เสร็จเร็ว

ประเภทของการรวมกลุ่มในชุมชน คือ การรวมคนตามอาชีพเช่น กลุ่มทำนา กลุ่มทำสวน กลุ่มชาวไร่ไถ่ย กลุ่มสวนยาง กลุ่มทำร่ม กลุ่มเพาะพันธุ์กล้วยไม้ กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า ฯ การรวมกลุ่มตามวัย/เพศ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็ก กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน ฯ การรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนา เช่น กลุ่มประชาธิปไตย กลุ่มสุขภาพ กลุ่มสวัสดิการ กลุ่มประกันภัย กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มปกป้องป่า ฯ

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบถึงกลุ่มที่มีในชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตจัดการปัญหาด้วยการรวมกลุ่ม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การพูดแสดงความคิดเห็น การนำเสนองานกลุ่ม ฟังมโนทัศน์การทำงาน
กลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
ความรู้ - ความสำคัญของการแก้ปัญหา ด้วยการรวมกลุ่ม ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการคิด - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด - มีวินัยทำงานร่วมกัน - ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม - มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม	- ตรวจใบงานผังมโนทัศน์ - สังเกตการทำงานกลุ่ม - สังเกตนำเสนอรายงาน	- แบบประเมินผลงาน - แบบประเมิน พฤติกรรมการทำงาน - แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดการเรียนรู้ประจำชั่วโมง
2. ครูสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับ การรวมกลุ่มคนที่มีความต้องการเดียวกันมารวมกัน
3. ให้นักเรียนเล่นเกมฉีกกระดาษ หรือเล่นิทานเรื่องมัดแขนงไม้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมายของการรวมกลุ่มให้นักเรียนฟัง
2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม เลขานุการและตั้งชื่อกลุ่ม กลุ่มระดม

ความคิด 2 ประเด็น คือ

- งานลักษณะใดที่ต้องทำงานร่วมกัน
 - ประโยชน์ของการทำงานร่วมกันคืออะไร
3. ให้นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นพร้อมยกตัวอย่าง

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับแนวความคิดการทำงานเป็นกลุ่ม
2. นักเรียนเขียนผังมโนทัศน์เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- เกมฉีกกระดาษ
- นิทานมัดแขนงไม้
- เกมฉีกกระดาษ (ที่ใช้แล้ว)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เรื่อง สหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ
พอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ใน
ครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง อธิบายความหมาย และระบอบองค์ประกอบการสหกรณ์ตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงได้

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด - ความหมายและองค์ประกอบสหกรณ์
- ความหมายและองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

สหกรณ์ หมายถึง การทำงานร่วมกัน โดยแต่ละคนที่มารวมกันต้องมีอุดมการณ์สหกรณ์
อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อว่าการทำงานนั้นทุกคนต้องช่วยตนเองและช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้การทำงานหรือการดำเนินชีวิตประสบผลสำเร็จได้ การช่วยตนเอง
ประกอบด้วย- ขยัน- ประหยัด- พัฒนาชีวิต- ไม่เสียดายของ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ประกอบด้วย- ซื่อสัตย์ต่อกัน- เสียสละเพื่อส่วนรวม- สามัคคี / ร่วมมือกันพัฒนา- มีระเบียบวินัย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวพระราชดำริแห่งพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลย
เดชต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับที่ยึดหลัก 3 ด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมี
ผล และการมีภูมิคุ้มกันตัวเองต่อผลกระทบใด ๆ โดยมีเงื่อนไขกำกับ 2 ด้าน คือ ความรู้ และ
คุณธรรม

พอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียน
ตนเองและผู้อื่น การยืนด้วยลำแข้งของตนเอง และวางชีวิตสมดุล ใช้จ่ายไม่เดือดร้อน เป็นความ
พอดี เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

มีเหตุมีผล หมายถึง การพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันหรืออนาคตแล้วตัดสินใจ การตัดสินใจจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผล ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ในมิติต่าง ๆ อย่างเกี่ยวเนื่องกัน

ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะ เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และ ไกลเป็นความพร้อมรับผลกระทบเพื่อให้สามารถอยู่ได้เมื่อมีความเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้ องค์ประกอบ 3 ประการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องมีเงื่อนไขกำกับ 2 ด้าน คือ **ด้านความรู้** ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจถูกต้อง มีการวางแผน มีสติ **ด้านคุณธรรม** ที่ต้องม ีความซื่อสัตย์ สุจริต อุดม ทน เพียรพยายาม จาก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มุ่งสู่ความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นสังคมยั่งยืน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นต่อกลุ่ม
- ความสามารถในการคิดตัดสินใจว่าลักษณะใดเป็นการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ความสามารถในการใช้ความรู้เป็นแนวทางแก้ปัญหา

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยต่อการทำงานกลุ่ม
- มุ่งมั่นในการทำงาน
- มีจิตสาธารณะช่วยเหลืองาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม อภิปรายเรื่องสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำเสนองานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
ความรู้ - เข้าใจความหมายของสหกรณ์ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการคิด	1. ตรวจใบงาน 2. สังเกตพฤติกรรม การทำงาน 3. ประเมินนำเสนอ	1. แบบประเมินใบงาน 2. แบบประเมินพฤติกรรม การทำงาน 3. แบบประเมินการนำเสนอ	ถูเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
- กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม - มีจิตสาธารณะในการทำงาน กลุ่ม	รายงาน	เสนองาน	

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนากับเกี่ยวกับ “การอยู่ร่วมกันในสังคมจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง ”

2. ครูเล่านิทานเทวดากับคนขับเกวียน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายความหมายสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ครูอธิบายอุดมการณ์สหกรณ์ ลักษณะการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขมีความรู้ มีคุณธรรม โดยเล่านิทานเทวดากับคนขับเกวียน

3. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 8 คน กลุ่มร่วมกันสรุปความหมายของสหกรณ์ ลักษณะการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขมีความรู้ มีคุณธรรม นำเสนอหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมรวบยอด

ครูและเพื่อนๆ ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงผลงานของแต่ละกลุ่ม

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - นิทานเทวดากับคนขับเกวียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความเป็นมาการสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เวลา 1
 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
 เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
 ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ
 พอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ใน
 ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง แสดงตัวอย่างทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์ตามปรัชญา
 ของเศรษฐกิจพอเพียงในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- องค์ประกอบ เป้าหมาย สหกรณ์และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

สหกรณ์มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม คือการมีเศรษฐกิจดีและสังคมดี หรือความ
 เป็นอยู่ดี มีสันติสุข ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายมุ่งให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่ได้ทุก
 สถานการณ์ ทุกสภาพแวดล้อม สหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีเป้าหมายเพื่อการ
 ดำรงชีวิตอยู่ได้ ที่มั่นคง ยั่งยืน วิธีการบรรลุเป้าหมายของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี
 แนวคิดที่สอดคล้องกัน เน้นที่คนและสภาพแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบที่สำเร็จ คือ

องค์ประกอบสหกรณ์

1. บุคคลรายคนที่จะช่วยตนเองได้
2. รวมบุคคลตามข้อ 1 เป็นคณะบุคคล
3. คณะบุคคลตามข้อ 2 ร่วมมือช่วยเหลือกัน
4. การร่วมมือช่วยเหลือกันมุ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมเดียวกัน
5. จัดตั้งเป็นองค์กรระดับชุมชน ระดับประเทศ
6. ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุผลความเป็นอยู่ที่ดี มีสันติสุข
7. เป็นการพัฒนามั่นคง ยั่งยืน

องค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ระดับปัจเจกชนรายคน ยึดบนขาของตนเองได้ตามศักยภาพ
2. ระดับชุมชน กลุ่มคน ต้องเข้มแข็งตามลักษณะประชากร ทรัพยากร วัฒนธรรม
3. ระดับประเทศ ด้านเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ นโยบายมีโครงสร้างที่สร้างความเป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชน มีความสมดุลด้านการออมและการลงทุน
4. เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืน

สหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีรูปแบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ความเป็นรายบุคคล ความเป็นชุมชน เป็นองค์กร และความเป็นชาติประเทศ สหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงหมายถึงการผสานทั้งสองเข้าด้วยกันโดยยึดตัวคนเป็นหลักที่มีรายบุคคลและกลุ่มบุคคลแล้วใ้วิถีการความพอเพียงในการดำรงชีวิตของคนเพื่อเป้าหมายความเป็นอยู่ที่ดี มีความยั่งยืน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิดเชิงองค์ประกอบ
- ความสามารถในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาด้วยการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอย่างมีคุณธรรม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยต่อการทำงานกลุ่ม
- อยู่อย่างพอเพียงในการทำงานกลุ่ม
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะต่อการทำงานร่วมกัน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

แบบสำรวจข้อมูลชุมชน สัมภาษณ์ผู้แทนสหกรณ์ในชุมชน การอภิปรายกลุ่ม บันทึกใบงาน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - ความเป็นมาของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการคิด - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม - มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม	1. สังเกตการถามตอบ 2. ตรวจใบบันทึกกิจกรรม 3. สังเกตการทำงานกลุ่ม 4. สังเกตนำเสนอรายงาน	1. แบบประเมินการถามตอบ 2. แบบประเมินใบบันทึกกิจกรรม 3. แบบประเมินสังเกตการทำงานกลุ่ม	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

- ครูแจ้งตัวชี้วัดการเรียนรู้ประจำชั่วโมง
- ครูกล่าวถึงการรวมกลุ่มแก้ปัญหาที่เคยเรียนมาแล้วและให้นักเรียนยกตัวอย่างการรวมกลุ่มแก้ปัญหานักเรียน
- ครูนำภาพอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนมาให้นักเรียนบอกว่าเป็นอาชีพอะไร สำคัญอย่างไร และซักถามอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้

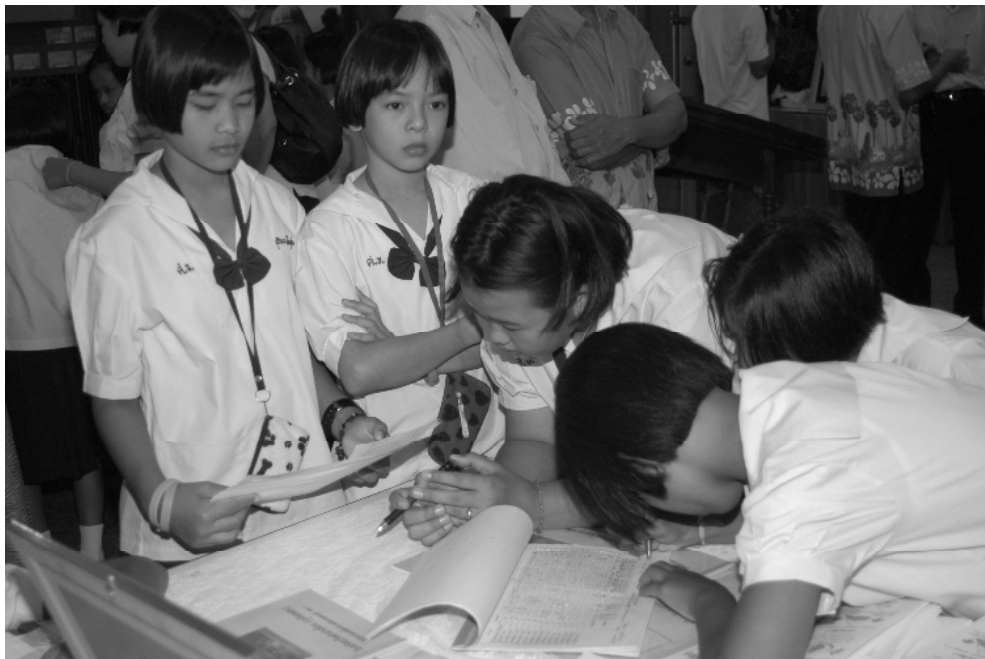
- แนะนำผู้แทนสหกรณ์ในชุมชน ให้ผู้แทนเล่าความเป็นอยู่ประชาชนในชุมชน กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ยกตัวอย่างกิจกรรมในชุมชน
- ครูอธิบายข้อมูลชุมชนโรงเรียนจากผลการสำรวจข้อมูลชุมชน
- นักเรียนสัมภาษณ์ผู้แทนสหกรณ์ชุมชนตามแบบสัมภาษณ์
- นักเรียนบันทึกใบกิจกรรม

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะคนในชุมชนรายคน ลักษณะกลุ่มคน กิจกรรมชุมชน
เปรียบเทียบกับองค์ประกอบสหกรณ์ องค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่อง องค์ประกอบสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ผู้แทนสหกรณ์ในชุมชน
- แบบสัมภาษณ์
- ใบกิจกรรมเรื่อง องค์ประกอบสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รู้จักพอเพียงด้วยสหกรณ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักการสหกรณ์ เวลา 3 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/3 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง**
1. อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของหลักการสหกรณ์
 2. แสดงตัวอย่างหลักการสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- หลักการสหกรณ์ 7 ข้อ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

หลักการสหกรณ์เป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับสหกรณ์ทั่วโลกถือเป็นหลักสากล ปัจจุบันมี 7 ข้อ ได้แก่

1. การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง สหกรณ์มีสมาชิกเข้าหรือออกด้วยความสมัครใจ ไม่ว่าจะเชื้อชาติ ศาสนาใด เพศหญิงหรือเพศชายไม่มีการจำกัด

2. การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย เมื่อทุกคนเข้ามาด้วยความสมัครใจแล้ว การกำหนดนโยบายในการอยู่ร่วมกันกำหนดโดยตัวแทนจากการเลือกตั้ง ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในกิจการของสหกรณ์ สมาชิกมีความเสมอภาคสามารถออกเสียงได้ 1 เสียงใน 1 เรื่อง โดยไม่เกี่ยวข้องว่ามีหุ้นจำนวนเท่าใด และสามารถเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการของฝ่ายจัดการ คณะกรรมการดำเนินการได้

3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการลงทุนในสหกรณ์โดยการถือหุ้น การฝากเงิน การร่วมธุรกิจของสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ธุรกิจบริการ สวัสดิการต่าง ๆ เมื่อเกิดรายได้สหกรณ์จัดสรรเงินสำรองเป็นเงินกองกลางสำหรับพัฒนาสหกรณ์ จัดสรรตอบแทนสมาชิกตามสัดส่วนปริมาณธุรกิจ

4. การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ เป็นหลักการที่สืบเนื่องจากหลักการข้อที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย โดยปราศจากการควบคุมจากอำนาจฝ่ายใดทั้งสิ้น

จึงทำให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งพาและปกครองตนเอง สหกรณ์จึงเป็นองค์กรของสมาชิก โดยสมาชิก และเพื่อสมาชิก

5. การศึกษา การฝึกอบรมและข่าวสาร สหกรณ์มีการศึกษาและฝึกอบรมแก่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถพัฒนาสหกรณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนทั่วไปทราบเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์ด้วย

6. การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ สหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยการร่วมมือกับสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ เพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกัน

7. ความเอื้ออาทรต่อชุมชน สหกรณ์จะพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืนได้ ต้องควบคู่ไปกับชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืนเช่นกัน สหกรณ์จึงต้องสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมชุมชน

หลักการสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

- หลักการสหกรณ์ข้อที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในจำนวนสมาชิก ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจสมัครตัดสินใจรับสมัครเป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงของชีวิต เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้เรื่องการสหกรณ์ ต้องมีคุณธรรมช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- หลักการสหกรณ์ข้อที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในจำนวนตัวแทน ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจสมัครตัดสินใจเลือกผู้สมัคร เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงในการอยู่ร่วมกันในสหกรณ์ เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้เรื่องประชาธิปไตย ต้องมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ

- หลักการสหกรณ์ข้อที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในประเภทธุรกิจในการร่วมธุรกิจ ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจร่วมกิจการ เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงในการดำเนินชีวิตรายคนและมั่นคงในสหกรณ์ เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้เรื่องธุรกิจสหกรณ์ ต้องมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ

- หลักการสหกรณ์ข้อที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณ พอดี ไม่มากไม่น้อยในการดำเนินงานของสหกรณ์ ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจใด ๆ ไม่ให้ถูกครอบงำ เป็นภูมิคุ้มกันในความยั่งยืนของสหกรณ์ เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้ระเบียบ ข้อบังคับ การเงิน การดำเนินกิจการ ต้องมีคุณธรรมช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- หลักการสหกรณ์ข้อที่ 5 การศึกษา การฝึกอบรมและข่าวสาร ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจใด ๆ กับสหกรณ์ เป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตให้มั่นคงและให้สหกรณ์มีความยั่งยืน เงื่อนไขคือบุคคลต้องแสวงหาความรู้และมีความรู้ในระบบสหกรณ์ ต้องมีคุณธรรมช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- หลักการสหกรณ์ข้อที่ 6 การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในความต้องการของสมาชิก ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงของสหกรณ์ เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้ในความร่วมมือ ต้องมีคุณธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- หลักการสหกรณ์ข้อที่ 7 ความเอื้ออาทรต่อชุมชน ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในการให้ความเอื้ออาทร ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจในการเอื้ออาทร เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงของชีวิตสมาชิกและชุมชน เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้เรื่องชุมชนเรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูล ต้องมีคุณธรรมความเสียสละ

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความคิดเห็นของตนสู่กลุ่ม (เน้นทักษะการตีความและสรุปความ)
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อความหมายหลักการสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การนำเสนองานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ เข้าใจหลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - คิดและมีส่วนร่วมในการแสดงตามกิจกรรม - นำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจหลักการสหกรณ์ได้ - ติความเป็นการทำงานอย่างสอดคล้องกับเนื้อหาและสรุปความได้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มิวินัย - มีความมุ่งมั่น - มีจิตสาธารณะ	- สังเกตการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน - ตรวจบันทึกผลการเรียนรู้ - สังเกตพฤติกรรมนักเรียน	- แบบประเมินพฤติกรรมเดี่ยว/กลุ่ม - สมุดงาน - แบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้น - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - แบบประเมินทักษะการคิด	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำผู้บทยเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาในประเด็นการอยู่ร่วมกันเป็นสหกรณ์ต้องยึดถือหลักการแต่ละข้อของสหกรณ์เป็นแนวปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ
2. อธิบายวัตถุประสงค์ของสาระการเรียนรู้และการทำงานกลุ่ม
3. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาไปความรู้เรื่องหลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. กลุ่มนำเสนอหลักการสหกรณ์โดยการวาดภาพในกระดาษหรือด้วยวิธีการอื่น เช่น

บทบาทสมมติ การแสดงด้วยท่าทาง

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับหลักการสหกรณ์

2. นักเรียนบันทึกสรุปหลักการสหกรณ์ 7 ข้อในสมุดงาน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ทบทวนหลักการสหกรณ์จากสมุดงานนักเรียนและให้นักเรียนช่วยกันบอกหลักการสหกรณ์ทีละข้อ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยการจับฉลากกลุ่มๆละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
2. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาเลือกภาพซึ่งเป็นภาพเหตุการณ์บอกลักษณะของหลักการสหกรณ์ทั้ง 7 ข้อ แต่ละกลุ่มเลือก 1 ภาพ แล้วกลุ่มร่วมกันระดมความคิดว่าภาพที่กลุ่มตนเองได้นั้นตรงกับหลักการข้อใด

3. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารับใบบันทึกกิจกรรม **หลักการของกลุ่มเรา** เขียนรายละเอียดหลักการของกลุ่มซึ่งตรง กับภาพ และส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนสรุปเกี่ยวกับหลักการสหกรณ์
2. นักเรียนนำผลงานติดป้ายนิเทศหน้าห้อง/ในห้อง ต่างชื่นชมผลงานซึ่งกันและกัน

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

- นักเรียน เล่นเกมปั้นหุ่น และเกมบอกต่อ
- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของเกม ร่วมแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มเดิม
2. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารับใบกิจกรรม **เหตุการณ์จำลองตามหลักการ** โดยให้แต่ละกลุ่มนำหลักการที่ทำกิจกรรม **หลักการของกลุ่มเรา** มาแต่งเหตุการณ์ให้สอดคล้องกับหลักการ ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนสรุปเหตุการณ์แต่ละกลุ่มแต่ละข้อและแก้ไขข้อบกพร่อง
2. นักเรียนท่องหลักการสหกรณ์ทั้ง 7 ข้อ พร้อมกัน

3. ครูและนักเรียนสรุปพร้อมกันอีกครั้งว่าสมาชิกสหกรณ์ทุกคนต้องเข้าใจหลักการสหกรณ์ทั้ง 7 ข้อแต่ละข้อมีความสำคัญเท่ากัน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้/Ms.Powerpoint เรื่องหลักการสหกรณ์
- ใบความรู้/ Ms.Powerpoint เรื่องหลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- กิจกรรมปั้นหุ่น
- เกมบอต่อ
- กิจกรรมการเลือกตั้ง
- กิจกรรมตลาดนัด
- ใบบันทึกกิจกรรม “หลักการของกลุ่มเรา”สารคดีเรื่องที่เกี่ยวข้อง
- ใบกิจกรรม “เหตุการณ์จำลองตามหลักการกลุ่ม”

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รู้จักพอเพียงด้วยสหกรณ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วิธีการสหกรณ์ เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/3 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

1. อธิบายวิธีการสหกรณ์
2. แสดงตัวอย่างหลักการสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด - ธุรกิจสหกรณ์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

วิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์เป็นการร่วมแรงและร่วมใจกันทำธุรกิจ ร่วมแรงกันโดยเอาแรงกายแรงความคิดและแรงทรัพย์มาทำธุรกิจร่วมกัน ร่วมใจกันโดยเอาความเสียสละ ความสามัคคี ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ มาทำธุรกิจร่วมกันตามหลักการสหกรณ์ ธุรกิจสหกรณ์ได้แก่

ธุรกิจการออม หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ออมเงินโดยการนำเงินมาฝากกับสหกรณ์ โดยสหกรณ์คืดดอกเบี้ยเงินฝากไว้ในอัตราที่กำหนด ขั้นตอนธุรกิจการออม คือ สมาชิกมีความต้องการออมเงิน สหกรณ์รับฝากเงิน คืดดอกเบี้ยเงินฝากให้สมาชิก สมาชิกถอนไปใช้เมื่อจำเป็น

ธุรกิจรวมซื้อ หมายถึง การที่สมาชิกไปซื้อสินค้าสิ่งของเครื่องอุปโภค บริโภค ปุ๋ย ยา หรืออื่น ๆ จากสหกรณ์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ โดยชำระเงินสดหรือเงินเชื่อตามแต่ตกลงกัน ขั้นตอนธุรกิจซื้อ คือ สมาชิกมีความต้องการ สหกรณ์สำรวจ สหกรณ์จัดหาสินค้ามาจำหน่าย ดำเนินการจำหน่ายสินค้าให้สมาชิก สมาชิกใช้ประโยชน์จากสินค้า จ่ายเงินเล็กน้อยให้สมาชิก

ธุรกิจรวมขาย หมายถึง การที่สมาชิกมีผลผลิตที่ผลิตได้แล้วนำไปขายให้สหกรณ์ เพื่อสหกรณ์จะได้นำไปแปรรูปหรือขายสู่ผู้บริโภคต่อไป ขั้นตอนธุรกิจขาย คือ สหกรณ์ส่งเสริมการผลิต สำรวจความต้องการ รวบรวมข้อมูล รวบรวมผลผลิตจากสมาชิก สหกรณ์จำหน่าย / แปรรูป สมาชิกรับเงินค่าผลผลิต

ธุรกิจบริการ หมายถึง การให้บริการต่าง ๆ ของสหกรณ์แก่สมาชิก เช่น บริการน้ำ ไฟฟ้า บ้าน เครื่องจักร เพื่อให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์และจ่ายค่าบริการแก่สหกรณ์ ขั้นตอนธุรกิจบริการ คือ สมาชิกมีความต้องการ สหกรณ์สำรวจความต้องการ รวบรวมข้อมูล จัดบริการ สมาชิก รับค่าตอบแทนจากสมาชิก

ธุรกิจสินเชื่อ หมายถึง การที่สหกรณ์ให้สมาชิกกู้เงินหรือสิ่งของไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมีกำหนดว่าเมื่อถึงเวลาต้องมาชำระคืน พร้อมกับจ่ายดอกเบี้ย ให้สหกรณ์ ขั้นตอนธุรกิจสินเชื่อ คือ สมาชิกมีความต้องการ แสดงความจำนงขอใช้บริการ สหกรณ์พิจารณาอนุมัติ สมาชิกรับสินเชื่อ ใช้ประโยชน์ และชำระคืนพร้อมดอกเบี้ย

ธุรกิจสหกรณ์มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ธุรกิจการออม เกิดขึ้นได้จากการใช้จ่ายอย่างพอประมาณ อย่างมีเหตุมีผล มีเงินเหลือเก็บ ออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น ทำให้มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตมีเงินใช้จ่ายยามจำเป็น การออมทำได้ ภายใต้งบประมาณและแผนการประหยัด

ธุรกิจรวมซื้อ เกิดขึ้นจากการมีเหตุผลตัดสินใจลดค่าใช้จ่ายได้สินค้ามีคุณภาพ ทำให้ประหยัดและมีประโยชน์ การรวมซื้อทำให้ได้สินค้าตามจำเป็นที่ต้องการเป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต การรวมซื้อต้องมีความรู้เรื่องสินค้า เรื่องการใช้ประโยชน์ ต้องมีคุณธรรมความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย

ธุรกิจรวมขาย เกิดขึ้นจากการมีเหตุผลตัดสินใจขายผลผลิตร่วมกันเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในด้านราคาที่ยุติธรรม การรวมกันขายต้องมีความรู้เรื่องการตลาด ผลผลิต การขนส่ง ต้องมีคุณธรรมความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย

ธุรกิจบริการ เกิดขึ้นจากความพอดีในการดำเนินชีวิต โดยมีเหตุผลตัดสินใจอำนวยความสะดวกด้วยการทำกิจการร่วมกัน ซึ่งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันให้มีสิ่งตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิต การบริการต้องมีความรู้เรื่องวิถีชีวิต เรื่องการอาชีพ เรื่องการให้บริการ ต้องมีคุณธรรมความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย

ธุรกิจสินเชื่อ เกิดขึ้นจากความจำเป็นต้องลงทุน โดยมีเหตุผลตัดสินใจให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นจนเป็นภูมิคุ้มกันให้มีความมั่นคงในชีวิต การทำสินเชื่อต้องมีความรู้เรื่องอาชีพ เรื่องการลงทุน เรื่องผลผลิต เรื่องการตลาด ต้องมีคุณธรรมขยัน ประหยัด ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม การเจรจาต่อรองในกลุ่ม

- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อธุรกิจสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยระบบกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามวิธีการสหกรณ์
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่ม/เดี่ยว การนำเสนองาน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	ประเมินผล	เกณฑ์ การวัด ประเมินผล
ความรู้ อธิบายความหมายและวิธีการ สหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/ สมรรถนะ - การแสดงความคิดเห็น - การปฏิบัติกิจกรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม - มีจิตสาธารณะในการ ทำงานกลุ่ม	สังเกตการมีส่วนร่วมปฏิบัติ กิจกรรม	1.แบบสังเกต การปฏิบัติ กิจกรรม 2.แบบ ประเมินผล งาน	-แบบประเมินผลงาน -แบบบันทึกการ แสดงออก -แบบประเมิน พฤติกรรมเดี่ยว/กลุ่ม -แบบประเมิน คุณลักษณะ -แบบประเมินความ สอดคล้องกับปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องวิธีการสหกรณ์ นำสู่การดำเนินธุรกิจแต่ละธุรกิจ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอธิบายพฤติกรรมที่สำคัญของการร่วมกันทำธุรกิจของสหกรณ์ โดยใช้เกม การระดมสมอง การแบ่งกลุ่ม เพลงประกอบทำทาง การตั้งคำถาม

2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับธุรกิจสหกรณ์

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับวิธีการดำเนินธุรกิจสหกรณ์

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูสนทนากับนักเรียนการรวมหุ้นในสหกรณ์โรงเรียน โดยการระดมหุ้น เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และสิ้นปีมีการรับผลประโยชน์ เป็นวิธีการดำเนินการสหกรณ์โดยการร่วมกันดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีทั้งการออม การซื้อ การขาย การบริการและการสินเชื่อ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยการนับเลขกลุ่ม ละคร 4 – 5 คน แต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

2. ให้นักเรียนมารับใบความรู้ เรื่อง วิธีการสหกรณ์ โดยให้นักเรียนที่อ่านหนังสือคล่องอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟัง และภายในกลุ่มร่วมกันสรุปเนื้อหาลงในสมุดงานของแต่ละคน

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปวิธีการสหกรณ์
2. สรุปวิธีการสหกรณ์โดยสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนบันทึกลงในสมุดงาน

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องวิธีการสหกรณ์	5. เกมต่อความยาว
2. เกมอุ้มเจ้าอ้วน	6. เกมแจกทาน
3. เกมผ้าขาวม้า/กระป๋องนม	7. อุทาหรณ์เสาปูนผนังปูน
4. เกมขายเหมาห่อใหญ่	8. ผู้จัดการสหกรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สหกรณ์ทำอะไรให้พอเพียง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประเภทสหกรณ์ เวลา 3 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
 สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป.5/3 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง**
1. อธิบายประเภทสหกรณ์และประโยชน์ของสหกรณ์แต่ละประเภท
 2. แสดงตัวอย่างประเภทสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด ประเภทสหกรณ์ 7 ประเภท ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

ในประเทศไทยกลุ่มคนที่มีปัญหาและความต้องการเหมือนกันสามารถรวมกันใช้วิธีการสหกรณ์แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเองได้โดยการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ในปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดประเภทของสหกรณ์ไว้ 7 ประเภท ได้แก่

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนที่มีอาชีพการเกษตร โดยสามารถให้บริการเกษตรกรที่เป็นสมาชิกได้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น กิจกรรมรวมกันซื้อ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือ ที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย กิจกรรมรวมกันขายผลิตผล กิจกรรมสินเชื่อ และกิจกรรมแปรรูปผลิตผลของสมาชิก

สหกรณ์นิคม หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่รัฐดำเนินการจัดที่ดินให้เกษตรกรได้มีที่ทำกินพร้อมทั้งจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตร คือ มีกิจกรรมด้านสินเชื่อ กิจกรรมรวมกันซื้อ กิจกรรมรวมกันขาย และกิจกรรมแนะนำส่งเสริมการเกษตร

สหกรณ์ประมง หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่มีอาชีพการประมงเพื่อส่งเสริมและประกอบอาชีพด้านการประมงโดยให้บริการหลาย ๆ ด้าน เช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สหกรณ์ที่กลุ่มบุคคลมีความสัมพันธ์หรือคุ้นเคยกันโดยทำงานอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน หรือมีถิ่นฐานใกล้เคียงกันจัดตั้งตามกฎหมายสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์และสามารถกู้ยืมเงินได้เมื่อเกิดความจำเป็นตามหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งและกัน

สหกรณ์ร้านค้า หมายถึง สหกรณ์ที่ผู้บริโภครวมกันจัดตั้ง เพื่อร่วมกันจัดหาเครื่องอุปโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปโดยมิได้แสวงหาผลกำไร แต่เพื่อจัดการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความไม่เป็นธรรมในการซื้อสินค้า

สหกรณ์บริการ หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ประกอบการต่าง ๆ นอกเหนือจากสหกรณ์ที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ตามลำพัง ตัวอย่างสหกรณ์ประเภทนี้ ได้แก่ สหกรณ์เคหสถาน สหกรณ์ผู้ผลิตหัตถกรรม และสหกรณ์บริการเดินรถแท็กซี่ ฯลฯ

สหกรณ์เครดิตยูเนียน หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนเพื่อส่งเสริมการออม และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงิน โดยไม่จำกัดอาชีพของสมาชิก

ประเภทสหกรณ์มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

สหกรณ์การเกษตร ยึดหลักพอประมาณด้วยการจัดตั้งขึ้นจากจำนวนประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ประกอบอาชีพการเกษตรเหมือนกัน ใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจ รวมกลุ่ม รวมกันซื้อ รวมกันขาย สามารถกำหนดราคาผลผลิตได้ตามเหตุผลผล ได้ซื้อสินค้าที่คุณภาพดีในราคายุติธรรม เป็นสหกรณ์ที่สร้างภูมิคุ้มกันให้สมาชิกที่เป็นเกษตรกรในการร่วมคิด ร่วมทำ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านเงินทุน ด้านการผลิต ด้านการตลาด เงื่อนไขต้องมีความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพ ใช้หลักคุณธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี

สหกรณ์นิคม ยึดหลักพอประมาณด้วยการจัดสรรที่ดินทำกินเป็นแปลง ๆ ให้สมาชิกด้วยจำนวนพื้นที่เหมาะสมพอเพียงในการประกอบอาชีพ มีเหตุผลในตัดสินใจจัดสรรที่ดินร่วมกัน เพื่อสมาชิกประกอบอาชีพร่วมกัน สร้างปัจจัยพื้นฐานในพื้นที่ของตนเอง สร้างภูมิคุ้มกันให้สมาชิกมีถิ่นฐานมั่นคงมีที่ดินทำกิน เงื่อนไขมีความรู้เรื่องการปรับพัฒนาที่ดินทำกินให้เกิด

ประโยชน์ ความชำนาญในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรมการช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซื่อสัตย์ในที่ดินที่ได้รับการจัดสรร

สหกรณ์ประมง เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามหลักพอประมาณ คือรับสมาชิกที่มีอาชีพทำการประมงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจจัดหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ไปลงทุน

ประกอบอาชีพ การจัดหาวัสดุการประมงมาจำหน่ายการจัดจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เมื่อมีผลผลิตก็สามารถรวมกันขายในราคาสูงขึ้นเป็นธรรมแก่สมาชิก สร้างภูมิคุ้มกันโดยการรวมกลุ่มของอาชีพประมงช่วยลดความเสี่ยงเรื่องราคา จำหน่ายผลผลิตไม่ได้ ให้ความรู้ทางด้านวิชาการในเรื่องการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม และมีคุณภาพในการเพาะเลี้ยง การเก็บรักษาและการแปรรูปสัตว์น้ำแก่สมาชิก ต้องมีคุณธรรมความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์ออมทรัพย์ เกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่ใช้จ่ายอย่างพอประมาณทำให้มีเงินเหลือออม มีเหตุมีผลในรู้จักเก็บออมเงิน ไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ มีการรับฝากเงินและให้ผลตอบแทน ในรูปของดอกเบี้ย ทำให้สมาชิกมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีเงินใช้จ่ายยามจำเป็น ครอบครัวมีความมั่นคง สมาชิกต้องมีความรู้ในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ การคำนวณอัตราดอกเบี้ย สหกรณ์ออมทรัพย์ดำรงอยู่ได้ภายใต้เงื่อนไขคุณธรรมการประหยัด

สหกรณ์ร้านค้า ยึดหลักพอประมาณโดยสหกรณ์ร้านค้าจะเป็นการรวมกันของคนที่ต้องการใช้สินค้าต่าง ๆ จึงรวมกันจัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกมีความต้องการ มีเหตุมีผลโดยจัดหาสินค้าที่ดีมีคุณภาพ เทียบตรงในการชั่ง ตวง วัด จัดหาตามความต้องการของสมาชิก ไม่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย จัดการซื้อขายด้วยเงินสด สินค้าจะมีราคาที่ถูกกว่าเงินผ่อน ทำให้สมาชิกมีความรอบคอบ จัดหาสินค้าราคาประหยัดมาจำหน่ายเพื่อประโยชน์ของสมาชิก สร้างภูมิคุ้มกันให้สมาชิก ก็จะได้รับสินค้าที่จำเป็นได้รับเงินปันผลตาม หุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ได้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ ใช้เงื่อนไขความรู้เรื่องชนิด ประเภท ประโยชน์ คุณภาพสินค้า สมาชิกมีความรู้ในการเลือกซื้อสินค้า มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรมกับสมาชิก สมาชิกก็ต้องมีความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย มีส่วนร่วมในกิจการสหกรณ์

สหกรณ์บริการ ยึดหลักพอประมาณโดยการจัดตั้งจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตเพื่อบริการตามความต้องการของสมาชิกอย่างเหมาะสม มีเหตุมีผลโดยการจัดบริการให้สมาชิก ตามอาชีพ ตามสภาพแวดล้อม ซึ่งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันให้มีสิ่งตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตได้ สหกรณ์บริการต้องมีความรู้ เรื่องการให้บริการ สภาพแวดล้อม เรื่องอาชีพของสมาชิก โดยมีคุณธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความมีระเบียบวินัยในการจัดบริการ การมีส่วนร่วมในกิจการสหกรณ์

สหกรณ์เครดิตยูเนียน ใช้หลักพอประมาณในการการส่งเสริมการออม การให้เงินกู้ใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต โดยรับสมัครสมาชิกตามเงื่อนไขที่กำหนดบนความพอดี ใช้หลักมีเหตุมีผลในการรับสมัครสมาชิก ออมเงิน และให้เงินกู้ ทำให้สมาชิกสหกรณ์มีภูมิคุ้มกันมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสวัสดิการให้ครอบครัว คุ้มกันให้สังคม/ชุมชนเข้มแข็ง โดยการให้ความรู้เรื่องระบบสหกรณ์ให้

สมาชิกทราบอย่างต่อเนื่อง ใช้หลักคุณธรรมความประหยัด ซื่อสัตย์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใ้วางใจกัน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อประเภทสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามประเภทสหกรณ์
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหาในการทำงานกลุ่ม
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

แผนผังความคิดเรื่องความแตกต่างของสหกรณ์แต่ละประเภท ใบบันทึกกิจกรรมเรื่องประเภทสหกรณ์ บันทึกงาน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ ประเภทสหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - อธิบายหรือตีความจากภาพ - จัดแยกประเภทสหกรณ์	- สังเกตการร่วมอภิปราย ชักถาม การแสดงความคิดเห็น - ตรวจสอบที่กผลการเรียนรู้ - ตรวจแผนผัง	1. แบบประเมินการร่วมอภิปรายชักถาม 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 3. แบบประเมินผลงาน	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัด ประเมินผล
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา ในการทำงานกลุ่ม - มีจิตสาธารณะในการ ทำงานกลุ่ม	ความคิด	4. สมุดงาน	

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ให้นักเรียนดูภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายถึงประเภทของสหกรณ์และการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์แต่ละประเภท
2. แบ่งกลุ่มนักเรียน
3. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายความรู้ที่ได้จากการดูภาพแต่ละประเภทสหกรณ์

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับประเภทของสหกรณ์
2. นักเรียนสรุปความแตกต่างของสหกรณ์แต่ละประเภทโดยจัดทำเป็นแผนผังความคิด

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับเรื่องสหกรณ์นักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำภาพสหกรณ์แต่ละประเภทมาทบทวนให้นักเรียนอีกครั้ง
2. ให้นักเรียนภายในห้องช่วยกันคิดและคัดเลือกภาพสหกรณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนและครอบครัวมากที่สุด โดยการเรียงลำดับภาพ (สหกรณ์ประเภทร้านค้า, ออมทรัพย์, การเกษตร, ยูเนี่ยน, ประมง, นิคมและบริการ)
3. นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลร่วมกันทำไมจึงเลือกเช่นนั้น

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่าสหกรณ์แต่ละประเภทมีความสำคัญแตกต่างกันไปแต่ทุกสหกรณ์ต้องมีหลักการสหกรณ์เดียวกันมีอุดมการณ์สหกรณ์เดียวกัน
2. นักเรียนบันทึกผลการเรียนรู้ในสมุดงาน

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับชุมชนของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำบัตรคำ ประเภทสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท ติดบนกระดานดำ
2. ครูแจกใบบันทึกกิจกรรม ประเภทสหกรณ์ ให้นักเรียนหาคำตอบจากบัตรคำ บันทึกกิจกรรมให้ถูกต้องและสมบูรณ์

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบบันทึกกิจกรรมและแก้ไขข้อบกพร่อง

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องประเภทของสหกรณ์
- ภาพถ่ายสหกรณ์และธุรกิจสหกรณ์แต่ละประเภท
- เจ้าหน้าที่สหกรณ์
- บัตรคำ
- ใบบันทึกกิจกรรมเรื่องประเภทสหกรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สหกรณ์ทำอย่างไรให้พอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โครงสร้างสหกรณ์ เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
รหัสวิชา..... รายวิชาการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/3 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง**
1. อธิบายประเภทสหกรณ์และประโยชน์ของสหกรณ์แต่ละประเภท
 2. แสดงตัวอย่างประเภทสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- บุคคล 4 ฝ่ายในสหกรณ์ คือ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ ผู้ตรวจสอบกิจการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

การดำเนินการของสหกรณ์แต่ละประเภทมีโครงสร้างการบริหารงานภายในของสหกรณ์ โดยมีบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวข้องและรับผิดชอบงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ และผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งแต่ละฝ่ายแบ่งภาระรับผิดชอบ และขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ต่อกันดังนี้

1. สมาชิก ใช้อำนาจสูงสุดในการควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์โดยผ่านที่ประชุมใหญ่ และมอบหมายอำนาจในการบริหารงานของสหกรณ์ให้แก่คณะกรรมการดำเนินงานซึ่งได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ สมาชิกมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมตามที่สหกรณ์กำหนด มีส่วนร่วมในธุรกิจ และตรวจสอบการดำเนินงานสหกรณ์

2. คณะกรรมการดำเนินการ รับการเลือกตั้งจากสมาชิกให้เป็นผู้บริหารงานของสหกรณ์ตามความต้องการของสมาชิก และนโยบายที่ได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ มีหน้าที่ประชุมคณะกรรมการประจำเดือน ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามนโยบาย

3. **ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์** ได้รับการจัดจ้างจากคณะกรรมการดำเนินการให้ปฏิบัติงาน ดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ให้การบริการสมาชิกอย่างสอดคล้องกับนโยบายของสหกรณ์ โดยได้รับผลตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่นั้น

4. **ผู้ตรวจสอบกิจการ** ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการด้านการเงิน การบัญชี ตลอดจนการดำเนินกิจการประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์เพื่อรายงานผลการตรวจสอบรวมทั้งข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมใหญ่

โครงสร้างสหกรณ์มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

สมาชิก มีความพอประมาณไม่มากไม่น้อยในการร่วมธุรกิจกับสหกรณ์ เป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน มีเหตุมีผลปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองและสหกรณ์โดยมุ่งให้พึ่งตนเองได้ ปฏิบัติการตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ สอดส่องดูแลกิจการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ต้องแสวงหาความรู้เรื่องการสหกรณ์ ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เพื่อให้ทันกับยุคของการเปลี่ยนแปลง สมาชิกสหกรณ์ต้องมีคุณธรรมในการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

คณะกรรมการดำเนินการ บริหารงานสหกรณ์ด้วยการยึดหลักความพอประมาณ ติดตามผลการดำเนินงานของสหกรณ์ มีเหตุมีผลตัดสินใจเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นนโยบายเรื่องการรับสมาชิก ถูกต้องตามขั้นตอน และคุณสมบัติ การจัดจ้างเจ้าหน้าที่ตามระเบียบสหกรณ์ การปฏิบัติงานด้วยความพอประมาณและมีเหตุมีผลจะสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสหกรณ์ ดำเนินกิจการได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ประสบผลสำเร็จ ไม่มีการทุจริตทั้งจากสมาชิก คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ โดยคณะกรรมการต้องมีความรอบรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อบริหารงานได้ตรงกับความต้องการของสมาชิก ภายใต้อัตลักษณ์คุณธรรม ความซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี มีระเบียบวินัย ต่อตนเอง ต่อสหกรณ์ ต่อสมาชิก

ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความพอประมาณในปฏิบัติหน้าที่ให้พอดี พอใจในผลตอบแทนของตนเอง บริการสมาชิกด้วยความมีเหตุมีผลตามระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งดำเนินงานตามนโยบายของคณะกรรมการเพื่อสนองความต้องการของสมาชิก สร้างภูมิคุ้มกันให้สหกรณ์โดยผู้จัดการต้องควบคุมการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เจ้าหน้าที่ก็ต้องควบคุมการบริหารงานของผู้จัดการ มีความรู้เรื่องการดำเนินสหกรณ์ การบริการสมาชิกให้เกิดความประทับใจ โดยยึดหลักคุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นสำคัญ

ผู้ตรวจสอบกิจการ ตรวจสอบให้สหกรณ์ดำเนินงานตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่ด้วยความมีเหตุมีผล ตรวจสอบด้วยความถูกต้อง จะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้สหกรณ์ปราศจากการ

ทุจริต โดยต้องมีความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ การตรวจสอบการดำเนินสหกรณ์ และยึดหลักความซื่อสัตย์ เสียสละเวลาในการปฏิบัติงาน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อโครงสร้างสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามโครงสร้างสหกรณ์
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหาในการทำงานกลุ่ม
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

ใบงานเรื่องโครงสร้างและประโยชน์โครงสร้างสหกรณ์ การอภิปราย การนำเสนองานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - โครงสร้างสหกรณ์ - ความรับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - การแสดงความคิดเห็น - การอภิปราย การนำเสนอ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม	- สังเกตการร่วมอภิปรายซักถาม การนำเสนอผลงาน - ตรวจผลงาน	1. ใบความรู้เรื่องโครงสร้างการบริหารงานสหกรณ์ 2. แบบประเมินการร่วมอภิปรายซักถาม 3. แบบประเมินผลงาน	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูเล่านิทานเรื่องเปลือกกล้วยฆ่ายักษ์
2. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงวิธีการแบ่งงานกันทำในนิทาน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนเท่า ๆ กัน
2. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่องโครงสร้างการบริหารงานสหกรณ์
3. แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ของบุคคลฝ่าย

ต่าง ๆ ในสหกรณ์

4. กลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้โดยการเขียนแผนผังโครงสร้างสหกรณ์

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูทบทวนโครงสร้างสหกรณ์
2. ครูยกตัวอย่างการทำธุรกิจที่ต้องมีบุคคลทำหน้าที่

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งธุรกิจจำลอง 1 ธุรกิจ แล้วจัดทำโครงสร้างธุรกิจ
3. ตัวแทนนักเรียนในแต่ละกลุ่มเสนอโครงสร้างธุรกิจ

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปโครงสร้างในองค์กรต่าง ๆ

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องโครงสร้างสหกรณ์
- ใบงานเรื่องโครงสร้างสหกรณ์
- นิทานเรื่องเปลือกกล้วยฆ่ายักษ์ หรือนิทานเรื่องหนูหนีน้า
- กิจกรรมธุรกิจจำลอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สหกรณ์ทำอะไรให้พอเพียง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ประโยชน์สหกรณ์ เวลา 4 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
 สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/3 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

1. อธิบายประโยชน์สหกรณ์ตามหลักการสหกรณ์
2. แสดงตัวอย่างประโยชน์สหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- ประโยชน์สหกรณ์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

ประโยชน์สหกรณ์ตามหลักการสหกรณ์ที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

สหกรณ์เป็นองค์กรแห่งความสมัครใจ เปิดรับบุคคลทั่วไปที่สามารถใช้บริการสหกรณ์ได้ และเต็มใจจะรับผิดชอบในฐานะสมาชิกเข้าเป็นสมาชิก โดยปราศจากการกีดกันทางเพศ สถานะทางสังคม เชื้อชาติ การเมือง การศาสนาการเริ่มต้นหลักการแห่งความสมัครใจ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรสหกรณ์ใช้ความสมัครใจนี้ เป็นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป กล่าวคือ เมื่อสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมเต็มใจเข้าประชุม เต็มใจร่วมธุรกิจ ยินดีรับผิดชอบ ยินดีปฏิบัติตามระเบียบ ภูมิปัญญาในทรัพย์สินของสหกรณ์ สหกรณ์จึงมีประโยชน์จากการมีส่วนร่วมอย่างมีความสุขไม่มีการบังคับ

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย

สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่มีการควบคุมโดยสมาชิกซึ่งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ บุรุษและสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นผู้แทนสมาชิกต้องรับผิดชอบต่อสมาชิก

หลักการนี้ส่งผลให้สหกรณ์ดำเนินงานตามเสียงส่วนใหญ่ สหกรณ์เป็นของสมาชิกมีระบบตัวแทน มีการประชุมใหญ่ที่มีอำนาจสูงสุดในสหกรณ์ บุรุษและสตรีมีสิทธิเสรีภาพ มีการควบคุมตรวจสอบโดยสมาชิก สหกรณ์จึงเป็นสิทธิประโยชน์อย่างเป็นประชาธิปไตย

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก

สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน (ซื้อหุ้น) ในสหกรณ์ของตนอย่างเสมอภาคกันและมีส่วนในการควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย เงินของสหกรณ์อย่างน้อยๆ ส่วนหนึ่งต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ โดยปกติสมาชิกจะได้รับผลตอบแทน (ถ้ามี) ในอัตราที่จำกัดตามเงินลงทุน (หุ้น) ที่กำหนดเป็นเงื่อนไขของการเข้าเป็นสมาชิก สมาชิกสามารถจัดสรรเงินส่วนเกินของสหกรณ์เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทุกอย่าง

ประโยชน์การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิกจึงแสดงถึง การให้ความสำคัญแก่สมาชิกในฐานะที่เป็นทั้งเจ้าของทุนและเป็นผู้ให้บริการด้วย หลักการข้อนี้มุ่งสร้างพฤติกรรมให้เห็นคุณค่าของความร่วมมือเป็นสำคัญมากกว่าเงินกำไรที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ มาจากการอดทนของสมาชิกที่ภักดีทำธุรกิจหรือให้บริการของสหกรณ์ จึงควรได้รับส่วนเล็กน้อยจากผลกำไรนั้น สำหรับผลตอบแทนลงทุนก็ยังคงได้รับการจัดสรรในอัตราที่จำกัดอย่างเหมาะสม

หลักการที่ 4 มีการปกครองตนเองและมีอิสระ

สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งพาตนเองและปกครองตนเอง โดยมีการควบคุมจากมวลสมาชิก หากสหกรณ์ จะต้องมีข้อตกลงผูกพันกับองค์กรอื่นใด ซึ่งรวมถึงหน่วยงานของรัฐบาลด้วย หรือจะต้องเพิ่มเงินลงทุนโดยอาศัยแหล่งเงินทุนภายนอกสหกรณ์ สหกรณ์จะต้องกระทำการดังกล่าวภายใต้เงื่อนไขที่มั่นใจได้ว่ามวลสมาชิกจะยังคงซื่อสัตย์ซึ่งอำนาจในการควบคุมสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตยและสหกรณ์ยังคงดำรงความเป็นอิสระ

ประโยชน์แห่งการปกครองตนเองและมีอิสระคือการสร้างการพึ่งตนเองซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักการที่ 5 การให้การศึกษา การฝึกอบรม และข่าวสาร

สหกรณ์พึงให้การศึกษาและการฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้จัดการและ เจ้าหน้าที่ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและพึงให้ข่าวสารแก่สาธารณชน โดยเฉพาะเยาวชนและบรรดาผู้นำทางความคิดในเรื่องคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของสหกรณ์

ประโยชน์ที่ได้รับคือความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึก และตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์ การฝึกอบรมทำให้กรรมการ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ รวมทั้งความ

รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน ส่วนสารสนเทศนั้นมุ่งให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับเยาวชนและผู้นำด้านความคิด เช่น ผู้นำชุมชน นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้นำองค์กร ได้รับความรู้ด้านการสหกรณ์ที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตที่อยู่เย็น เป็นสุขได้

หลักการที่ 6 การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์

สหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การสหกรณ์ได้ โดยการร่วมมือกันในทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

ความร่วมมือกันนี้ แสดงถึงประโยชน์ของความสามัคคี มีเมตตา พร้อมทั้งจะเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน แท้จริงการร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้สหกรณ์สามารถอำนาจผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นสหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์ และสหกรณ์ชั้นสูงต้องเป็นสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีชีวิตชีวา

หลักการที่ 7 เอื้ออาทรต่อชุมชน

สหกรณ์พึงดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญยั่งยืนตามนโยบายที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้นๆ จึงได้ประโยชน์ในการพัฒนา ที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการและความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาส ความสามารถ และอนาคตของคนรุ่นหลัง

ประโยชน์สหกรณ์ตามประเภท

สหกรณ์การเกษตรประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกมีปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น จากการกู้เงินสหกรณ์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำมาประกอบอาชีพ ทำให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินทำกินมากกว่าเดิม ทั้งในรับความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ตั้งแต่การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การใช้ปุ๋ย การใช้ยางปราบศัตรูพืชการเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีคุณภาพ ผลิตผล ที่ได้จึงเป็นไปตามความต้องการของตลาด ส่งผลให้สหกรณ์และบุคคลในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการอนามัย

สหกรณ์ประมงประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกมีแหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำมาลงทุนประกอบอาชีพ ซื้อวัสดุอุปกรณ์และสิ่งของจำเป็นที่สหกรณ์นำมาจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรม เมื่อมีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์สหกรณ์จะรวบรวมขายให้ในราคาที่สูงขึ้น บริการรับฝากเงินเพื่อความสะดวก ปลอดภัยให้แก่สมาชิก และสมาชิกจะได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการประมง ตามหลักวิชาการแผนใหม่ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการของตลาด รวมถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของทุกคนตามหลักการและวิธีการสหกรณ์

สหกรณ์นิคมประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ให้สมาชิกสหกรณ์มีสหกรณ์เป็นสถาบันที่เป็นสื่อกลางในการขอรับบริการต่างๆ จากรัฐบาล และเป็นสถาบันที่อำนวยความสะดวกในด้านการจัดหาสินเชื่อ การรวมกันซื้อ รวมกันขาย การส่งเสริมการเกษตรและการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้เกิดระบบที่ดีในการจัดการการผลิต และการตลาดโดยสมาชิก เพื่อสมาชิก ในการประกอบอาชีพอย่างมั่นคงจนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สหกรณ์ร้านค้าประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกมีสถานที่ซื้อขายสินค้าจำเป็นตามราคาตลาดในชุมชน ซึ่งเป็นสินค้าที่ดีมีคุณภาพ เทียบตรงในการชั่ง ตวง วัด ตามความต้องการของ สมาชิก เมื่อสิ้นปีสหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปี สมาชิกจะได้รับเงินปันผลตาม หุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ได้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ การซื้อขายด้วยเงินสดสินค้าจะมีราคาที่ถูกลงกว่าเงินผ่อน ทำให้สมาชิกมีความรอบคอบในการ จัดหาสินค้าราคาถูกมาจำหน่ายเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

สหกรณ์ออมทรัพย์ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ เป็นแหล่งเงินฝากและเงินกู้ของสมาชิก ทำให้สมาชิกรู้จักเก็บออมเงิน และไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ ทำให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคงขึ้น

สหกรณ์บริการประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ สมาชิกมีสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาฝีมือการผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด มีแหล่งรวม ซื้อรวม ขาย ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ ช่วยให้สมาชิกสหกรณ์ ประกอบอาชีพได้ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อสิ้นปีทางบัญชีถ้าสหกรณ์มี กำไรสุทธิประจำปี สมาชิกสหกรณ์จะได้รับเงินปันผลตามหุ้น และเงิน เฉลี่ยคืนตามส่วนที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์

สหกรณ์เครดิตยูเนียนประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ เป็นแหล่งฝากเงิน เป็นแหล่งเงินกู้ เป็นแหล่งสร้างความร่วมมือในชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน สร้างงานให้กับบุคคลในชุมชน

โดยสรุป การรวมกลุ่มและการรวมเป็นสหกรณ์มีประโยชน์สามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้เกิดผลประโยชน์แก่บุคคลที่มาร่วมกันเป็นสหกรณ์ ดังนี้

1. มุ่งขจัดปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก

2. ให้สมาชิกได้พึ่งตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. จัดความเอาใจเปรียบของพ่อค้าคนกลางบางกลุ่มลง
4. ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย
5. ส่งเสริมความสามัคคีมีวินัยในหมู่คณะ

ประโยชน์ของสหกรณ์สอดคล้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

สหกรณ์ทำให้สมาชิกมีความพอประมาณในการดำเนินชีวิตไม่มากจนเกินไป ไม่น้อยจนเกินไป มีเหตุมีผลในการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกอย่างเป็นระบบ เพื่อสนองความต้องการของสมาชิก สร้างภูมิคุ้มกันจากเหตุการณ์ในขณะประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ สถาบันการเงินองค์กรของรัฐประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง มีการเลิกจ้าง การปิดกิจการ ประเทศต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ ในสถานการณ์นั้น ปรากฏว่า สถาบันสหกรณ์เป็นหลักที่มั่นคงให้กับชาติโดยไม่ได้รับผลกระทบใดเป็นภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกและสหกรณ์ เพิ่มเดิมความรู้ให้สมาชิกอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการที่คอยให้ความรู้ การอบรมของสหกรณ์เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมคุณธรรมให้สมาชิกมีความสามัคคี มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร (เชิญชวนสมาชิก)
- ความสามารถในการคิดต่อประโยชน์สหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามประโยชน์สหกรณ์
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหาในการทำงานกลุ่ม
- มุ่งมั่นในการทำงาน
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การนำเสนองาน
กลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
ความรู้ ประโยชน์ของการสหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/ สมรรถนะ - การสื่อสาร(เชิญชวน สมาชิก) - การใช้ทักษะชีวิตตาม ประโยชน์สหกรณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - ซื่อสัตย์	1.สังเกตการ สนทนาถาม - ตอบ 2. บันทึกรายการ เรียนรู้ 3.ตรวจใบงาน	1. ใบความรู้เรื่อง ประโยชน์ของสหกรณ์ 2. เจ้าหน้าที่สหกรณ์ใน พื้นที่ 3. ใบงานการเชิญชวน เป็นสมาชิก 4. ผู้ปกครองที่เป็น สมาชิกสหกรณ์ 5. แบบตรวจผลงาน	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำผู้บทยเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาประโยชน์ของสหกรณ์และสาเหตุที่บุคคลมารวมกันเป็น
สหกรณ์ตามกลุ่มอาชีพ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายถึงประโยชน์ของสหกรณ์แต่ละประเภทที่มีต่อสมาชิก สังคมและ
ประเทศชาติ

2. เชิญเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือผู้นำสมาชิกหรือกรรมการสหกรณ์มาเป็นวิทยากร
เล่าถึงประโยชน์ของสหกรณ์ตามที่ตนเองได้รับจากสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิก

3. มอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนโฆษณาเชิญชวนให้ผู้ปกครอง / เพื่อน /
ครู สมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อร่วมธุรกิจฝากเงิน ชื้อสินค้า

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ของการสหกรณ์บันทึกในงาน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว หลักการสหกรณ์มี 7 ประเภทให้นักเรียนท่องหลักการสหกรณ์ทั้ง 7 ข้อพร้อมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 7 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีสมาชิกเท่ากัน
2. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับใบบันทึกกิจกรรมเรื่องประโยชน์ของหลักการสหกรณ์ให้กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม
3. ครูนำใบความรู้เรื่องประโยชน์ของสหกรณ์แต่ละข้อติดบนตามมูมห้องโดยแยกกันเป็น 7 แห่ง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแยกย้ายบันทึกความรู้ลงในใบบันทึกกิจกรรม

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์หลักการสหกรณ์ที่ละข้อ

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสหกรณ์ที่นักเรียนรู้จัก ครูบันทึกคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ เมื่อนักเรียนตอบครบหมดทุกคนครูนับและแยกประเภสหกรณ์และอธิบายให้นักเรียนทราบว่าสหกรณ์มี 7 ประเภท

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 7 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีสมาชิกเท่ากัน
2. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับใบบันทึกกิจกรรม เรื่องประโยชน์ของสหกรณ์แต่ละประเภทให้กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม
3. ครูนำใบความรู้เรื่องประโยชน์ของสหกรณ์แต่ละข้อติดบนตามมูมห้องโดยแยกกันเป็น 7 แห่ง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแยกย้ายบันทึกความรู้ลงในใบบันทึกกิจกรรม

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป ประโยชน์ของสหกรณ์ที่ละประเภท

ชั่วโมงที่ 4

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูนำภาพสหกรณ์ 7 ประเภท และหลักการสหกรณ์ 7 ข้อ ติดบอร์ด

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ตัวแทนกลุ่มมารับใบบันทึกกิจกรรม ประโยชน์ของสหกรณ์แต่ละประเภท ประโยชน์ของสหกรณ์ตามหลักการสหกรณ์
2. จัดเรลลี่ประเภสหกรณ์ หลักการสหกรณ์ โดยอธิบายกติกาในการเรียนให้นักเรียนทราบ

2.1 กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมลงในใบบันทึกกิจกรรม

2.2 ให้สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันอย่างเต็มที่ในระบบกลุ่ม

2.3 กลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบบันทึกกิจกรรมและแก้ไขข้อบกพร่อง

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้/ใบงานเรื่องประโยชน์สหกรณ์
- เจ้าหน้าที่สหกรณ์
- ผู้ปกครองที่เป็นสมาชิกสหกรณ์
- สหกรณ์ในชุมชน
- ใบบันทึกกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สหกรณ์นักเรียนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การจัดตั้งสหกรณ์ เวลา 1 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การ
ใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ
พอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/2 ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรม
ต่างๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง**
- อธิบายขั้นตอนการจัดตั้งสหกรณ์
 - ประยุกต์ใช้โดยจัดตั้งสหกรณ์นักเรียน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด - การจัดตั้งสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

การจัดตั้งสหกรณ์

รัฐรับผิดชอบงานส่งเสริมจัดตั้งสหกรณ์มาตั้งแต่เริ่มจัดตั้งสหกรณ์แรกในประเทศไทย ขึ้น
ในปี พ.ศ. 2459 ได้แก่ สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นเครื่องมือ
แก้ปัญหาให้เกษตรกรในการขาดเงินทุน เมื่อแรกตั้งมีสมาชิกจำนวน 16 คน ทุนดำเนินงาน 3,080
บาท เป็นเงิน จากค่าธรรมเนียมแรกเข้า 80 บาท และเงินทุนจำนวน 3,000 บาท ซึ่งได้อาศัยเงินกู้จาก
แบงก์สยามกัมมาจล จำกัด ซึ่งก็คือธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบัน โดยมีกระทรวงพระคลังมหา
สมบัติเป็นผู้ค้ำประกัน และเสียดอกเบี้ยให้ธนาคารในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี กิดดอกเบียจากสมาชิกใน
อัตราร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดให้สมาชิกส่งคืนเงินต้นในปีแรกจำนวน 1,300 บาท แต่เมื่อครบ
กำหนดสมาชิกส่งคืนเงินต้นได้ถึง 1,500 บาท ทั้งส่งดอกเบียได้ครบทุกราย แสดงให้เห็นว่าการนำ
วิธีการสหกรณ์เข้ามาช่วยแก้ไขความเดือดร้อนของชาวนาได้ผล และจากความสำเร็จ รัฐบาลจึงได้
ขยายกิจการสหกรณ์ไปยังจังหวัดอื่น ๆ

ขั้นตอนการจัดตั้งสหกรณ์

- 1) รวมกลุ่มบุคคลบรรลุนิติภาวะที่ประกอบอาชีพเดียวกัน มีความต้องการร่วมกัน
- 2) ประชุมกันเพื่อคัดเลือกคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

3) คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ประชุมตกลงกันเพื่อเลือกประเภทสหกรณ์ กำหนดวัตถุประสงค์ สหกรณ์ กำหนดแผนกิจกรรม จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็น จัดทำร่างข้อบังคับของสหกรณ์เสนอ ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก

4) การยื่นคำขอจัดตั้งต่อสหกรณ์จังหวัด เพื่อเสนอต่อ นายทะเบียนสหกรณ์

5) นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียน

6) คณะผู้จัดตั้งดำเนินการจนกว่าจะมีการนัดสมาชิกประชุมใหญ่สามัญ ครั้งแรกภายใน 90 วัน นับแต่วันได้รับจดทะเบียน เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และมอบหมายงานทั้งปวงเพื่อ เริ่มดำเนินงานสหกรณ์ต่อไป

การประยุกต์จัดตั้งสหกรณ์นักเรียนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนดังนี้

1. ให้ความรู้เรื่องการสหกรณ์กับนักเรียน

2. ประชุมนักเรียนที่มีความต้องการจัดตั้งสหกรณ์นักเรียนแล้วคัดเลือกตัวแทนโดยใช้หลักพอประมาณ

3. ประชุมตัวแทนนักเรียนซึ่งมีครูเป็นที่ปรึกษาเพื่อกำหนดกิจกรรมที่ต้องการทำโดยใช้หลักมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน

4. ตัวแทนนักเรียนเสนอคำขอจัดตั้งสหกรณ์นักเรียนต่อผู้บริหารโรงเรียน

5. ผู้บริหารโรงเรียนรับจัดตั้งสหกรณ์นักเรียน โดยใช้หลักความรู้คู่คุณธรรม

6. ตัวแทนนักเรียนนัดนักเรียนในโรงเรียนประชุมใหญ่เพื่อเลือกคณะกรรมการสหกรณ์นักเรียน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการประชุมพิจารณา

7. คณะกรรมการสหกรณ์นักเรียนดำเนินงานตามกิจการ

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิดวิเคราะห์จัดตั้งสหกรณ์นักเรียน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างการดำเนินการ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยต่อความรับผิดชอบ
- อยู่อย่างพอเพียงตามบทบาท
- มีจิตสาธารณะ เกื้อกูลกัน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การคิดวิเคราะห์จัดตั้งสหกรณ์นักเรียน การแสดงบทบาทสมมติ

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
ความรู้ ขั้นตอนการจัดตั้งสหกรณ์และการ ประยุกต์ใช้ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - การคิดวิเคราะห์จัดตั้งสหกรณ์ นักเรียน - การแก้ปัญหาระหว่าง ดำเนินการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มีวินัยต่อความรับผิดชอบ - มีจิตสาธารณะ เกื้อกูลกัน - อยู่อย่างพอเพียงตามบทบาท	1.สังเกตจากการแสดงออก และเข้าใจบทบาทการแสดง 2.สังเกตพฤติกรรมนักเรียน เดี่ยว/กลุ่ม	1.ใบกิจกรรมการ แสดงบทบาทสมมติ เรื่องสองแผ่นดิน 2.แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียน 3.แบบประเมินการ แสดงบทบาทสมมติ 4.แบบประเมิน พฤติกรรมนักเรียน	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำผู้บทยาน ครูอธิบายขั้นตอนของการจัดตั้งสหกรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเรื่องสองแผ่นดินโดยครูหาอาสาสมัคร
2. นักเรียนร่วมกันสรุปและแสดงความคิดเห็น
3. ครูเชื่อมโยงความคิดของนักเรียน กระตุ้นให้เห็นข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์หรือคุณค่าของการรวมกลุ่มทำงาน

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนของการจัดตั้งสหกรณ์

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

ใบงานบทบาทสมมติสองแผ่นดิน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สหกรณ์นักเรียนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การประชุมในสหกรณ์ เวลา 3 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/2 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง 1. อธิบายการประชุมสหกรณ์

2. แสดงตัวอย่างการประชุมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด การประชุมสหกรณ์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

สหกรณ์เป็นการรวมคนมาทำงานร่วมกันจึงจำเป็นต้องมาประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อกำหนดแนวทางการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ความหมาย การประชุม หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเป็นระบบระเบียบและมีจุดมุ่งหมาย การประชุมเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารและดำเนินการ การประชุมเป็นกลไกที่สำคัญของการทำงานในหน่วยงานทุกระดับ เป็นการทำงานทางความคิด เป็นจุดรวมของความคิด การตัดสินใจ นโยบาย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การแก้ไขปัญหาและเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การประชุมมีประโยชน์ คือ ช่วยให้เกิดการคิดร่วมกัน มีความรอบคอบในการตัดสินใจ กระจายข่าวสาร ช่วยในการประสานงาน ประสานความคิดและสร้างความเข้าใจให้แต่ละคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ช่วยให้เกิดแนวทางใหม่ วิธีการหรือกระบวนการใหม่ ๆ จากการเสนอความเห็นในการประชุม

ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม

องค์ประชุม คือ ผู้มีหน้าที่ต้องเข้าประชุม ได้แก่ ประธาน รองประธาน กรรมการ เลขานุการและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ครบองค์ประชุม คือ จำนวนผู้เข้าประชุมครบตามที่ระบุไว้ในระเบียบข้อบังคับ โดยทั่วไป หมายถึงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก หากไม่ครบองค์ประชุม มติที่ได้ถือเป็นโมฆะ จะดำเนินการประชุมไม่ได้

ที่ประชุม คือ บรรดาผู้เข้าประชุมทั้งหมด ไม่ใช่สถานที่ประชุม

ระเบียบวาระ คือ เรื่องที่จะนำเข้าปรึกษากันในที่ประชุม

ญัตติ คือ ข้อเสนอซึ่งผู้เข้าประชุมเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาลงมติ หากเสนอเป็นลายลักษณ์อักษร ก่อนการประชุม เลขานุการจะเสนอประธานเพื่อบรรจุเป็นระเบียบวาระการประชุม

การอภิปราย คือ การแสดงความคิดเห็น การกล่าวสนับสนุนหรือคัดค้านญัตติที่เสนอต่อที่ประชุม

มติ คือ ข้อตกลงของที่ประชุมในเรื่องต่าง ๆ มติที่ได้อาจเป็นมติโดยเอกฉันท์หรือมติโดยเสียงข้างมาก ซึ่งการออกเสียงจะลงคะแนนลับหรือลงคะแนนโดยเปิดเผยก็ได้

องค์ประกอบของการประชุม

ประธาน - ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการประชุม เพื่อให้การประชุมดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รองประธาน - ทำหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่

กรรมการ - ผู้ที่มีหน้าที่เข้าประชุม เพื่อแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และออกเสียงลงมติ

เลขานุการ - ผู้ทำหน้าที่จดบันทึกการประชุมและจัดเตรียมการประชุม นอกเหนือไปจากการทำหน้าที่เช่นเดียวกับกรรมการคนอื่น ๆ

การประชุมในสหกรณ์

1. การประชุมใหญ่ คือ การประชุมสมาชิกทั้งหมดเพื่อกำหนดนโยบายการบริหารงานสหกรณ์ พิจารณาผลการดำเนินงานของสหกรณ์เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดสรรกำไรสุทธิของสหกรณ์ตลอดจนวางแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยปกติประชุมปีละครั้ง เรียกว่า “การประชุมใหญ่สามัญประจำปี”

2. การประชุมคณะกรรมการดำเนินการ คือ การประชุมผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ ให้บริการงานสหกรณ์เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานที่ที่ประชุมใหญ่กำหนดรับทราบผลดำเนินงานของสหกรณ์ ตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญ ฯลฯ โดยปกติจะประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยอาจมีตัวแทนของฝ่ายจัดการ (ผู้จัดการหรือฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง) เข้าร่วมในการประชุมด้วย

3. การประชุมกลุ่ม คือ การประชุมสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกในพื้นที่ใกล้เคียงกันที่รู้จักกันดี หรือกลุ่มของสมาชิกที่ทำกิจกรรมอย่างเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกและในระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กำหนดแนวทางปฏิบัติงานของกลุ่ม ตลอดจนรับทราบเรื่องราวต่างๆ ของสหกรณ์ การประชุมกลุ่มจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการของกลุ่ม

4. การประชุมฝ่ายจัดการ คือการประชุมของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ เพื่อหารือ หรือตกลงแนวทางปฏิบัติงานในแต่ละด้าน หรือประชุมเพื่อรับรู้นโยบายความรู้ใหม่ๆ ที่ต้องนำไปปฏิบัติงาน การประชุมฝ่ายจัดการเป็นการทำงานอย่างหนึ่งที่ต้องจัดให้มีเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้ง และต้องประชุมเฉพาะกิจ เมื่อมีเรื่องต้องแก้ปัญหา ต้องตัดสินใจ ต้องระดมความคิด โดยผู้เข้าประชุม จะเป็นไปตามเรื่องที่จัดประชุม

5. ประชุมอื่นๆ คือ การประชุมที่ไม่เกี่ยวข้องกับ 4 รายการที่กล่าวมา เช่น การประชุมเพื่ออบรมสมาชิก การจัดประชุมประจำปีของ 3 ฝ่าย คือ คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ และสมาชิก การประชุมที่ส่วนราชการจัดให้มีขึ้น เป็นต้น

รายงานการประชุม

รายงานการประชุม คือ ข้อความบันทึกความคิดเห็นของผู้มาประชุม ผู้เข้าร่วมประชุม โดยระบุนามของที่ประชุม เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานอ้างอิง เพื่อยืนยันการปฏิบัติงาน เพื่อแสดงกิจการที่ดำเนินการมาแล้ว และเพื่อแจ้งผลการประชุมให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้ทราบและปฏิบัติต่อไป ขั้นตอนการประชุมแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

1. การเตรียมประชุม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- 1.1 กำหนดหัวข้อหรือเรื่องที่จะประชุม
- 1.2 ลำดับความสำคัญของหัวข้อที่จะประชุม
- 1.3 เตรียมเอกสารประกอบการประชุม
- 1.4 กำหนดวัน เวลาที่จะเข้าประชุม
- 1.5 กำหนดสถานที่ประชุม
- 1.6 นัดหมายผู้เข้าประชุม

2. ขั้นตอนการการประชุม

- 2.1 ประธานทำหน้าที่นำการประชุม
- 2.2 เลขานุการบันทึกการประชุม
- 2.3 การประชุมผู้เข้าประชุมต้องคิด พูด ฟัง แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

2.4 ขั้นตอนในการพิจารณา คือ ระบุปัญหา สาเหตุที่เกิดปัญหา ค้นหา วิธีการแก้ปัญหา เลือกวิธีแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด ลงมติกำหนดแนวทางปฏิบัติ

2.5 การประชุมต้องมีกฎเกณฑ์ คือต้องร่วมกันคิด เคารพกติกาและประธานในที่ประชุมฟังเหตุผลผู้อื่น เตรียมคำพูด กริยา ท่าทางที่เหมาะสม แสดงความคิดเห็นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ใช่เหตุผลส่วนตัวตัดสินปัญหาส่วนรวม

2.6 ในการประชุมต้องมีการจัดบันทึกรายงานการประชุมและมติที่ประชุมไว้เป็นหลักฐาน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อประชุมในสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา ในการทำงาน
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การนำเสนอองานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ การประชุมในสหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - การสื่อสารความเห็นสู่	1.สังเกตการถาม-ตอบ 2.สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม	1. ใบความรู้เรื่องการประชุมในสหกรณ์ 2. นำนักเรียนดูการประชุมของสหกรณ์ในชุมชน	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
กลุ่ม - การคิดอย่างเป็นระบบ - การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - ใช้ความพอเพียง แก้ปัญหา - มีจิตสาธารณะในการทำงาน		3. ชมการประชุมรัฐสภา 4. บทบาทสมมติการประชุม 5. แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรม 6. แบบประเมินผลงาน	

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูอธิบายความหมายของการประชุมขั้นตอนของการประชุมและวัตถุประสงค์ของการประชุมในสหกรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนเรียนรู้จากใบความรู้ การเข้าสู่เหตุการณ์ประชุมของสหกรณ์ในชุมชน สื่อโทรทัศน์

2. แบ่งกลุ่มนักเรียน

3. ให้กลุ่มนักเรียนร่วมกันเรียงขั้นตอนของการประชุมจากการเข้าร่วมสังเกตการณ์แล้วนำเสนอผลงาน

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการประชุมที่ถูกต้อง

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ทบทวนขั้นตอนการประชุมและองค์ประกอบการประชุม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม

2. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับ ตัวอย่างบันทึกการประชุมสหกรณ์นักเรียน ซึ่งมีการบันทึกประชุมที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

3. ให้สมาชิกภายในกลุ่มศึกษาข้อมูล และสร้างสถานการณ์ภายในกลุ่มของตนเองกำหนดตำแหน่งขององค์ประชุมให้เด่นชัด ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอการประชุมของโครงการใดโครงการหนึ่งในโรงเรียนโดยมีการบันทึกประชุมให้เรียบร้อย

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง
2. สรุปตำแหน่งและบทบาทหน้าที่แต่ละคนให้ถูกต้อง

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนทบทวนหน้าที่แต่ละตำแหน่ง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูแจกใบบันทึกกิจกรรม การวางตัวในการประชุม ให้กับนักเรียนทุกคน
2. ให้นักเรียนชมเทปโทรทัศน์การประชุมประสาธและการโต้เถียงในที่ประชุม และให้นักเรียนบันทึกความคิดเห็นลงในใบบันทึกกิจกรรม

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนสรุปว่าการประชุมแต่ละครั้งต้องการพหุภูมิและมีการขยาย การใช้คำพูดต้องสุภาพ ผู้ฟังต้องตั้งใจฟังให้เกียรติผู้พูด และสิ่งสำคัญที่สุดต้องยอมรับมติในที่ประชุมเป็นสำคัญ

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องการประชุมในสหกรณ์
- ศึกษาดูงานการประชุมในสหกรณ์
- เทปบันทึกการประชุมสมาชิกสภา
- บทบาทสมมติการประชุม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สหกรณ์นักเรียนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง บัญชีสหกรณ์ เวลา 3 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/2 อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง 1. อธิบายการบัญชีสหกรณ์

2. แสดงตัวอย่างการบัญชีสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- การบัญชีสหกรณ์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

การบัญชีเป็นการจดบันทึกรายการทางการเงินจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งรายการรับเงินและรายการจ่ายเงิน

ในการดำเนินงานของสหกรณ์นักเรียน นักเรียนผู้เป็นสมาชิกมาร่วมกันถือหุ้น มาร่วมกันออมทรัพย์โดยการฝากเงินไว้กับสหกรณ์ บางคนฝากเงินวันละ 1 บาท บางคนฝากเงินวันละ 2 – 3 บาท เมื่อฝากเงินกันหลายคน และเงินฝากของแต่ละคนไม่เท่ากันก็เป็นการยากที่พนักงานผู้รับฝากจะจำยอดเงินฝากของแต่ละคนได้ จึงต้องมีการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานและเมื่อหลักฐานต่าง ๆ มีมากก็ทำให้สับสนได้จึงต้องนำหลักฐานนั้นมาเรียงและจดบันทึกให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบ ค้นหาและรวมยอดเงิน ซึ่งวิธีการจดบันทึกดังกล่าวนี้เราเรียกว่าการบัญชี

การบันทึกรายการรับเงินและรายการจ่ายเงินของสหกรณ์นักเรียนซึ่งแยกการลงบันทึกตามกิจกรรมต่าง ๆ คือ

- 2.1 การรับสมาชิกและการดำเนินการทั่วไป
- 2.2 การดำเนินกิจกรรมร้านค้า
- 2.3 การดำเนินกิจกรรมออมทรัพย์
- 2.4 การดำเนินกิจกรรมผลิต

การบัญชีมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสหกรณ์นักเรียนทำให้ทราบความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานและทราบรายรับ – รายจ่ายของสหกรณ์ ทำให้สามารถตรวจสอบดูแลได้ง่ายและเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยทางการเงินซึ่งนักเรียนจะสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้

การจัดทำบัญชีมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ความพอประมาณ เป็นการแสดงตัวเลขรายรับ รายจ่าย เงินคงเหลือ ทรัพย์สินคงเหลือ ทำให้ทราบสถานะของบุคคล/องค์กร ว่ามีการใช้จ่ายมากเกินไป น้อยเกินไปหรือไม่ หรือพอดีเหมาะสม เมื่อรู้สถานะสามารถนำสู่การปรับปรุง

ความมีเหตุมีผล จากการจัดทำบัญชีจะทำให้รู้การตัดสินใจว่าเป็นไปเพื่อการใด ใช้หลักเกณฑ์ใดตัดสินใจ และต่อไปควรตัดสินใจอย่างไร

การมีภูมิคุ้มกัน จะเห็นได้จากตัวเลขทางบัญชีถึงเงินสำรองไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น ไว้ขยายกิจการ การหมุนเวียนเงินมีความคล่องตัวหรือไม่

เงื่อนไขการมีความรู้ จากการจัดทำบัญชีจะแสดงทิศทาง แนวโน้ม ในอดีตในอนาคต จึงต้องแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาหรือเพื่อแก้ปัญหา

เงื่อนไขคุณธรรม ในการทำบัญชีต้องยึดความถูกต้อง รับผิดชอบ ทนเวลา นำไปใช้ประโยชน์ได้

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนจากการจัดทำบัญชี
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบในการจัดทำบัญชีสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตสอดคล้องกับผลการลงบัญชี
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน วินัยในตนเอง
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา ในการทำงานกลุ่ม ในตนเอง
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การนำเสนองาน
กลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดและประเมินผล
ความรู้ - การจัดทำบัญชีสหกรณ์ - การบันทึกบัญชีรับ-จ่ายและ การประยุกต์ใช้ ทักษะ/กระบวนการ/ สมรรถนะ - การคิดอย่างเป็นระบบ - การแก้ปัญหา - การใช้ทักษะชีวิต - การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - ซื่อสัตย์ - ใฝ่ความพอเพียงแก้ปัญหา - วินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการทำงาน	1.สังเกตการถาม - ตอบ 2.การปฏิบัติ กิจกรรม	1. ใบงานเรื่องการ บันทึกการขายการรับเงิน - จ่ายเงิน 2. นักเรียน ปฏิบัติการลงบัญชี จริง 3. ตัวอย่างการจัดทำ บัญชีรายรับ รายจ่ายที่ ถูกต้อง 4. แบบประเมินการ ปฏิบัติกิจกรรม 5. แบบตรวจผลงาน	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการรับเงินและจ่ายเงินของนักเรียนใน
ชีวิตประจำวันว่ามีอะไรที่เกี่ยวข้องกับการลงบัญชีบ้าง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายความหมายของการบัญชีและการบันทึกการขายการรับเงิน – จ่ายเงิน

2. ให้นักเรียนดูเอกสารทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการลงบัญชี
3. ครูเตรียมโจทย์ทางบัญชีเพื่อให้นักเรียนได้ไปปฏิบัติการลงรายการรับเงิน - จ่ายเงิน
4. แบ่งกลุ่มนักเรียน
5. ให้นักเรียนบันทึกบัญชีการรับเงิน - จ่ายเงิน
4. มอบหมายให้นักเรียนไปศึกษารายละเอียดการจัดทำบัญชีและให้จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายของนักเรียนในแต่ละวันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ จัดทำเป็นรายงานส่งครู

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยการลงรายการรับ - จ่ายที่ถูกต้อง และครูตรวจผลการบันทึกการรับ - จ่ายประจำวันของนักเรียน

ชั่วโมงที่ 3-5

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนสนทนาถึงข้อดีในการทำบัญชีบันทึกการรับรายจ่าย

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูแจกแบบบันทึกบัญชีสหกรณ์โรงเรียน ซึ่งมี 3 ฝ่าย ได้แก่ ร้านค้า ออมทรัพย์และฝ่ายผลิต อธิบายให้นักเรียนเข้าใจ
2. สอนการทำบัญชีแต่ละฝ่ายทีละขั้นตอนจนจบในแต่ละวัน ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติโดยให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์นักเรียนเป็นผู้เลี้ยงในการจัดทำ

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบบัญชีว่าถูกต้องหรือไม่รับแก้ไขข้อบกพร่อง

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบงานการบันทึกการรับ รายจ่าย
- ตัวอย่างบัญชีรับ-จ่าย
- บัญชีสหกรณ์นักเรียน
- เจ้าหน้าที่บัญชีสหกรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สหกรณ์นักเรียนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/ 1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ

2. ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง 1. ปฏิบัติจริงสหกรณ์นักเรียน

2. ประยุกต์หลักการสหกรณ์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- ความหมายและประเภทปัจจัยการผลิต
- เทคโนโลยีการผลิตและบริการ
- พฤติกรรมผู้บริโภค
- ปฏิบัติจริงสหกรณ์นักเรียน
- ประยุกต์หลักการสหกรณ์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. สาระการเรียนรู้

การผลิตเป็นการสร้างสรรค์สินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการมนุษย์ ผู้ซึ่งมีความต้องการอย่างไม่สิ้นสุด แต่เนื่องจากการมีทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัญหาพื้นฐานทางการผลิต ได้แก่ 1) จะผลิตอะไร จำนวนเท่าใด เป็นปัญหาพื้นฐานเนื่องจากการขาดแคลนของทรัพยากรจึงทำให้เกิดปัญหาว่าควรจะตัดสินใจเลือกผลิตสินค้าและบริการอะไรบ้างจึงจะตรงกับความต้องการของสังคมมากที่สุด 2) จะผลิตอย่างไร ที่จะทำให้สามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากที่สุดโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด 3) จะผลิตเพื่อใคร ก็จะต้องตัดสินใจว่าใครบ้างในสังคมที่จะได้รับส่วนแบ่งของสินค้าและบริการที่ผลิตได้และได้รับด้วยวิธีใด มากน้อยเพียงใด เนื่องจากสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นไม่เพียงพอกับความต้องการของบุคคลทุกคน

ในสังคม การกระบวนการผลิตมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ อันได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปลงสภาพ และผลผลิต โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) คือทรัพยากรขององค์การที่ใช้ผลิตทั้งที่เป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่น ที่ดิน วัตถุดิบ เครื่องจักร อุปกรณ์ และสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เช่น แรงงาน ระบบการจัดการ ข้าราชการ ทรัพยากรที่ใช้จะต้องมีคุณสมบัติและประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม และมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ เพื่อให้สินค้าสำเร็จรูปสามารถแข่งขันทางด้านราคาได้ในท้องตลาด

2. กระบวนการแปลงสภาพ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ปัจจัยนำเข้าที่ผ่านเข้ามามีการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปลักษณะ โดย การผ่านกระบวนการผลิตในโรงงาน ด้านสถานที่ โดย การขนส่ง การเก็บเข้าคลังสินค้า ด้านการแลกเปลี่ยน โดย การค้าปลีก การค้าส่ง ด้านการให้ข้อมูล โดย การติดต่อสื่อสาร ด้านจิตวิทยา โดย การนันทนาการ

3. ผลผลิต เป็นผลได้จากกระบวนการผลิตที่มีมูลค่าสูงกว่าปัจจัยนำเข้าที่รวมกันอันเนื่องมาจากที่ได้ผ่านกระบวนการแปลงสภาพ ผลผลิตแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สินค้า เช่น เสื้อผ้า สมุด ดินสอ รถยนต์ ไม้ แวนดา ขนม ฯ และบริการ ที่หมายถึง การกระทำที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ ทั้งนี้ ในการให้บริการนั้นอาจมีการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ หรือ อาจจะเป็นการกระทำล้วนๆ โดยที่ไม่มีการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือใดๆ ก็ได้ การสอนหนังสือ การร้องเพลง การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า การบริการขนส่งสินค้า หรือการให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมาย บัญชี หรือธุรกิจ จนถึงการกระทำที่เป็นส่วนเสริมหรือเพิ่มเติมให้กับสินค้า หรือการกระทำที่ส่งผลให้ได้รับสิ่งของที่เป็นรูปธรรม เช่น การให้บริการติดตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ขายควบคู่ไปกับเครื่องคอมพิวเตอร์ การบริการที่พักแรมของโรงแรม หรือ การบริการถ่ายภาพหรือถ่ายวิดีโอ หรือการบริการออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

เทคโนโลยีเป็นเรื่องของการแสดงความสามารถในเชิงความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบริการและผลสำเร็จของการนำสิ่งเหล่านั้นเข้าสู่ตลาด ทั้งหมดนี้ต้องใช้ความคิดริเริ่ม ด้วยการทำงานที่เป็นระบบจึงจะสามารถสร้างเทคโนโลยีสำเร็จ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถที่จะเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการตามความต้องการ เพื่อให้เกิดผลดีต่อร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลให้ผู้บริโภคมีสุขภาพสมบูรณ์ แต่ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและการตลาดมีการแข่งขันมากมาย ผู้ผลิตต่างก็พยายามที่จะผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และให้มียอดขายและบริการให้ได้มากที่สุด โดยพยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจในสินค้าและบริการของตน เช่น การพยายามลดต้นทุนการผลิต โดยการใช้สารอาหารที่มีราคาถูกและไม่ได้คุณภาพแทนสารอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกายที่มีราคาแพง การเจือ

ปนสารบางอย่างลงในอาหารเพื่อเพิ่มปริมาณสินค้า การโฆษณาทางสื่อมวลชนต่าง ๆ การลดราคา และแถมสินค้า เป็นต้น ซึ่งจากสภาวะการณดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนและความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งการได้รับข่าวสารหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการ รวมทั้งไม่ทราบสิทธิของตนเองที่จะพึงกระทำได้เมื่อถูกละเมิดสิทธิ ทำให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการบริโภคต่าง ๆ กันไปทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อสุขภาพอนามัยโดยทั่วไป

พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการกระทำหรือการแสดงออกต่อการเลือกและใช้สินค้าบริการต่าง ๆ ในอดีตนั้น พฤติกรรมผู้บริโภคมักจะใช้แรงงานและการกระทำของมนุษย์เป็นหลัก เช่น การกวาดบ้าน ซักผ้า การประกอบอาหารรับประทานเองภายในครอบครัว ฯลฯ แต่ในปัจจุบันพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไป ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้พฤติกรรมบริโภคของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป คือ

1. ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อพฤติกรรมบริโภค เนื่องจากความเจริญในการผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่มากมาย ทำให้ผู้ผลิตผู้บริโภคต้องพยายามหาความรู้ต่อสินค้าและบริการให้มากขึ้น
2. ทักษะ ค่านิยม ความเชื่อต่อการใช้สินค้าและบริการ เช่น ค่านิยมในการใช้ของนอกหรือสินค้าต่างประเทศ ทั้งที่คุณภาพของสินค้าในประเทศก็ทัดเทียมกัน แต่มีราคาถูกกว่าอีกด้วย เช่น โทรศัพท์ เสื้อผ้า เป็นต้น จากค่านิยมความเชื่อดังกล่าวนี้อาจทำให้พฤติกรรมบริโภคสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงไป
3. ราคา สินค้าและบริการที่มีราคาถูกอาจจะได้รับความนิยมในกลุ่มบุคคลที่มีรายได้น้อย แต่สินค้าและบริการที่มีราคาแพง ก็อาจจะได้รับความนิยมในกลุ่มบุคคลที่นิยมใช้สินค้าและบริการที่มีราคาแพง
4. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ สินค้าและบริการทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งทางวิทยุ โทรศัพท์ หนังสือ ป้ายโฆษณา ฯลฯ ได้แก่การโฆษณาเครื่องดื่มบำรุงกำลัง น้ำอัดลม ฯลฯ ก่อให้เกิดการมีพฤติกรรมบริโภคที่ไม่เหมาะสมได้
5. เวลา เนื่องจากความเร่งรีบในการประกอบอาชีพการทำงาน ทำให้มีเวลาในการเลือกใช้สินค้าและบริการมีน้อย ความสะดวกรวดเร็วจึงเป็นที่สนองความต้องการของผู้บริโภค ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป

6. ความต้องการของผู้บริโภคมีมากกว่าผลิตภัณฑ์และบริการ

จากสาเหตุดังกล่าวนี้เอง ทำให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ **พฤติกรรมผู้บริโภคที่ดี** จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้ผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าได้รวดเร็ว การแข่งขันกันทางด้านคุณภาพทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกใช้สินค้าและบริการที่ดีสะดวกรวดเร็วได้ เช่น การใช้เครื่องซักผ้า เครื่องดูดฝุ่น ฯลฯ ทำให้ผู้บริโภคทุ่นแรงและเวลาในการประกอบภาระงานเหล่านี้ได้ นอกจากนี้ การเผยแพร่การประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการต่าง ๆ ทางสื่อมวลชน ทำให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจในกระทำหรือมีพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ เช่น การเลือกรับประทานอาหารในร้านที่สะอาดถูกสุขลักษณะ การสังเกตทะเบียนอาหารและยา การสังเกตมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม การสังเกตวันหมดอายุของสินค้า วัน เดือน ปีที่ผลิต การเลือกสินค้าที่อยู่ในสภาพปกติ ฯลฯ นอกจากนี้แล้ว ยังจะทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกใช้สินค้าและบริการที่มีคุณภาพได้อย่างถูกต้อง การประกาศและแจ้งราคาของสินค้าและบริการที่ถูกต้องตามราคาที่กำหนด ก็จะทำให้ผู้บริโภคได้ซื้อสินค้าและบริการได้ในราคาประหยัด แต่มีคุณภาพดี พฤติกรรมต่าง ๆ ในการบริโภคที่ไม่ค่อยถูกต้องนัก เช่น ค่านิยมในการกินของฟาสต์ฟู้ดต่าง ๆ หรือการกินอาหารที่สุก ๆ ดิบ ๆ ก็กำลังได้รับการเปลี่ยนแปลงและปรับพฤติกรรมในการบริโภคให้ดีขึ้นกว่าในอดีต โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเข้าไปช่วยพฤติกรรมที่ไม่ดีให้เป็นพฤติกรรมที่ดีได้อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคที่ดีจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับการบริโภคนั้น ๆ ด้วย ควรคิดถึงความจำเป็นในชีวิตประจำวันและประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ ความประหยัด จึงจะเป็นผู้บริโภคที่ดีและใช้สินค้าและบริการได้อย่างฉลาด

พฤติกรรมผู้บริโภคที่ไม่ดี มีสาเหตุหลายประการ ที่ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป การเข้าใจว่าบางสิ่งบางอย่างเป็นสิ่งโก้เก๋ ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ดีของผู้บริโภคในที่สุด

1. พฤติกรรมที่ไม่ดีเกี่ยวกับสินค้าบริโภค การที่วัยรุ่นนิยมเข้ารับประทานอาหารในร้านประเภทฟาสต์ฟู้ด ตามศูนย์การค้า หรือความเร่งรีบในการทำงานทำให้เลือกรับประทานอาหารสำเร็จรูปต่าง ๆ เช่น บะหมี่สำเร็จรูป แชนดวิช เป็นต้น เหล่านี้ได้รับการพิสูจน์แล้วว่า ขาดคุณค่าทางอาหารที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต และมีรายงานการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของผู้ที่รับประทานอาหารประเภทนี้เป็นประจำด้วย เป็นตัวอย่างพฤติกรรมที่ไม่ดีของผู้บริโภคอันเกิดจากการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปการดื่มน้ำอัดลม ที่ในปัจจุบันทั้งเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ได้ดื่มน้ำอัดลมกันจนเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ซึ่งน้ำอัดลมเหล่านี้ไม่ได้มีประโยชน์ใด ๆ ต่อร่างกายเลย

นอกจากน้ำอัดลมแล้ว เครื่องดื่มบำรุงกำลังต่าง ๆ เครื่องดื่มเกลือแร่ ก็กำลังได้รับความนิยมมากขึ้น ทั้งในหมู่ผู้ใช้แรงงานและนักกีฬา ซึ่งพฤติกรรมการบริโภคสินค้าเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ควรจะได้รับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น

2. พฤติกรรมที่ไม่ดีเกี่ยวกับสินค้าอุปโภค การเลือกซื้อสินค้าราคาถูกหรือสินค้าลดราคา ผู้บริโภคจะต้องพิจารณาสินค้าอย่างรอบคอบ เพราะอาจจะเลือกซื้อสินค้าจากการจูงใจด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยสินค้าอาจมีคุณภาพที่ด้อยและไม่มีความจำเป็นในการบริโภค เช่น การซื้อเสื้อผ้า รองเท้า จากการลดราคา แล้วนำมาเก็บไว้ เพราะไม่มีความจำเป็นต้องใช้ ก็เป็นตัวอย่างพฤติกรรมที่ไม่ดีที่เกิดจากการโฆษณาประชาสัมพันธ์

3. พฤติกรรมที่ไม่ดีเกี่ยวกับบริการสุขภาพ การใช้บริการสุขภาพ เช่น เมื่อเจ็บป่วยแทนที่จะไปพบหมอในโรงพยาบาลหรือคลินิก เพื่อตรวจและเข้ารับการรักษาอย่างถูกต้อง แต่กลับไปซื้อยาตามร้านขายยาต่าง ๆ ที่ไม่มีเภสัชกรแนะนำ หรือไปซื้อยาตามคำบอกเล่าของเพื่อน การซื้อยาชุด การไปปรึกษาหมอดี หมอเถื่อนต่าง ๆ ซึ่งทำให้ได้รับอันตรายและผลกระทบจากการใช้บริการเหล่านี้ได้ การซื้อยาชุดจากรถขายยาที่เร่ขายตามหมู่บ้านในชนบทด้วยราคาถูก และการโฆษณาสรรพคุณของยาว่าแก้สารพัดโรคนั้น ก็เป็นพฤติกรรมการบริโภคที่ผิดอย่างยิ่ง เพราะยาเหล่านี้ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบและผู้บริโภคอาจเกิดอันตรายจากยาดังกล่าว โดยไม่สามารถติดตามผู้ขายให้มารับผิดชอบได้

กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประกอบด้วย การผลิต การรวมซื้อ(ร้านค้า) การออม

ขั้นตอนของกิจกรรมการผลิต คือ สมาชิกมีความต้องการผลิต สหกรณ์ส่งเสริมการผลิต สมาชิกทำการผลิต จำหน่าย / แปรรูปผลผลิต

ขั้นตอนของกิจกรรมร้านค้า คือ สมาชิกมีความต้องการ สหกรณ์สำรวจ สหกรณ์จัดหา สินค้ามาจำหน่าย ดำเนินการจำหน่ายสินค้าให้สมาชิก สมาชิกใช้ประโยชน์จากสินค้า จ่ายเงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิก

ขั้นตอนของกิจกรรมออมทรัพย์ คือ สมาชิกมีความต้องการออมเงิน สหกรณ์รับฝากเงิน คิดดอกเบี้ยเงินฝากให้สมาชิก สมาชิกถอนไปใช้เมื่อจำเป็น

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนในการร่วมกิจกรรมสหกรณ์
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบในการร่วมกิจกรรมสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตสอดคล้องกับกิจกรรมสหกรณ์

- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน วินัยในตนเอง
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา ในการทำงานกลุ่ม ในตนเอง
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การนำเสนองาน

กลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	ประเมินผล	เกณฑ์ การวัดและ ประเมินผล
ความรู้ ขั้นตอนการจัดตั้งกิจกรรม สหกรณ์นักเรียน ทักษะ/กระบวนการ มีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมสหกรณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร่วมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน	1.สังเกตการถาม - ตอบ 2.การปฏิบัติ กิจกรรม	1.บันทึกผลการศึกษาคู งาน 2.ใบความรู้เรื่อง กิจกรรมการผลิต การ ออม ร้านค้า 3.กรรมการสหกรณ์ นักเรียน 4.แบบประเมินการ ปฏิบัติกิจกรรม	- แบบประเมิน พฤติกรรมนักเรียน - แบบประเมินผล งาน - แบบประเมิน การศึกษานอก สถานที่ - แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ถ้อยเกณฑ์ การผ่าน ระดับดีขึ้น ไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูพูดคุยกับนักเรียนเรื่องกิจกรรมผลิต ร้านค้า ออมทรัพย์ ตามประสบการณ์ที่เคยรู้จัก และกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่จริง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายความหมายและขั้นตอนของกิจกรรมผลิต ร้านค้า ออมทรัพย์
2. ให้กรรมการสหกรณ์นักเรียนแต่ละกิจกรรมมาเล่าถึงการดำเนินงาน
3. ให้นักเรียนศึกษาดูงานกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมของสหกรณ์ต่าง ๆ
4. คณะกรรมการสหกรณ์นักเรียนอธิบายถึงขั้นตอนที่ถูกต้องของแต่ละกิจกรรมให้ครูและเพื่อน ๆ ฟัง

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติได้จริงในกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมของโรงเรียน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนสนทนาการดำเนินการสหกรณ์โรงเรียนเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติจริงและสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้

ครูนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้านขนมหวาน กลุ่มงานประดิษฐ์ และกลุ่มงานเกษตร ให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้รับจากการสอบถามวิทยากร

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปจากการไปศึกษานอกสถานที่ให้นักเรียนสรุปและส่งมอบบันทึกความรู้

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนทบทวนการดำเนินการสหกรณ์โรงเรียน การดำเนินงานฝ่ายผลิตเพื่อป้อนสินค้าเข้าสหกรณ์โดยการรวมกลุ่มกันสร้างงานเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนรวมกลุ่มตามความสนใจ เช่น กลุ่มทำขนมหวาน กลุ่มประมงโรงเรียน และกลุ่มผลิตสินค้าเพื่อลดต้นทุนการผลิต
2. เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ นักเรียนเรียนรู้จากงานที่ตนสนใจ
3. นำผลงานมานำเสนอและมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้โดยกระบวนการสหกรณ์โรงเรียน โดยเน้นกระบวนการพอเพียงและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและร่วมกันประเมินผลงาน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- สหกรณ์นักเรียน โรงเรียนต้นแบบการสหกรณ์
- สหกรณ์ในชุมชน
- รายงานกิจการสหกรณ์
- ใบความรู้กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
- กรรมการสหกรณ์นักเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สหกรณ์นักเรียนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์ เวลา 2 ชั่วโมง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

- ตัวชี้วัด ส.3.1 ป 5/**
1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ
 2. ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง**
1. อธิบายหลักการสำคัญการประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์
 2. ประยุกต์หลักการประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- ความหมายและหลักการประชาสัมพันธ์
- ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์จริง

3. สาระการเรียนรู้

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อกับกลุ่มคน หรือประชาชน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันนั้น ๆ เป็นงานที่ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ โดยเป็นการติดต่อสื่อสารสองทาง คือ ส่งสารไปยังกลุ่มประชาชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจ สนับสนุนให้ประเทศชาติพัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ คือ

1. เป็นการบอกกล่าวหรือชี้แจง เผยแพร่ให้ทราบ คือ เป็นการบอกให้ประชาชนทราบถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินการ ผลงานและกิจกรรม ความเคลื่อนไหวขององค์กรหรือหน่วยงาน

2. การป้องกันและการแก้ไขความเข้าใจผิด การป้องกัน คือ การประชาสัมพันธ์เพื่อระมัดระวังไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่ประชาชน ในเรื่องวัตถุประสงค์การดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงาน

3. สำรวจประชนคติ คือ การสำรวจความรู้สึกนึกคิดของประชาชน เพื่อให้ทราบถึงประชนคติ และนำประชนคติมาเป็นแนวทางให้องค์กรหรือหน่วยงานดำเนินการประชนคติคือหัวใจของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ และจะเป็นแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้

จุดมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์

1. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กรสถาบัน หรือหน่วยงาน กับประชาชน ด้วยการแจ้งธุรกิจของตน ให้ประชาชนทราบ เพื่อให้ได้เลือกใช้บริการ หรือให้ความร่วมมือได้ถูกต้องและเหมาะสม

2. เพื่อให้องค์กร สถาบัน หรือหน่วยงาน ได้ทราบความคิดเห็นของประชาชนอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

3. เพื่อสร้างความศรัทธา ความนิยมให้เกิดขึ้นกับองค์กร สถาบัน หรือหน่วยงานนั้นๆ

4. เพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศขององค์กร สถาบัน หรือหน่วยงาน มิให้เสื่อมเสีย

5. เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กร สถาบัน หรือหน่วยงาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นภายในองค์กร สถาบัน หรือหน่วยงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการประชาสัมพันธ์ มี 2 รูปแบบ คือ

1. การประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน เป็นการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งสร้างสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน ระหว่างสมาชิกกับหน่วยงาน และระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน

2. การประชาสัมพันธ์ภายนอกหน่วยงาน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลภายนอกหน่วยงาน หรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้เข้าใจลักษณะการดำเนินงาน ขอบข่ายหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงานตน

ประเภทของสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. คำพูด ได้แก่ การสนทนา การพูดในที่ประชุม การพูดทางโทรศัพท์

2. การเขียน เป็นสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จดหมาย ฯลฯ

3. สื่อประเภทเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

4. สื่อประเภทฟิล์ม ได้แก่ ภาพถ่าย สไลด์ วิดีโอ ภาพยนตร์

การเขียนสื่อประชาสัมพันธ์ เป็นสื่อที่มีบทบาทอย่างมาก ปัจจุบันอยู่ในลักษณะของสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดต่าง ๆ ผู้รับสารอ่านได้หลายครั้ง และยังประกอบด้วยรายละเอียดที่กว้างขวาง มีข้อมูลที่เพียงพอต่อการรับสาร สื่อที่สำคัญได้แก่

ประกาศ คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการประกาศหรือชี้แจงให้ทราบ หรือแนะแนวทางปฏิบัติให้ทราบ

แถลงการณ์ คือ บรรดาข้อความที่หน่วยราชการแถลงการณ์ เพื่อทำความเข้าใจในการปฏิบัติงานของทางราชการ หรือเหตุการณ์กรณีใด ๆ ให้ทราบชัดเจนเข้าใจดียิ่งขึ้น

ข่าว คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการเห็นสมควรเปิดเผยให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

จดหมายข่าว มีลักษณะคล้ายจดหมาย แต่จะมีรูปแบบ มีพาดหัวข่าว เนื้อหาสาระของข่าว การออกแบบหัวกระดาษมีสัญลักษณ์ขององค์กร และมีการจัดหน้าการพิมพ์ เนื้อหาข่าวเหมือนหนังสือพิมพ์ ปัจจุบันจดหมายข่าวได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน

แผ่นปลิว เป็นเอกสารที่มีข่าวสารหรือข้อเขียนซึ่งองค์กรต้องการจะเผยแพร่ โดยมีลักษณะเป็นกระดาษแผ่นเดียว เรียกว่า แผ่นปลิว ซึ่งใช้แจกด้วยมือ ส่วนอีกลักษณะหนึ่งแจกโดยการแทรกไว้ตามหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร ซึ่งเรียกว่า ใบแทรก

แผ่นพับ คือ เอกสารที่พิมพ์ลงบนกระดาษแผ่นเดียว แต่มีการพับเพื่อแบ่งเนื้อหาตามจำนวนการพับ ควรคำนึงถึงขนาดของข้อมูลและความสำคัญระหว่างหน้านั้น ๆ ให้ต่อเนื่อง

จุลสาร คือ สิ่งพิมพ์ขนาดเล็ก อาจทำการเย็บเล่มหรือไม่ก็ได้ จุลสารมีจำนวนหน้ากระดาษไม่เกิน 48 หน้า เนื้อหาสาระของจุลสารในแต่ละเล่ม ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ภาษาที่ใช้มักจะเป็นถ้อยคำที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ลักษณะเฉพาะของจุลสารก็คือจะเป็นเอกสารที่มีคุณค่า และมีความน่าสนใจในช่วงระยะสั้น ๆ

วารสาร เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์เป็นเล่ม มีรูปภาพ เนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมายของวารสารแต่ละประเภท วารสารจะมีเวลาออกที่แน่นอน

การเลือกใช้

การจะเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทใดต้องศึกษาลักษณะผู้รับสื่อว่าบริโภคสื่อชนิดใด เช่น วัยเด็ก ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน ควรใช้สื่อประเภทการเขียน โดยเขียนเป็นตัวการ์ตูนในเนื้อหาที่ต้องการประชาสัมพันธ์ วัยรุ่นชอบฟังเพลงควรใช้สื่อประเภท เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นวิทยุโดยการผลิตบทเพลงที่มีเนื้อร้องตามที่ต้องการประชาสัมพันธ์ วัยสูงอายุชอบการสนทนาควรใช้สื่อคำพูดที่มีผู้พูดตามเนื้อหาที่ต้องการประชาสัมพันธ์

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนในการประชาสัมพันธ์สหกรณ์
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบในการประชาสัมพันธ์สหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน วินัยในตนเอง
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา ในการทำงานกลุ่ม ในตนเอง
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

สื่อประชาสัมพันธ์ การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน
การนำเสนอผลงานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	ประเมินผล	เกณฑ์ การวัดและ ประเมินผล
ความรู้ - การออกแบบสื่อ ประชาสัมพันธ์ - การเลือกสื่อ ประชาสัมพันธ์สำหรับงาน สหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/ สมรรถนะ - การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร - การคิดอย่างเป็นระบบ - การแก้ปัญหา	- สังเกตการ ร่วมกิจกรรม	1.สื่อ ประชาสัมพันธ์ 2.ใบความรู้ 3.แบบสังเกตการ ร่วมกิจกรรมกลุ่ม 4.แบบประเมินผล งาน	-แบบ ประเมินผลงาน -แบบประเมิน ความรู้ -แบบประเมิน พฤติกรรม	ถือเกณฑ์การ ผ่านระดับดีขึ้นไป

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	ประเมินผล	เกณฑ์ การวัดและ ประเมินผล
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการทำงาน - ให้ความพอเพียงแก้ปัญหา				

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูให้นักเรียนดูสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนฟัง และแจกใบความรู้
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนทำการประชาสัมพันธ์สหกรณ์
3. ให้แต่ละกลุ่มออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์สหกรณ์ด้วยรูปแบบต่าง ๆ

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมสหกรณ์

นักเรียน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนสนทนาเรื่องความสำคัญของการประชาสัมพันธ์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน โดยการจับฉลาก
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจับฉลากงานที่จะประชาสัมพันธ์ เช่น ร้านค้าสหกรณ์

ออมทรัพย์ และฝ่ายผลิต ฯลฯ

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบและประชาสัมพันธ์โดยการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนสรุปการประชาสัมพันธ์และรูปแบบการประชาสัมพันธ์

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้การประชาสัมพันธ์สหกรณ์
2. ตัวอย่างสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ

โครงสร้างรายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รหัสวิชา.....
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา.....

จำนวน 1 หน่วยกิต เวลา 40 ชั่วโมง

ตารางที่ 10 โครงสร้างรายวิชาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน 100
ส 3.1 ม.3	เข้าใจและสามารถ บริหารจัดการ ทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การ ใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ จำกัดได้อย่างมี ประสิทธิภาพและ คุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ หลักการของ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ การดำรงชีวิตอย่างมี คุณภาพ 1. อธิบายกลไกราคา ในระบบเศรษฐกิจ 2. มีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาและพัฒนา ท้องถิ่นตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง 3. วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่าง แนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงกับระบบ สหกรณ์	1.1 ความหมายและ ประเภทของตลาด	1. ชุมชนพอเพียง	13	30
		1.2 ความหมายและ ตัวอย่างของอุปสงค์และ อุปทาน	1.1 องค์ประกอบชุมชน	2	
		1.3 ความหมายและ ความสำคัญของกลไก ราคาและการกำหนด ราคาในระบบเศรษฐกิจ	1.2 สภาพชุมชน	3	
		1.4 หลักการปรับและ เปลี่ยนแปลงราคาสินค้า และบริการ	1.3 ปัญหาและแนวทาง แก้ปัญหาชุมชน	4	
		2.1 สำรวจสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาท้องถิ่น ทางด้านสังคม	1.4 เศรษฐกิจชุมชน	4	
		เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม	2. การสหกรณ์ตาม ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงคืออะไร	4	10
		2.2 วิเคราะห์ปัญหา ของท้องถิ่นโดยใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	2.1 ลักษณะการรวมกลุ่ม	1	
		2.3 แนวทางการแก้ไข	2.2 สหกรณ์และปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	1	
			2.3 ความเป็นมาสหกรณ์ และปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	1	
			2.4 คุณธรรมสหกรณ์ตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	5	
			3. รู้จักพอเพียงด้วย สหกรณ์	5	20
			3.1 หลักการสหกรณ์	3	
			3.2 วิธีการสหกรณ์	1	
			3.3 ลักษณะสหกรณ์ที่ แท้จริง	1	

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน 100
		และพัฒนาท้องถิ่นตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4. สหกรณ์ทำอย่างไรให้ พอเพียง	8	20
		3.1 แนวคิดของ เศรษฐกิจพอเพียงกับ การพัฒนาในระดับ ต่าง ๆ	4.1 ประเภทสหกรณ์	2	
			4.2 โครงสร้างสหกรณ์	2	
			4.3 ธุรกิจสหกรณ์	4	
		3.2 หลักการสำคัญของ ระบบสหกรณ์	5. สหกรณ์พอเพียง	10	20
		3.3 ความสัมพันธ์ ระหว่างแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงกับ หลักการและระบบของ สหกรณ์เพื่อประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน	5.1 ประโยชน์สหกรณ์	2	
			5.2 กลไกราคาในระบบ สหกรณ์	5	
			5.3 สหกรณ์นำการพัฒนา	3	

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชุมชนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง องค์กรประกอบชุมชน เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ
พอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง
1. ระบุงค์ประกอบชุมชนพอเพียงได้
 2. ประยุกต์ใช้องค์ประกอบชุมชนพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

องค์กรประกอบชุมชนพอเพียง ประกอบด้วยประชาชน พื้นที่บริเวณ ความสนใจร่วม
ปฏิสัมพันธ์ ความสัมพันธ์

3. สาระการเรียนรู้

ชุมชน หมายถึง การรวมตัวกันของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกัน อาศัยอยู่ในพื้นที่
เดียวกัน โดยสมาชิกของชุมชนมีการติดต่อสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร มี
ความผูกพัน ภายใต้อาชีพเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมเดียวกัน

องค์กรประกอบชุมชน ประกอบด้วย 1) ประชาชนหรือคน (People) 2) อาศัยอยู่ในบริเวณ
หรือพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง (Area) 3) ผู้คนที่อาศัยอยู่มีความสนใจร่วมกัน (Common Interest)
4) มีการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Interaction) 5) มีความสัมพันธ์ต่อกัน (Relationship) หรือในภาพ
ใหญ่ชุมชนจะประกอบด้วยกลุ่ม (Community as a group) สถานที่ (Community as a place)
และวัฒนธรรม (Community as a culture)

ชุมชนในแง่ของกลุ่ม หมายถึง กลุ่มคนรวมกันโดยมีลักษณะพื้นฐานทางชาติและ
วัฒนธรรมเดียวกัน หรืออยู่ในกลุ่มระดับชนชั้นทางสังคมเดียวกัน คนในชุมชนจะมีพื้นฐาน
เดียวกันแต่อาจจะมีแนวคิดแนวปฏิบัติต่างกัน

ชุมชนในแง่ของสถานที่ หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ในสถานที่อาจจะเป็นภาคจังหวัด หมู่บ้าน
หรือหน่วยงานเดียวกัน

ชุมชนในแง่วัฒนธรรม หมายถึง มีแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้และถ่ายทอดทางสังคม ทักษะ ค่านิยมของคนในชุมชนนั้น ซึ่งในชุมชนหนึ่งๆ อาจมีคนต่างวัฒนธรรม อาศัยอยู่ร่วมกัน

องค์ประกอบชุมชนพอเพียง หมายถึงชุมชนที่มีค่านิยมหรือวัฒนธรรมในการดำรงอยู่สอดคล้องกับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. การรวมกลุ่ม

1.1 กลุ่มคนที่รวมกันมีเหตุผลที่สอดคล้องกัน เช่น รวมกลุ่มกันเพราะอยู่ในวัยเดียวกันเป็นกลุ่มเยาวชน เพราะต้องการประกอบอาชีพเหมือนกันจึงรวมกันเป็นกลุ่มเกษตรกร เพราะทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตจึงรวมกันเป็นกลุ่มผลิตสมุนไพรใช้เอง เพราะความปลอดภัยในการอยู่อาศัยจึงรวมกันเป็นกลุ่มอาศัยอาศัยดินแดน การรวมกลุ่มคนนั้นต้องมีคุณธรรมดังนี้เหตุผลที่ไม่ดีงาม เช่น รวมกันเพื่อโจรกรรม รวมกันแข่งรถ ไม่เป็นการรวมกลุ่มที่เข้าองค์ประกอบนี้ การรวมเป็นกลุ่มคนต้องมีความรู้อย่างชัดเจนว่ารวมกันแล้วจะสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2 จำนวนคนมีความพอดีจำนวนเหมาะสม เช่นกลุ่มเยาวชนจำนวน 10- 20 คน กลุ่มเกษตรกรจำนวน 50-100 คน กลุ่มผลิตสมุนไพรใช้เองจำนวน 15-30 คน กลุ่มคนที่มีจำนวนพอดีสามารถมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เรียนรู้ถ่ายทอดระหว่างกันได้

2. บริเวณหรือพื้นที่

2.1 เป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ มีสภาพพื้นที่ที่สามารถเป็นภูมิป้องกันประชาชนได้ รวมถึงมีสภาพพื้นที่ที่อำนวยความสะดวกในความเป็นอยู่ เช่น ริมแม่น้ำที่สามารถใช้น้ำทำการเกษตร อยู่เชิงเขาที่หลบลมพายุได้ บริเวณอากาศร้อนที่มีแสงแดดมาเชื้อโรคได้ อยู่ในตัวเมืองที่สามารถเดินทางไปมาได้สะดวก

2.2 เป็นชุมชนตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีประวัติความเป็นมา เช่น ชุมชนเมืองนครปฐม ตั้งอยู่โดยรอบขององค์พระปฐมเจดีย์ ชุมชนกรุงเทพฯ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ชุมชนเพชรบุรี ตั้งอยู่บริเวณเขาวัง ชุมชนไทยทรงดำตั้งอยู่รอบค่ายทหารในอดีต

3. วัฒนธรรม

3.1 เป็นค่านิยมที่ดำรงสะสมเพาะบ่มต่อเนื่อง จนเป็นแบบแผนการปฏิบัติต่อกันมาจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ การตัดสินใจปฏิบัติตามเป็นไปอย่างมีเหตุผล วัฒนธรรมนี้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยปรับเปลี่ยนยุคได้เข้ากันได้ เช่น การแต่งงาน มีวัฒนธรรมปฏิบัติต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ใหญ่ ต้องไม่ชิงสุกก่อนห่าม การไหว้สวัสดีที่ผู้อ่อนวัยต้องแสดงความเคารพต่อผู้สูงวัยกว่า การเลี้ยงดูผู้มีพระคุณที่ถือเป็นหน้าที่ของบุตรหลาน

3.2 เป็นการถ่ายทอดเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติจริง เช่น สอนให้บุตรหลานไหว้ผู้ใหญ่เมื่อมีญาติมาเยี่ยม ฝึกให้พี่ดูแลน้องเมื่อพ่อแม่ไม่อยู่ บวชลูกชายให้เรียนรู้ในพระพุทธศาสนา

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อองค์ประกอบชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การพูดแสดงความคิดเห็น การทำกิจกรรมกลุ่ม การนำเสนองานกลุ่ม ผังมโนทัศน์

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ องค์ประกอบชุมชน ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ วิเคราะห์ ระบุ สื่อสาร ประยุกต์ใช้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม - มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม	- สังเกตการร่วมอภิปราย ชักถาม - การนำเสนอผลงาน - ตรวจใบงาน	1. แบบประเมินผลงาน 2. ใบงานการตามหาชุมชน 3. แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม 4. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ถู้อเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครู นักเรียนสนทนาเรื่องชุมชนของโรงเรียน และชุมชนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูแจกใบความรู้และอธิบายถึงองค์ประกอบชุมชน
2. แบ่งกลุ่มนักเรียน รับใบงานกิจกรรมตามหาชุมชนโดยให้นักเรียนอภิปรายตกลงกันในการเลือกชุมชนที่จะเข้าไปศึกษาคนในชุมชน พื้นที่บริเวณ ความสัมพันธ์กันของคนในชุมชนที่ต้องการเข้าไปเรียนรู้
3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการเลือกชุมชนที่จะเข้าไปศึกษา ครูแจกแบบตามหาชุมชน (ชื่อชุมชน คนในชุมชน พื้นที่ สิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน)

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้องค์ประกอบชุมชน
2. นักเรียนสรุปย่อและจดบันทึกองค์ประกอบชุมชนลงในใบงาน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูซักถามบรรยากาศการเข้าชุมชนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนรวมกลุ่มตามชั่วโมงที่ผ่านมา ร่วมกันสรุปผลการเข้าชุมชนตามแบบตามหาชุมชน
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาชุมชน โดยนำเสนอเป็นผังมโนทัศน์

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความเหมือน ความต่างของแต่ละชุมชน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่ององค์ประกอบชุมชน
- ใบงานการตามหาชุมชน
- ผู้แทนชุมชน
- บอร์ดแสดงผังมโนทัศน์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชุมชนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สภาพชุมชน เวลา 3 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง**
1. วิเคราะห์สภาพชุมชนพอเพียงได้
 2. ประยุกต์ใช้สภาพชุมชนพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

สภาพชุมชน ประกอบด้วยพื้นที่บริเวณ ประวัติความเป็นมา จำนวนครัวเรือนประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพ วัฒนธรรมประเพณี

3. สาระการเรียนรู้

สภาพชุมชนหมายถึง ภาพรวมของความเป็นชุมชนใดชุมชนหนึ่งที่ประกอบด้วย

1. พื้นที่บริเวณ คือที่ตั้งของชุมชนที่มีขอบเขตพื้นที่ชัดเจนแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ตั้งของชุมชน เช่น ชุมชนบ้านหนองแก้ว ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 ตำบลบ้านหาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ทิศเหนือติดต่อกับหมู่ 4 โดยมีคลองธรรมชาติกั้น ทิศใต้ติดต่อด้านล่างโรงเรียนโดยมีถนนสายเพชรบุรี-แก่งกระจานกั้น ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลบ้านทาน โดยมีคลองชลประทานกั้น ทิศตะวันตกติดต่อด้านอำเภอเมืองโดยมีภูเขากั้น

2. ประวัติความเป็นมา คือเหตุการณ์ก่อนที่จะมาตั้งชุมชนในที่ตั้งปัจจุบันและเมื่อมาตั้งอยู่แล้วมีเหตุการณ์สำคัญใดบ้างจนถึงปัจจุบัน เช่น ชุมชนบ้านหนองแก้ว เป็นชุมชนที่ผู้คนมารวมกันอยู่เมื่อครั้งที่ประเทศไทยทำสงครามกับพม่า โดยได้นำทรัพย์สินที่มีค่าไปขุดฝังไว้ที่เขาน้อยซึ่งเป็นภูเขาขนาดเล็กและที่หนองน้ำกลางหมู่บ้านเพื่อหลบหลีกไม่ให้ทหารพม่ายึดไป เมื่อนำทรัพย์สินไปขุดฝังไว้แล้วจึงปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยโดยรอบ จนเมื่อเหตุการณ์สงครามยุติก็ยังอยู่อาศัยต่อมาจนถึงปัจจุบัน การพิสูจน์ประวัติความเป็นมาดังกล่าวคือการขุดพบแก้ว จาน ชาม ที่เคยฝังไว้

โดยเฉพาะในหนองน้ำขุดพบแก้วจำนวนมากจึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า บ้านหนองแก้ว ต่อมามีการสร้างวัดข้างภูเขาชื่อวัดเขาน้อย

3. ครวเรือนประชาชน คือ จำนวนบ้านที่อยู่อาศัยในชุมชน จำนวนคนที่อยู่อาศัยในชุมชน โดยแยกเป็น ชาย หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ เช่น ชุมชนบ้านหนองแก้วมี 150 หลังคาเรือน คนอยู่อาศัย 400 คน เป็นชาย 210 คน หญิง 190 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็ก 80 คน เป็นผู้ใหญ่ 320 คน

4. ทรัพยากรธรรมชาติ คือ ดิน น้ำ ป่าที่มีในชุมชน เช่น ชุมชนบ้านหนองแก้ว มีสภาพดินร่วนปนทรายเหมาะกับการทำนาปลูกข้าว มีน้ำจากระบบคลองชลประทานไหลผ่านกลางหมู่บ้านสำหรับใช้ทำการเกษตร น้ำบาดาลที่นำมาใช้ทำเป็นน้ำประปาสำหรับอุปโภค น้ำฝนที่ชาวบ้านใช้โอ่งเป็นภาชนะเก็บไว้ใช้ในการบริโภค ในหมู่บ้านมีต้นไผ่และต้นตาลขึ้นจำนวนมาก มีภูเขาขนาดย่อม 2 ลูก

5. อาชีพ คือการประกอบอาชีพของคนในชุมชนมีสภาพทำการเกษตร อุตสาหกรรม ใช้แรงงาน จักสานหัตถกรรม หรือการให้บริการ เช่นชุมชนบ้านหนองแก้ว ชาวบ้านมีอาชีพทำนาปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ บางส่วนทำตาลและรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีข้อสังเกตคือมีแนวโน้มว่าคนรุ่นใหม่ของหมู่บ้านจะทำนายน้อยลง ทำตาลลดลง แต่ไปรับจ้างใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น

6. วัฒนธรรมประเพณี คือแบบแผนอันดั้งเดิมปฏิบัติต่อเนื่องกันมาของคนในชุมชน เช่นคนในหมู่บ้านหนองแก้วนับถือพุทธศาสนามีการทำบุญทุกวันพระในช่วงเข้าพรรษา มีการลงแขกช่วยกันปลูกบ้าน เกี่ยวข้าว ลูกชายจะบวชเป็นพระเมื่ออายุ 20 ปีขึ้นไป ลูกสาวจะทำงานบ้าน ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านจะรู้ใครเป็นลูกคนไหน หลานใคร ใครทำอาชีพอะไร เวลาเจอกันมักทักทายกันว่าไปไหน ถ้าหากไปเจอกันที่บ้านมักทักว่าทำอะไรอยู่ ชาวบ้านจะช่วยเหลือกันบอกช่วยเตือนบุตรหลานคนในหมู่บ้านให้ทำสิ่งที่ดี ตอนเย็นผู้ชายมักไปนั่งคุยกันที่ศาลากลางบ้านเรื่องอาชีพ ความเป็นอยู่ ผู้หญิงจะไปคุยกันที่ท่อน้ำ การสื่อสารมักใช้พูดต่อ ๆ กัน ชาวบ้านมีความผูกพันเสมือนเป็นญาติกัน วัดจะเป็นศูนย์รวมจิตใจ

สภาพชุมชนพอเพียง

หมายถึงชุมชนที่มีพื้นที่บริเวณที่ตั้งมีความเหมาะสม ปลอดภัย เช่นชุมชนหมู่บ้านหนองแก้วตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำเหมาะในการทำการเกษตร แต่ด้วยความที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มจึงมีน้ำป่าท่วมบ้างประมาณ 10 ปีต่อครั้งโดยสาเหตุใหญ่มาจากน้ำป่าไม่สามารถไหลข้ามถนนลงทะเลได้อย่างรวดเร็วสำหรับถนนเป็นสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นภายหลังการมีชุมชน โดยภาพรวมชุมชนแห่งนี้จึงมีความเหมาะสมมีสภาพเป็นชุมชนพอเพียง สามารถดำรงอยู่ได้ราว 200 ปี

หมายถึงชุมชนที่มีประวัติความเป็นมาเป็นสายสัมพันธ์ที่ส่งผลให้มีการรวมกลุ่มกันต่อเนื่อง เช่นชุมชนบ้านหนองแก้วตั้งขึ้นจากการรักษาทรัพย์สินไม่ให้ถูกพม่ายึดไป มีเชื้อสายเดียวกัน มีภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากภาษากลาง จึงทำให้ชุมชนเกาะตัวกันแน่น เป็นเหตุผลให้มีความเหมาะสมในสภาพเป็นชุมชนพอเพียง ดำรงความเป็นชุมชนอยู่ได้ในความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

หมายถึงจำนวนบ้านเรือนในชุมชนมีความพอดีไม่มากไม่น้อยเกินไป คนในชุมชนมีความพอดีไม่มากไม่น้อยเกินไป เช่นชุมชนบ้านหนองแก้วมีบ้านเรือน 150 หลัง มีประชาชน 400 คน คิดเป็นบ้าน 1 หลังมีคนอยู่ 3 คน เป็นจำนวนที่พอดีอยู่ได้ โดยสิ่งที่ควรคำนึงคือการมีผู้สูงอายุมากอาจทำให้ในอนาคตแต่ละบ้านจะมีคนลดลง

หมายถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชนมีความพอดี เหมาะสมในการดำรงชีวิต เช่นชุมชนบ้านหนองแก้วมีดินร่วนปนทรายเหมาะกับการปลูกข้าว มีน้ำในระบบคลองชลประทานเหมาะกับการทำการเกษตร มีต้นตาลเหมาะสำหรับการทำน้ำตาลโตนด มีต้นไผ่ที่สามารถนำมาทำหัตถกรรมได้

หมายถึง อาชีพของชุมชนเหมาะสมสามารถหล่อเลี้ยงดำรงชีวิตอยู่ได้ อาชีพที่มีคุณธรรมอาชีพที่ทำอย่างมีความรู้ เช่นชุมชนบ้านหนองแก้วส่วนใหญ่ทำนาได้ข้าวมากินและขาย การทำนามีขั้นตอนที่เรียนรู้สืบทอดกันมา มีการปรับเปลี่ยนพันธุ์ข้าวไปตามการแนะนำส่งเสริมของทางราชการ ชาวบ้านช่วยเหลือกันในการลงแขกทำนา ชาวบ้านนับถือว่าข้าวมีแม่พระโพสพจึงซื้อสัตย์ไม่มีการลักขโมยผลผลิต

หมายถึง วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนดั้งเดิมเป็นเหตุผลให้ชุมชนมีความยั่งยืน เช่น ชุมชนบ้านหนองแก้วคนในชุมชนนับถือพระพุทธศาสนานำมาเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรง

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อสภาพชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามสภาพชุมชน
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด

- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหาในการทำงาน
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การอภิปราย การสำรวจสภาพชุมชน การนำเสนอผลงานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
ความรู้ - สภาพชุมชน ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - วิเคราะห์ สื่อสาร ตัดสินใจ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม - ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา - มีจิตสาธารณะในการทำงาน กลุ่ม	- สังเกตการร่วม อภิปราย ชักถาม - ประเมินการ นำเสนอผลงาน - ตรวจสอบงาน	1. แบบประเมินการนำเสนอ งาน 2. ใบงานสำรวจสภาพชุมชน 3. แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม 4. แบบประเมินคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ 5. สมุดงาน	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครู นักเรียนร่วมอภิปรายชุมชนของโรงเรียน ชุมชนของนักเรียน และชุมชนที่นักเรียนเข้า
ศึกษา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายถึงสภาพชุมชนที่เป็นรายละเอียดของพื้นที่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะ
 ครัวเรือน ทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพ ประเพณี
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนตามชั่วโมงที่ผ่านมา รับใบความรู้ ใบงานกิจกรรมสำรวจสภาพชุมชน

3. ครูและนักเรียนตกลงร่วมกันในการเข้าสำรวจสภาพชุมชนว่าเป็นชุมชนเดิมที่กลุ่มเคยเข้าศึกษาหรือเปลี่ยนชุมชนหรือสลับชุมชนกัน

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้สภาพชุมชน
2. นักเรียนสรุปสภาพชุมชนลงในสมุดงาน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูซักถามบรรยากาศการไปสำรวจสภาพชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนรวมกลุ่มตามที่แบ่งไว้ อภิปรายผลการสำรวจสภาพชุมชนของกลุ่ม
2. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน
3. นักเรียนเปรียบเทียบสภาพโดยรวมแต่ละชุมชน

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการวิเคราะห์สภาพชุมชน

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนความรู้เรื่องชุมชนจากชั่วโมงก่อน
2. ครูเสนอความแตกต่างของสภาพชุมชนจากชั่วโมงที่แล้ว

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนรวมกลุ่มตามที่แบ่งไว้ ให้กลุ่มช่วยกันคิดกำหนดชุมชนในพื้นที่
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอชุมชนในพื้นที่
3. นักเรียนเปรียบเทียบชุมชนในพื้นที่แต่ละกลุ่ม

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสภาพชุมชนที่ต้องการในสมุดงาน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องสภาพชุมชน
2. ใบงานสำรวจสภาพชุมชน
3. ผู้แทนชุมชน
4. Internet
5. ชุมชนใกล้เคียง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชุมชนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาชุมชน เวลา 4 ชั่วโมง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ตัวชี้วัดรายชั่วโมง**
1. วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาชุมชนพอเพียงได้
 2. ประยุกต์แนวทางแก้ปัญหาชุมชนพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ปัญหาชุมชนประกอบด้วย ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาการดำเนินชีวิต แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยแต่ละคนต้องมีบทบาทหน้าที่ต่อชุมชน

3. สาระการเรียนรู้

ปัญหาชุมชน ประกอบด้วย ปัญหาด้านเศรษฐกิจ คือความยากจนการว่างงาน การขาดแคลนเงินทุน คนในชุมชนมีรายได้น้อย รายได้จากผลผลิตไม่แน่นอน สินค้าอุปโภคบริโภคราคาแพง ขาดแคลนที่ทำกินเป็นของตนเอง ไม่มีที่อยู่เป็นของตนเอง มีแนวโน้มเปลี่ยนอาชีพจากการเกษตรเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม

ปัญหาด้านสังคม คือความไม่รู้ การไม่ได้รับการพัฒนา ครอบครัวมีขนาดเล็กลง การไม่ยอมรับสตรีที่มีบทบาทมากขึ้นความสัมพันธ์ในครอบครัวระบบเครือญาติลดลง หน้าที่การอบรมเลี้ยงดูบุตรลดลง สถาบันการศึกษาผลิตบุคคลเข้าสู่อาชีพและตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรม

ปัญหาด้านการดำเนินชีวิต คือปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ ปัญหาสิ่งแวดล้อมอากาศ ดิน น้ำ ป่า เขา ความไม่ต่อเนื่องในนโยบายภาครัฐ

แนวทางแก้ไขปัญหา

ด้านเศรษฐกิจ โดยการประหยัดและลดต้นทุนในครอบครัว การซื้อปัจจัยสุจริตต่ออาชีพที่ทำ การพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี

ด้านสังคม โดยการเคารพกฎระเบียบ การรับฟังข้อคิดเห็นของทุกคนโดยอดทนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า การซื้อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม กล้าเสนอตนเองในการทำหน้าที่เป็นผู้แทนชุมชน การทำงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มเวลา

ด้านการอยู่ร่วมกัน โดย 1) มีส่วนร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจนความต้องการของชุมชน 2) ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน 3) ร่วมกำหนดนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน 4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารชุมชนให้มีประสิทธิภาพ 6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถ 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย 8) ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรม

บทบาทหน้าที่ในการแก้ไขปัญหชุมชน

พ่อ แม่ ควรมีบทบาทคือ รับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว ให้การศึกษาต่อสมาชิกของครอบครัว จัดสรรงบประมาณของครอบครัวให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจครอบครัวตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ครู – อาจารย์ ควรมีบทบาท คือ ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์โดยกระบวนการที่หลากหลายให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจ ครอบครองให้เหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เป็นผู้เสียสละทั้งเวลาและอดทนในการสั่งสอนศิษย์ทั้งด้านความประพฤติและการศึกษา ยึดมั่นในระเบียบวินัย ตลอดจนปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู

นักเรียน ควรมีบทบาทคือ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและระเบียบของโรงเรียนของชุมชน รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการศึกษาหาความรู้ ให้ความเคารพต่อบุคคลที่อาวุโสโดยมีมารยาทที่เหมาะสมกับสถานการณ์ รับฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนอย่างมีเหตุผล ขยันหมั่นเพียรในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เสริมสร้างความสามัคคีในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- เชื่อสัจย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การพูดแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่ม การสำรวจปัญหาชุมชน

การนำเสนองานกลุ่ม

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - วิเคราะห์ปัญหาและค้นหาแนวทางแก้ปัญหาชุมชน ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - วิเคราะห์ สื่อสาร ตัดสินใจแก้ปัญหา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม - ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา - มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม	- สังเกตการร่วมอภิปราย ชักถาม - ประเมินการนำเสนอผลงาน - ตรวจสอบงาน	1. แบบประเมินการนำเสนอ งาน 2. ใบงานสำรวจปัญหาชุมชน 3. แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม 4. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5. สมุดงาน 6. ใบความรู้ปัญหาชุมชน	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูบอกถึงปัญหาในชุมชนของโรงเรียน ชุมชนของครู

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้นำชุมชนบอกปัญหาในชุมชน นักเรียนซักถามผู้นำ
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนระดมปัญหาในชุมชนของนักเรียนและรับใบความรู้ปัญหาชุมชน
3. นักเรียนสำรวจและรวบรวมปัญหาชุมชน

กิจกรรมรวบยอด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปปัญหาชุมชน

ชั่วโมงที่ 2-3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูนำสรุปปัญหาชุมชนจากชั่วโมงที่แล้วบอกนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. จัดอภิปรายการแก้ปัญหาชุมชนในบทบาทของพ่อแม่ ครู นักเรียน ต่อปัญหาสังคม

เสริมฐกิจ

2. นักเรียนยกสภาพปัญหาของชุมชนนักเรียนขึ้นร่วมอภิปรายแนวทางการแก้ปัญหา

กิจกรรมรวบยอด นักเรียนจัดทำตารางปัญหาและการแก้ปัญหาชุมชน

ชั่วโมงที่ 4

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูทบทวนปัญหาและการแก้ปัญหาชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำการแก้ปัญหาชุมชนมาให้ให้นักเรียนพิจารณาว่าการแก้ปัญหาใดที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชนได้

2. กลุ่มนักเรียนอภิปรายในกลุ่มถึงบทบาทของนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชนตามตารางปัญหาและการแก้ปัญหา

3. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงานกลุ่ม

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนเขียนบันทึกบทบาทของตนเองต่อการแก้ปัญหาชุมชน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน
- ใบงานสำรวจปัญหาชุมชน
- ใบงานค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน
- ผู้แทนชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ชุมชนพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน เวลา 4 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3

1. อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ
2. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง

ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบ

สหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

1. วิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
2. ประยุกต์เศรษฐกิจชุมชนพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

เศรษฐกิจชุมชน คือ การผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนสินค้าผลผลิตของชุมชน

3. สาระการเรียนรู้

เศรษฐกิจไทยประกอบด้วย เศรษฐกิจ 2 ระบบคือ

1. ระบบเศรษฐกิจชุมชน คือระบบทางเศรษฐกิจที่มุ่งความสำคัญไปยังครอบครัวและ
ชุมชนเป็นหน่วยการผลิต เป้าหมายของการผลิตคือ ให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ การผลิตมีลักษณะ
เพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ส่วนการผลิตเพื่อการค้าจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีผลผลิตส่วนเกิน แต่ก็เพื่อ
นำเงินมาใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิตและเลี้ยงตนเองและครอบครัวตามปัจจัยสี่ มากกว่าการขายการ

ผลิตเพื่อการค้าที่หวังความร่ำรวยและผลกำไร ชุมชนครัวเรือนแม้จะเป็นหน่วยทางเศรษฐกิจที่เล็ก แต่ก็มีส่วนร่วมในการผลิต ขายสินค้ามีใช้ขายแรงงาน ใช้แรงงานจากสมาชิกในครัวเรือน

2. ระบบเศรษฐกิจทุน เป็นระบบการผลิตขนาดใหญ่ ใช้ทุนการผลิตสูง และใช้แรงงานคนน้อย แต่ใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่องจักรขนาดใหญ่แทน ทำให้ได้ผลผลิตต่อวันจำนวนมาก และแรงงานก็เป็นแรงงานรับจ้างเป็นอาชีพ

ความสำคัญของเศรษฐกิจชุมชนของไทย

อันเนื่องมาจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงแรกๆ (แผนฯ 1-7) เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม คือเน้นการส่งเสริมการค้าและการลงทุนภาคอุตสาหกรรม การพัฒนาและการเกษตรบางชนิดเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมแทนที่การทำเกษตรตามความถนัดของท้องถิ่น รัฐมุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานราคาถูก ต่อมาเนื่องจากภาครัฐเริ่มเห็นความสำคัญของคำว่า "มนุษย์" จึงนำไปสู่การเริ่มต้นในการพัฒนามนุษย์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ให้ชุมชนเป็นองค์กรเริ่มต้นในการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีใช้การค้าเพื่อเงินตราตามกระแสทุนนิยมแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากชุมชนมีจุดแข็งที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญา

- ความมีจิตสำนึกร่วมกันและความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน อันเนื่องมาจากมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมและประเพณีร่วมกัน

- ความช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันของคนในชุมชน

- ความสัมพันธ์ภายในชุมชนและการแสดงออกต่อกันเป็นไปอย่างสมัครใจ มีใช้ระบบบังคับบัญชาหรือสั่งการ

- พื้นที่มีขนาดเล็กเนื่องจากคนในชุมชนหนึ่งมีจำนวนไม่มาก การจัดการระบบการพัฒนาทางเศรษฐกิจจึงเป็นไปได้โดยง่าย เมื่อพัฒนาสำเร็จแล้วก็แพร่กระจายแนวคิดและวิธีการก่อให้เกิดการพัฒนาในลักษณะเดียวกันได้ง่ายและขยายเป็นวงกว้าง

เศรษฐกิจชุมชนจึงเป็นการผลิต การบริโภค และการแลกเปลี่ยนซื้อขายโดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานในทางเศรษฐกิจอิสระในการตัดสินใจในการผลิตภายในชุมชนว่า ชุมชนจะผลิตอะไร? ผลิตอย่างไร? และจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้มาจากการผลิตอย่างไร? บนความสามารถและความชำนาญที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาเป็นทุนของชุมชน ซึ่งได้แก่

1. สินค้าทุน ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์การผลิตต่างๆ ที่มีอยู่หรือสามารถจัดหาได้ตามศักยภาพ

2. ทูทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่ดิน แหล่งน้ำ สภาพภูมิประเทศ) และระบบสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า การคมนาคมขนส่ง)

3. ทูทางสังคม ได้แก่ วิถีทางผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรทางชุมชนที่มีหน้าที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน(วัด หรือศาสนสถานอื่น โรงเรียน)

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน 3 ระดับ คือ

1. ระดับพื้นฐาน คือ การพัฒนาให้ชุมชน “พออยู่ พอกิน” หมายถึง มีการผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคในครอบครัว ส่วนที่เหลือก็นำไปขาย มีรายได้พอจุนเจือครอบครัว รายได้พออยู่พอกิน

2. ระดับปานกลาง คือ การพัฒนาให้ชุมชน “อยู่ดี กินดี” หมายถึงการรวมตัวเป็นองค์กรให้มีการผลิตให้เกินพอ เพื่อนำผลผลิตส่วนเกินไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ และมีเงินออม

3. ระดับก้าวหน้า คือ การพัฒนาให้ชุมชน “มั่งมี ศรีสุข” หมายถึง มีการดำเนินธุรกิจ โดยผู้ประกอบการในระดับครอบครัว กลุ่มและชุมชนที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ ทำให้มีรายได้ตอบแทนเฉลี่ยคืนแก่สมาชิกในชุมชน เป็นสวัสดิการแก่ชุมชน และมีทรัพย์สินเป็นของตนเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์จัดตั้งโรงสีข้าว บั่มน้ำมัน เป็นต้น

สำหรับวิธีการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กำหนดไว้ 7 ประการ คือ

1. การใช้พื้นที่ คือ หมู่บ้าน หรือชุมชน เป็นหน่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพราะชุมชนมีทรัพยากรในการผลิตและผลิตผลต่าง ๆ มากมายที่จะปรับปรุง

2. การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชนและเครือข่าย ให้เป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน นับตั้งแต่ การผลิต การบริโภค การแปรรูป การตลาด การบริหารจัดการ การบริหารทุนของชุมชน ซึ่งมีความสำคัญในการผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้

3. การพัฒนากองทุนชุมชนทุกรูปแบบ เพื่อสนับสนุนปัจจัยการผลิต การตลาด การแปรรูป การจัดการ และด้านอื่นที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนสินเชื่อเพื่อการพัฒนาชนบท

4. การพัฒนาด้านการตลาดชุมชน ให้เป็นศูนย์รวมของผลิตภัณฑ์ ความต้องการและเวทีการแลกเปลี่ยนความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการประสานการตลาดจากภายนอก ได้แก่ ศูนย์สาธิตการตลาด ตลาดค้าชุมชน ตลาดนัดชุมชน เป็นต้น

5. การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจชุมชน ในด้านการจัดการ พัฒนาทุน การพัฒนาระบบตลาด การพัฒนากระบวนการผลิต และแปรรูปและการจัดการ ทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน

6. การพัฒนาระบบการทำงานพหุภาคี ประสานหน่วยงานภายในและภายนอกชุมชน ภาค ราชการ ไปสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่สามารถ ช่วยเหลือกลุ่มองค์กรชุมชน

7. การพัฒนาระบบฐานข้อมูล การรายงาน การติดตามผลโครงการ

ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดกิจกรรมโครงการในงานพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน ไว้ 4 ประการ คือ

1. การพัฒนาเงินทุน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีทุนในการประกอบอาชีพโดยเน้นการ พัฒนากลุ่มออมทรัพย์ฯ กิจกรรมเครือข่าย กลุ่มอาชีพ และ เครือข่ายยากจน ซึ่งกรมการพัฒนา ชุมชนได้กำหนด “กลยุทธ์ในการพัฒนาเงินทุน” ไว้ดังนี้

1.1 จัดทำข้อมูลแหล่งเงินที่สามารถสนับสนุนทุนในการประกอบอาชีพแก่กลุ่มกิจกรรม

1.2 ระดมเงินออมของประชาชน โดยการรณรงค์จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ครบ ทุกตำบล

1.3 รณรงค์การเพิ่มเงินออมและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1.4 สนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มกิจกรรมและชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพ และ/ หรือเพื่อขยายการ ดำเนินงานในเชิงธุรกิจทั้งจากแหล่งทุนภายใน และภายนอก

1.5 เพิ่มพูนประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่มกิจกรรมด้านเงินทุน

1.6 แก้ไขกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เป็นอุปสรรคต่อการระดมและพัฒนาเงินทุน

1.7 จัดทำสื่อ คู่มือ/แนวทาง และ หลักสูตรการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนา เงินทุน

1.8 จัดตั้งและพัฒนาชมรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกระดับให้เข้มแข็ง

2. การพัฒนาการผลิต เพื่อให้ประชาชนในชนบทสามารถพัฒนาคุณภาพการผลิต และ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้ได้คุณภาพ และ มาตรฐาน ทั้งด้านวัตถุดิบ การแปรรูปและการบรรจุ ภัณฑ์ ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนด “กลยุทธ์ในการพัฒนาการผลิต” ไว้ดังนี้

2.1 ปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของ ตลาด

2.2 พัฒนารูปแบบและการบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ โดยการส่งเสริมและ สนับสนุนกลุ่มที่ทำธุรกิจอยู่แล้วให้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด

2.3 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิต โดยการสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีการผลิตมาใช้ในการผลิต

2.4 จัดทำเอกสารข้อมูลเผยแพร่ด้านแหล่งทุน การพัฒนาการผลิต เผยแพร่สนับสนุนแก่กลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการ

2.5 สนับสนุนข่าวสารการผลิตเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการพัฒนาการผลิต

3. การพัฒนาการตลาด เพื่อให้ประชาชนในชนบท สามารถจำหน่ายสินค้าจากชุมชนได้มากขึ้นและซื้อสินค้าได้ในราคาถูก รวมทั้งสามารถประกอบการทางด้านธุรกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนด “กลยุทธ์ในการพัฒนาการตลาด” ไว้ดังนี้

3.1 ส่งเสริมตลาดในชุมชน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายด้านการตลาดระหว่างชุมชนกับชุมชนและชุมชนกับ ภาคธุรกิจ

3.2 พัฒนารัฐกิจในชุมชนโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์สาธิต การตลาด ร้านค้าชุมชน โดยการนำสินค้าจากภายนอกมาจำหน่ายในราคาถูกให้แก่ประชาชนในชนบท และนำผลผลิตของกลุ่มอาชีพมาจำหน่ายในศูนย์ฯ และร้านค้าชุมชน

3.3 จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบริการข้อมูลข่าวสารด้านการ ตลาดแก่บุคคลภายนอก

3.4 พัฒนาเชื่อมโยงธุรกิจภายนอก โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มออมทรัพย์ฯ และกลุ่มอาชีพ ได้ติดต่อกับบริษัท ห้างร้าน เพื่อเชื่อมโยงธุรกิจ

3.5 พัฒนาผู้ประกอบการ โดยการให้ความรู้ในการประกอบการ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ของทุน ตลาด การผลิตและการบริหาร/จัดการ

3.6 สนับสนุนสื่อ ข่าวสาร ข้อมูล แนวทางการพัฒนาการตลาด

4. การพัฒนาการบริหารและการจัดการ เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการให้สามารถบริหาร/จัดการ โครงการ/กิจกรรมของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนด “กลยุทธ์ในการพัฒนาการบริหารและการจัดการ” ไว้ดังนี้

4.1 พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้แก่สมาชิก คณะกรรมการบริหารกลุ่มได้ทราบในเรื่องที่เกี่ยวกับทุน การผลิต ตลาด และ ตระหนักในบทบาทหน้าที่และสิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบการ

4.2 พัฒนาโครงสร้างองค์กร มุ่งพัฒนาโครงสร้างภายใน เพื่อให้มี คุณภาพในการบริหารงานของกลุ่ม/องค์กร และ โครงสร้างภายนอก เพื่อให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินงานธุรกิจกับกลุ่ม/องค์กรภายนอกได้

4.3 พัฒนากิจกรรม โดยการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมและสนับสนุน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ให้มีการดำเนินงานที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งทำธุรกิจชุมชน

4.4 พัฒนาทรัพยากรวัสดุ ให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่มและองค์กร เช่น การใช้วัตถุดิบที่มีประสิทธิภาพ การใช้วัสดุในสำนักงานที่มีประสิทธิภาพ

4.5 พัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยการพัฒนาให้คณะกรรมการบริหารกลุ่ม มีความรู้เรื่องการบริหาร/จัดการการผลิต ตลาด และ การบริหารทุนให้บริหารกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำกลุ่มไปสู่ระบบธุรกิจในโอกาสต่อไป

4.6 พัฒนาเครือข่าย มุ่งพัฒนาให้มีเครือข่ายในการดำเนินงานของกลุ่ม องค์กรเพื่อสนับสนุนทุนการผลิตและตลาด

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อเศรษฐกิจชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจชุมชน
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- เชื่อสัจย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหาการทำงาน
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การอภิปรายในชั้นเรียน เรียงความเรื่องชุมชนของข้าพเจ้า จัดตลาด
เศรษฐกิจชุมชน จัดบันทึกผลการวิเคราะห์เศรษฐกิจชุมชน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
ความรู้ - วิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจชุมชน ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - วิเคราะห์ สื่อสาร ตัดสินใจ ประยุกต์ใช้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา - มีจิตสาธารณะในการทำงาน	- สังเกตการร่วม อภิปราย ชักถาม - ประเมินการ นำเสนอผลงาน - ตรวจเรียงความ - ตรวจสมุดงาน	1. ใบงานสำรวจสภาพ เศรษฐกิจชุมชน 2. ใบความรู้เรื่องเศรษฐกิจ ชุมชน 3. แบบประเมินนำเสนองาน 4. แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม 5. แบบประเมินคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ 6. สมุดงาน	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครู นักเรียนอภิปรายสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายถึงเศรษฐกิจชุมชน ที่ เป็นการผลิต การบริโภคและการแลกเปลี่ยนซื้อขาย
2. ครูกำหนดให้นักเรียนจัดตลาดเศรษฐกิจในชั่วโมงหน้า โดยนำผลผลิตในชุมชนมา
แลกเปลี่ยนกัน ผลผลิตในชุมชนที่นำมาแลกเปลี่ยนกันต้องมีข้อมูลการผลิต การใช้
ประโยชน์ ต้นทุนการผลิต ราคาขาย
3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายเตรียมการจัดตลาดเศรษฐกิจชุมชน

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้เศรษฐกิจชุมชน

2. นักเรียนสรุปสภาพเศรษฐกิจชุมชนลงในสมุด

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูสอบถามการเตรียมการจัดตลาดเศรษฐกิจชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำข้อมูลการผลิต ต้นทุนการผลิต การใช้ประโยชน์ ราคาขาย พร้อมกับแสดงผลผลิต ผลิตภัณฑ์ โดยจัดเป็นมุมแสดงสินค้า
2. นักเรียนต่างเรียนรู้ข้อมูลของแต่ละกลุ่มเพื่อประกอบการตัดสินใจในการแลกเปลี่ยนผลิตผลชุมชน
3. นักเรียนในกลุ่มประชุมตัดสินใจแลกเปลี่ยนผลิตผลของกลุ่มกับกลุ่มอื่น
4. ตัวแทนกลุ่มร่วมเจรจาแลกเปลี่ยนผลิตผล

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเหตุผลการแลกเปลี่ยน

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูเล่าถึงการตัดสินใจแลกเปลี่ยนผลิตผลชุมชนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำผลิตผลชุมชนที่จัดตลาดเศรษฐกิจชุมชนมาวางแสดงหน้าห้องเรียน
2. ให้นักเรียนอธิบายทรัพยากรที่ใช้เป็นวัตถุดิบ วิธีการผลิต ภูมิปัญญาในการผลิต และการใช้ประโยชน์ของผลิตผลชุมชนแต่ละชนิด

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเศรษฐกิจชุมชนกับการพึ่งตนเองของชุมชน

ชั่วโมงที่ 4

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนเรียนรู้หลักการทรงงานที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชุมชน โดยฉายภาพยนตร์

พระราชกรณียกิจของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงงานพัฒนาชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มระดมความคิดจากการเรียนรู้ และแนวทางการนำไปใช้ในชุมชน
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่ม

3. ครูสรุปเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชน

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนจับบันทึกผลการวิเคราะห์เศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องเศรษฐกิจชุมชน
2. ใบงานสำรวจสภาพเศรษฐกิจชุมชน
3. ผู้แทน/ผู้นำองค์กรชุมชน
4. ตลาดผลผลิตชุมชน
5. ภาพยนตร์พระราชกรณียกิจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ลักษณะการรวมกลุ่ม เวลา 1 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
 เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
 ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
 เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
 ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

1. อธิบายลักษณะการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้
2. วิเคราะห์การสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ใน

ครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ลักษณะการรวมกลุ่ม

3. สาระการเรียนรู้

การรวมกลุ่มคือ การที่คนหลาย ๆ คนมารวมกันเพื่อลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยกัน
 โดยแต่ละคนที่มารวมกันจะมีความต้องการให้การมารวมกันนั้นบรรลุเป้าหมาย ตามความต้องการ
 ของตน สำหรับผลความสำเร็จของการรวมกลุ่มจะเป็นผลงานของทุกคน

ขั้นตอนการรวมกลุ่ม คือ สภาพความต้องการหรือสภาพปัญหาความเข้าใจกัน การตกลง
 ร่วมมือกัน การตั้งกลุ่ม ดำเนินงานกลุ่ม

ลักษณะกลุ่มชั่วคราว คือ กลุ่มที่รวมกันเฉพาะเรื่อง เฉพาะเหตุการณ์ แล้วแยกย้ายกันไป
 เช่น กลุ่มคนทำบุญ กลุ่มคนที่รับสิ่งของช่วยน้ำท่วม

ลักษณะกลุ่มถาวร คือ กลุ่มที่รวมกันด้วยความจำเป็นและดำรงอยู่ยาวนาน มีกิจกรรม
 ร่วมกันตลอดเวลา เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มหมู่บ้าน กลุ่มธุรกิจต่าง ๆ

พลังกลุ่ม หมายถึง การที่กลุ่มสามารถทำให้เกิดผลตามที่ต้องการ เช่น ต่อรองราคาสินค้า
 บังคับให้กระทำตามกลุ่มกำหนด

คุณธรรมการรวมกลุ่ม คือ ความยึดมั่นปฏิบัติที่ทำให้บุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม หากไม่มี
 คุณธรรมดังกล่าวจะทำให้กลุ่มรวมกันไม่ยั่งยืน เช่น การไม่เอาเปรียบ ความเสียสละ การยึดถือ

ระเบียบวินัย การปฏิบัติตนเพื่อเป้าหมายการรวมกลุ่ม กลุ่มที่มีความยั่งยืน เช่น ชุมนวน วัด
สหกรณ์ เป็นต้น

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบถึงกลุ่มที่มีในชุมชน
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตจัดการปัญหาด้วยการรวมกลุ่ม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การพูดแสดงความคิดเห็น การจดบันทึกผลการเรียนรู้

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
ความรู้ - ลักษณะการรวมกลุ่ม ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการคิด - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด - มีวินัยทำงานร่วมกัน - ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม - มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม	- ตรวจสอบงาน - สังเกตการทำงานกลุ่ม - สังเกตนำเสนอรายงาน	- แบบประเมินผลงาน - แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงาน - แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพชุมชนหลาย ๆ ชุมชนให้นักเรียนเปรียบเทียบ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายถึงลักษณะการรวมกลุ่ม
2. ครูและนักเรียนร่วมสนทนาถึงกลุ่มต่าง ๆ ที่นักเรียนรู้จัก
3. ให้นักเรียนจับคู่คุยกันถึงลักษณะกลุ่มชั่วคราวกับกลุ่มถาวรในชุมชนที่นักเรียนรู้จัก

กิจกรรมรวบยอด

บันทึกลักษณะการรวมกลุ่มในสมุดงานของแต่ละคน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้ลักษณะการรวมกลุ่ม
- สมุดงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เวลา 2 ชั่วโมง
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
 ตัวชี้วัด รายชั่วโมง

1. เข้าใจความเป็นมาของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. อธิบายความสัมพันธ์ของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- ความหมายและองค์ประกอบสหกรณ์
- ความหมายและองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

ประวัติการสหกรณ์

ระหว่างศตวรรษที่ 18-19 ได้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปมีการนำเอาเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคน เกิดภาวะการว่างงานมีการเอารัดเอาเปรียบฝ่ายกรรมกร จึงมีการแสวงหาหนทาง บุคคลแรกที่สอนให้คนทั่วไปรู้จักคำว่า "สหกรณ์" คือโรเบิร์ต โอเวน ชาวอังกฤษ เป็นผู้ให้กำเนิด การสหกรณ์ขึ้นในโลกได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการสหกรณ์ โอเวนเป็นคนยากจน แต่ความเฉลียวฉลาดและรู้จักวิธีการทำมาหากินจึงทำให้เขาได้มีโอกาสเป็นผู้จัดการและมีหุ้นส่วนเป็นเจ้าของโรงงาน เขาเป็นนายจ้าง ที่มีความหวังดีต่อกรรมกร ได้หาวิธีช่วยเหลือกรรมกร โดยสอนให้รู้จักการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นวิธีการของระบบสหกรณ์ โอเวนเสนอให้จัดตั้ง "ชมรมสหกรณ์" (Co-operative Community) โดยให้ผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เองไม่ใช้เครื่องจักร ทรัพย์สินของชมรมถือเป็นของส่วนรวม การจัดตั้งชมรมสหกรณ์นี้ต้องใช้เงินทุน และที่ดินเป็นจำนวนมาก โอเวนยังไม่สามารถจัดตั้งชมรมสหกรณ์ในประเทศอังกฤษได้ เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพสังคมในสมัยนั้น จึงได้เดินทางไปประเทศอเมริกา และทดลองจัดตั้ง ชมรมสหกรณ์

ขึ้นเป็นครั้งแรกที่ นิวฮาโมนี รัฐอินเดียนา สหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ.2368 ให้ชื่อว่า นิวฮาโมนี (New harmony) แต่ต่อมาได้ล้มเลิก เนื่องจากไม่ได้คัดเลือกสมาชิกและไม่มีกิจกรรมเพียงพอให้คุ้มค่ากับค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการปกครองและศาสนา อย่างไรก็ตามแนวความคิดของ โอเวนก็มีอิทธิพลต่อนักปฏิรูปทางเศรษฐกิจ เขาได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือร่วมใจระหว่างมนุษย์ ในอันที่จะช่วยตนเองและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันเพื่อยกมาตรฐานความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น

นายแพทช์วิลเลียม คิง ชาวเมืองโบรตัน ประเทศอังกฤษ เป็นผู้นิยมให้ความคิด ทางสหกรณ์ของโอเวน แต่เห็นว่าต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก จึงเริ่มต้นจากให้คนงานรวมทุนกันคนละเล็กน้อยตั้ง "สมาคมการค้า" (Trading Association) ในรูปสหกรณ์ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2370 เป็นรูปร้านสหกรณ์จำหน่ายสินค้า แต่มีข้อแตกต่างไปจากร้านสหกรณ์ในปัจจุบันคือ กำไรที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจของร้าน สหกรณ์นี้จะไม่นำมาแบ่งปันกัน แต่จะเก็บสมทบไว้เป็นทุนเพื่อใช้ขยายงานของร้านสหกรณ์ต่อไป จนสามารถจัดตั้งชมรมสหกรณ์ตามแบบโอเวนได้ ซึ่งจากการกระทำดังกล่าวทำให้ร้านค้าแบบสหกรณ์ในรูปแบบนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการ เก็บกำไรทั้งหมดไว้ไม่จ่ายคืนแก่สมาชิก ทำให้สมาชิกไม่ศรัทธาสหกรณ์ อย่างไรก็ตามกิจการของนายแพทช์คิง ก็คล้ายกับร้านสหกรณ์ในปัจจุบัน

เมื่อปี พ.ศ. 2393 นายเซอร์มัน ชูลซ์ ชาวเยอรมัน ผู้พิพากษาแห่ง เมืองเคิลซ์ ได้จัดตั้งสหกรณ์ ประเภทหาทุนขึ้นในหมู่ชาวเมือง ผู้เป็นช่างฝีมือและพ่อค้าขนาดเล็ก โดยรวบรวมขึ้นเป็นองค์การเพื่อจัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืม และปี พ.ศ.2405 นายฟรีดริค วิลเฮล์มไรฟไฟเซน ชาวเยอรมัน นายกเทศมนตรี เมืองเฮดเดสดอร์ฟ ได้จัดตั้งสหกรณ์ หาทุนขึ้นในหมู่ชาวชนบท ซึ่งเป็นเกษตรกร โดยจัดเป็นองค์การ เพื่อจัดหาทุนให้แก่สมาชิกกู้ยืม ต่อมาได้แพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ ในการจัดตั้งสหกรณ์แก่ชาวบ้าน และชาวเมืองมาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติสหกรณ์ในประเทศไทย

การสหกรณ์ในประเทศไทย เริ่มจากการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ มากขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ระบบเศรษฐกิจของชนบทเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตัวเองมาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า จึงมีความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตและการครองชีพเพิ่มขึ้น ชาวนา ต้องกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง และยังถูกเอาเปรียบจากพ่อค่านายทุนทุกวิถีทางอีกด้วย ชาวนาจึงตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ทำนาได้ข้าวเท่าใด ก็ต้องขายใช้หนี้ นอกจากนี้ยังมีผลผลิตที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ จนลูกหนี้บางรายต้องโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เจ้าหนี้ และกลายเป็นผู้เช่านา หรือเร่ร่อนไม่มีที่ดินทำกินไปในที่สุด

จากสภาพปัญหาความยากจนของชาวนาในสมัยนั้น ทำให้ทางราชการคิดหาวิธีช่วยเหลือ

ด้วยการจัดหาเงินทุน มาให้กู้และคดดอกเบี้ยในอัตราต่ำความคิดนี้ได้เริ่มขึ้นในปลายรัชกาลที่ 5 โดยกำหนดวิธีการที่จะช่วยชาวนาในด้านเงินทุนไว้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 จัดตั้งธนาคารเกษตรเพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนา แต่ขัดข้องในเรื่องเงินทุนและหลักประกันเงินกู้ ความคิดนี้จึงระงับไป

วิธีที่ 2 วิธีการสหกรณ์ประเภทหาทุน วิธีนี้เกิดจากรัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติในปัจจุบันคือ กระทรวงการคลังได้เชิญเซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคารแห่งมัตราชประเทศอินเดียเข้ามาสำรวจหาช่องทางช่วยเหลือชาวนา ได้เสนอว่าควรจัดตั้ง "ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ" ดำเนินการให้กู้ยืมแก่ราษฎร โดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกันเพื่อป้องกันมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาหลบหนีสิน ส่วนการควบคุมเงินกู้และการเรียกเก็บเงินกู้ ท่านได้แนะนำให้จัดตั้งเป็นสมาคมที่เรียกว่า "โคออปอเรทีฟ โซไซตี้"(Cooperative Society) โดยมีหลักการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งคำนี้พระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ได้ทรงบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า "สมาคมสหกรณ์" จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2457 แต่ยังมีได้ดำเนินการอย่างไร จนกระทั่งในปี 2458 ได้มีการเปลี่ยนกรมสถิติพยากรณ์เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ 3 ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์

การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ ก็เพื่อจะให้ผู้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นและพระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ขณะนั้นได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดกันอยู่ในต่างประเทศหลายแบบ ในที่สุดก็ทรงเลือกแบบไรฟไฟเซนและทรงยืนยันไว้ใน รายงานสหกรณ์ฉบับแรกว่า "เมื่อได้พิจารณาละเอียดแล้วได้ตกลงเลือกสหกรณ์ชนิดที่เรียกว่าไรฟไฟเซน ซึ่งเกิดขึ้นในเยอรมันก่อน และซึ่งมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจน ผู้ประกอบกิจการมย่อๆ เห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสม ที่สุดสำหรับประเทศไทย" จากการที่พระองค์ท่าน ทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์จึงถือว่าพระองค์ทรงเป็น "พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย" สำหรับรูปแบบของไรฟไฟเซนก็คือ สหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็ก สมาชิกจะได้รับความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้สะดวกแก่การควบคุมท้องที่ที่ได้รับการพิจารณาให้จัดตั้งสหกรณ์ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเป็นแห่งแรกใช้ชื่อว่า "สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้" โดยจดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 มีพระราชวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ พระองค์แรก นับเป็นการเริ่มต้นแห่งการสหกรณ์ในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์

ในระยะแรกตั้งสหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้มีสมาชิกจำนวน 16 คน ทุนดำเนินงาน 3,080 บาท ซึ่งเป็นเงิน จากค่าธรรมเนียมแรกเข้า 80 บาท และเงินทุนจำนวน 3,000 บาท ได้อาศัยเงินกู้จากแบงก์สยามกัมมาจล จำกัด ซึ่งก็คือธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบัน โดยมีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นผู้ค้ำประกัน และเสียดอกเบี้ยให้ธนาคารในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี คิดดอกเบี้ยจากสมาชิกในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดให้สมาชิกส่งคืนเงินต้นในปีแรกจำนวน 1,300 บาท แต่เมื่อครบกำหนดสมาชิกส่งคืนเงินต้นได้ถึง 1,500 บาท ทั้งส่งดอกเบี้ยได้ครบทุกราย แสดงให้เห็นว่าการนำวิธีการสหกรณ์เข้ามาช่วยแก้ไขความเดือดร้อนของชาวนาได้ผล และจากความสำเร็จของสหกรณ์วัดจันทร์ดังกล่าว รัฐบาลจึงได้คิดขยายกิจการสหกรณ์ไปยังจังหวัดอื่นๆ

ปี พ.ศ. 2478 มีการริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์เช่าซื้อที่ดินที่จังหวัดปทุมธานีและได้จัดตั้งสหกรณ์ประเภทใหม่ๆ ขึ้นอีกหลายประเภท เช่น สหกรณ์บำรุงที่ดินสหกรณ์ค้าขาย สหกรณ์นิคมฝ้าย สหกรณ์หาทุนและบำรุงที่ดิน ในปี พ.ศ. 2480 ร้านสหกรณ์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชื่อว่าร้านสหกรณ์บ้านเกาะ จำกัดสินใช้ มีสมาชิกแรกตั้ง 279 คน และได้มีการจัดตั้งร้านสหกรณ์ในลักษณะนี้อีกหลายแห่งเพื่อช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพ โดยจัดตั้งขึ้น ทั้งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และส่วนของประชาชน

สหกรณ์ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อว่าการทำงานร่วมกันนั้นทุกคนต้องช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้การทำงานหรือการดำเนินชีวิตประสบผลสำเร็จได้

การช่วยตนเอง คือการที่แต่ละคนต้อง - ขยัน- ประหยัด- พัฒนาชีวิต- ไม่เสพติดอบายมุข

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คือการที่ทุกคนที่มาร่วมกันต้อง- ซื่อสัตย์ต่อกัน- เสียสละเพื่อส่วนรวม- สามัคคี - มีระเบียบวินัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงส่งเสริมการรวมกลุ่มทำงานของประชาชนตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2505 โดยทรงส่งเสริมอย่างเป็นขั้นตอนโดยในปี พ.ศ. 2505 – 2513 ทรงจัดตั้งกลุ่มสวนผักชะอำ และเริ่มโครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพงจนพัฒนาสู่การใช้วิธีการสหกรณ์ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยทรงพระราชทานทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2514 หลังจากนั้นมีการแพร่ขยายระบบสหกรณ์ ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วประเทศ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวพระราชดำริแห่งพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับที่ยึดหลัก 3 ด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมี

ผล และการมีภูมิคุ้มกันตัวเองต่อผลกระทบใด ๆ โดยมีเงื่อนไขกำกับ 2 ด้าน คือ ความรู้ และ คุณธรรม

พอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การยืนด้วยลำแข้งของตนเอง และวางชีวิตสมดุล ใช้จ่ายไม่เดือดร้อน

มีเหตุผล หมายถึง การพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันหรืออนาคตแล้วตัดสินใจ การตัดสินใจจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผล ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ในมิติต่าง ๆ อย่างเกี่ยวเนื่องกัน

ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะ เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และ ไกลเป็นความพร้อมรับผลกระทบเพื่อให้สามารถอยู่ได้เมื่อมีความเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้ องค์ประกอบ 3 ประการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องมีเงื่อนไขกำกับ 2 ด้าน คือ **ด้านความรู้** ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจถูกต้อง มีการวางแผน มีสติ **ด้านคุณธรรม** ที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต อุดม เพียรพยายาม จาก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มุ่งสู่ความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นสังคมยั่งยืน

การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง คณะบุคคลที่รวมกันเป็นจำนวน พอประมาณ รวมกันดำเนินกิจการด้วยเหตุผลเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยสร้าง ภูมิคุ้มกันด้วยการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้การดำเนินงานของคณะบุคคลต้องใช้ ความรู้และมีคุณธรรม

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นต่อกลุ่ม
- ความสามารถในการคิดตัดสินใจว่าลักษณะใดเป็นการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง

- ความสามารถในการใช้ความรู้เป็นแนวทางแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ในการทำงานกลุ่ม
- มีวินัยต่อการทำงานกลุ่ม
- อยู่อย่างพอเพียง
- มุ่งมั่นในการทำงาน

- มีจิตสาธารณะช่วยเหลืองาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การพูดแสดงความคิดเห็น การนำเสนองานกลุ่ม การจดบันทึกผลการเรียน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - ความสัมพันธ์ของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการคิด - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - ความสามารถในการแก้ปัญหา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม	- ตรวจใบงาน - สังเกตการทำงานกลุ่ม - สังเกตนำเสนอรายงาน	- แบบประเมินผลงาน - แบบประเมินพฤติกรรมการทำงาน - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- เกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำผู้บ่เรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสหกรณ์ที่มีในชุมชน
2. ครูยกตัวอย่างกิจกรรมที่เห็นเป็นรูปธรรมของสหกรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายความหมายสหกรณ์ ความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ครูอธิบายความสัมพันธ์ของอุดมการณ์สหกรณ์ ลักษณะการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ลักษณะความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขมีความรู้ มีคุณธรรม โดย ยกตัวอย่างกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม

3. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5–8 คน
4. กลุ่มร่วมกันสรุปความสัมพันธ์ของสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและเพื่อน ๆ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงผลงานของแต่ละกลุ่ม
2. นักเรียนทุกคนบันทึกผลการเรียนรู้ลงในสมุดงาน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- สหกรณ์ในชุมชน
- กลุ่มกิจกรรมในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง คุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เวลา 1 ชั่วโมง
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
 ตัวชี้วัด รายชั่วโมง

1. วิเคราะห์คุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้
2. อภิปรายการสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- คุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

สหกรณ์มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม คือการมีเศรษฐกิจดีและสังคมดี หรือความเป็นอยู่ดี มีสันติสุข ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายมุ่งให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่ได้ทุกสถานการณ์ ทุกสภาพแวดล้อม สหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีเป้าหมายเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ได้ ที่มั่นคง ยั่งยืน วิธีการบรรลุเป้าหมายของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดที่สอดคล้องกัน โดยเน้นที่คนและสภาพแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบที่สำเร็จ คือ

องค์ประกอบสหกรณ์

1. บุคคลรายคนที่ช่วยตนเองได้
2. รวมบุคคลตามข้อ 1 เป็นคณะบุคคล
3. คณะบุคคลตามข้อ 2 ร่วมมือช่วยเหลือกัน
4. การร่วมมือช่วยเหลือกันมุ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมเดียวกัน
5. จัดตั้งเป็นองค์กรระดับชุมชน ระดับประเทศ
6. ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุผลความเป็นอยู่ที่ดี มีสันติสุข
7. เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืน

องค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ระดับปัจเจกชนรายคน ยืนบนขาของตนเองได้ตามศักยภาพ
2. ระดับชุมชน กลุ่มคน ต้องเข้มแข็งตามลักษณะประชากร ทรัพยากร

วัฒนธรรม

3. ระดับประเทศ ด้านเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ นโยบายมีโครงสร้างที่สร้างความ
เป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชนมีความสมดุลด้านการออมและการลงทุน
4. เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืน

สหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีรูปแบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประกอบด้วย ความเป็นรายบุคคล ความเป็นชุมชน เป็นองค์กร และความเป็นชาติประเทศ สหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงหมายถึงการผสานทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยยึดตัวคนเป็นหลักที่มีรายบุคคลและกลุ่มบุคคลแล้วได้วิธีการความพอเพียงในการดำรงชีวิตของคนเพื่อเป้าหมายความเป็นอยู่ที่ดี มีความยั่งยืน

คุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือเป็นคุณธรรมที่รายบุคคล กับคุณธรรมที่กลุ่มบุคคลต้องถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

คุณธรรมรายบุคคล คือ ขยัน อดทน ประหยัด พัฒนาชีวิต สุจริต ไม่เสพติดอบายมุข มีสติ

คุณธรรมกลุ่มบุคคล คือ ซื่อสัตย์ต่อกัน เสียสละช่วยเหลือกัน ยึดมั่นในความสามัคคี

ปฏิบัติตามกฎกติกา รักษาระเบียบวินัย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิด เข้าใจเชิงองค์ประกอบ
- ความสามารถในการกำหนดแนวทางการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอย่างมีคุณธรรม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ต่อการใช้อข้อมูล
- มีวินัยต่อการทำงานกลุ่ม
- อยู่อย่างพอเพียง
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะต่อการทำงานร่วมกัน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การอภิปรายกลุ่ม วิเคราะห์คุณธรรมตามใบงาน นำเสนอผลการอภิปราย

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - วิเคราะห์คุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการนำไปประยุกต์ใช้ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการคิด - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - การใช้ทักษะชีวิตอย่างมีคุณธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีความพอเพียง - มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม	- ตรวจใบงาน - สังเกตการอภิปราย - สังเกตนำเสนอผลการอภิปราย	- ใบงานเรื่องคุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - แบบประเมินการนำเสนอรายงาน - แบบประเมินพฤติกรรมการทำงาน - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของสังคมที่ต้องมีคุณธรรมยึดถือ

และผลของการขาดคุณธรรม

ในการอยู่ร่วมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แจกใบความรู้เรื่องคุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 8 คน
3. กลุ่มระดมความคิดกรณี การมีคุณธรรมของเพื่อนที่ต้องการคบ กับลักษณะเพื่อนที่ไม่ต้องการคบ
4. กลุ่มร่วมกันวิเคราะห์คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นำสู่คุณธรรมสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. กลุ่มบันทึกผลการวิเคราะห์ในใบงาน

กิจกรรมรวบยอด

ครูและเพื่อน ๆ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงผลงานของแต่ละกลุ่ม

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่อง คุณธรรมสภรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ผู้แทนสภรณ์ในชุมชน
- ใบงานเรื่องคุณธรรมนำสภรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รู้จักพอเพียงด้วยสหกรณ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เวลา 1 ชั่วโมง
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
 ตัวชี้วัด รายชั่วโมง

1. วิเคราะห์หลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประยุกต์หลักการสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- หลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

หลักการสหกรณ์ กำหนดโดยองค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ ให้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสหกรณ์ทั่วโลก ปัจจุบันมี 7 ข้อ คือ

1. การเป็นสมาชิกโดยความสมัครใจอย่างเปิดเผย สหกรณ์มีสมาชิกเข้าหรือออกด้วยความสมัครใจ ไม่มีการจำกัดเชื้อชาติ ศาสนาใด เพศหญิงหรือเพศชาย มีแต่เพียงการกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะกับการดำเนินงานสหกรณ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย เมื่อทุกคนเข้ามาด้วยความสมัครใจแล้ว การกำหนดนโยบายในการอยู่ร่วมกันกำหนดโดยตัวแทนจากการเลือกตั้ง ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในกิจการของสหกรณ์ สมาชิกมีความเสมอภาคสามารถออกเสียงได้ 1 เสียงใน 1 เรื่อง โดยไม่เกี่ยวข้องจะมีหุ้นซึ่งแสดงความเป็นเจ้าของจำนวนเท่าใด และสามารถเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการของฝ่ายจัดการ คณะกรรมการดำเนินการได้

3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการลงทุนในสหกรณ์โดยการถือหุ้น การฝากเงิน การร่วมธุรกิจของสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ธุรกิจบริการ สวัสดิการต่าง ๆ เมื่อเกิดรายได้สหกรณ์จะจัดสรรเงินสำรองเป็นเงินกองกลางสำหรับ

พัฒนาสหกรณ์ จัดสรรเงินปันผลตามหุ้นที่ถือ จัดสรรเงินเฉลี่ยคืนตอบแทนสมาชิกตามสัดส่วนการร่วมธุรกิจ

4. การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ เป็นหลักการที่สืบเนื่องจากหลักการข้อที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย โดยปราศจากการควบคุมจากอำนาจฝ่ายใดทั้งสิ้น จึงทำให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งพาและปกครองตนเอง สหกรณ์จึงเป็นองค์กรของสมาชิก โดยสมาชิก และเพื่อสมาชิก

5. การศึกษา การฝึกอบรมและข่าวสาร สหกรณ์มีการศึกษาและฝึกอบรมแก่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถพัฒนาสหกรณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์ด้วย

6. การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ สหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยการร่วมมือกับสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ เพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกันตั้งแต่ระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด ประเทศ และทั่วโลก

7. ความเอื้ออาทรต่อชุมชน สหกรณ์จะพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืนได้ ต้องควบคู่ไปกับชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืนเช่นกัน สหกรณ์จึงต้องสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมชุมชนในทุกด้าน

หลักการสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยความสมัครใจอย่างเปิดเผย ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในจำนวนสมาชิก ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจสมัครตัดสินใจรับสมัคร เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงของชีวิต เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้เรื่องการสหกรณ์ ต้องมีคุณธรรมช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในจำนวนตัวแทน ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจสมัครตัดสินใจเลือกผู้สมัคร เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงในการอยู่ร่วมกันในสหกรณ์ เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้เรื่องประชาธิปไตย ต้องมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในประเภทธุรกิจในการร่วมธุรกิจ ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจร่วม

กิจการ เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงในการดำเนินชีวิตรายคนและมั่นคงในสหกรณ์ เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้เรื่องธุรกิจสหกรณ์ ต้องมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณ พอดี ไม่มากไม่น้อยในการดำเนินงานของสหกรณ์ ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจใด ๆ ไม่ให้ถูกครอบงำ เป็นภูมิคุ้มกันในความยั่งยืนของสหกรณ์ เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้ระเบียบ ข้อบังคับ การเงิน การดำเนินกิจการ ต้องมีคุณธรรมช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 5 การศึกษา การฝึกอบรมและข่าวสาร ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจใด ๆ กับสหกรณ์ เป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตให้มั่นคงและให้สหกรณ์มีความยั่งยืน เงื่อนไขคือบุคคลต้องแสวงหาความรู้และมีความรู้ในระบบสหกรณ์ ต้องมีคุณธรรมช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 6 การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในความต้องการของสมาชิก ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงของสหกรณ์ เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้ในความร่วมมือ ต้องมีคุณธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 7 ความเอื้ออาทรต่อชุมชน ปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ด้วยความพอประมาณในการให้ความเอื้ออาทร ความมีเหตุมีผลในการตัดสินใจในการเอื้ออาทร เป็นภูมิคุ้มกันในความมั่นคงของชีวิตสมาชิกและชุมชน เงื่อนไขคือบุคคลต้องมีความรู้เรื่องชุมชนเรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูล ต้องมีคุณธรรมความเสียสละ

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็น
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อหลักการสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตโดยประยุกต์ตามหลักการสหกรณ์

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา

- มุ่งมั่นในการเรียน
- มีจิตสาธารณะในการทำงาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การพูดแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลงานด้วยการประยุกต์หลักการสหกรณ์สู่กิจกรรมต่าง ๆ

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - หลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการสื่อสาร - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - การประยุกต์ใช้หลักการสหกรณ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการทำงาน - มุ่งมั่นในการเรียน	- ตรวจบันทึกผลการเรียนรู้ - สังเกตการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน - สังเกตนำเสนอผลงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - บันทึกผลการเรียนรู้ - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาในประเด็นการอยู่ร่วมกันเป็นสหกรณ์ต้องยึดถือหลักการแต่ละข้อของสหกรณ์เป็นแนวปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ
2. อธิบายวัตถุประสงค์ของสาระการเรียนรู้และการทำงานกลุ่ม
3. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่องหลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. กลุ่มนำเสนอหลักการสหกรณ์โดยการประยุกต์ใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับหลักการสหกรณ์

2. นักเรียนบันทึกสรุปหลักการสหกรณ์ 7 ข้อ ในสมุดงาน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูทบทวนผลการนำเสนอหลักการสหกรณ์ในการประยุกต์ใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำเสนอกิจกรรมการตั้งชมรมกีฬา การเตรียมการจัดงานประจำปีของโรงเรียน ให้

นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอขั้นตอนการทำกิจกรรมโดยใช้หลักการสหกรณ์

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

3. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการประยุกต์หลักการสหกรณ์ทำกิจกรรม

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการประยุกต์ใช้หลักการสหกรณ์ในกิจกรรมโรงเรียน

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูทบทวนผลการประยุกต์ใช้หลักการสหกรณ์ในกิจกรรมโรงเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนเสนอกิจกรรมในการดำเนินชีวิตที่ชุมชนของนักเรียน เช่น การช่วยพ่อแม่

ขายอาหาร การทำการบ้านฯ

2. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกกิจกรรม 2 กิจกรรม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มประยุกต์ใช้

หลักการสหกรณ์ในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

3. ตัวแทนนักเรียนนำเสนอผลการประยุกต์ใช้หลักการสหกรณ์ในกิจกรรม

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการประยุกต์ใช้หลักการสหกรณ์ในกิจกรรมชีวิต

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบเรื่องหลักการสหกรณ์

5. กิจกรรมตลาดนัด

2. ใบความรู้หลักการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6. เกมบอทด่อ

3. กิจกรรมปั้นหุ่น

7. สารคดีเรื่องที่เกี่ยวข้อง

4. กิจกรรมการเลือกตั้ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รู้จักพอเพียงด้วยสหกรณ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วิธีการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เวลา 1 ชั่วโมง
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
 ตัวชี้วัด รายชั่วโมง

1. วิเคราะห์วิธีการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประยุกต์วิธีการสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- วิธีการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

วิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์ เป็นการรวมคนที่มีอุดมการณ์สหกรณ์ มาทำการร่วมกันตามหลักการสหกรณ์ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาคือความเดือดร้อนหรือพัฒนาความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก พฤติกรรมที่สำคัญของการรวมกันเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จแยกได้ 2 ประการ คือ พฤติกรรมร่วมแรง โดยการเอาแรงกาย แรงทรัพย์ และแรงความคิดมาร่วมกันทำการ พฤติกรรมของการร่วมใจ โดยการเอาคุณธรรมสหกรณ์มาร่วมกันทำธุรกิจ พฤติกรรมทั้ง 2 ลักษณะมีรายละเอียดดังนี้

การร่วมแรงกันในสหกรณ์ เป็นการรวมแรงกาย คือ การสมัครเข้าเป็นสมาชิก การเข้าอบรมเรียนรู้ในกิจการสหกรณ์ การเข้าประชุม การเข้าร่วมกิจการต่าง ๆ ของสหกรณ์ การรวมแรงทรัพย์ คือ การถือหุ้น การฝากเงิน การบริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้สหกรณ์ การรวมแรงความคิด คือ การแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานสหกรณ์ในโอกาสต่าง ๆ

การร่วมใจกันในสหกรณ์ เป็นการมีคุณลักษณะนิสัย ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความสามัคคี ความมีวินัย

ความซื่อสัตย์ คือซื่อสัตย์ในความคิด ซื่อสัตย์ในคำพูด และซื่อสัตย์กันในการกระทำ

ความเสียสละ คือ ความมีน้ำใจ ที่จะสละความสุขส่วนตัวของตนให้แก่ส่วนรวม ความเสียสละนี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกัน และของคนทั้งหลาย ที่แวดล้อมให้อยู่รวมกันได้ ความเสียสละที่มีต่อกันนี้จะเป็นตัวที่จะทำให้ลายความคิดที่จะเอาเปรียบประโยชน์ฝ่ายเดียว

ความสามัคคี คือ ความปรองดองระหว่างกัน รู้จักให้อภัยกัน ไม่รุนแรงหรือเอาเปรียบกัน ความสามัคคีช่วยให้เกิดพลัง สามัคคีก่อให้เกิดความสำเร็จในงานคือทุกคนช่วยกันทำ ผลที่ได้เป็นการประหยัดแรงงานของทุกคนไปด้วย ไม่ต้องเหนื่อยมากหรือไปหนักที่คนใดคนหนึ่ง

ความมีวินัย วินัย คือ ระเบียบ ข้อบังคับ มารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคม ความมีวินัยคือการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ มารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคม อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหมู่คณะ คนที่อยู่รวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

วิธีการสหกรณ์ เป็นรวมคนที่มีอุดมการณ์มาร่วมแรง ร่วมใจเพื่อทำการ

- การผลิต การค้า การบริการ การอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์สมาชิก
- การสวัสดิการ การสงเคราะห์สมาชิกและครอบครัว ช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
- รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือบุคคล
- รับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์
- ให้อู่ ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจำนำ รับจ้างอรรถประโยชน์ของ

สมาชิก

- จัดซื้อ ได้มา ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง กู้ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอน จำนอง จำนำ ขาย

จำนำทรัพย์สิน

- ให้สหกรณ์อื่นกู้เงิน
- กิจกรรมอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จของสหกรณ์

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็น
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อวิธีการสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตโดยประยุกต์ตามวิธีการสหกรณ์
- ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา
- มุ่งมั่นในการเรียน
- มีจิตสาธารณะในการเรียน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น การบันทึกผลงานด้วยการประยุกต์วิธีการสหกรณ์สู่กิจกรรมต่าง ๆ

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - วิธีการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการสื่อสาร - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - การใช้สื่อเทคโนโลยี - การประยุกต์ใช้วิธีการสหกรณ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการเรียน - มุ่งมั่นในการเรียน	- ตรวจสอบผลงาน - สังเกตการมีส่วนร่วม ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน - สังเกตนำเสนอผลงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - สมุดบันทึกงาน - ฟังความคิดวิธีการสหกรณ์ - แบบประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ถูเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำผู้บทยเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาในประเด็นการอยู่ร่วมกันเป็นสหกรณ์ต้องมีอุดมการณ์สหกรณ์ ปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์ ดำเนินงานตามวิธีการสหกรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษา CD-Rom PowerPoint เรื่อง วิธีการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ครูทำผังความคิดวิธีการสหกรณ์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเติมข้อความวิธีการสหกรณ์โดยการประยุกต์ใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับวิธีการสหกรณ์
2. นักเรียนบันทึกสรุปวิธีการสหกรณ์ในสมุดงานตามแนวคิดของตนเอง

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- CD-Rom PowerPoint เรื่องวิธีการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ผังความคิดวิธีการสหกรณ์
- Internet

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รู้จักพอเพียงด้วยสหกรณ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ลักษณะสหกรณ์ที่แท้จริง เวลา 1 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
ตัวชี้วัด รายชั่วโมง

1. วิเคราะห์ลักษณะสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง
2. ประยุกต์ลักษณะสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- ลักษณะสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง

3. สาระการเรียนรู้

เอกลักษณ์สหกรณ์

สหกรณ์เป็นองค์การที่มีเอกลักษณ์พิเศษ คือต้องประกอบด้วย

1. กลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเดียวกัน
2. เจตนารมณ์ที่จะช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. จัดตั้งองค์กรธุรกิจขึ้นและร่วมกัน ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุ

วัตถุประสงค์

4. วัตถุประสงค์ขององค์กรธุรกิจนี้คือ ส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกและ

กรอบคร่าว

เอกลักษณ์สหกรณ์ เป็นองค์ประกอบที่ขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ต้องพร้อมกันทั้ง 4 ข้อ จึงจะเป็นเครื่องชี้ว่าเป็นสหกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากสหกรณ์มีความแตกต่างจากมูลนิธิที่มุ่งช่วยเหลือ แตกต่างจากธุรกิจที่มุ่งแสวงหากำไร สหกรณ์ให้ความสำคัญกับคนมากกว่าเงินทุน การออกเสียงในสหกรณ์ 1 คน 1 เสียงมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนไม่ได้ แต่บริษัทออกเสียงตามหุ้นที่ถือและมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนได้ สหกรณ์จัดสรรเงินทุนสำรอง ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของผล

กำไร ไม่กำหนดขั้นสูงของเงินทุนสำรอง บริษัทจัดสรรเงินทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของผลกำไร จนกว่าจะมีทุนสำรองถึงร้อยละสิบของทุนเรือนหุ้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราโชวาท เนื่องในวันสหกรณ์ แห่งชาติ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2521 ระบุหลักสำคัญที่สุดของสหกรณ์ในการดำเนินงานสู่ความเจริญก้าวหน้า คือ

1. ความเมตตา กรุณา ความต้องการให้ผู้อื่นมีสุข ความสำเร็จช่วยเหลือกัน เพื่อที่ทำได้

2. ความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน

3. ความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในระหว่างสมาชิกไม่มีการถือเอาถือเอาเราต่างมุ่งประโยชน์ต่อสหกรณ์ อันเป็นผลประโยชน์ของทุกคน

4. ความรู้ทางวิชาการที่ต้องส่งเสริมในทุกกรณี

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็นของตนสู่กลุ่ม
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อการสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น การบันทึกผลงานด้วยการประยุกต์ลักษณะสหกรณ์ที่แท้จริงสู่กิจกรรมต่าง ๆ

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - ลักษณะสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการสื่อสาร - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - การคิดอย่างเป็นระบบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการทำงาน - มุ่งมั่นในการเรียน	- ตรวจสอบบันทึกผลการเรียนรู้ - สังเกตการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน - สังเกตนำเสนอผลงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - บันทึกผลการเรียนรู้ - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำผู้บทย่อย

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาในประเด็นการอยู่ร่วมกันเป็นสหกรณ์ที่แท้จริงที่ทำให้สหกรณ์อยู่ได้อย่างยั่งยืน มีภูมิคุ้มกัน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่องลักษณะการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง
2. แต่ละกลุ่มอธิบายเหตุผลที่สหกรณ์ต้องมีความเมตตา กัน มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี มีความรู้ทางวิชาการ เป็นภูมิคุ้มกันจึงจะทำให้เป็นสหกรณ์ที่แท้จริงมีความยั่งยืน
3. กลุ่มนำเสนอผลงาน

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและนักเรียนบันทึกสรุปลักษณะการสหกรณ์ที่แท้จริงในสมุดงาน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องลักษณะสหกรณ์ที่แท้จริง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สหกรณ์ทำอะไรให้พอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประเภทสหกรณ์ เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

- วิเคราะห์และอธิบายประเภทสหกรณ์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- ประเภทสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

ประเทศไทยได้กำหนดประเภทของสหกรณ์ไว้ 7 ประเภท โดยสามารถแบ่งเป็น 2 ภาคส่วน คือสหกรณ์ภาคการเกษตร ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสหกรณ์นอกภาคเกษตร ประกอบด้วย สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนที่มีอาชีพการเกษตร โดยสามารถให้บริการเกษตรกรที่เป็นสมาชิกได้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น การรวมกันซื้อ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือ ที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย การรวมกันขายผลิตผลทางการเกษตร การสินเชื่อ และการแปรรูปผลิตผลของสมาชิก

สหกรณ์นิคม หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่รัฐดำเนินการจัดที่ดินให้เกษตรกรได้มีที่ทำกิน พร้อมทั้งจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตร คือ มีกิจการด้านสินเชื่อ การรวมกันซื้อ การรวมกันขาย และการแนะนำส่งเสริมการเกษตร

สหกรณ์ประมง หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่มีอาชีพทำการประมงเพื่อส่งเสริมและประกอบอาชีพด้านการประมงโดยให้บริการหลาย ๆ ด้าน เช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สหกรณ์ที่กลุ่มบุคคลมีความสัมพันธ์หรือคุ้นเคยกันโดยทำงานอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน หรือมีถิ่นฐานใกล้เคียงกันจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์และสามารถกู้ยืมเงินได้เมื่อเกิดความจำเป็นตามหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์ร้านค้า หมายถึง สหกรณ์ที่ผู้บริโภครวมกันจัดตั้ง เพื่อร่วมกันจัดหาสินค้าอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปโดยไม่แสวงหาผลกำไร แต่เพื่อจัดการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความไม่เป็นธรรมในการซื้อ-ขายสินค้า

สหกรณ์เครดิตยูเนียน หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยประชาชนที่อยู่ในชุมชนเดียวกันเพื่อส่งเสริมการออม และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงิน โดยไม่จำกัดอาชีพของสมาชิก

สหกรณ์บริการ หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนผู้ประกอบการต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ตามลำพังเป็นสหกรณ์ที่นอกเหนือจากสหกรณ์ที่ได้กล่าวมาแล้ว ตัวอย่างสหกรณ์ประเภทนี้ เช่น สหกรณ์เภสัชสถาน สหกรณ์ผู้ผลิตหัตถกรรม สหกรณ์บริการเดินรถแท็กซี่ ฯลฯ

ประเภทสหกรณ์มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

สหกรณ์การเกษตร ยึดหลักพอประมาณด้วยการจัดตั้งขึ้นจากจำนวนประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ประกอบอาชีพการเกษตรเหมือนกัน ใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจ รวมกลุ่ม รวมกันซื้อ รวมกันขาย สามารถกำหนดราคาผลผลิตได้ตามเหตุผลผล ได้ซื้อสินค้าที่คุณภาพดีในราคายุติธรรม เป็นสหกรณ์ที่สร้างภูมิคุ้มกันให้สมาชิกที่เป็นเกษตรกรในการร่วมคิดร่วมทำ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านเงินทุน ด้านการผลิต ด้านการตลาด เงื่อนไขต้องมีความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพ ใช้หลักคุณธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี

สหกรณ์นิคม ยึดหลักพอประมาณด้วยการจัดสรรที่ดินทำกินเป็นแปลง ๆ ให้สมาชิกด้วยจำนวนพื้นที่เหมาะสมพอเพียงในการประกอบอาชีพ มีเหตุผลในตัดสินใจจัดสรรที่ดินร่วมกัน เพื่อสมาชิกประกอบอาชีพร่วมกัน สร้างปัจจัยพื้นฐานในพื้นที่ของตนเอง สร้างภูมิคุ้มกันให้สมาชิกมีถิ่นฐานมั่นคงมีที่ดินทำกิน เงื่อนไขมีความรู้เรื่องการปรับพัฒนาที่ดินทำกินให้เกิด

ประโยชน์ ความชำนาญในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรมการช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซื่อสัตย์ในที่ดินที่ได้รับการจัดสรร

สหกรณ์ประมง เป็นสหกรณ์ที่ตั้งขึ้นตามหลักพอประมาณ คือรับสมาชิกที่มีอาชีพทำการประมงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีเหตุมีผลการตัดสินใจจัดหาเงินทุนให้สมาชิกนำไปลงทุนประกอบอาชีพ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประมงมาจำหน่ายการจัดจำหน่ายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเมื่อมีผลผลิตก็สามารถรวมกันขายในราคาสูงขึ้นเป็นธรรมแก่สมาชิก สร้างภูมิคุ้มกันโดยการรวมกลุ่มของอาชีพประมงช่วยลดความเสี่ยงเรื่องราคา จำหน่ายผลผลิตไม่ได้ ให้ความรู้ทางด้านวิชาการในเรื่องการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม และมีคุณภาพในการเพาะเลี้ยง การเก็บรักษาและการแปรรูปสัตว์น้ำแก่สมาชิก ต้องมีคุณธรรมความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์ออมทรัพย์ เกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่ใช้จ่ายอย่างพอประมาณทำให้มีเงินเหลือออม มีเหตุมีผลในการรู้จักเก็บออมเงิน ไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ มีการรับฝากเงินและให้ผลตอบแทน ในรูปของดอกเบี้ย ทำให้สมาชิกมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีเงินใช้จ่ายยามจำเป็น ครอบครัวมีความมั่นคง สมาชิกต้องมีความรู้ในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ การคำนวณอัตราดอกเบี้ย สหกรณ์ออมทรัพย์ดำรงอยู่ได้ภายใต้เงื่อนไขคุณธรรมการประหยัด ซื่อสัตย์

สหกรณ์ร้านค้า ยึดหลักพอประมาณโดยสหกรณ์ร้านค้าจะเป็นการรวมกันของคนที่ต้องการใช้สินค้าต่าง ๆ จึงรวมกันจัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกมีความต้องการ มีเหตุมีผลโดยจัดหาสินค้าที่ดีมีคุณภาพ เทียบตรงในการชั่ง ตวง วัด จัดหาตามความต้องการของสมาชิก ไม่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย จัดการซื้อขายด้วยเงินสด สินค้าจะมีราคาที่ถูกกว่าเงินผ่อน ทำให้สมาชิกมีความรอบคอบ จัดหาสินค้านำราคาประหยัดมาจำหน่ายเพื่อประโยชน์ของสมาชิก สร้างภูมิคุ้มกันให้สมาชิก คือจะได้รับสินค้าที่จำเป็นได้รับเงินปันผลตาม หุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ได้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ ใช้เงื่อนไขความรู้เรื่องชนิด ประเภท ประโยชน์ คุณภาพสินค้า สมาชิกมีความรู้ในการเลือกซื้อสินค้า มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรมกับสมาชิก สมาชิกก็ต้องมีความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย มีส่วนร่วมในกิจการสหกรณ์

สหกรณ์บริการ ยึดหลักพอประมาณโดยการจัดตั้งจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตเพื่อบริการตามความต้องการของสมาชิกอย่างเหมาะสม มีเหตุมีผลโดยการจัดบริการให้สมาชิก ตามอาชีพ ตามสภาพแวดล้อม ซึ่งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันให้มีสิ่งตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตได้ สหกรณ์บริการต้องมีความรู้ เรื่องการให้บริการ สภาพแวดล้อม เรื่องอาชีพของสมาชิก โดยมีคุณธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความมีระเบียบวินัยในการจัดบริการ การมีส่วนร่วมในกิจการสหกรณ์

สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ใช้หลักพอประมาณในการการส่งเสริมการออม การให้เงินกู้ใช้
จ่ายในการดำเนินชีวิต โดยรับสมัครสมาชิกตามเงื่อนไขที่กำหนดบนความพอดี ใช้หลักมีเหตุมีผล
ในการรับสมัครสมาชิก ออมเงิน และให้เงินกู้ ทำให้สมาชิกสหกรณ์มีภูมิคุ้มกันมีคุณภาพชีวิตที่ดี
มีสวัสดิการให้ครอบครัว ค้ำกันให้สังคม/ชุมชนเข้มแข็ง โดยการให้ความรู้เรื่องระบบสหกรณ์ให้
สมาชิกทราบอย่างต่อเนื่อง ใช้หลักคุณธรรมความประหยัด ซื่อสัตย์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ไว้วางใจกัน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสารความเห็น
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อประเภทสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามประเภทสหกรณ์
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา
- มุ่งมั่นในการเรียน
- มีจิตสาธารณะในการเรียน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การอภิปรายในชั้นเรียน บันทึกผลการเรียนรู้ตามใบงาน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
ความรู้ - ประเภทสหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - ความสามารถในการสื่อสาร - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - การคิดอย่างเป็นระบบ - การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร	- ตรวจสอบบันทึกผลการเรียนรู้ - สังเกตการมีส่วนร่วม ปฏิบัติกิจกรรมของ นักเรียน - สังเกตนำเสนอผลงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - บันทึกผลการเรียนรู้ - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมิน	ถือเกณฑ์การผ่าน ระดับดีขึ้นไป

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการเรียน - มุ่งมั่นในการเรียน		คุณลักษณะอันพึงประสงค์	

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ให้นักเรียนดูภาพ/วีซีดี/Power point การดำเนินงานของสหกรณ์ภาคการเกษตร 3 ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูแนะนำผู้แทนสหกรณ์แต่ละประเภทหรือแจกใบความรู้เรื่องสหกรณ์ภาคการเกษตร 3 ประเภท
2. แบ่งกลุ่มนักเรียน สัมภาษณ์ผู้แทนสหกรณ์หรือรับใบความรู้
3. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายความรู้แต่ละประเภทสหกรณ์

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับประเภทของสหกรณ์
2. นักเรียนสรุปความแตกต่างของสหกรณ์แต่ละประเภทลงในใบงาน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ให้นักเรียนดูภาพ/วีซีดี/Power point การดำเนินงานของสหกรณ์นอกภาคการเกษตร 4 ประเภท คือ สหกรณ์ ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูแนะนำผู้แทนสหกรณ์แต่ละประเภทหรือแจกใบความรู้เรื่องสหกรณ์นอกภาคการเกษตร 4 ประเภท
2. แบ่งกลุ่มนักเรียน สัมภาษณ์ผู้แทนสหกรณ์หรือรับใบความรู้แล้วอภิปรายในกลุ่มถึงความแตกต่างของสหกรณ์ทั้ง 4 ประเภท
3. ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอผลงาน

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ประเภทของสหกรณ์
2. นักเรียนสรุปความแตกต่างของสหกรณ์แต่ละประเภทลงในใบงาน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องประเภทของสหกรณ์
- ภาพถ่ายสหกรณ์และธุรกิจสหกรณ์แต่ละประเภท
- ผู้แทนสหกรณ์แต่ละประเภท
- ใบงานเรื่องความแตกต่างของประเภทสหกรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สหกรณ์ทำอะไรให้พอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โครงสร้างสหกรณ์ เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

1. วิเคราะห์โครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประยุกต์โครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- บุคคล 4 ฝ่ายในสหกรณ์ คือ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ ผู้ตรวจสอบกิจการ

3. สาระการเรียนรู้

สหกรณ์แต่ละประเภทมีโครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์โดยมีบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวข้องและรับผิดชอบงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ และผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งแต่ละฝ่ายแบ่งภาระรับผิดชอบและขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ต่อกันดังนี้

1. สมาชิก มีที่มาจากการเข้าชื่อกันขอจัดตั้งสหกรณ์ใหม่หรือขอสมัครภายหลังการจัดตั้งสหกรณ์แล้ว สมาชิกเป็นเจ้าของสหกรณ์มีอำนาจสูงสุดในการควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยผ่านที่ประชุมใหญ่ และมอบหมายอำนาจในการบริหารงานของสหกรณ์ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการซึ่งได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ สมาชิกมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมตามที่สหกรณ์กำหนดมีส่วนร่วมในธุรกิจ และตรวจสอบการดำเนินงานสหกรณ์

2. คณะกรรมการดำเนินการ มีที่มาจากการได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ให้เป็นผู้บริหารงานของสหกรณ์ตามความต้องการของสมาชิก และนโยบายที่ได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ มีหน้าที่ประชุมคณะกรรมการประจำเดือน ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามนโยบาย

3. ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีที่มาจากการจัดจ้างของคณะกรรมการดำเนินการให้ปฏิบัติงาน ดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ให้การบริการสมาชิกอย่างสอดคล้องกับนโยบายของสหกรณ์ โดยได้รับผลตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่นั้น

4. ผู้ตรวจสอบกิจการ มีที่มาจากการได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ ทำหน้าที่ตรวจสอบด้านการเงิน การบัญชี ตลอดจนการดำเนินงานกิจการประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์เพื่อรายงานผลการตรวจสอบรวมทั้งข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมใหญ่

โครงสร้างสหกรณ์มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

สมาชิก มีความพอประมาณไม่มากไม่น้อยในการร่วมธุรกิจกับสหกรณ์พอดีตามกำลังเหมาะสมกับความจำเป็น มีความพอประมาณในการเป็นสมาชิกสหกรณ์เดียวไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน มีเหตุมีผลปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองและสหกรณ์โดยมุ่งให้พึ่งตนเองได้ ปฏิบัติการตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ สอดส่องดูแลกิจการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ต้องแสวงหาความรู้เรื่องการสหกรณ์ ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เพื่อให้ทันกับยุคของการเปลี่ยนแปลง สมาชิกสหกรณ์ต้องมีคุณธรรมในการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

คณะกรรมการดำเนินการ บริหารงานสหกรณ์ด้วยการยึดหลักความพอประมาณไม่แสวงหากำไรเหมาะสมกับสมาชิก ติดตามผลการดำเนินงานของสหกรณ์ มีเหตุมีผลตัดสินใจเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น เรื่องการรับสมาชิกต้องถูกต้องตามขั้นตอน และคุณสมบัติ การจัดจ้างเจ้าหน้าที่ตามระเบียบสหกรณ์ไม่เอื้อประโยชน์หมู่คณะ การปฏิบัติงานด้วยความพอประมาณและมีเหตุมีผลจะสร้างภูมิคุ้มกันให้สหกรณ์ดำเนินกิจการได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ประสบผลสำเร็จ ไม่มีการทุจริตทั้งจากสมาชิก คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ โดยคณะกรรมการต้องมีความรอบรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อบริหารงานได้ตรงกับความต้องการของสมาชิก มีความทันสมัย ภายใต้อิทธิพลคุณธรรม ความซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี มีระเบียบวินัย ต่อตนเอง ต่อสหกรณ์ ต่อสมาชิก

ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความพอประมาณในปฏิบัติหน้าที่ให้พอดี พอใจในผลตอบแทนของตนเอง ไม่ทุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน บริการสมาชิกด้วยความมีเหตุมีผลตามระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งดำเนินงานตามนโยบายของสหกรณ์เพื่อสนองความต้องการของสมาชิก สร้างภูมิคุ้มกันให้สหกรณ์โดยผู้จัดการต้องควบคุมการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ด้วยความ

เชื้อสตัย เจ้าหน้าทีที่ต้องควบคุมการบริหารงานของผู้จัดการ มีความรู้เรื่องการดำเนินงานสหกรณ์ การบริการสมาชิกให้เกิดความประทับใจ โดยยึดหลักคุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นสำคัญ

ผู้ตรวจสอบกิจการ มีความเหมาะสมพอดีในการตรวจสอบให้สหกรณ์ดำเนินงานถูกต้องตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่ มีเหตุมีผลในการตัดสินใจจากผลการตรวจสอบด้วยความเที่ยงตรง ความถูกต้อง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้สหกรณ์เป็นสหกรณ์ที่แท้จริง ปราศจากการทุจริต โดยต้องมีความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ หลักการตรวจสอบการดำเนินงานสหกรณ์ และยึดหลักคุณธรรมความซื่อสัตย์ เสียสละเวลาในการปฏิบัติงาน

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบต่อโครงสร้างสหกรณ์
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- มุ่งมั่นในการเรียนรู้
- มีจิตสาธารณะในการเรียนรู้

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การอภิปราย ทำใบงาน การนำเสนอผลการอภิปรายงานตามใบงาน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - โครงสร้างสหกรณ์ - หน้าที่บุคลากรตามโครงสร้าง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - การคิดอย่างเป็นระบบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการเรียน - มุ่งมั่นในการเรียน	- ตรวจใบงาน - สังเกตการมีส่วนร่วม ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน - สังเกตนำเสนอผลงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - บันทึกผลการเรียนรู้ - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาลงถึงบุคคลในครอบครัวว่ามีใครบ้าง แล้วเปรียบเทียบกับการรวมกันเป็นสหกรณ์ ที่ต้องประกอบด้วยบุคคลฝ่ายต่างๆ มาทำกิจกรรมร่วมกันตามหลักการและวิธีการสหกรณ์ ครูเชิญชวนให้นักเรียนเลือกตัวแทน 10 คน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการเลือก วิธีการเลือก
2. ครูและนักเรียนตัดสินใจกำหนดวิธีการเลือกแล้วดำเนินการเลือกตัวแทน
3. ครูมอบให้ตัวแทนที่ได้รับการเลือกประชุมตกลงกันว่าหากมอบให้จัดงานประจำปีของโรงเรียนจะดำเนินการอย่างไร(ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร) โดยให้นักเรียนประชุมกันหลังจากจบชั่วโมงเรียน
4. สำหรับนักเรียนให้เสนอความต้องการให้มีกิจกรรมใดบ้างในงานประจำปี

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปโครงสร้างการจัดงานประจำปี
2. นักเรียนบันทึกความรู้ลงในใบงาน

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูสอบถามตัวแทนที่ได้รับการเลือกถึงบรรยากาศการประชุมตกลงกันจัดงานประจำปีโรงเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ตัวแทนเสนอข้อตกลงการจัดงานประจำปีโรงเรียนต่อนักเรียน โดยทำเป็นโครงสร้าง/ผัง ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร
2. นักเรียนซักถาม
3. ครูและนักเรียนร่วมกันหาข้อยุติในการจัดงานประจำปีโรงเรียน
4. นักเรียนเปรียบเทียบบุคคลในกิจกรรมจัดงานประจำปีกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ในสหกรณ์

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนบันทึกใบงานโครงสร้างสหกรณ์

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- ใบความรู้เรื่องโครงสร้างสหกรณ์

- กิจกรรมการเลือกตัวแทน
- ผังโครงสร้างสหกรณ์
- ใบงานโครงสร้างสหกรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สหกรณ์ทำอะไรให้พอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ธุรกิจสหกรณ์ เวลา 4 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/1 อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ

ส.3.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

1. วิเคราะห์ธุรกิจสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประยุกต์ธุรกิจสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- ธุรกิจสหกรณ์ คือ ธุรกิจการเงินประกอบด้วยการสินเชื่อและการฝากเงิน ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย ธุรกิจบริการ

3. สาระการเรียนรู้

ธุรกิจการเงิน หมายถึง สมาชิกทำธุรกรรมด้านการเงินกับสหกรณ์ แยกเป็น

- **การฝากเงิน** หมายถึง สมาชิกสหกรณ์นำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ โดยสหกรณ์คิดดอกเบี้ยเงินฝากไว้ในอัตราที่กำหนด ประเภทเงินฝาก มี 2 ประเภท คือ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ

- **การสินเชื่อ** หมายถึง การที่สหกรณ์ให้สมาชิกกู้เงินไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมีกำหนดว่าเมื่อถึงเวลาต้องมาชำระคืนพร้อมกับจ่ายดอกเบี้ยให้

สหกรณ์ประเภทธุรกิจสินเชื่อ มี 4 ประเภท คือ ลูกเงิน ระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว ขั้นตอนธุรกิจสินเชื่อ หมายถึง สมาชิกมีความต้องการแสดงความจำนงขอใช้บริการ สหกรณ์พิจารณาอนุมัติ สมาชิกรับสินเชื่อ ให้ประโยชน์ และชำระคืนพร้อมดอกเบี้ย

ธุรกิจรวมซื้อ หมายถึง การที่สมาชิกไปซื้อสินค้า สิ่งของ เครื่องอุปโภค บริโภค ปุ๋ย ยา หรืออื่น ๆ จากสหกรณ์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือการดำเนินชีวิต โดยชำระเงินสด หรือเงินเชื่อตามแต่ตกลงกัน ชนิดสินค้าของธุรกิจรวมซื้อ มี 3 ชนิด คือ สินค้าอุปโภค-บริโภค สินค้าเพื่อการประกอบอาชีพ สินค้าเพื่อความบันเทิง

ธุรกิจรวมขาย หมายถึง การที่สมาชิกมีผลผลิตที่ผลิตได้แล้วนำไปขายให้สหกรณ์ เพื่อสหกรณ์จะได้นำไปแปรรูปหรือขายสู่ผู้บริโภคต่อไป รูปแบบการขายของสมาชิก 3 วิธี คือ ขายผลผลิตโดยรับเงินสดทันที ขายผลผลิตโดยรับเงินส่วนหนึ่งส่วนที่เหลือรับในภายหลัง และขายผลผลิตโดยรอรับเงินเมื่อสหกรณ์นำไปขายได้

ธุรกิจบริการ หมายถึง การให้บริการต่าง ๆ ของสหกรณ์แก่สมาชิก เช่น บริการน้ำ ไฟฟ้า บ้าน เครื่องจักร เพื่อให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์โดยสมาชิกจ่ายค่าบริการแก่สหกรณ์ ชนิดของการบริการมี 3 ประเภท คือ บริการด้านความเป็นอยู่ เช่น รับเลี้ยงลูก สร้างบ้าน โรงพยาบาล บริการด้านสาธารณูปโภค เช่น น้ำ ไฟฟ้า ขนส่ง บริการด้านอาชีพ เช่น รถไถนา รถเกี่ยวข้าว เครื่องตัดหญ้า สอนอาชีพ ฯ

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามธุรกิจสหกรณ์

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหา
- มุ่งมั่นในการเรียน
- มีจิตสาธารณะในการทำงาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การอภิปรายในชั้นเรียน การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การนำเสนอผลงาน

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - ทุรกิจสหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - กระบวนการการทำงานกลุ่ม - การคิดอย่างเป็นระบบ - การประยุกต์และนำไปใช้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการทำงาน - มุ่งมั่นในการเรียน	- ตรวจสอบบันทึกผลการเรียนรู้ - สังเกตการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน - สังเกตนำเสนอผลงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - บันทึกผลการเรียนรู้ - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	เกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้น

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1- 4

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

- แสดงตัวอย่างสมุดเงินฝากของสมาชิก (ชั่วโมงที่ 1 ตุรกิจเงินฝาก)
- แนะนำสมาชิกที่ใช้บริการสินเชื่อ (ชั่วโมงที่ 2 ตุรกิจสินเชื่อ)
- สำรวจความต้องการสินค้าของผู้เรียน (ชั่วโมงที่ 3 ตุรกิจรวมซื้อ)
- แนะนำคนขายผลิตภัณฑ์ หรือผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน (ชั่วโมงที่ 4 ตุรกิจรวมขาย)

กิจกรรมการเรียนรู้

1. **ตุรกิจเงินฝาก** ครูแจกใบความรู้เรื่องตุรกิจเงินฝากให้นักเรียน แล้วให้นักเรียนแบ่งประเภทเงินฝาก คุรยกตัวอย่างตัวเลขเงินฝากแต่ละประเภทแล้วให้นักเรียนคณคอกเบี้ยเงินฝากตามอัตราที่กำหนด

2. **ตุรกิจสินเชื่อ** ครูแจกใบความรู้เรื่องตุรกิจสินเชื่อให้นักเรียน แล้วให้นักเรียนแบ่ง

ประเภทสินเชื่อ ครูยกตัวอย่างตัวเลขเงินกู้แต่ละประเภทแล้วคำนวณดอกเบี้ยเงินกู้ตามอัตราที่กำหนด

3. **ธุรกิจรวมซื้อ** ครูแจกใบความรู้เรื่องธุรกิจรวมซื้อ แล้วให้นักเรียนสำรวจความต้องการสินค้าของนักเรียน สำนักราคาสินค้าดังกล่าวแล้วรวบรวมเงินค่าสินค้าที่ต้องการ มอบให้ตัวแทนไปจัดซื้อสินค้าที่ต้องการ นำมาจำหน่าย สรุปปรายการรับ – จ่าย

4. **ธุรกิจรวมขาย** ครูแจกใบความรู้เรื่องธุรกิจรวมขาย แล้วผู้เรียนสัมภาษณ์การทำธุรกิจของผู้แทนสหกรณ์หรือกลุ่มอาชีพ

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนบันทึกการเรียนรู้แต่ละธุรกิจสหกรณ์

9. สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องธุรกิจสหกรณ์
2. ภาพธุรกิจสหกรณ์
3. ข้อมูลผลการดำเนินธุรกิจสหกรณ์
4. บุคลากรสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สหกรณ์พอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประโยชน์สหกรณ์ เวลา 2 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
 เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
 ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
 เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/1 อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ

ส.3.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
 พอเพียง

ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบ
 สหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

- วิเคราะห์ประโยชน์สหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ประโยชน์ของสหกรณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม

3. สาระการเรียนรู้

ประโยชน์ของสหกรณ์ด้านสังคม

1. ด้านการพัฒนาบุคคล สหกรณ์สามารถพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ สหกรณ์ดำเนินงาน
 สนองความต้องการสร้างความพึงพอใจ ความร่วมมือกันสามารถพัฒนาด้านอารมณ์ สังคม
 สติปัญญา ความคิด ความเป็นอยู่

2. ด้านการวินิจฉัย ผู้นำสหกรณ์มีความสามารถการตัดสินใจ การนำ การสังเกต
 พฤติกรรมของสมาชิก ผู้นำและสมาชิกสามารถวินิจฉัยหรือประเมินลักษณะและพฤติกรรมเหล่านี้
 การอยู่ร่วมกันและจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจบุคคลอื่นได้ดี

3. ด้านการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม สมาชิกกลุ่มจะมีโอกาสคิดร่วมกัน วางแผน
 ร่วมกันประสานงานกัน และทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการรวมกลุ่ม (สำหรับสถาบันเกษตรกร)

- ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักกันและกัน และรับรู้ความรู้จากเจ้าหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

- สามารถวางแผนงานกิจกรรมได้ผลดีกว่าเดิม
- เกิดการพัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ และเข้าร่วมในการพัฒนาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

- ช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหา และปกป้องผลประโยชน์ของสมาชิกโดยอาศัยพลังกลุ่ม

- ได้รับความเชื่อถือจากองค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนในงานตัวแทนขององค์กร

ประโยชน์ของสหกรณ์ด้านเศรษฐกิจ

ประโยชน์ของการรวมกลุ่ม (สำหรับธุรกิจ)

- สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นในธุรกิจเดียวกันและธุรกิจที่ต่อเนื่อง
- สามารถกำหนดทิศทางและเน้นการพัฒนากิจการและผลิตภัณฑ์โดยอาศัยจุดแข็งและโอกาส

- สามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยการร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การฝึกอบรมบุคลากรร่วมกัน การจัดซื้อจัดหาแหล่งวัตถุดิบและตลาดร่วมกัน หรือทำการค้นคว้าวิจัยร่วมกัน

- เพิ่มพันธมิตรทางธุรกิจแทนการสร้างศัตรู

ประโยชน์ของการรวมกลุ่ม (สำหรับเศรษฐกิจ)

- เป็นการลดต้นทุนการผลิตรวม
- ช่วยให้เกิดการไหลเวียนของเงินทุนไปสู่การลงทุนที่คุ้มค่า เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้

- เพิ่มผลิตภาพ

- พัฒนาทุนทางสังคม

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- มุ่งมั่นในการเรียน
- มีจิตสาธารณะในการทำงาน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การอภิปรายในชั้นเรียน การนำเสนอผลการอภิปราย

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - ประโยชน์สหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - กระบวนการทำงานกลุ่ม - การคิดอย่างเป็นระบบ - การประยุกต์และนำไปใช้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการทำงาน - มุ่งมั่นในการเรียน	- ตรวจบันทึกผลการเรียนรู้ - สังเกตการมีส่วนร่วม - ปฏิบัติกิจกรรม - สังเกตนำเสนอผลงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - บันทึกผลการเรียนรู้ - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- เกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำสู่บทเรียน ครูอธิบายถึงความหมายของประโยชน์สหกรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนเขียนประโยชน์ของสหกรณ์คนละ 2 ข้อ
2. ครูให้นักเรียนรวมกลุ่มกันรวบรวมประโยชน์สหกรณ์ของนักเรียนทุกคน
3. ครูจัดลำดับประโยชน์ของสหกรณ์ตามความถี่ที่ซ้ำกัน
4. ครูร่วมกับนักเรียนแยกประโยชน์ของสหกรณ์เป็นประโยชน์ทางสังคม กับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

กิจกรรมรวบยอด นักเรียนบันทึกประโยชน์สหกรณ์ลงในสมุด

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องประโยชน์ของสหกรณ์
2. ภาพถ่ายสหกรณ์และธุรกิจสหกรณ์แต่ละประเภท
3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์/สมาชิกสหกรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สหกรณ์พอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง กลไกราคาในระบบสหกรณ์ เวลา 5 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้
ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/1 อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ

ส.3.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบ
สหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

1. ระบุวิธีการกำหนดราคาในระบบสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประยุกต์ใช้การกำหนดราคาในระบบสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

กลไกราคาในระบบสหกรณ์

3. สาระการเรียนรู้

กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือแบบตลาด

ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือแบบตลาด การดำเนินงานและการตัดสินใจทาง
เศรษฐกิจเป็นไปตามภาวะของตลาดหรือกลไกราคา ซึ่งอาศัยราคาของสินค้าเป็นเครื่องมือสำคัญใน
การจัดทรัพยากรให้แก่ทุกคนในระบบเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงกัน อุปสงค์(Demand) หมายถึง ปริมาณ
ความต้องการสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคที่เต็มใจจะซื้อ อุปทาน (Supply)
หมายถึง ปริมาณสินค้าและบริการที่ผู้ขายหรือผู้ผลิตยินดีขายหรือผลิตให้แก่ผู้ซื้อ ณ ระดับราคา
ต่างๆ ตามที่ตลาดกำหนดให้ จุดพบกันในการตกลงกันได้ของการมอบสินค้าให้ผู้ซื้อโดยได้รับเงิน
ค่าสินค้าที่พอใจคือการเกิดขึ้นของราคาในระบบเศรษฐกิจ

ราคาในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม = ต้นทุน+ กำไร

ในระบบสหกรณ์ การกำหนดราคาสินค้ามีความแตกต่างจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเพราะสหกรณ์มีสมาชิกเป็นเจ้าของ เมื่อมีอุปสงค์ (Demand) คือความต้องการสินค้าและบริการของสหกรณ์จากสมาชิก จึงเป็นความต้องการในสินค้าและบริการของตนเอง กล่าวคือเมื่อตนเองมีความต้องการจึงแสดงความต้องการไปที่สหกรณ์ สหกรณ์มีหน้าที่รวบรวมความต้องการทั้งหมดแล้วจัดหาสินค้าและบริการไว้ให้สมาชิก อุปสงค์ในระบบสหกรณ์จึงเป็นปริมาณความต้องการสินค้าของหลายคนในชนิดสินค้าที่ตรงกัน เป็นการรวมกันซื้อ สำหรับอุปทาน (Supply) คือปริมาณสินค้าและบริการที่สหกรณ์จัดให้มีตามความต้องการของสมาชิก โดยสหกรณ์เป็นผู้กำหนดราคาซึ่งจุดตัดสินใจกำหนดราคาไม่ได้มาจากความต้องการหากำไร กำหนดราคาเพียงเพื่อค่าใช้จ่ายที่มีในการซื้อขายและเมื่อซื้อขายไปแล้วยังคงมีกำไรก็จัดสรรคืนให้สมาชิกและจัดสรรรวมไว้เป็นกองกลาง

ราคาในระบบสหกรณ์ = ต้นทุน + ค่าใช้จ่าย

ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์

การที่ผู้บริโภคจะทำการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งเป็นจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยมากมายหลายชนิด อันได้แก่

- 1) ราคาสินค้า เป็นค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อที่มีต่อสินค้านั้นๆ สินค้าดีมีคุณภาพราคาต่ำเป็นสิ่งที่ผู้ซื้อทุกคนต้องการ ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นในขณะที่คุณภาพคงเดิมผู้ซื้อย่อมต้องการลดลง ในขณะที่สินค้าคุณภาพไม่ดีราคาสูงจะไม่มีใครต้องการซื้อ
- 2) รายได้ของผู้บริโภคเป็นงบประมาณหรือกำลังซื้อของผู้บริโภค หากผู้ซื้อมียาได้สูงย่อมมีโอกาสซื้อมาก หากรายได้น้อยย่อมซื้อน้อย
- 3) จำนวนประชากร หากมีคนมากย่อมต้องการใช้สินค้ามาก ตรงกันข้ามหากคนน้อยย่อมต้องการสินค้าน้อยไป
- 4) ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง คือสินค้าที่ใช้แทนกันได้หรือต้องใช้ด้วยกัน ย่อมส่งผลถึงกันและกันทั้งในการเพิ่มความต้องการและลดความต้องการสินค้า
- 5) รสนิยมของผู้บริโภคมีผลกับความต้องการสินค้า เช่น ผู้หญิงนิยมสวมเสื้อย้อมสีสดต่อความต้องการเสื้อผ้าขนาดเล็ก

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุปทาน

การที่ผู้ผลิตจะผลิตสินค้าเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือผู้ซื้ออย่างน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ

- 1) ราคาสินค้า สินค้าที่ผู้ผลิตขายได้เป็นรายได้ผลตอบแทนที่ผู้ผลิต หากราคาสูงย่อมส่งผลให้มีการผลิตมาก หากราคาต่ำย่อมมีการผลิตน้อย

2) ต้นทุนการผลิต ถ้าหากปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ผลกำไรสุทธิของผู้ผลิตย่อมน้อยลง จึงมีการผลิตน้อย ต้นทุนการผลิตต่ำทำให้มีการผลิตมาก

3) ราคาสินค้าชนิดอื่น ในกรณีที่ผู้ผลิตสามารถเลือกสินค้าหรือธุรกิจได้ย่อมเปลี่ยนไปผลิตสินค้าที่มีราคาสูงกว่า

4) ปัจจัยอื่น เช่น นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวย่อมมีการก่อสร้างสถานที่พักผ่อนขึ้น

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- มุ่งมั่นในการทำงานกลุ่ม
- มีจิตสาธารณะในการทำงานกลุ่ม

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การอภิปรายในชั้นเรียน การนำเสนอผลการอภิปราย รายงานการจัดตลาดนัดสินค้า

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - กลไกราคาในระบบสหกรณ์ ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - กระบวนการทำงานกลุ่ม - การคิดอย่างเป็นระบบ - การประยุกต์และนำไปใช้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน	- ตรวจสอบบันทึกผลการเรียนรู้ - สังเกตการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรม - สังเกตนำเสนอผลงาน - ตรวจรายงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - ใบงานกิจกรรมตั้งราคาสินค้า - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมิน	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์ การวัดประเมินผล
- มีจิตสำนึกในการทำงาน - มุ่งมั่นในการเรียน		คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูสอบถามนักเรียนเรื่องราคาสินค้าในตลาดกำหนดอย่างไร

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายถึงกลไกราคาในระบบตลาด
2. ครูแจกใบความรู้เรื่องราคาสินค้าแล้วให้แบ่งกลุ่มนักเรียนบอกราคาสินค้าที่รู้ กลุ่มละ

10 ชนิดสินค้า

3. ให้นักเรียนเขียนชนิดสินค้าและราคาแล้วอภิปรายร่วมกันถึงที่มาของการกำหนดราคาสินค้า

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนสรุปความแตกต่างของราคาสินค้าลงในสมุด

ชั่วโมงที่ 2

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูนำสินค้ามาแสดง 1-3 ชนิด แล้วให้นักเรียนทายว่าราคาเท่าไร

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูแจกใบความรู้เรื่องกลไกราคาสินค้า
2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแล้วมอบให้กลุ่มนำสินค้าที่ครูนำมาแสดงไปขายภายในโรงเรียน โดยให้ตั้งราคาใหม่

3. ตัวแทนนักเรียนเสนอผลงาน

กิจกรรมรวบยอด

นักเรียนบันทึกวิธีการตั้งราคา

ชั่วโมงที่ 3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มแล้วออกไปสำรวจราคาสินค้าในสหกรณ์นักเรียนหรือสหกรณ์

ในชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มสัมภาษณ์ผู้ขายเรื่องการตั้งราคาขายสินค้า
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนผังความคิดในการตั้งราคาสินค้าสหกรณ์
3. ตัวแทนนักเรียนเสนอผลงานกลุ่ม

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนสรุปความแตกต่างวิธีการตั้งราคาสินค้าสหกรณ์แต่ละประเภท

ชั่วโมงที่ 4 - 5

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครูทบทวนเรื่องการผลิต การบริโภค และการบริการ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายการจัดตลาดนัดสินค้า ให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดย – กำหนดสถานที่ วัน เวลา จัดตลาดนัดสินค้า - นำสินค้า/ผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน - พัฒนาบรรจุภัณฑ์ – ประชาสัมพันธ์ - กำหนดราคาสินค้า – จำหน่าย – ประเมินผล

2. ครูและนักเรียนดำเนินการ
3. นักเรียนจัดทำรายงานผล
4. ครูประเมินผลการดำเนินกิจกรรมและรายงาน

กิจกรรมรวบยอด

ครูและนักเรียนสรุปวิธีการวิเคราะห์กลไกราคาสินค้าสหกรณ์

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องกลไกราคาในระบบสหกรณ์
2. ใบงานการกำหนดราคาสินค้า
3. เจ้าหน้าที่สหกรณ์/สมาชิกสหกรณ์
4. กิจกรรมตลาดนัดสินค้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สหกรณ์พอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สหกรณ์นำการพัฒนา เวลา 3 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
รหัสวิชา..... รายวิชา การสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ สังคมศึกษาฯ

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/1 อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ

ส.3.1 ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส.3.1 ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์

ตัวชี้วัดรายชั่วโมง

1. วิเคราะห์การพัฒนาด้วยสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประยุกต์ใช้การพัฒนาด้วยสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

สหกรณ์นำการพัฒนาในระดับรายบุคคล ระดับชุมชน ระดับประเทศ

3. สาระการเรียนรู้

องค์ประกอบสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

1. ระดับรายบุคคล มุ่งหวังให้ช่วยตนเองได้ ยืนบนขาของตนเองได้ตามศักยภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ วิธีการปฏิบัติคือการช่วยตนเองด้วยการขยัน ประหยัด พัฒนาชีวิต ไม่เสียดูดบวยมุข อดทน มีความเพียร ใช้สติในการดำเนินชีวิต

2. ระดับชุมชนเป็นการรวมบุคคลตามข้อ 1 เป็นคณะบุคคลอยู่ร่วมกัน เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มุ่งหวังให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถอยู่ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ วิธีปฏิบัติคือการร่วมมือช่วยเหลือกันตามลักษณะประชากร ทรัพยากร วัฒนธรรมด้วยความซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี มีระเบียบวินัย

3. การร่วมมือช่วยเหลือกันมุ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมเดียวกัน โดยมีการจัดตั้งเป็นองค์กร เป็นชุมชน

4. ระดับประเทศเป็นการรวมกันของชุมชน ที่มุ่งหวังให้ มีเสถียรภาพ มีความมั่นคง สามารถดำรงประเทศอยู่ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ วิธีปฏิบัติคือการดำเนินนโยบายที่สร้างความ เป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม มีความสมดุลด้านการออมและการลงทุน

5. ดำเนินงานในแต่ละระดับอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุผลที่คาดหวัง

6. ผลที่ได้รับคือการพัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืน

กรมการพัฒนาชุมชนอธิบายปรัชญาการพัฒนาชุมชน บนพื้นฐาน 3 ประการ คือ 1. มนุษย์ทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นคน 2. มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ หรือมีศักยภาพ 3. ความสามารถของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส

โดยการพัฒนาชุมชนในระดับการปฏิบัติ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการและร่วม บำรุงรักษา

2. การช่วยเหลือตนเอง เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยึดเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องพัฒนาให้ประชาชนพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐคอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ในส่วนที่เกิน จิตความสามารถของประชาชน ตามโอกาสและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

3. ความคิดริเริ่มของประชาชน ในการทำงานกับประชาชนต้องยึดหลักการที่ว่า ความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชน ซึ่งต้องใช้วิถีแห่งประชาธิปไตย และหาโอกาสกระตุ้นให้การศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ตำบล

4. ความต้องการของชุมชน การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชน และองค์กรประชาชนคิด และตัดสินใจบนพื้นฐานความต้องการของชุมชนเอง เพื่อให้เกิดความคิดที่ว่าเป็นของประชาชน และจะช่วยกันดูแลรักษาต่อไป

5. การศึกษาภาคชีวิต ถือเป็นกระบวนการให้การศึกษภาคชีวิตแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาคน การให้การศึกษาคือต้องให้การศึกษอย่างต่อเนื่องกันไป ครอบคลุมทั้งดำรงชีวิต อยู่ในชุมชน

สหกรณ์นำการพัฒนา

1. ระดับรายบุคคล สหกรณ์ยอมรับทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นคน จึงเปิด โอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผล ทุกคนมีสิทธิมีเสียงโดยไม่นำเงินมาเป็น ตัวกำหนด การดำเนินการตามระบบสหกรณ์จึงสอดคล้องกับการพัฒนาที่เน้นคุณค่าความเป็นคน

2. ระดับรายบุคคล สหกรณ์ยอมรับทุกคนมีความสามารถ หรือมีศักยภาพจึงกำหนดอุดมการณ์สหกรณ์ให้มีการ ช่วยตนเองเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ การดำเนินการตามระบบสหกรณ์จึงสอดคล้องกับการพัฒนาที่ต้องพัฒนาให้คนพึ่งตนเองได้

3. ระดับรายบุคคล สหกรณ์ยอมรับความสามารถของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส การดำเนินการตามระบบสหกรณ์จึงเปิดรับสมาชิกสหกรณ์โดยทั่วไปตามความสมัครใจไม่กีดกันแบ่งแยกชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา

4. ระดับคณะบุคคล สหกรณ์ถือใช้วิถีประชาธิปไตย ยึดความต้องการส่วนรวม โดยมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ มีการกำหนดแผนงานในที่ประชุมใหญ่ มีระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดโดยสมาชิก สหกรณ์จึงเป็นองค์กรที่ใช้หลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ

5. ระดับคณะบุคคล สหกรณ์ถือหลักการให้การศึกษา ข้อมูล เพื่อการดำเนินชีวิต จึงมีการให้การศึกษาอบรมเรื่องอาชีพ มีการดำเนินกิจการอย่างสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต การเอื้ออาหารต่อชุมชน เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส สามารถรับบริการจากสหกรณ์ได้

6. ระดับประเทศ สหกรณ์ถือหลักการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ จึงเป็นเครือข่ายกันทั้งประเทศในการดำเนินงาน รวมถึงมีความร่วมมือในระดับสากลที่มีองค์การสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานดำเนินการ

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ
- ความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีด้วยการรวมกลุ่ม
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามสหกรณ์นำการพัฒนา
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสร้างความเข้าใจ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์ ในการคิด การพูด
- มีวินัยทำงานร่วมกัน
- ใช้ความพอเพียงแก้ปัญหาในการทำงาน
- มุ่งมั่นในการเรียน
- มีจิตสาธารณะในการเรียน

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแบ่งกลุ่ม การอภิปรายในชั้นเรียน การนำเสนอผลการอภิปราย ทำแผนผังความคิด

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดประเมินผล
ความรู้ - แนวทางการพัฒนาด้วยสหกรณ์ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะ/กระบวนการ/สมรรถนะ - กระบวนการทำงานกลุ่ม - การคิดอย่างเป็นระบบ - การประยุกต์และนำไปใช้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัยทำงานร่วมกัน - มีจิตสาธารณะในการทำงาน - มุ่งมั่นในการเรียน	- ตรวจสอบบันทึกผลการเรียนรู้ - สังเกตการมีส่วนร่วม ปฏิบัติกิจกรรม - สังเกตนำเสนอผลงาน - ตรวจใบงาน	- แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ถือเกณฑ์การผ่านระดับดีขึ้นไป

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-3

กิจกรรมนำสู่บทเรียน

ครู นักเรียน ร่วมยกตัวอย่างและอภิปรายเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียน บ้าน ชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูอธิบายถึงสหกรณ์นำการพัฒนา
2. แบ่งกลุ่มนักเรียน รับใบความรู้ ใบงาน
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มกำหนดกิจกรรมการพัฒนากลุ่มละ 1 กิจกรรมโดยมีครูที่ปรึกษาผู้นำชุมชนมีส่วนร่วม
4. ให้แต่ละกลุ่มสรุปกิจกรรมการพัฒนา จัดทำรายงาน
5. รวมผลงานทุกกลุ่มเป็นผังความคิดสหกรณ์นำการพัฒนา

กิจกรรมรวบยอด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้สหกรณ์นำการพัฒนา
2. นักเรียนสรุปการพัฒนาด้วยสหกรณ์ลงในสมุดงาน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องสหกรณ์นำการพัฒนา
2. ใบงานการพัฒนา
3. ผู้นำชุมชน
4. กิจกรรมการพัฒนา
5. ผังความคิดสหกรณ์นำการพัฒนา

บทที่ 5

สาระการเรียนรู้

1. การรวมกลุ่ม

ความหมาย

กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันหรือมาปรึกษาหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อที่จะแก้ไขหรือจัดข้อขัดข้องในเรื่องนั้นๆ หรือปัญหานั้นๆ ให้หมดไป หรือให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของตนเองที่มีจุดหมายเอาไว้

การรวมกลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน เพื่อให้กิจกรรมนั้นบรรลุจุดหมายปลายทางที่กลุ่มกำหนดไว้โดยที่ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขด้วย

สาเหตุที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม

1. เกิดจากความชอบพอกันเป็นส่วนตัวระหว่างสมาชิกด้วยตนเอง เช่น เป็นเพื่อนรุ่นเดียวกัน
2. เกิดจากการถูกชักชวนหรือชักจูงไป เช่น ชาวบ้านในชนบทถูกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชวนไปรวมเป็นกลุ่มเกษตร ตั้งกลุ่มเลี้ยงไหม
3. เกิดจากความพอใจในเป้าหมายกิจกรรมของกลุ่ม หรือกลุ่มมีจุดมุ่งหมายตรงกับอุดมการณ์ของบุคคลที่จะเข้าไปเป็นสมาชิก เช่น กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมทางวิชาการ พรรคการเมือง
4. เกิดจากการได้รับคัดเลือกหรือแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจ เพื่อให้ปฏิบัติงานร่วมกันโดยเฉพาะ เช่น กลุ่มแพทย์ศัลยกรรม ชุดปฏิบัติการพิเศษกู้ภัย
5. เกิดจากความต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นการสนองตอบความต้องการทางจิตใจหรือทางจิตวิทยา เช่น เกิดจากการเหงา เบื่อหน่าย หรือต้องการมีเพื่อน ต้องการใกล้ชิดเจ้านาย ก็ไปเล่นกีฬา ดิโกอล์ฟ เล่นเทนนิส
6. เกิดจากการต้องการพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง เป็นการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมงานบางอย่าง ด้วยกัน ปกป้องผลประโยชน์ของตนเองและของกลุ่ม เช่น สหภาพแรงงาน สภาหอการค้า กลุ่มตลาดร่วมยุโรป

ประเภทของกลุ่ม

1. **กลุ่มปฐมภูมิและกลุ่มทุติยภูมิ (Primary and Secondary Group)** การแบ่งกลุ่มแบบนี้ยึดถือความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มเป็นหลัก พิจารณาความเกี่ยวข้องมาก-น้อย ชิด-ห่าง ของสมาชิกเป็นสำคัญ กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก มีการพบปะสังสรรค์ หรือพบหน้าคำตากัน อยู่เสมอ มีการร่วมมือกันทำงานโดยไม่หวังประโยชน์

ตอบแทน ส่วนกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นทางการหรือโดยหน้าที่ ไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว

2. กลุ่มทางด้านสังคมและกลุ่มทางจิตวิทยา (Socio-group and Psycho-group) การแบ่งกลุ่มแบบนี้มีรากฐานมาจากจุดมุ่งหมายของการจัดกลุ่มที่แตกต่างกันคือ กลุ่มทางด้านสังคม (Socio-group) กลุ่มประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายที่ไม่เกี่ยวข้องกับสมาชิกเป็นรายบุคคล แต่จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนกลุ่มทางจิตวิทยา (Psycho-group) เป็นกลุ่มที่สมาชิกมารวมกันตามความพอใจของสมาชิกเอง หรือมีจุดมุ่งหมายเพื่อพบปะกันระหว่างเพื่อนสนิท

3. กลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าจะตนเองอยู่ในกลุ่มกับกลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าจะตนเองอยู่นอกกลุ่ม (In-Group and Out-Group) กลุ่มประเภทนี้แบ่งตามความรู้สึกและเจตคติของสมาชิกกลุ่มเป็นสำคัญ กลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าจะตนเองอยู่ในกลุ่ม (In-Group) กลุ่มประเภทนี้สมาชิกมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่ม และมีความสุขที่จะได้ทำงานกับบุคคลในกลุ่ม เมื่อมีการทำงานทุกคนจะมีเจตคติแบบเห็นอกเห็นใจ มีมิตรภาพต่อเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการดำเนินงานกลุ่ม ส่วนกลุ่มที่สมาชิกรู้สึกว่าจะตนเองอยู่นอกกลุ่ม (Out-Group) กลุ่มประเภทนี้สมาชิกไม่มีความภาคภูมิใจในกลุ่ม ไม่อยากเป็นสมาชิก ไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เมื่อมีการทำงานร่วมกันสมาชิกจะไม่รู้สึกเห็นอกเห็นใจ ไม่ชอบกลุ่ม รู้สึกสงสัยอยู่ตลอดเวลา การทำงานกลุ่มจะไม่ได้ผลดี

4. กลุ่มเป็นทางการและกลุ่มไม่เป็นทางการ (Formal and Informal Groups) กลุ่มประเภทนี้แบ่งตามโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกเป็นหลัก กลุ่มเป็นทางการ (Formal Group) คือกลุ่มที่สร้างขึ้นโดยกฎหมายมีสายการบังคับบัญชาที่แน่นอน เป้าหมายชัดเจน มีระเบียบวินัยของสมาชิก สมาชิกมีความสัมพันธ์กันตามบทบาทหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ ส่วนกลุ่มไม่เป็นทางการ (Informal Group) เป็นกลุ่มที่สร้างขึ้นโดยสมาชิกจำนวนไม่มากนัก ไม่มีระเบียบหรือกฎเกณฑ์ หรือกฎหมายรองรับที่ชัดเจน ไม่มีการระบุเป้าหมายที่เด่นชัด เกิดขึ้นง่าย สลายตัวง่าย และอาจจะเกิดขึ้นอีกก็ได้ ข้อเปรียบเทียบการตัดสินใจโดยกลุ่มกับการตัดสินใจโดยเอกบุคล

ขั้นตอนการพัฒนาของกลุ่ม

การพัฒนาของกลุ่มตามแนวคิดเรื่อง **Cog's Ladder** ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาของกลุ่มที่จำแนกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความรู้จักกันด้วยความสุภาพ (Polite) เปิดเผยตนเองเพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองและแต่ละคน แล้ว รวมกลุ่มตามความพอใจ ความสนใจ

ขั้นที่ 2 หาความหมายให้กับกลุ่มว่าทำไมต้องมาอยู่ร่วมกัน (Why we're here) หลังจากรู้จักกัน สมาชิกกลุ่มต้องการรู้ว่า เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มคืออะไร หา

ความหมายร่วมกัน และยอมรับเป้าหมายที่จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ถ้าวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้นมาจากนอกกลุ่ม ในขั้นนี้สมาชิกจะถกเถียงกัน เพื่อให้เข้าใจและสร้างข้อตกลงร่วมกัน

ขั้นที่ 3 เสนอความคิดและหาแนวร่วม (Bid for power)

ขั้นตอนแยกจากขั้นที่ 1 ได้โดยสังเกตจากการแข่งขันของสมาชิกกลุ่ม โดยแต่ละคนจะหาเหตุผลให้กับงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พยายามเสนอความคิดเห็นให้กลุ่มทำตามสิ่งที่เขาเห็นว่าเหมาะสม ดังนั้นความขัดแย้งในกลุ่มจะสูงกว่าระยะอื่น ๆ ความพยายามที่จะใช้บทบาทความเป็นผู้นำเกิดขึ้นในลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหา และการหาแนวร่วมจากนอกกลุ่ม ขั้นตอนนี้ พยายามรักษา บทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างของกลุ่มจะพบว่ากลุ่มมีสมาชิกที่ประนีประนอม (Compromise) ให้กลุ่มเข้ากันได้ (Harmonize) และผู้นุรักษ์กฎของกลุ่มพยายามคงสภาพสมดุลที่ยอมรับได้ในกลุ่ม สมาชิกบางคนจะไม่ผ่านขั้นตอนนี้ คือไม่สามารถเข้าเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างของกลุ่มอย่างเหนียวแน่น แต่เขาสามารถทำงานหรือร่วมกลุ่มต่อไปได้

ขั้น 4 ร่วมเป็นโครงสร้างของทีม (Constructive)

ทัศนคติของสมาชิกกลุ่มเปลี่ยนไปจากการพยายามควบคุมให้กลุ่มเป็นไปตามที่เขาคิด กลายเป็นยอมรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มมากขึ้น มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม (Team Spirit) การพัฒนาเป้าหมายของกลุ่มจะเป็นรูปร่างขึ้น มีชื่อและเอกลักษณ์ต่างๆ ของกลุ่มชัดเจน สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มจะไม่แตกต่างกันมาก คือทำก็ทำด้วยกัน ไม่ทำก็ไม่ทำด้วยกัน ทั้งกลุ่ม การตัดสินใจจะช่วยกันแก้ปัญหาของกลุ่ม ผลผลิตของกลุ่ม (Productivity) ที่มาจากความคิดสร้างสรรค์จะสูงในขั้นนี้

ขั้นที่ 5 มีความรักในหมู่คณะ (Esprit)

ขั้นนี้กลุ่มจะมีขวัญ มีความจงรักภักดี และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความคิดเห็นเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีความรู้สึกว่าต้องการแยกกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนเข้าใจชัดเจนในบทบาทตามตำแหน่งหน้าที่ของตนว่าแยกจากคนอื่นอย่างไร และยอมรับคนอื่น ๆ เหมือนกับที่ยอมรับตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์และความเป็นตัวของตัวเองสูงมาก การยอมรับในเรื่องใดๆ มาจากความพอใจของสมาชิกทุกคน

กระบวนการพัฒนากลุ่มจะเป็นตัวชี้ลักษณะกลุ่มที่แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ - กลุ่มชั่วคราว เป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เกิดขึ้นด้วยเป้าหมายเฉพาะเรื่อง เฉพาะช่วงเวลา เฉพาะบางโอกาส เมื่อบรรลุเป้าหมายการรวมกลุ่มจะจบลง เช่น การมุงดูอุบัติเหตุ การรวมกันช่วยผู้ป่วย การวิ่งมาดูเสียงดังที่ผิดปกติ กลุ่มชั่วคราวจะมีขั้นตอนการรวมกลุ่มแบบไม่ลึกซึ้ง เป็นเพียงเฉพาะหน้าไม่เกิดการรู้จักกัน ไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจน เช่นการชุมนุมประท้วง - กลุ่มถาวร มีลักษณะตรงข้ามกับ

กลุ่มชั่วคราวและจะมีขั้นตอนการพัฒนา 5 ขั้นตอนดังกล่าว โดยจะมีความยั่งยืนต่อเนื่อง สัมพันธ์กันตลอดเวลา เป้าหมายจะเป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตที่ต้องคงอยู่ต้องเป็นไป หยุดหรือขาดจากกันไม่ได้ เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มราชการ กลุ่มองค์กรธุรกิจ

ประเภทของการรวมกลุ่มในชุมชน

1. การรวมคนตามอาชีพ เช่น กลุ่มทำนา กลุ่มทำสวน กลุ่มชาวไร่ อ้อย กลุ่มสวนยาง กลุ่มทำร่ม กลุ่มเพาะพันธุ์กล้วยไม้ กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า ฯ
2. การรวมกลุ่มตามวัย/เพศ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็ก กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน ฯ
3. การรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนา เช่น กลุ่มประชาธิปไตย กลุ่มสุขภาพ กลุ่มสวัสดิการ กลุ่มประกันภัย กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มปกป้องป่า ฯ

ความสำคัญของกลุ่ม

1. **ด้านการพัฒนาบุคคล** กลุ่มสามารถพัฒนาบุคคลที่เป็นสมาชิก สนองความพึงพอใจบุคคลสนองความต้องการด้านร่างกาย จิตใจ วัสดุปลอดภัย มีการพัฒนาทางด้านอารมณ์ สังคมสติปัญญา ความสนใจ และความสามารถ
2. **ด้านการวินิจฉัย** กลุ่มสามารถสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มทำให้เข้าใจมองเห็นลักษณะแบบต่าง ๆ ของสมาชิก ถ้าบุคคลไม่เข้ากลุ่มจะไม่มีโอกาสเห็น สมาชิกสามารถวินิจฉัยหรือประเมินลักษณะและพฤติกรรมเหล่านั้นได้ และจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจบุคคลในกลุ่มได้ดีขึ้น
3. **ด้านการปฏิบัติงาน** การปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม สมาชิกกลุ่มจะมีโอกาสคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกันประสานงานกัน และทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ผลผลิตทั้งหลายทั้งปวงในโลกปัจจุบันนี้ เป็นผลงานของกลุ่มคนแทบทั้งสิ้น กลุ่มจึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานอย่างมาก

องค์ประกอบกลุ่ม กลุ่มมีองค์ประกอบที่สำคัญ 9 ประการ คือ

- ผู้นำกลุ่ม- สมาชิกกลุ่ม- วัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่ม- ระเบียบกติกาในอยู่รวมกลุ่ม - กิจกรรมดำเนินการรวมกลุ่ม - ประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน- ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก - เงินทุนของกลุ่ม - สถานที่ที่กลุ่มใช้เป็นแหล่งที่ตั้งกลุ่ม

การจัดตั้งกลุ่ม ในกรณีที่เป็นการจัดให้เกิดกลุ่มขึ้นมาโดยมิใช่กลุ่มที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจะมีขั้นตอนการจัดตั้งคือ

1. การสำรวจชุมชน เพื่อดูความพร้อม ศักยภาพที่จะจัดตั้งกลุ่ม
2. สร้างการรับรู้ ด้วยการสร้างความสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารโดยเป็นการดำเนินการในลักษณะเป็นพวกเดียวกัน เข้าใจกัน เพื่อให้เกิดการยอมรับ การสนใจ
3. ขั้นตอนการพัฒนาของกลุ่ม 5 ขั้นตอน
4. ดำเนินกิจกรรมที่กลุ่มต้องการ
5. ประเมินติดตามผลเพื่อพัฒนากลุ่ม

พลังกลุ่ม

กลุ่มเป็นการรวมกัน การรวมกันนี้ มีพลังเกิดขึ้นเนื่องจากแต่ละคนย่อมมีพลังในระดับหนึ่งที่สามารถทำอะไรได้ ตามความสามารถที่เป็นปกติอยู่แล้ว เมื่อมารวมกัน ยิ่งเกิดพลังเพิ่มขึ้นสามารถทำอะไรได้มากขึ้น พลังกลุ่มเป็นประโยชน์ดังนี้

ตารางที่ 11 ประโยชน์จากพลังกลุ่ม

กลุ่ม	พลังกลุ่ม	ประโยชน์
ทำงาน 1 ชิ้น	คนมากงานเบา - คนน้อยงานหนัก	เสร็จเร็ว
การเรียนรู้	คนมากเรียนรู้กว้างขวาง - คนน้อยเรียนรู้แคบ	ครอบคลุม
ความเชื่อถือ	คนมากได้รับการยอมรับ - คนน้อยได้รับการยอมรับน้อย	ดำเนินการได้
ความยาก	คนมากทำได้ง่าย - คนน้อยทำได้ยาก	งานเสร็จ เวลาน้อย
ศักยภาพคน	คนมากใช้ศักยภาพเต็ม - คนน้อยใช้ศักยภาพน้อย	แสดงความสามารถ
ระยะเวลา	คนมากใช้เวลาน้อยมากกว่า - คนน้อยใช้เวลามาก	ประหยัดเวลา
ต้นทุน	คนมากประหยัดกว่า - คนน้อยลงทุนมาก	ประหยัดงบ

พลังกลุ่มนำสู่การรวมกลุ่มสามารถใช้แก้ปัญหาต่างๆ เช่น นักเรียนอยู่ไกล วิธีการแก้ปัญหาโดยการรวมกลุ่มคือ นักเรียนรวมกลุ่มกันจำนวนหลาย ๆ คน แล้วเดินทางมาด้วยกันโดยว่าจ้างรถยนต์โดยสาร ครูใหญ่ต้องการพัฒนาบริเวณหน้าเสาธงโดยการปลูกหญ้า ปลูกต้นไม้ นักเรียนช่วยกันคนละไม้ คนละมือ จึงทำให้งาน เสร็จ รถจักรยานของเด็กหญิงนิดยางรั่วไม่สามารถขี่กลับบ้านได้ เพื่อนๆ นักเรียนชาย 2 คน ไปปั๊มช่างซ่อมและ 2 คนอยู่เป็นเพื่อนจนซ่อมรถเสร็จ

คุณธรรมการรวมกลุ่ม

จากการศึกษาการรวมกลุ่มทั้งปวงจะสำเร็จได้ด้วยการมีคุณธรรมในการรวมกลุ่ม ซึ่งคุณธรรมการรวมกลุ่มประกอบด้วย 1. ความแท้จริงของความต้องการรวมกลุ่ม ที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน 2. เมื่อเข้าร่วมกลุ่มต้องมีการสื่อสารต่อกันเพื่อหาข้อสรุปความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่ม คุณธรรมการรวมกลุ่มข้อสองคือ การเปิดใจ เชื่อใจ 3. สื่อสารการร่วมกิจกรรมต้องมีกิริยาท่าทาง การเจรจา คุณธรรมการรวมกลุ่มข้อสามคือ ความสุภาพต่อกัน 4. การรวมกลุ่มคน ย่อมรวมความแตกต่างของแต่ละคน ดังนั้นคุณธรรมการรวมกลุ่มข้อสี่ คือ ต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบร่วมกันรับประโยชน์ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ไม่เอาเปรียบ 5. การรวมกลุ่มกันต้องมีกฎ กติกา คุณธรรม ข้อที่ห้าคือ การยึดมั่นในระเบียบ วินัยของกลุ่ม 6. ศักยภาพแต่ละคนจะเกื้อกูลและกัน คุณธรรมข้อที่หก คือ ความเสียสละส่วนตนเพื่อส่วนรวม

2. พระบรมราโชวาท

ในหลวงกับการสหกรณ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงส่งเสริมให้ประชาชนใช้วิธีการสหกรณ์ในการอยู่ร่วมกัน โดยทรงพระราชทานทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2514 สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในโครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง หลังจากนั้นได้แพร่ขยายจัดตั้งสหกรณ์ในโครงการพระราชดำริทั่วประเทศ

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่กลุ่มชาวไร่หมู่บ้านตัวอย่างโครงการไทย – อิสราเอล

ณ ตำบลเขาใหญ่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

วันจันทร์ ที่ 25 พฤษภาคม 2513

“ ... เคียวนี่เข้าใจแล้วว่า อย่างที่เราอยู่นี้ อยู่ในหมู่บ้านตัวอย่างนี่ก็เป็นสหกรณ์นั่นเอง แล้วก็สหกรณ์ที่ดี เพราะทุกคนก็ทำงานเพื่อส่วนรวมแล้วก็เขียนป้ายเอาไว้ตรงนี้ว่า “จงเสียสละและสามัคคีเพื่อการอยู่ร่วมกัน” นั้น ก็ขอเติมด้วยความบริสุทธิ์ใจด้วย การอยู่ร่วมกันนั้นก็เป็ทางที่จะให้แต่ละคนได้รับประโยชน์ได้ ”

“ ... กลุ่มเราได้ก้าวหน้ามาก ก็ต้องอาศัยความตั้งใจที่จะหาความเจริญสำหรับกลุ่ม ก็รวมความว่าอยู่ที่สามัคคี คำว่า “ สามัคคี ” นี้ มาซ้ำทุกครั้ง ให้ทุกคนซาบซึ้ง ให้เข้าใจลึกซึ้งว่า คำนี้แปลว่าอะไร ความสามัคคีนี้ หมายถึงว่า มีสิ่งใดที่อาจขัดแย้งซึ่งกันและกันบ้าง ก็ต้องปรองดองกันเสีย และหาทางออกโดยที่ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ความสามัคคีเป็นกำลังอย่างสูงที่สุดของหมู่ชน ... ”

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด

วันเสาร์ ที่ 28 มิถุนายน 2518

“ ... การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคง ก็เพื่อตัวเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติด้วยตัวเอง ไม่ใช่จะต้องให้ใครมาพุงอยู่ตลอดเวลา เกียรติอันนี้เป็นเกียรติของคนที่ดี และโดยเฉพาะคนไทย เราต้องยืนบนขาของตนเองสมกับเป็นไท นอกจากนี้ต่อไปขั้นที่

สาม เมื่อเรายืนตัวบนขาของเราเองได้แล้ว ก็ให้นึกถึงผู้อื่นอาจยังไม่ทราบวิธีการ เราทราบวิธีการแล้วก็โฆษณาวิธีการนี้ ... ”

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ

ณ ศาลาดุสิตาลัย พระราชวังดุสิต

วันจันทร์ ที่ 10 พฤษภาคม 2519

“ ... คำว่าสหกรณ์นี้ก็เป็นที่เข้าใจกันดีแล้วเดี๋ยวนี้ ว่าเป็นการร่วมแรง ร่วมกำลังคน “สห” ก็ด้วยกัน “กรณ” ก็ปฏิบัติงาน สหกรณ์มีหลายจำพวก ... ”

“ ... สหกรณ์นี้ละ ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญที่สุด คือ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ถ้าใครเข้ามาเป็นกลุ่มก็ต้องหวังดีซึ่งกันและกัน ถึงจะทำให้กลุ่มนั้นเจริญได้ ถ้าเข้ามาในกลุ่มเพื่อเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มีหวังล้มแน่...”

“ ... การทำงานด้วยความตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรนั้น จะทำให้เราเย็นได้ เดินได้ ทำงานได้ต่อไป อันนี้เป็นหลักเหมือนกันของสหกรณ์ทุกคนต้องขยันหมั่นเพียรพร้อมกันช่วยกันพยุงซึ่งกันและกัน และจะมีชีวิตที่เข้มแข็งแล้วก็ต่อไปก็มีความเจริญรุ่งเรือง มีฐานะดีขึ้นเป็นลำดับ ก็ขอพูดเพียงแค่นี้ว่าสหกรณ์เป็นของดี แต่ต้องสร้างให้สหกรณ์แข็งแรงด้วยความสามัคคี ด้วยความเมตตาซึ่งกันและกัน ด้วยการคำนึงซึ่งกันและกัน และด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ... ”

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ นำประธานสหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์นิคมทั่วประเทศ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิตาลัย

ประเทศ ฟ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิตาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ 12 พฤษภาคม 2520

“ ... สหกรณ์นี้เป็นชีวิตจิตใจของตน ถ้าสหกรณ์อยู่ดี แต่ละบุคคลซึ่งเป็นส่วนประกอบของสหกรณ์ก็อยู่ดี ฉะนั้น ความซื่อสัตย์สุจริตในหมู่สหกรณ์ในสมาชิกสหกรณ์นั้น มีความสำคัญเช่นเดียวกันกับร่างกายของแต่ละคน ถ้ามือขวาบอกว่ามือซ้ายไม่ดี แล้วก็ตีมือซ้ายตลอดเวลา จะมีเวลาไปทำงานเมื่อไร เพราะว่าทั้งมือซ้ายมือขวาก็จะต้องทะเลาะเบาะแว้งกัน ก็ไม่มีประโยชน์ หรือขาขวาขาซ้ายจะก้าวพร้อมกัน เพราะว่าบอกว่ามีสิทธิเท่ากัน ขาซ้ายก็บอกว่าเขาจะก้าวก่อน ขาขวาก็บอกว่าเขาจะก้าวก่อน ถ้าเราตามใจร่างกาย ทดลองดู เราก็ก้นกระแทก ไม่มีทางที่จะเดินไปไหน ฉะนั้นก็ต้องตัดสินใจว่า เราจะก้าวขาซ้ายออกไปก่อน หรือขาขวาออกไปก่อน ถ้ามาพิจารณาอย่างนี้ก็เหมือนกัน สมาชิกสหกรณ์จะต้องตกลงกันว่าใครจะทำอะไร ไม่ต้องทะเลาะกัน ... ”

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะผู้นำสหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์นิคม

ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ 11 พฤษภาคม 2521

“ ... การสหกรณ์นี้เป็นวิธีอย่างหนึ่ง และเข้าใจว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด สำหรับให้เกษตรกรทั้งหลายในสาขาต่าง ๆ ได้สามารถได้ตั้งตัว ได้ก้าวหน้าโดยปลอดภัยที่สุด เพราะเหตุว่าคำว่าสหกรณ์นี้ก็อธิบายง่าย ๆ ก็เป็นการรวมกลุ่มกัน ช่วยกันให้มีชีวิตรุ่งเรืองขึ้น ... ”

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมง ทูลเกล้าถวาย

เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิดาลัย

วันพุธ ที่ 11 พฤษภาคม 2526

“ ... คราวนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์ก็เป็นการที่ยากลำบาก เพราะว่าการอยู่ด้วยกัน ร่วมกันทำงานด้วยกันต้องมีความสอดคล้องกัน ผลประโยชน์ของแต่ละคนอาจจะสอดคล้องกันได้ แต่บางทีผลประโยชน์ก็จะขัดกันได้ ฉะนั้นจะต้องมีการระดมสมองด้วยกัน ยกตัวอย่างง่าย ๆ ยืนอยู่อย่างนี้แต่ละคนก็มีที่ของตัวที่จะยืน แต่ถ้าไม่ตกลงกันว่าคนหนึ่งจะยืนอยู่แถวหน้า คนหนึ่งยืนอยู่แถวที่สองที่สามเป็นลำดับต่อไป ทะเลาะกันว่าทุกคนต้องมายืนแถวหน้า ก็จะเป็นสิ่งที่ผิดที่กระทำไม่ได้ ต้องมีการตกลงกันให้สอดคล้องกันว่าคนไหนจะยืนอยู่ข้างหน้า ใครจะยืนอยู่ข้างหลัง ... ”

“ ... การสหกรณ์นี้ถ้าเข้าใจดีแล้วก็เห็นได้ว่าเป็นวิธีทางเดียวที่จะทำให้มีความเจริญก้าวหน้าของประเทศได้ และต้องเข้าใจว่าเป็นการสหกรณ์ที่เรียกว่าการสหกรณ์แบบเสรี คือแต่ละคนต้องมีวินัยจริง แต่อย่าไม่อยู่ในบังคับของใครเลย อยู่ในบังคับของวินัยที่ตัวเองต้องเป็นผู้รับรอง ไม่ใช่สหกรณ์แบบที่วินัยเป็นข้อบังคับที่มาจากที่อื่น ฉะนั้นการสหกรณ์แบบที่มีอยู่เดี๋ยวนี้จึงก้าวหน้าได้อาจจะช้า เพราะว่าเป็นวินัยที่แต่ละคนจะต้องตั้งแก่ตนเอง และการตั้งวินัยแก่ตนเองเป็นสิ่งที่ยากกว่าที่จะมีใครมาบังคับ แต่ว่าแม้จะยากกว่าแต่ยังยืนกว่า ... ”

พระราชดำรัส

เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ 23 ธันวาคม 2542

“... พอมิพอกินนี้ ได้พูดมาหลายปี ลิบกว่าปีแล้ว ให้พอมิพอกิน แต่ว่าพอมิพอกินนี้ เป็นเพียงเริ่มต้นของเศรษฐกิจ เมื่อปีที่แล้ว บอกว่า ถ้าพอมิพอกิน คือ พอมิพอกินของตัวเองนั้น ไม่ใช่

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจสมัยใหม่ สมัยใหม่นั้นเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน แต่ว่าค่อยๆ พัฒนาขึ้นมา ต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน มีการช่วยเหลือระหว่างหมู่บ้าน หรือ ระหว่างจะเรียกว่า อำเภอ จังหวัด ประเทศ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน มีการไม่พอเพียง จึงบอกว่า ถ้ามีเศรษฐกิจพอเพียง เพียง เศษหนึ่งส่วนสี่ก็จะพอแล้ว จะใช้ได้...”

“...การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ. สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน. แบบ พอมีพอกิน นั้นหมายความว่า อิ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง. อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียง นี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง. อย่างนั้นมัน เกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร. บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้ มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก. อย่างนี้ ท่านนักเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย. จริงอาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องมีเศรษฐกิจ ที่ต้อง แลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เคยรู้สึกหรือไม่หุหุ. แต่ เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้...”

พระราชดำรัส

ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ 4 ธันวาคม 2540

“... อันนี้เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกคนจะต้องผลิตอาหาร ของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความ พอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ ไม่ ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก ...”

3. สหกรณ์

ความหมาย

สหกรณ์เป็นภาษาสันสกฤต มีการอธิบายความหมายของนักสหกรณ์ไทยและต่างประเทศ โดยยกเป็นตัวอย่างได้ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงอธิบายความหมาย สหกรณ์ ว่า สห คือ ด้วยกัน กรณ์ คือ การทำงาน สหกรณ์ คือ การทำงานร่วมกัน ด้วยความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต เมตตา กัน สหกรณ์ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญที่สุด คือ ความสามัคคีและความซื่อสัตย์

พระราชวรพงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นพระบิดาของสหกรณ์ในประเทศไทย ได้ประทานคำแปล “สหกรณ์เป็นวิธีการจัดการรูปหนึ่งซึ่งบุคคลหลายคนเข้าร่วมกันโดย

ความสมัครใจของตนเอง ในฐานะที่เป็นมนุษย์เท่านั้น และโดยความมีสิทธิเสมอหน้ากันหมดเพื่อจะบำรุงตัวเองให้เกิดความเจริญในทางทรัพย์”

คำนิยามที่กำหนดโดยองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization หรือ ILO) กำหนดสถานะของสหกรณ์เป็นทั้งองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคม “สหกรณ์เป็นสมาคมของบุคคลที่ร่วมกันเข้าด้วยความสมัครเพื่อบรรลุจุดหมายร่วมกัน โดยการก่อตั้งองค์การธุรกิจที่ควบคุมแบบประชาธิปไตย ร่วมกันออกทุนที่ต้องการอย่างเที่ยงธรรมและยอมรับการมีส่วนร่วมอย่างยุติธรรม ในการเสี่ยงภัยและผลประโยชน์ของการดำเนินงานที่สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน”

Israel Packel ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “สหกรณ์เป็นสมาคมที่ให้บริการทางเศรษฐกิจโดยไม่คิดกำไรในฐานะผู้ประกอบการและบุคคล ผู้รับบริการของสมาคมต่างก็เป็นเจ้าของและเป็นผู้ควบคุมกิจการโดยเท่าเทียมกัน”

W.P. Watkins ได้ให้คำนิยามว่า “สหกรณ์เป็นระบบองค์กรทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งยึดหลักความสามัคคี เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ความยุติธรรมและเสรีภาพ”

ความหมายของสหกรณ์นอกจากการอธิบายดังกล่าวแล้ว ตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้กำหนดให้สหกรณ์หมายความว่า “คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันและได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้”

คำแถลงการณ์ขององค์การความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์ (ICA) ได้อธิบายคำว่า “สหกรณ์” ไว้ดังนี้ “สหกรณ์เป็นองค์การอิสระของบุคคลซึ่งร่วมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อสนองความต้องการและมีจุดมุ่งหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจพื้นฐาน สังคม และวัฒนธรรม ผ่านวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกันและควบคุมตามหลักประชาธิปไตย”

คำจำกัดความของ ICA นี้ เน้นให้ความสำคัญลักษณะของสหกรณ์ดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์เป็น “อิสระ” หมายถึง สหกรณ์เป็นอิสระจากรัฐและธุรกิจเอกชนเท่าที่จะทำได้

2. คำว่า “เป็นองค์การของบุคคล” หมายความว่า สหกรณ์มีความเป็นอิสระที่จะให้คำจำกัดความของคำว่า “บุคคล” ไว้ตามกฎหมายต่าง ๆ ที่พวกเขาเลือก สหกรณ์ในระดับปฐมมากมายทั่วโลกเลือกที่จะยอมรับสมาชิกที่เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ในขณะที่หลาย ๆ สหกรณ์ระดับปฐมยอมรับ “นิติบุคคล” ที่กฎหมายกำหนดไว้มากมาย เช่น บริษัทต่าง ๆ และขยายไปถึงว่าสมาชิกที่เป็นนิติบุคคลเหล่านี้มีสิทธิเท่าเทียมกับสมาชิกอื่น ๆ สหกรณ์ที่นอกเหนือจากสหกรณ์ระดับปฐม สามารถที่จะมีสหกรณ์อื่นเป็นเจ้าของ แต่ในทุกกรณีสภาพของการดำเนินงานตามระบอบประชาธิปไตยเป็นสาระสำคัญที่จะต้องตัดสินใจระหว่างสมาชิก

3. บุคคลที่เข้าร่วมต้อง “สมัครใจ” สมาชิกในสหกรณ์ต้องมีได้ถูกบังคับ สมาชิกต้องมีเสรีภาพในการที่จะพิจารณาว่าจะร่วมหรือออกจากสหกรณ์

4. สมาชิกสหกรณ์ “เพื่อสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจพื้นฐาน สังคมและวัฒนธรรม” ในคำจำกัดความส่วนนี้ เห็นว่า สมาชิกร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์เพื่อที่จะช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยปกติสหกรณ์ต้องมีหน้าที่เกี่ยวกับการตลาด ซึ่งจะต้องปฏิบัติด้วยความมีประสิทธิภาพและรอบคอบ สมาชิกส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ประการแรกเพื่อสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ แต่ก็มีเป้าประสงค์ทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย คำว่า “สังคม” หมายถึงการพบปะโดยมีเป้าหมายทางสังคม เช่น การรวมกลุ่มเพื่อการบริการด้านสุขภาพ และการเลี้ยงดูเด็กเล็ก กิจกรรมบางกิจกรรมจัดขึ้นตามแนวทางเศรษฐกิจ เช่น การขยายการบริการและผลประโยชน์ไปสู่สมาชิก สหกรณ์สามารถที่จะมีเป้าหมายทางสังคม ตัวอย่างเช่น ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนวัฒนธรรมประจำชาติ ส่งเสริมสันติภาพ เป็นผู้อุปถัมภ์ด้านการศึกษาและกิจกรรมทางวัฒนธรรม และปรับปรุงสัมพันธภาพในชุมชน อันที่จริงในอนาคตความช่วยเหลือจะขยายไปถึงคุณภาพชีวิตวัฒนธรรม สติปัญญาและจิตใจซึ่งจะกลายเป็นหนทางสำคัญ ที่สหกรณ์สามารถให้ผลประโยชน์แก่สมาชิกและมีส่วนสนับสนุนชุมชนของพวกเขา ความต้องการของสมาชิกอาจจะมีเพียงหนึ่งเดียวหรือมีขอบเขตจำกัดอาจจะมีความต้องการที่แตกต่างกัน อาจมีความต้องการทางสังคมและวัฒนธรรมเช่นเดียวกับทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ แต่อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากความต้องการเหล่านี้ พวกเขามีจุดประสงค์ร่วมกัน นั่นคือ ความคงอยู่ของสหกรณ์

5. สหกรณ์เป็น “วิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกันและควบคุมตามหลักประชาธิปไตย” วลีนี้เน้นว่า การควบคุมของสหกรณ์ในหมู่สมาชิกทั่วไปอยู่บนพื้นฐานของประชาธิปไตย ลักษณะทั้ง 2 ประการเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของและการควบคุมตามหลักประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสหกรณ์กับองค์กรธุรกิจอื่น เช่น การควบคุมด้านเงินทุนหรือการดำเนินธุรกิจภายใต้การควบคุมของรัฐ สหกรณ์แต่ละสหกรณ์ก็เป็นวิสาหกิจด้วย ในความหมายของรูปแบบความเป็นอยู่ขององค์กร

เอกลักษณ์สหกรณ์

เอกลักษณ์สหกรณ์เป็นองค์การพิเศษที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ระบุว่า ประกอบด้วย 1. กลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเดียวกัน 2. เจตนารมณ์ที่จะช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3. จัดตั้งองค์กรธุรกิจขึ้นและร่วมกัน ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4. วัตถุประสงค์ขององค์กรธุรกิจนี้คือ ส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกและครอบครัว

เอกลักษณ์สหกรณ์ เป็นองค์ประกอบที่ขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ต้องพร้อมกันทั้ง 4 ข้อ จึงจะเป็นเครื่องชี้ว่าเป็นสหกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากสหกรณ์มีความแตกต่างจากมูลนิธิที่มุ่งช่วยเหลือ แตกต่างจากธุรกิจเอกชนที่มุ่งแสวงหากำไร

ตารางที่ 12 ความแตกต่างระหว่างสหกรณ์จำกัดกับบริษัทจำกัด

สหกรณ์จำกัด	บริษัทจำกัด
ผู้ก่อตั้ง	
ไม่น้อยกว่า 10 คน	ตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป
จดทะเบียนตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542	จดทะเบียนตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 หมวด 4 มาตรา 1096-1227
วัตถุประสงค์	
- ให้บริการสูงสุดแก่สมาชิก (Maximized Service)	- เอากำไรสูงสุดให้ผู้ถือหุ้น (Maximized Profit)
ทุน	
- คนสำคัญกว่าทุน	- ทุนเป็นใหญ่
- รวมทุนเพื่อให้บริการ	- ลงทุน เพื่อหากำไร
หุ้น	
- ผู้ถือหุ้นมีกำลังทรัพย์น้อย	- ผู้ถือหุ้นมีกำลังทรัพย์มากเป็นนายทุน
- ไม่ระบุมูลค่าหุ้นขั้นต่ำ	- มูลค่าหุ้นๆ หนึ่งต้องไม่ต่ำกว่า 5 บาท
- สมาชิกถือหุ้นได้ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นที่ชำระแล้ว	- ไม่จำกัดจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นถือ
- จำนวนหุ้นไม่แน่นอน	- จำนวนหุ้นแน่นอนราคาไม่คงที่
- ราคาหุ้นคงที่	- ชำระค่าหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 25
- ไม่มีหุ้นบุริมสิทธิ	- มีหุ้นบุริมสิทธิ
- ไม่บังคับต้องมีใบหุ้น	- ต้องมีใบหุ้น ให้ผู้ถือหุ้น
- เข้าตลาดหลักทรัพย์ไม่ได้	
การออกเสียงลงคะแนน	
1 คน 1 เสียง	1 หุ้น 1 เสียง
มอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนไม่ได้	มอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนได้

การเรียกประชุมใหญ่ “ครั้งหลัง” กรณี “ครั้งแรก” ไม่ครบองค์ประชุม	
นัดเรียกใหม่ภายใน 15 วัน	นัดเรียกใหม่ไม่น้อยกว่า 14 วัน ไม่เกิน 6 สัปดาห์
เงินทุนสำรอง	
จัดสรรเงินทุนสำรอง ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของผลกำไร ไม่กำหนดชั้นสูงของเงินทุนสำรอง	จัดสรรเงินทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของผลกำไร จนกว่าจะมีทุนสำรองถึงร้อยละสิบของทุนเรือนหุ้น
การจัดการ	
มุ่งประสิทธิผลและประสิทธิภาพทำธุรกิจกับสมาชิกผู้ถือหุ้นมีการเคลื่อนย้ายเงินส่วนเกิน ให้สมาชิกตามส่วนธุรกิจ	มุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำธุรกิจกับลูกค้า ซึ่งมีใช้ผู้ถือหุ้นไม่มีการเคลื่อนย้ายกำไรให้กับลูกค้า
ผู้ก่อตั้ง	
-สหกรณ์ลูกให้กำเนิดสหกรณ์แม่กล่าวคือ จัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมัธยมคือชุมนุมสหกรณ์ ซึ่งเป็นแม่ข่ายใหญ่ สหกรณ์ลูก ต้องเลี้ยงสหกรณ์แม่	-บริษัทแม่ให้กำเนิดบริษัทลูก ตั้งบริษัทที่เป็นสำนักงานใหญ่ก่อนจึงตั้งบริษัทสาขา
-สหกรณ์รวมกันตั้งบริษัทได้	-บริษัทรวมกันตั้งสหกรณ์ไม่ได้
อุดมการณ์	
Surplus ช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พึ่งตนเอง และเอื้ออาทรผู้อื่น	Profit แข็งแรงอยู่ได้ อ่อนแอตายไป มือใครยาว สาวได้สาวเอา
ลักษณะการรวมกัน	
มุ่งรวมคน	มุ่งรวมเงินทุน
การแบ่งกำไร	
-แบ่งตามการมีส่วนร่วมในกิจการ	แบ่งตามจำนวนหุ้นที่ถือ

ค่านิยมสหกรณ์

ประโยคแรกของค่านิยมทางสหกรณ์ กล่าวถึงพื้นฐานค่านิยม 6 ด้าน

ประโยคแรกที่เกี่ยวข้องกับ “ค่านิยม” ในแถลงการณ์ปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538)

คือ “สหกรณ์ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ค่านิยมของการช่วยตนเอง, ความรับผิดชอบต่อตนเอง, ความเป็นประชาธิปไตย, ความเท่าเทียมกัน, ความยุติธรรม และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน”

พื้นฐานค่านิยมแห่งการช่วยตนเอง

การช่วยตนเอง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่คนทั่วไปสามารถและพยายามที่จะควบคุมชะตาชีวิตของตนเอง นักสหกรณ์ทั้งหลายก็เชื่อ แม้ว่า การพัฒนาของแต่ละคนอย่างเต็มรูปแบบ สามารถที่จะมีขึ้นในองค์กรที่ร่วมกับคนอื่นในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล คนคนหนึ่งอาจจะอยู่ในขอบเขตจำกัด ในขณะที่อีกคนหนึ่งสามารถที่จะทำได้เมื่อได้มาปฏิบัติร่วมกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกันก็จะทำให้บรรลุความสำเร็จมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มจำนวนคนในสหกรณ์ทำให้เกิดพลังด้านการตลาดก่อนที่จะรัฐบาลจะมาช่วยดำเนินการให้ ปัจเจกบุคคลเหล่านี้ ยังพัฒนาผ่านกิจกรรมของสหกรณ์ โดยใช้ความชำนาญที่เรียนรู้เพื่อเป็นหนทางให้สหกรณ์ของพวกเขาเจริญก้าวหน้า โดยความเข้าใจที่พวกเขาได้จากสมาชิกกันเอง โดยความเข้าใจลึกซึ้งที่พวกเขาได้รับจากสังคมอันกว้างไกลที่พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของมัน ด้วยประการเหล่านี้ ทำให้สหกรณ์เป็นสถาบันที่มีการอุปถัมภ์เกื้อกูล มีการให้การศึกษและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้แก่ทุกคนที่อยู่ในแวดวงที่เกี่ยวข้อง

พื้นฐานค่านิยมแห่งความรับผิดชอบต่อตนเอง

ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายความว่า สมาชิกมีหน้าที่รับผิดชอบในสหกรณ์ของพวกเขา เช่น การจัดตั้งและการดำรงคงอยู่อย่างเข้มแข็ง ยิ่งไปกว่านั้น สมาชิกยังมีหน้าที่รับผิดชอบต่อส่งเสริมสหกรณ์ของเขาในหมู่ญาติมิตร, เพื่อนฝูง และคนที่รู้จักทั่วไปด้วย ท้ายที่สุดความรับผิดชอบต่อตนเองหมายถึง สมาชิกต้องรับผิดชอบต่อการทำให้นั่นเองว่า สหกรณ์ของพวกเขายังคงเป็นอิสระจากกิจการสาธารณะอื่นหรือองค์กรเอกชน

พื้นฐานค่านิยมแห่งความเท่าเทียมกัน และความยุติธรรม

สหกรณ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเท่าเทียมกัน หน่วยพื้นฐานของสหกรณ์ก็คือสมาชิกซึ่งเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือกลุ่มของคน หลักเกณฑ์พื้นฐานในความเป็นตัวตนของมนุษย์นี้ เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สหกรณ์แตกต่างจากธุรกิจรูปอื่น การควบคุมเบื้องต้นเกี่ยวกับผลประโยชน์จากการลงทุน สมาชิกมีสิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วม สิทธิในการได้รับความรู้ สิทธิในการรู้ข่าวสาร และสิทธิในการตัดสินใจ สมาชิกจะมีส่วนร่วมด้วยความเท่าเทียมกันเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งบางครั้งมันเป็นเรื่องที่ท้าทายและยากลำบากในสหกรณ์ที่ใหญ่ ๆ หรือชุมนุมสหกรณ์

ในความเป็นจริง การเข้าไปสนับสนุนและทำให้ประสบความสำเร็จในการทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน เป็นเรื่องที่ทำหายอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ สหกรณ์ ท้ายที่สุดจากการวิเคราะห์ มันเป็นหนทางเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจมากกว่าที่จะเป็นการประกาศเป็นกฎระเบียบทั่ว ๆ ไป

ในทำนองเดียวกัน การที่จะบรรลุผลสำเร็จทางด้านการความยุติธรรมในสหกรณ์ก็จะต้องดำเนินการต่อไป และเป็นการทำหายอย่างไม่มีสิ้นสุด การเกี่ยวข้องกับความยุติธรรม สิ่งแรกที่สุด คือ การดำเนินการกับสมาชิกในสหกรณ์จะต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ในเรื่องการให้ผลตอบแทนการเข้ามามีส่วนร่วมในสหกรณ์ โดยปกติผ่านทางเงินปันผลตามส่วนแบ่งการถือหุ้นที่สมาชิกถือหุ้น การจัดสรรเป็นเงินทุนสำรองของพวกเขา หรือการลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

พื้นฐานค่านิยมแห่งความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ค่านิยมสุดท้ายก็คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ค่านิยมนี้ได้รับการยึดถือมาอย่างยาวนานในประวัติศาสตร์ของขบวนการสหกรณ์

ในทุกสหกรณ์ ค่านิยมนี้ทำให้แน่ใจว่าการดำเนินงานของสหกรณ์ไม่ได้เป็นรูปแบบที่บิดเบือนของการจำกัดผลประโยชน์ส่วนบุคคล สหกรณ์เป็นได้มากกว่าองค์กรของสมาชิก มันยังเป็นการระดมคน มวลสมาชิกมีความรับผิดชอบในการทำให้แน่ใจว่าสมาชิกทุกคน จะได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมเท่าที่จะเป็นไปได้ ผลประโยชน์โดยทั่วไปจะถูกครอบงำไว้ภายใน นั่นคือ จะมีความพยายามที่เป็นแนวทางเดียวกันในอันที่จะปฏิบัติกับพนักงานอย่างยุติธรรม (ซึ่งจะเป็นสมาชิกหรือไม่เป็นสมาชิก) เช่นเดียวกับการรวมไปถึงผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์ด้วย

ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ยังหมายถึง สหกรณ์ต้องมีความรับผิดชอบในการรักษาผลประโยชน์ของมวลสมาชิก โดยเฉพาะในบางกรณี เป็นตัวแทนด้านการเงินและทรัพย์สินส่วนรวมที่เป็นของกลุ่ม ทรัพย์สินที่เป็นผลมาจากการร่วมดำเนินการและเข้าไปมีส่วนร่วม ในเหตุผลด้านต่าง ๆ ค่านิยมของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ได้ดึงดูดความสนใจให้เข้าสู่ความเป็นจริงที่ว่า สหกรณ์เป็นมากกว่าองค์กรของปัจเจกบุคคล แต่มันยังเป็นการยืนยันถึงการรวมความเข้มแข็งและความรับผิดชอบร่วมกัน ในขั้นต่อไป “ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ” ยังหมายความว่า นักสหกรณ์และสหกรณ์ได้มีจุดยืนร่วมกัน พวกเขามีความปรารถนาที่จะสร้างขบวนการสหกรณ์ให้เป็นหนึ่งเดียวจากท้องถิ่น, ระดับชาติ, ระดับภูมิภาค และนานาชาติ พวกเขาร่วมมือกันในทุกวิถีทางที่จะให้สินค้าที่มีคุณภาพที่สุดและการบริการด้วยราคาต่ำสุดแก่สมาชิก พวกเขาทำงานร่วมกันที่จะเสนอแนวค่านี้นี้สู่สาธารณะและภาครัฐ พวกเขายอมรับว่าในทุกสหกรณ์ยังมีคนบางคนที่ไม่คำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ และมีจุดประสงค์ที่หลากหลายและคำอธิบายที่แตกต่างกันออกไป

ท้ายที่สุด ต้องการที่จะเน้นว่าความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นเหตุและเป็นผลที่

ตามมาของการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสองแนวความคิดพื้นฐานที่เป็นหัวใจของปรัชญาสหกรณ์ มันเป็นหลักปรัชญาที่ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์แตกต่างจากรูปแบบองค์กรธุรกิจอื่น ในหลายประเทศ แนวความคิดการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ถูกละเลยโดยรัฐบาล และสหกรณ์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นผ่านการริเริ่มของรัฐบาล การเข้ามาอุปถัมภ์และช่วยเหลือทางการเงิน ผลที่ตามมาคือ ขบวนการถูกควบคุมและจัดการโดยภาครัฐ ที่เป็นสาระสำคัญเนื่องจากความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของนักสหกรณ์และสหกรณ์ทั้งหลาย มีพื้นฐานอยู่บนความรับผิดชอบของการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องถูกทำให้เป็นที่เข้าใจและยอมรับนับถือในประเทศที่พัฒนาแล้ว พร้อมกับประเทศที่กำลังพัฒนาด้านอุตสาหกรรม

ประโยคที่สองของค่านิยมทางสหกรณ์

ประโยคที่สองมีว่า “ในประเพณีที่สืบทอดกันมาของผู้ก่อการสมาชิกสหกรณ์มีความเชื่อในจรรยาของค่านิยม ที่มีความซื่อสัตย์ ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น” “ในประเพณีที่สืบทอดมาของผู้ก่อการ” หมายความว่า ความจริงที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวครั้งยิ่งใหญ่ จากจุดเริ่มต้นของผู้ที่มีความสำคัญทั้งชายและหญิง ที่สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งเรียกว่า “ผู้ก่อการ” บุคคลที่สำคัญเช่น ผู้ริเริ่มแห่งรอสเซล, Frederich Raiffeisen, Hermann Schultze – Delitsch , Philippe Buchez, Bishop Grundtvig และ Alphonse Desjardins ซึ่งได้รับการเคารพนับถือจากขบวนการที่พวกเขาได้ให้การช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่ม และพวกเขาเหล่านี้ยังได้รับการยกย่องสรรเสริญจากนักสหกรณ์ในขบวนการสหกรณ์อื่น ๆ ด้วย การสนับสนุนช่วยเหลือของพวกเขาเหล่านี้ นอกจากจะเป็นบทความดีพิมพ์มากกว่าเข้าไปดำเนินการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและมุ่งหมายที่จะให้เป็นแนวทางปฏิบัติ มันยังเป็นจรรยาและศีลธรรมด้วยในเวลาเดียวกัน ขบวนการเคลื่อนไหวในประเทศต่าง ๆ ต่างก็มีผู้ก่อการของเขาเอง ซึ่งมีทั้งชายและหญิงซึ่งแนวทางปฏิบัติและค่านิยมทางจรรยาก็ยังมีความสำคัญอย่างเต็มที่ เหล่านี้คือการอ้างถึง “ผู้ก่อการ” ที่ตั้งใจจะให้เป็นผู้ริเริ่มการจัดตั้งได้เป็นอย่างดี

มีการอ้างเหตุผลที่เหมาะสมว่า จรรยาของค่านิยมที่สหกรณ์ปรารถนาโน้มน้าวชักจูงในกิจกรรมเกี่ยวกับการควบคุมเงินทุนบางเรื่อง และในกิจกรรมของบางองค์กรของรัฐ มันถูกรวมเข้าไปด้วย อย่างไรก็ตาม มันเป็นกรณีพิเศษในประเพณีนิยมของสหกรณ์ โดยเฉพาะความสำคัญพื้นฐานของสหกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้ก่อตั้งในศตวรรษที่ 19 มันได้แสดงให้เห็นปรากฏการณ์ของความรับผิดชอบในความเจริญเติบโตของขบวนการและการพัฒนาอย่างมากในช่วงระยะเวลานั้น

จรรยาบรรณแห่งความซื่อสัตย์ และเปิดเผย

สหกรณ์หลายสหกรณ์ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ที่เห็นได้ชัด คือ ผู้ริเริ่มแห่งรอชเดลมีข้อผูกมัดพิเศษเกี่ยวกับความซื่อตรง ที่จริงความพยายามของพวกเขาเห็นได้ชัดในบางส่วนของตลาด เพราะว่าได้ยืนยันเรื่องของการชั่งตวงวัดที่ซื่อตรง คุณภาพดีและราคายุติธรรม เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในระยะเวลาที่ผ่านมามีชื่อเสียงในด้านความพยายามที่จะสร้างความซื่อตรงให้เกิดกับระบบของการจัดการที่เปิดเผย สหกรณ์ทางการเงินได้รับชื่อเสียงอย่างดียิ่งทั่วโลก เพราะว่า ใช้วิถีทางความซื่อสัตย์ในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความซื่อตรงในการคำนวณดอกเบี้ย มากกว่าทศวรรษที่สหกรณ์การเกษตรเจริญรุ่งเรือง เพราะข้อผูกมัดเกี่ยวกับคุณภาพสูงและการผลิตภายใต้เครื่องหมายของความซื่อตรง

หลีกเลี่ยงไม่พูดถึงประเพณีนิยมของความซื่อสัตย์ สหกรณ์ปรารถนาที่จะค้าขายด้วยความซื่อตรงกับสมาชิกของเขา ซึ่งในทางกลับกันก็นำไปสู่การซื้อขายที่ซื่อตรงกับผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกด้วยเช่นกัน โดยเหตุผลเดียวกัน พวกเขามีความโน้มเอียงในการเปิดโอกาสให้แก่คนบุคคลทั่วไปได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางสหกรณ์อย่างเสมอภาคกัน นอกเหนือจากที่ให้กับสมาชิกของสหกรณ์เอง

จรรยาบรรณแห่งความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

จรรยาบรรณอื่น ๆ เกิดจากความสัมพันธ์พิเศษที่สหกรณ์มีกับชุมชน พวกเขาเปิดรับสมาชิกโดยสมัครใจในชุมชนนั้น ๆ และพวกเขามีพันธะสัญญาที่จะช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ให้สามารถช่วยตนเองได้ พวกเขาจะรวบรวมสถาบันบางแห่งที่มีอยู่ในชุมชนหนึ่งหรือหลายชุมชน พวกเขาจะรับช่วงประเพณีนิยมที่เกี่ยวข้องกับสภาพของตนในชุมชน ความต้องการของพวกเขาในการมีพันธะข้อตกลง ในความพยายามที่จะรับผิดชอบต่อสังคม ในทุกกิจกรรมของพวกเขา ภายใต้ความสามารถทางการเงินที่จะทำเช่นนั้นได้ หลาย ๆ สหกรณ์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถในการให้ความเอื้ออาทรผู้อื่น หลายสหกรณ์ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างสำคัญเป็นแหล่งของกำลังคนและการเงินสำหรับชุมชน หลายสหกรณ์ได้ขยายความช่วยเหลือไปอย่างกว้างขวางเพื่อความเจริญเติบโตของสหกรณ์ทั้งหลายผ่านโลกที่กำลังพัฒนา มันเป็นประเพณีนิยมที่นักสหกรณ์ทั้งหลายควรภูมิใจ มันเน้นสะท้อนให้เห็นค่านิยมที่พวกเขาต้องการ

หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ หมายถึง แนวทางสำหรับสหกรณ์ต่าง ๆ ในการนำคุณค่าของสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติอาจกล่าวได้ว่าหลักการของสหกรณ์นี้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสหกรณ์ โดยมีหลักการพื้นฐานเดิมมาจากหลักของผู้นำแห่งรอชเดล แล้วจึงปรับปรุงเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ICA ให้ความเห็นเบื้องต้น เรื่องหลักการสหกรณ์ไว้ดังนี้

1. หลักสหกรณ์ เหมือนคำสั่งที่เป็นกฎเหล็กที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งคนทั่วไปมีความเข้าใจเช่นนั้น กล่าวคือ
 - (1) เนื้อหาในหลักสหกรณ์ บ่งบอกมาตรฐานความเป็นสหกรณ์
 - (2) หลักสหกรณ์ มีทั้งข้อห้ามและข้อจำกัดหลายเรื่อง
 - (3) หลักสหกรณ์มีรูปแบบการดำเนินงานที่น่าเชื่อถือ
 - (4) หลักสหกรณ์นอกจากจะใช้ส่งเสริมกันในหมู่สมาชิกแล้วยังแผ่ไปถึงชุมชนและสังคมด้วย
2. หลักสหกรณ์ ไม่ใช่เพียงเป็นแค่บทบัญญัติที่ต้องปฏิบัติตามกฎเท่านั้น แต่ยังต้องมีจิตใจที่เข้าถึงภายใต้หลักเหล่านั้นอย่างฝังแน่นอีกด้วย ความเป็นสหกรณ์ของเหล่าสมาชิกจึงเป็นลักษณะของการยึดติดกับหลักการสหกรณ์ทั้งกาย และใจ
3. หลักการสหกรณ์ทุกข้อถือว่าเป็นหัวใจของสหกรณ์ และหลักแต่ละข้อล้วนเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ไม่แยกความหมายออกเป็นของข้อใดโดยเฉพาะ
4. หากสหกรณ์มิได้ปฏิบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง หรือปฏิบัติไม่ครบถ้วนตามหลักของข้อนั้นๆ ก็มิได้หมายความว่าความเป็นสหกรณ์ของสหกรณ์นั้นจะหมดสิ้นไป สิ่งสำคัญที่สหกรณ์ต้องระลึกเสมอ คือ ทำอย่างไรจึงจะมุ่งมั่นไปสู่หลักการสหกรณ์ให้ได้ทั้งหมด
5. หลักการสหกรณ์ตามถ้อยแถลงของ ICA ในปี ค.ศ.1995 (พ.ศ.2538) มีทั้งสิ้น 7 ประการ ประกอบด้วย

- ประการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง
- ประการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย
- ประการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก
- ประการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ
- ประการที่ 5 การให้การศึกษาคู่อบรม และสารสนเทศ
- ประการที่ 6 ความร่วมมือระหว่างสหกรณ์
- ประการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

6. หลักสหกรณ์ 3 ข้อแรก เป็นหลักสำคัญที่มีอยู่ภายในของสหกรณ์แต่ละสหกรณ์ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างมวลสมาชิกในสหกรณ์

7. หลักสหกรณ์ 4 ข้อหลัง เป็นเรื่องการจัดการภายในสหกรณ์ (หลักประการที่ 4 และ ประการที่ 5) และความสัมพันธ์กับภายนอกสหกรณ์ (หลักประการที่ 5 ที่ 6 และประการที่ 7)

หลักการสหกรณ์ ประการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

Voluntary and Open Membership

1. หลักการสหกรณ์ประการที่ 1

“Co-operatives are voluntary organisations, open to all persons able to use their services and willing to accept the responsibilities of membership, without gender, social, racial, political or religious discrimination.”

คำแปล “สหกรณ์เป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ เปิดกว้างให้กับทุกคนที่สามารถใช้บริการของสหกรณ์ และจะยอมรับหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกโดยปราศจากการแบ่งแยกทางด้านเพศ สังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา”

2. พื้นฐานสำคัญของการที่บุคคลจะเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น ทุกคนจะต้องมีความสมัครใจในการเข้ามามีข้อผูกพันกับสหกรณ์ ดังนั้น ก่อนตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ บุคคลเหล่านั้นต้องศึกษาทำความเข้าใจในค่านิยมทางสหกรณ์ให้ได้เสียก่อน และที่สำคัญต้องไม่เกิดจากการบีบบังคับในทางใด ๆ ให้เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์

3. หลายประเทศ อาจมีสถานการณ์ที่แตกต่างไป เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ตลอดทั้งกฎเกณฑ์ของรัฐบาล ทำให้การเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ถูกจำกัดโดยปริยายว่ามีได้เกิดจากความสมัครใจอย่างแท้จริง ในกรณีเช่นนี้ ทำให้สหกรณ์ต้องพยายามเอาใจใส่มากกว่าปกติในการให้ความรู้ความเข้าใจกับสมาชิก เพื่อสมาชิกเหล่านั้นจะได้หันมาร่วมมือกันในสหกรณ์ด้วยความเข้มแข็ง เกิดความยั่งยืนในสหกรณ์ต่อไป

4. ICA ชี้ให้เห็นว่า หลักการสหกรณ์ข้อนี้ บอกวิธีเปิดรับสมาชิกอย่างไร ดังต่อไปนี้

(1) สหกรณ์เปิดกว้างการรับสมาชิก สำหรับสมาชิกทุกคนที่สามารถใช้บริการของสหกรณ์

(2) สหกรณ์เปิดกว้างการรับสมาชิก โดยยอมรับการเข้ามามีหน้าที่รับผิดชอบในฐานะสมาชิก

(3) สหกรณ์เปิดกว้างการรับสมาชิก โดยไม่แบ่งแยกในเรื่องของเพศ เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา

5. ตามประเด็นข้อ 4 (1) (2) ICA อธิบายว่า

(1) สหกรณ์เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะ เช่น สหกรณ์ประมงจะเหมาะกับการบริการสมาชิกผู้ทำประมง สหกรณ์เคหสถานจะบริหารจัดการได้เพียงเฉพาะที่อยู่อาศัยของสมาชิก สหกรณ์แรงงาน สามารถจ้างงานสมาชิกได้จำนวนจำกัด

(2) ตามที่อธิบายข้างต้นพบอีกทางหนึ่งก็คือ การเปิดกว้างการรับสมาชิกนั้น อาจจะต้องมีการจำกัดจำนวนด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะเฉพาะ ของแต่ละสหกรณ์นั้น

6. กับข้อความที่ว่า “จะยอมรับหน้าที่รับผิดชอบในฐานะสมาชิก” ICA ย้ำหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสมาชิกต้องมีต่อสหกรณ์ ซึ่งแต่ละสหกรณ์อาจกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสมาชิกแตกต่างกันไป แต่ที่สำคัญได้รวมเอาไว้ในเรื่องของสิทธิการออกเสียงเข้าร่วมประชุม และเรื่องของการให้บริการในสหกรณ์ ภายใต้งื่อนไขจะทำการสิ่งใดลงไปควรชอบด้วยเหตุผลหรือเกิดความยุติธรรมกับมวลสมาชิกนั้น

7. เกี่ยวกับเรื่องของเพศ ICA กล่าวถึงการไม่กีดกันทางเพศ โดยเฉพาะผู้หญิงในสหกรณ์ย่อมมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมเพื่อรับการศึกษาด้านสหกรณ์ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมพัฒนาความเป็นผู้นำได้เท่าเทียมกัน

8. ICA หมายความว่าในหลักการสหกรณ์ข้อนี้ ว่าสหกรณ์ไม่ควรจะอยู่แบบตัวคนเดียว ควรจะมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับองค์กรอื่นหรือบุคคลภายนอกในชุมชน ในลักษณะผ่านกิจกรรมของสหกรณ์ ในลักษณะให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาไปยังชุมชน ซึ่งรวมถึงคนกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่ในชุมชนซึ่งเขาเห็นว่า สามารถใช้ประโยชน์บางอย่างจากสหกรณ์ได้ แต่การช่วยเหลือทั้งหลายสหกรณ์ต้องกระทำไปด้วยความระมัดระวังบนความเหมาะสม รวมทั้งความคิดริเริ่มที่เป็นไปได้ในกิจกรรมต่าง ๆ บนหลักสำคัญที่ต้องยึดอยู่เสมอว่า สหกรณ์ไม่ใช่องค์กรการกุศล

9. เกี่ยวกับหลักสมาชิกภาพ (การเป็นผู้มีสิทธิเป็นสมาชิก) ICA อธิบายว่า ตามหลักการสหกรณ์ประการที่ 1 นี้ จะพยายามรวมคนที่แตกต่างกันในชนชั้นทางสังคมเข้ามาอยู่ร่วมกันให้ได้ ซึ่งแตกต่างกับแนวความคิดเมื่อสมัยศตวรรษที่ 19

10. กับคำว่า “สังคม” ในความหมายด้านสหกรณ์อาจรวมไปถึง ชนกลุ่มน้อย (ชนชาติหลาย ๆ ชาติที่อยู่ร่วมกันในชุมชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง) หรือคนที่อยู่ในความปกครองของประเทศ (สัญชาติ) ซึ่งแนวคิดการรวมกลุ่มจากบุคคลเหล่านี้มาเป็นสหกรณ์ค่อนข้างจะเป็นไปได้ยาก แต่ก็ยังมีสหกรณ์บางแห่งสามารถตั้งขึ้นได้จากการรวมกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน สหกรณ์เหล่านี้สามารถดำเนินกิจการกันได้ตามวัตถุประสงค์ โดยมีข้อแม้ว่า

(1) สหกรณ์ไม่ได้กีดขวางการดำเนินงานของสหกรณ์ ในกลุ่มวัฒนธรรมอื่น

(2) สหกรณ์ไม่ได้เอาเปรียบคนทั่วไปที่อยู่ในชุมชน รวมถึง

(3) สหกรณ์นั้นยอมรับที่จะร่วมสนับสนุนการพัฒนาสหกรณ์ในพื้นที่นั้นด้วย

11. ในหลักการนี้ ได้มีความหมายรวมไปถึง “เชื้อชาติ” ด้วย โดยมุมมองหนึ่งเห็นว่าการนำ “เชื้อชาติ” มาเกี่ยวข้องในเรื่องการแบ่งแยกชนชั้น ทำให้เกิดปัญหามากมายทั้งในเรื่องสงคราม และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ดังนั้น ในการรับสมาชิกเข้ามาในสหกรณ์จึงไม่ควรนำ “เชื้อชาติ” มาเป็นเงื่อนไข แลกการันตีของ ICA จึงยอมรับในเรื่องนี้

12. แต่ในอีกมุมมองหนึ่งยังเห็นว่า กลุ่มคนที่มีพื้นฐานทางเชื้อชาติแตกต่างกัน ย่อมมีความคิดและการปฏิบัติตนในสหกรณ์ที่แตกต่างกัน อาจเป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันในสหกรณ์ ดังนั้น หากมีการพิจารณาหลักสหกรณ์ในครั้งต่อไป อาจลดความสำคัญในเรื่อง “เชื้อชาติ” ที่จะนำมาเข้าหลักสหกรณ์ก็ได้

13. สหกรณ์สนับสนุนผู้คนที่มีความคิดและความศรัทธาในทางการเมืองที่แตกต่างกันให้เข้ามาอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งในทางการเมืองมักจะมีแต่เรื่องความขัดแย้ง ความวุ่นวาย และความตึงเครียด สหกรณ์พยายามลบสิ่งเหล่านี้ออกไป นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่สหกรณ์อยากจะให้กลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันในทางการเมืองเข้ามามีบทบาทร่วมกันในสหกรณ์

14. สหกรณ์เกือบทั้งหมดรับสมาชิกโดยไม่คำนึงถึงความเชื่อทางศาสนา แต่ก็ยังมีบางสหกรณ์ถูกตั้งขึ้นมาโดยโบสถ์หรือชุมชนทางศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ทางการเงิน การตั้งสหกรณ์รูปแบบนี้ ถือว่าไม่ขัดกับหลักการสหกรณ์ข้อนี้ หากว่า

(1) ไม่มีการขัดขวางการจัดตั้งสหกรณ์ระหว่างกลุ่มศาสนาอื่น

(2) สหกรณ์ไม่ได้เอาเปรียบบุคคลในชุมชนนั้น

(3) สหกรณ์สามารถร่วมมือกับสหกรณ์อื่นได้ทุกเรื่องที่เป็นไปได้

(4) สหกรณ์ยอมรับที่จะมีส่วนร่วมพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่นั้น

15. ICA กล่าวถึงว่า หลักการรับสมาชิก นั้น มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับหลักการสหกรณ์ต่อไปนี้

(1) หลักการให้การศึกษาฝึกอบรม และสารสนเทศ

(2) หลักการควบคุมโดยสมาชิก ตามหลักประชาธิปไตย

16. หลักในการรับสมัครสมาชิก เชื่อมโยงกับหลักการให้การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ รวมถึงหลักในการควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย กล่าวคือ

(1) สามารถกำหนดแนวทางการดำเนินธุรกิจในสหกรณ์ ที่มาจากความต้องการของสมาชิกได้

- (2) สามารถกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานในระยะยาว รวมทั้งแผนการดำเนินงานสำหรับสหกรณ์ในอนาคตได้อย่างยั่งยืน
- (3) สามารถทำให้สหกรณ์เป็นศูนย์กลางแห่งการบริการสมาชิกอันสำคัญ
- (4) สามารถทำให้สมาชิก มีความรักดีและยืนหยัดอยู่ในสหกรณ์ได้ตลอดไป

หลักการสหกรณ์ ประการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

Democratic Member Control

1. หลักการสหกรณ์ประการที่ 2

“Co-operatives are democratic organizations controlled by their members, who actively participate in setting their policies and making decisions. Men and women saving as elected representatives are accountable to the membership. In primary co-operatives members have equal voting rights (one member, one vote) and co-operatives at other levels are also organised in a democratic manner.”

คำแปล “สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่ถูกควบคุมโดยสมาชิก ผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทำการตัดสินใจ ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่ถูกเลือกเป็นตัวแทนของสหกรณ์สามารถตรวจสอบได้โดยสมาชิก ในสหกรณ์ขั้นปฐม สมาชิกทุกคนต่างมีสิทธิในการเลือกตั้งเท่าเทียมกัน (1 คน 1 เสียง) และสหกรณ์ในระดับอื่น ๆ ก็มีวิธีปฏิบัติทางประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน”

2. ICA อธิบายว่า

- (1) คำว่า “ประชาธิปไตย” เป็นคำที่มีความหมายหลายอย่าง
 - (2) ในทางการเมือง ซึ่งในช่วง 2 ศตวรรษที่ผ่านมาใช้หลักประชาธิปไตย ไปในการใช้สิทธิของประชาชน
 - (3) ในทางสหกรณ์ เป็นการนำเรื่องของประชาธิปไตยมาพิจารณากรอบความหมาย ทั้งในเรื่องของสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบและมากไปกว่านั้นต้องพร้อมด้วยการมีจิตใจที่เข้าถึงในความเป็นประชาธิปไตยด้วย
 - (4) ประชาธิปไตยในสหกรณ์ ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีคุณค่า ซึ่งปฏิบัติกันไม่ได้ง่าย ๆ นัก จึงต้องกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่อย่างหนึ่งสำหรับสมาชิกสหกรณ์
3. ในข้อความที่กล่าวว่า “สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่ถูกควบคุมโดยสมาชิก ผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทำการตัดสินใจ” ICA ให้ความหมาย ดังนี้
- (1) สมาชิกมีสิทธิสูงสุดในการควบคุมสหกรณ์ของตน

(2) สมาชิกพึงมีหน้าที่ปฏิบัติตามแนวทางของประชาธิปไตย

(3) สมาชิกมีบทบาท เกี่ยวข้องในสหกรณ์ด้านกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ เพื่อกระทำการในสิ่งที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งเห็นได้ทั่วไปในสหกรณ์หลาย ๆ แห่ง ที่มีการนำนโยบายสำคัญของสหกรณ์มาหารือ และตัดสินใจ โดยรวมถึงการพิจารณาให้ความเห็นชอบกิจกรรมสำคัญทั้งหลายด้วย

(4) ในสหกรณ์อื่น ๆ เช่นสหกรณ์แรงงาน สหกรณ์การตลาด สหกรณ์เคหสถาน สมาชิกจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมแต่ละวันของสหกรณ์ที่มากกว่าการจะมากำหนดนโยบายและการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ ยกตัวอย่าง สหกรณ์แรงงาน สมาชิกซึ่งรับจ้างทำงานในสหกรณ์เป็นประจำทุกวัน (ประเทศไทยมีสหกรณ์แบบนี้แต่ยังไม่ชัดเจนตามความหมายของสหกรณ์ทั่วไปในต่างประเทศ) สหกรณ์การตลาด สมาชิกอาจนำผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์มาให้สหกรณ์เพื่อจัดการจำหน่ายให้ สหกรณ์เคหสถานสมาชิกสามารถใช้บริการจากสหกรณ์ในการเก็บขยะได้

4. ในหลักการสหกรณ์ประการที่ 2 ตรงเนื้อความส่วนของข้อ 3 ข้างต้น ICA เชื่อมโยงความหมายต่อไปอีกว่า

(1) ผู้ชายและผู้หญิง ที่ได้ถูกเลือกเป็นผู้แทน (คณะกรรมการ) ในทุกสหกรณ์ สามารถถูกตรวจสอบได้โดยสมาชิก

(2) กรรมการสหกรณ์ที่เป็นผู้แทนสมาชิกเป็นผู้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ดูแลในสหกรณ์เพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับสมาชิกทั้งในเวลาระยะสั้น หรือระยะยาว

(3) ทั้งสหกรณ์ที่มีคณะกรรมการมาปฏิบัติหน้าที่ในสหกรณ์โดยตรง และสหกรณ์ที่มีการจัดหางานมาปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การสั่งการของคณะกรรมการ ต่างอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการซึ่งจะทำหน้าที่ทั้งเรื่องของการเลือกตั้ง และเรื่องอื่นใดทั้งหมดที่ต้องทำให้กับสมาชิก

5. สำหรับข้อความที่กล่าวว่า “ในสหกรณ์ขั้นปฐม สมาชิกทุกคนมีสิทธิในการเลือกตั้งเท่าเทียมกัน (1 คน 1 เสียง) และสหกรณ์ในระดับอื่น ๆ ก็มีวิธีปฏิบัติทางประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน” ICA อธิบายว่า

(1) ถือเป็นกฎตายตัวสำหรับการเลือกตั้งในสหกรณ์ขั้นปฐมที่มีการสืบทอดแบบแผนกันมาในการใช้สิทธิของสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย (1 คน 1 เสียง)

(2) ในสหกรณ์ระดับอื่น ๆ กฎการออกเสียงเลือกตั้งไม่ได้กำหนดไว้ตายตัว สหกรณ์ในระดับทุติยภูมิ (ชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาค) และตติยภูมิ (ชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ) หลายแห่งมักใช้ระบบสัดส่วนในการออกเสียงเพื่อความเหมาะสมในเรื่องของส่วนได้ส่วนเสียและการผูกพันของแต่ละสหกรณ์สมาชิก ซึ่งมีสมาชิกของแต่ละสหกรณ์มากน้อยต่างกัน

(3) การกำหนดระบบสัดส่วนในการออกเสียง สำหรับสหกรณ์ระดับอื่น ๆ จึงมีการปรับใช้เป็นระยะ ๆ โดยไม่ได้กำหนดตายตัวเหมือนเช่นสหกรณ์ปฐมภูมิ

(4) มีข้อเสียของการกำหนดระบบสัดส่วนในการออกเสียง เนื่องจากสหกรณ์เล็ก ๆ ที่เป็นสหกรณ์สมาชิกในสหกรณ์ระดับทุติยภูมิหรือตติยภูมิ มักจะมีสิทธิในการจัดการต่าง ๆ ที่น้อยมากรวมถึงข้อได้เปรียบเสียเปรียบในสิทธิการออกเสียงด้วย ซึ่งทำให้สหกรณ์สมาชิกซึ่งเป็นสหกรณ์ขนาดเล็กไม่ค่อยพอใจมาโดยตลอด

หลักการสหกรณ์ ประการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก

Member Economic Participation

1. หลักการสหกรณ์ประการที่ 3

“Members contribute equitably to, and democratically control, the capital of their co-operative. At least part of that capital is usually the common property of the co-operative. Members usually receive limited compensation, if any, on capital subscribed as a condition of membership. Members allocate surpluses for any or all of the following purposes: developing their co-operative, possibly by setting up reserves, part of which at least would be indivisible; benefiting members in proportion to their transactions with the co-operative; and supporting other activities approved by the membership.”

คำแปล “สมาชิกมีส่วนร่วมในสิทธิที่เท่าเทียมกันตามวิธีการทางประชาธิปไตย ในการควบคุมทุนของสหกรณ์ของพวกเขา อย่างน้อยที่สุด ส่วนหนึ่งของทุนก้อนนั้นจะเป็นทรัพย์สินร่วมกันในสหกรณ์สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนที่จำกัดในทุนใด ๆ ก็ตามที่ได้จ่ายไปในเงื่อนไขของการเป็นสมาชิก สมาชิกจะจัดสรรเงินส่วนเกินเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขา เป็นไปได้ที่จะมีการจัดตั้งทุนสำรองที่ในที่สุดแล้ว จะไม่สามารถนำมาแบ่งปันกันได้ โดยจ่ายให้กับสมาชิกตามสัดส่วนของปริมาณธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ และสนับสนุนกิจกรรมที่ได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก”

2. ในหลักการสหกรณ์ข้อนี้ ICA อธิบายว่า

- (1) สิ่งสำคัญที่สหกรณ์จะดำรงอยู่ได้ คือ การสนองความต้องการของสมาชิก
- (2) การดำเนินงานของสหกรณ์จัดเรื่องทุนในสหกรณ์เป็นส่วนรอง ต่อจากเรื่องการสนองความต้องการ
- (3) เนื้อหาในหลักการ บ่งบอกว่าสมาชิกลงทุนในสหกรณ์ และเมื่อลงทุนแล้วเกิดผลประโยชน์ขึ้นมา สมาชิกจะจัดการผลประโยชน์ที่เกินทุนนั้นกันอย่างไร

3. ส่วนที่ว่า “สมาชิกมีส่วนในสิทธิที่เท่าเทียมกัน และมีวิธีการทางประชาธิปไตยในการควบคุมทุนของสหกรณ์ของพวกเขา” ICA หมายความว่า

(1) สมาชิกต้องร่วมกันลงทุนในสหกรณ์กับต้องจัดสรรเงินทุนที่ลงทุนไว้อย่างเป็นธรรม

(2) ตามหลักในการจัดสรรเงินทุนสามารถกระทำได้ 4 วิธี คือ

วิธีที่หนึ่ง สมาชิกถูกเรียกร้องให้ลงทุนในสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้สมาชิกแสดงความเป็นเจ้าของทุนกับใช้ประโยชน์จากสหกรณ์ วิธีนี้ สมาชิกอาจให้ความร่วมมือน้อย จึงได้ทุนโดยรวมน้อยเกินไปซึ่งไม่สามารถทำให้เกิดผลประโยชน์ส่วนเกินได้ การจ่ายคืนผลประโยชน์ในส่วนนี้จึงไม่ค่อยได้พบเห็นนัก

วิธีที่สอง สหกรณ์ที่ดำเนินการได้ผล (มีผลประโยชน์ส่วนเกิน) อาจกำหนดให้มีทุนสำรองไว้ แล้วนำผลประโยชน์ส่วนเกิน (ถ้าใดจากการดำเนินงาน) นี้ ไปเก็บสะสมไว้ในทุนสำรองจะเป็นส่วนมาก หรือทั้งหมดก็ได้ ทุนสำรองนี้ส่วนใหญ่แล้วไม่สามารถนำมาแบ่งปันกันระหว่างสมาชิก หากมีการเลิกสหกรณ์ ทุนสำรองจะถูกจัดไปให้กับวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์อื่น

วิธีที่สาม สหกรณ์อาจมีความต้องการเงินทุนที่มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ต้องการให้มีการประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้วย สหกรณ์อาจขอหรือคาดหวังจากสมาชิกในการแบ่งเงินปันผลบางส่วนกลับเข้ามาไว้เป็นทุนในสหกรณ์ วิธีนี้สมาชิกจะไม่ได้ผลตอบแทน แต่สมาชิกจะได้รับสิทธิการมีส่วนร่วมในสหกรณ์ รวมทั้งมีสิทธิรับเงินปันผลในระยะเวลาข้างหน้า

วิธีที่สี่ การให้สมาชิกเกิดความตั้งใจที่จะนำเงินมาลงทุนในสหกรณ์ สหกรณ์อาจให้สิ่งดึงดูดใจบางอย่างแก่สมาชิก เช่นการจ่ายผลตอบแทนในอัตราที่สอดคล้องกับอัตราดอกเบี้ยธนาคารของรัฐบาล หรือธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ การจ่ายผลตอบแทนในลักษณะนี้แก่อัตราที่พอแข่งขันดึงดูดใจสมาชิกเท่านั้น ไม่ใช่อัตราที่เป็นการเก็งกำไรในสหกรณ์

4. ในการควบคุมเงินทุนของสหกรณ์ สมาชิกมีวิธีการควบคุม 2 วิธี คือ

วิธีที่หนึ่ง สหกรณ์จัดหาเงินทุนมาได้ด้วยวิธีใดก็ตามหากจะพิจารณาการใช้เงินทุนนั้น ผู้ที่ตัดสินใจสุดท้ายเป็นอำนาจของมวลสมาชิก

วิธีที่สอง สมาชิกมีสิทธิเป็นเจ้าของในทุนที่อย่างน้อยสมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน รวมทั้งตัดสินใจในผลประโยชน์ที่ได้จากเงินลงทุนนั้น

5. เมื่อสหกรณ์นำเงินทุนเหล่านั้นไปสร้างผลประโยชน์แล้วมีเงินส่วนเกินเกิดขึ้น มวลสมาชิกเป็นผู้พิจารณาจัดสรรผลประโยชน์ส่วนเกินนั้น ในแต่ละข้อหรือทุกข้อ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดสรรเพื่อเก็บไว้เป็นทุนพัฒนาสหกรณ์ ในรูปของ “เงินทุนสำรอง” ทุนจำนวนนี้จะไม่สามารถนำมาแบ่งกันได้ในหมู่สมาชิก
- (2) จัดสรรเพื่อจ่ายคืนสมาชิก ในรูปของ “เงินปันผล” โดยการจ่ายตามส่วนของการลงทุน (ถือหุ้น) ของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งทำกันเป็นประเพณีปฏิบัติ เป็นการให้รางวัลกับสมาชิกที่มาร่วมลงทุนไว้กับสหกรณ์
- (3) จัดสรรเพื่อใช้ในกิจกรรมตามความต้องการของมวลสมาชิก ที่เห็นว่าสำคัญมากและสมควรจะจัดสรรในลักษณะนี้ได้แก่การนำไปพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

หลักการสหกรณ์ ประการที่ 4 การปกครองตนเอง และความเป็นอิสระ

Autonomy and Independence

1. หลักการสหกรณ์ประการที่ 4

“Co-operatives are autonomous, self-help organisations controlled by their members. If they enter into agreements with other organizations, including governments, or raise capital from external sources, they do so on terms that ensure democratic control by their members and maintain their co-operative autonomy.”

คำแปล “สหกรณ์เป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระ และเป็นองค์กรที่มีการช่วยตนเอง ซึ่งถูกควบคุมโดยสมาชิก ถ้าสหกรณ์มีการทำสัญญา หรือกระทำข้อตกลงกับหน่วยงานอื่น รวมถึงรัฐบาล หรือมีการจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายนอก สหกรณ์นั้นได้กระทำโดยอิสระ และกระทำภายใต้เงื่อนไขที่ว่าสหกรณ์ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมตามหลักประชาธิปไตยและการปกครองตนเองของสหกรณ์ยังคงถูกรักษาไว้”

2. ในหลักการสหกรณ์ข้อนี้ ICA เห็นว่า สหกรณ์ต้องมีความรอบคอบในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับรัฐบาล

3. ด้านความสัมพันธ์กับรัฐบาล ICA มองว่า นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาษี เศรษฐกิจ หรือสังคม อาจทั้งมีส่วนที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษต่อสหกรณ์ได้ เพราะรัฐเป็นผู้ออกกฎหมายที่กำหนดกรอบโครงสร้าง ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของสหกรณ์ไว้

4. หลักสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาตนเองที่สหกรณ์จะต้องยึดถือ คือการปกครองตนเอง โดยเฉพาะการตัดสินใจใช้เงินทุนของตนเองอย่างเป็นอิสระตามความต้องการของมวลสมาชิก ซึ่งไม่อยู่ภายใต้การบังคับของรัฐบาล

5. ในการนี้ยังหมายรวมถึง การทำสัญญา ทำข้อตกลงกับหน่วยงานอื่น ตลอดทั้งรัฐบาล รวมถึงการจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายนอก ล้วนใช้หลักดำเนินการอย่างเป็นอิสระ ภายใต้การควบคุมของสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

6. แม้กระทั้งการเข้าร่วมโครงการใด ๆ กับภาคเอกชน สหกรณ์ก็ยังคงต้องรักษาความเป็นอิสระในการตัดสินใจที่สอดคล้องกับทิศทางของสหกรณ์เมื่อต้องไปทำข้อตกลงกับภาคเอกชน เหล่านั้น

หลักการสหกรณ์ ประการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ

Education, Training and Information

1. หลักการสหกรณ์ประการที่ 5

“Co-operatives provide education and training for their members, elected representatives, managers, and employees so they can contribute effectively to the development of their co-operatives. They inform the general public – particularly young people and opinion leaders – about the nature and benefits of co-operation.”

คำแปล “สหกรณ์ให้การศึกษา และฝึกอบรมกับสมาชิกของสหกรณ์ ตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้จัดการ และลูกจ้าง ดังนั้นพวกเขาจึงสามารถที่จะมีการจัดสรรที่มีประสิทธิภาพที่จะพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขา สหกรณ์ได้มีการบอกแก่สาธารณะโดยทั่วไป โดยเฉพาะคนหนุ่มสาว และผู้นำทางความคิด กับบุคคลหรือชุมชนเกี่ยวกับธรรมชาติและประโยชน์ของสหกรณ์”

2. โดยหลักการสหกรณ์ข้อนี้ ได้พูดถึงการศึกษา และการฝึกอบรมซึ่งสหกรณ์จะต้องทำกับสมาชิก คณะกรรมการ ผู้จัดการและลูกจ้างของสหกรณ์ ซึ่งผลจากการศึกษาและฝึกอบรมจะก่อให้เกิดผลกับบุคคลต่าง ๆ ข้างต้น ดังนี้

(1) ทำให้สมาชิก คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการได้บังเกิดความรู้ความเข้าใจ แนวคิดวิธีการทางสหกรณ์อย่างลึกซึ้ง

(2) ทำให้บุคคลซึ่งอยู่กับสหกรณ์มีความสามารถอย่างเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ทำให้ผู้นำของสหกรณ์สามารถเข้าใจความต้องการของสมาชิก ซึ่งผู้นำเหล่านั้นย่อมเกิดแนวคิดในการกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ได้อย่างต่อเนื่อง

(4) ทำให้ผู้นำสหกรณ์ นำแนวทางการพัฒนาสหกรณ์หรือการให้บริการใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อนไปเผยแพร่แก่สมาชิกโดยตรง ในลักษณะการสื่อสารแบบสองทางซึ่งวิธีการนี้ค่อนข้างจะทำแล้วได้ผล

3. ส่วนสุดท้าย หลักการสหกรณ์ข้อนี้ คือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่สาธารณชนทั่วไป โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวและผู้นำทางความคิดของชุมชน (เช่น นักการเมือง ข้าราชการ สื่อสารมวลชน และนักการศึกษา) ในเรื่องของลักษณะความเป็นสหกรณ์ตลอดจนประโยชน์ของสหกรณ์ โดยคาดหวังว่าบุคคลเหล่านั้นจะบังเกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่าของสหกรณ์ และหันมาให้ความสนใจ สนับสนุน กิจกรรมทางสหกรณ์ในที่สุด บทบาทการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจึงถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบของสหกรณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง

4. ท้ายที่สุด ICA กล่าวว่า ในห้วงทศวรรษที่ผ่านมา สหกรณ์จำนวนมากในหลายประเทศ เพิกเฉย ไม่ค่อยให้ความสำคัญด้านสารสนเทศ จึงหวังว่าต่อจากนี้ไป ถ้าสหกรณ์ทำได้ จะทำให้เพิ่มขีดความสามารถของสหกรณ์ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะชนได้

หลักการสหกรณ์ ประการที่ 6 ความร่วมมือระหว่างสหกรณ์

Co-operation among Co-operatives

1. หลักการสหกรณ์ประการที่ 6

“Co-operatives serve their members most effectively and strengthen the co-operative movement by working together through local, national, regional and international structures.

คำแปล “สหกรณ์ให้บริการสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และทำให้สหกรณ์เข้มแข็งด้วยการทำงานร่วมกันผ่านโครงสร้างระดับท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ”

2. ในหลักการสหกรณ์ข้อนี้ ICA ย้ำว่า เป็นการนำหลักสหกรณ์ที่เคยปรับปรุงในครั้งที่ 2 (ค.ศ.1966 หรือ พ.ศ.2509) มาขยายผลเพื่อให้เกิดความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงการแทรกแซงจากรัฐบาลและหันมาใช้ประโยชน์บนความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีความเข้มแข็ง

3. สหกรณ์ระดับท้องถิ่น อาจดำเนินการให้ประสบความสำเร็จด้วยตัวเองได้ แต่ในความเป็นสหกรณ์ควรจะสร้างประโยชน์ให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้มากยิ่งขึ้นกว่านั้น ด้วยการร่วมมือ

กันระหว่างสหกรณ์ เกิดเป็นลักษณะขององค์การขนาดใหญ่ ถือว่าเป็นเรื่องยากในการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับผู้เกี่ยวข้องในขบวนการสหกรณ์ได้อย่างลงตัว

4. บนความยากดังกล่าวข้างต้น นับเป็นการทดสอบความท้าทายและความร่วมมือต่อกันระหว่างสหกรณ์อย่างแท้จริง

5. ความเป็นรัฐของแต่ละประเทศ ไม่สามารถที่จะควบคุมเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ แต่ความเป็นสหกรณ์กลับมีโอกาสดังกล่าวที่แตกต่างไปจากรัฐ ซึ่งสหกรณ์สามารถทำได้โดยการร่วมมือต่อกันในระหว่างประเทศ

6. ถึงบัดนี้ จะต้องยอมรับกันว่า การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ ในด้านการสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมร่วมกันเป็นสิ่งจำเป็น และต้องทำให้เข้มข้นมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา และการร่วมมือต่อกันระหว่างสหกรณ์นั้น ย่อมทำได้ในสหกรณ์ประเภทเดียวกัน และต่างประเภทกัน

หลักการสหกรณ์ ประการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

Concern for Community

1. หลักการสหกรณ์ประการที่ 7

“Co-operatives work for the sustainable development of their communities through policies approved by their members.”

คำแปล “สหกรณ์มีบทบาทที่จะกระทำในการสนับสนุนพัฒนาชุมชนตามนโยบายที่เกิดจากความเห็นชอบของเหล่าสมาชิก”

2. ICA อธิบายว่า

(1) ความเข้มแข็งของสหกรณ์ขึ้นอยู่กับสมาชิก สหกรณ์จะอยู่ได้ก็ด้วยการสนองความต้องการของสมาชิกเป็นหลัก

(2) เนื่องจากสหกรณ์ตั้งอยู่ในชุมชนจึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้น สหกรณ์จึงสมควรมีบทบาทและมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาชุมชน ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการปกป้องรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนโดยสม่ำเสมอด้วย

(3) การเอาใจใส่ต่อชุมชนดังกล่าว ถือเป็นการเอื้ออาทรต่อชุมชนซึ่งการช่วยเหลือชุมชนจะมีมากน้อยแค่ไหน หรือจะใช้วิธีการใด ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของสมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของสหกรณ์

(4) ตามหลักการสหกรณ์ข้อนี้ เป็นอีกบทบาทหน้าที่หนึ่งที่สมาชิกสหกรณ์ จะ ละเลยเพิกเฉยไม่ได้ตามแถลงการณ์ของ ICA ซึ่งกล่าวถึงหลักการสหกรณ์ในตอนท้าย ผู้เขียนสรุป ได้ดังนี้

1. หลักสหกรณ์ เป็นผลที่ได้รับมาจากค่านิยมทางสหกรณ์ ซึ่งซึมซับอยู่ในสายเลือดของขบวนการสหกรณ์มาแต่แรก
2. หลักสหกรณ์ ได้รับการถ่ายทอดโครงสร้างและแนวความคิด เพื่อให้ สหกรณ์มีความพิเศษ สามารถปฏิบัติได้ในทุกสหกรณ์ มีความยืดหยุ่นต่อการนำไปปรับใช้บน ความแตกต่างของสหกรณ์แต่ละประเภทในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน
3. หลักสหกรณ์ มีพื้นฐานการกำหนดตามประสบการณ์หลายชั่วอายุ ตลอดทั้งแนวความคิดทางปรัชญาจากนักสหกรณ์ผู้ริเริ่ม (ก่อการ) จัดตั้งสหกรณ์ ซึ่งมุ่งหวังให้เป็น แนวทางพัฒนาสหกรณ์ตลอดไป
4. การดำเนินการใด ๆ ทั้งหมด ที่กล่าวถึง ล้วนอยู่ภายใต้การตัดสินใจ ของเหล่าสมาชิกสหกรณ์ ตามแนวทางประชาธิปไตย

ประวัติการสหกรณ์

การปฏิวัติการปกครองในประเทศฝรั่งเศส

ปี ค.ศ.1789 (พ.ศ.2332) เกิดการปฏิวัติการปกครองในประเทศฝรั่งเศส เพื่อเปลี่ยนแปลง การปกครองจากระบบกษัตริย์เป็นระบอบประชาธิปไตย การปฏิวัติครั้งนี้ทำให้เกิดการเผยแพร่ อุดมการณ์ เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งเป็นอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย และทำให้ เกิดระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) ขึ้นมา

ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ถือหลักการประกอบกิจการใด ๆ คำไรจะเป็นของเจ้าของกิจการ ทั้งหมด จึงเปิดโอกาสให้นายทุนเข้ามาแข่งขันเพื่อแสวงหากำไรโดยเสรี ผู้ตกอยู่ในฐานะ เสียเปรียบคือ ผู้ใช้แรงงานหรือลูกจ้าง ซึ่งได้รับค่าจ้างในอัตราต่ำ และตกอยู่ในสภาพจำยอม ทำให้ เกิดความยากจนตามมาในที่สุด

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในประเทศอังกฤษ

ในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 ได้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมขึ้นในทวีปยุโรป โดยเฉพาะที่ ประเทศอังกฤษ มีการคิดค้นเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตทางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการนำ เครื่องจักรมาใช้ในการผลิตแทนแรงงานคน ทำให้ได้สินค้าจำนวนมากมีคุณภาพดีกว่าใช้

แรงงานคนทำให้พวกช่างฝีมือ หรือจำพวกอุตสาหกรรมขนาดเล็กในครัวเรือนต้องเลิกกิจการไป และบุคคลเหล่านี้ต้องไปรับจ้างเป็นพนักงานในโรงงานใหญ่ ๆ

ในสภาพดังกล่าวของประเทศอังกฤษ จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศฝรั่งเศส คือ ผู้ใช้แรงงานหรือลูกจ้างได้รับค่าจ้างในระดับต่ำ ตกอยู่ในสภาพจำยอม และยากจน ขณะเดียวกันผลกำไรที่ได้จากการผลิตในโรงงานจะตกแก่นายทุนทั้งหมดแต่เพียงฝ่ายเดียว

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งเป็นอุดมการณ์ทางประชาธิปไตยในสมัยนั้น ถูกมองโดยนักเศรษฐศาสตร์บางพวกว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของประชาชนส่วนใหญ่ได้ และมีความคิดเห็นว่า ควรยกเลิกระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสีย ไม่ควรให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทุกแห่ง รัฐหรือรัฐบาลเท่านั้นควรเป็นผู้ประกอบกิจกรรมทั้งหมด ประชาชนถือเป็นพนักงานของรัฐ และได้รับค่าจ้างเท่าที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีพเท่านั้น ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ เรียกว่าระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (Socialism)

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ก่อนข้างขัดกับหลักสำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ ไปรุกรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยตรง ทำลายความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์และความต้องการศึกษาค้นคว้าในสิ่งใหม่ ๆ ของประชาชน

ระบบเศรษฐกิจแบบสายกลาง

นักเศรษฐศาสตร์อีกพวกหนึ่งมีความคิดเห็นว่า ระบบเศรษฐกิจทั้ง 2 ระบบ ไม่สามารถแก้ไขความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ได้ เพราะระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นแบบเศรษฐกิจที่เอารัดเอาเปรียบผู้ใช้แรงงาน กอบโกยหาผลประโยชน์เข้าตัวเอง ไม่ยอมเหลียวแลผู้ใช้แรงงาน รวมถึงเกษตรกรผู้ผลิตก็มักถูกเอารัดเอาเปรียบในเรื่องราคา ต้องจำยอมขายพืชผลในราคาต่ำ

ส่วนระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ก็หันไปในทางรุกรอนสิทธิ และเสรีภาพของเอกชนมากเกินไปไม่เปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้า จึงมีความคิดเห็นว่าควรมีระบบเศรษฐกิจแบบสายกลาง คือเป็นวิธีการที่ให้ผู้ผลิตที่มีฐานะยากจน หรือขัดสนในทางทรัพย์สิน ดำเนินการช่วยตนเองโดยการรวมทุน และรวมกำลังเข้ากันด้วยความสมัครใจ เพื่อจัดตั้งเป็นสมาคม ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดระบบสหกรณ์ขึ้นในเวลาต่อมา

แนวความคิดในรูปแบบสหกรณ์

ตามแนวความคิดระบบเศรษฐกิจแบบสายกลางนี้ คือการรวมตัวบุคคลก่อตั้งเป็นรูปสหกรณ์ ซึ่งทุกคนที่มารวมกันจะต้องทำด้วยความสมัครใจ การรวมจะต้องรวมกันทั้งกำลังใจ กำลังความคิด กำลังความสามารถ เพื่อก่อให้เกิดพลัง เกิดอำนาจในการต่อรอง ทุกคนจะต้องเสียสละ ช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของแต่ละคน ทุกคนจะต้องมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แสดงความสามารถ หรือแม้แต่การได้รับผลประโยชน์จากการประกอบกิจการในรูปแบบสหกรณ์ เป็นต้น

กว่าจะประสบความสำเร็จ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการรวมตัวกันเพื่อก่อตั้งเป็นรูปสหกรณ์ ได้มีผู้นำเอาแนวความคิดนี้ไปทดลองปฏิบัติ บางคนประสบความสำเร็จ บางคนประสบความล้มเหลว บางคนประสบความสำเร็จพอควร แต่ก็ไม่ยั่งยืนและมีที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการจัดว่าเป็นสหกรณ์แรกที่เกิดขึ้นในโลก คือร้านสหกรณ์รอสเซล

โรเบิร์ต โอเวน บิดาแห่งการสหกรณ์

บุคคลแรกที่สอนให้คนทั่วไปรู้จักคำว่า “สหกรณ์” คือ โรเบิร์ต โอเวน ชาวอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้กำเนิดการสหกรณ์ขึ้นในโลก และได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งสหกรณ์ เดิมโอเวนเป็นคนยากจน แต่มีความเฉลียวฉลาด และรู้จักวิธีการทำมาหากิน จึงทำให้เขาได้มีโอกาสเป็นผู้จัดการ และมีหุ้นส่วนเป็นเจ้าของโรงงานเขาเป็นนายจ้างที่มีความหวังดีต่อกรรมกร จึงได้ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ทั่วไปของคนงานให้ดีขึ้น หลังจากนั้นโอเวนได้หาวิธีช่วยเหลือกรรมกรอื่น ๆ โดยสอนให้รู้จักการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อขจัดปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการของระบบสหกรณ์ โอเวนเสนอให้จัดตั้ง “ชมรมสหกรณ์” ให้ชมรมสหกรณ์นี้ผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ใช้อย่างประหยัด โดยไม่ใช่เครื่องจักร ทรัพย์สินของชมรมเป็นของส่วนรวม เพื่อมิให้สภาพนายทุนปะปนอยู่ในชมรม การจัดตั้งชมรมสหกรณ์จะต้องใช้เงินทุนและที่ดินเป็นจำนวนมาก และโอเวนก็ได้พยายามเผยแพร่แผนการจัดตั้งชมรมสหกรณ์เพื่อให้คนทั่วไปได้เข้าใจสหกรณ์ในฐานะสมาคมเพื่อเศรษฐกิจ แต่โอเวนยังไม่สามารถจัดตั้งชมรมสหกรณ์ในประเทศอังกฤษได้ เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพสังคมในสมัยนั้น

โอเวนเดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกา ทดลองจัดตั้งชมรมสหกรณ์ขึ้นเป็นครั้งแรกที่นิวฮาโมนี รัฐอินเดียนา สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1825 (พ.ศ.2368) ให้ชื่อว่า นิวฮาโมนี แต่ได้เลิกล้ม

ไปในระยะเวลาต่อมา เนื่องจากไม่ได้คัดเลือกสมาชิก และไม่มีกิจกรรมเพียงพอให้คุ้มค่ากับค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการปกครองและศาสนา

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดของโอเวนก็มีอิทธิพลต่อนักปฏิรูปทางเศรษฐกิจ เขาได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือร่วมใจระหว่างมนุษย์ในอันที่จะช่วยตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อยกมาตรฐานความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น แนวความคิดของโอเวนในเรื่องชมรมสหกรณ์ และการจัดกำไรเป็นพื้นฐานของการตั้งสหกรณ์ผู้บริโภคขึ้นในสมัยต่อมา

นายแพทย์วิลเลียม คิง ผู้ปรับปรุงวิธีการของโอเวน

วิลเลียม คิง เป็นชาวอังกฤษ เป็นผู้นิยมในความคิดโอเวน แต่เห็นว่าโครงการของโอเวนต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ซึ่งจะทำให้เป็นจริงได้ยาก

เขาจึงเริ่มต้นโดยการชี้แจงให้คนงานรวมทุนกันคนละเล็กน้อยตั้ง “สมาคมการค้า” ในรูปสหกรณ์ขึ้น เมื่อปี ค.ศ.1827 (พ.ศ.2370) เป็นรูปร้านสหกรณ์จำหน่ายสินค้า แต่มีข้อแตกต่างไปจากร้านสหกรณ์ในปัจจุบัน คือ กำไรที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจของร้านสหกรณ์นี้จะไม่นำมาแบ่งปันกัน แต่จะเก็บสมทบไว้เป็นทุนเพื่อใช้จ่ายงานของร้านสหกรณ์ต่อไป จนสามารถตั้งชมรมสหกรณ์ตามแบบของโอเวนได้

จากการกระทำได้กล่าว ทำให้ร้านค้าแบบสหกรณ์ในรูปแบบนี้ ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากเก็บกำไรทั้งหมดไว้ไม่จ่ายคืนสมาชิก ทำให้สมาชิกไม่ศรัทธาสหกรณ์ อย่างไรก็ตามกิจการของนายแพทย์คิงก็คล้ายกับร้านสหกรณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นวงการร้านสหกรณ์ในสมัยนี้จึงให้เกียรติยกย่องแก่ท่านมาก

ชาร์ลส์ ฟุรีเอ แนวความคิดแบบนิคมสหกรณ์

ชาร์ลส์ ฟุรีเอ เป็นชาวฝรั่งเศส มีแนวความคิดเน้นการให้เสรีภาพแก่บุคคลอย่างแท้จริง เพราะผลจากการปฏิวัติการปกครองในประเทศฝรั่งเศส ฟุรีเอเห็นว่าไม่ได้ทำให้ฐานะของคนจนดีขึ้น

ฟุรีเอ แนะนำหลักการสหกรณ์ ซึ่งมีหลักการร่วมมือมาใช้แทนระบบทุนนิยมและได้ทดลองตั้งสหกรณ์ในฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาในรูปของนิคมสหกรณ์ ซึ่งเป็นสหกรณ์สมบูรณ์แบบเช่นเดียวกับของโอเวน แต่ก็ได้เลิกกันไป เพราะสมาชิกขาดอุดมคติอย่างแท้จริง

ฟิลลิป บูเช วางแนวทางสหกรณ์ผู้ผลิต

เป็นชาวฝรั่งเศส เป็นผู้คิดและเผยแพร่แนวความคิดด้านสมาคมผู้ผลิตให้เป็นสหกรณ์ขนาดเล็ก สมาชิกเป็นพวกช่างฝีมือประเภทต่าง ๆ การทำงานมีรูปแบบให้สมาชิกทำงานกันเองในโรงงาน และควบคุมกันเอง ปลายปีสมาชิกจะได้รับส่วนแบ่งกำไรในรูปเงินปันผลตามส่วนแบ่ง

การทำงานของตนในระหว่างปี และกันกำไรบางส่วนไว้เป็นเงินสะสมเพื่อขยายกิจการโดยไม่ต้องพึ่งเงินทุนจากภายนอก

ในทางประวัติศาสตร์ บุษเชถือเป็นผู้วางแนวทางให้แก่สหกรณ์ผู้ผลิต ซึ่งมีหลักการสำคัญที่ยึดถือปฏิบัติในสหกรณ์ผู้ผลิตถึงปัจจุบัน

เฮอรั่มัน ชูลเซ ต้นกำเนิดสหกรณ์เครดิตในเมือง

ชูลเซ เป็นชาวเยอรมนี เป็นผู้นำทางความคิดท่านหนึ่ง ในสมัยนั้นเกิดสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างรุนแรง อันสืบเนื่องมาจากการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมในประเทศเยอรมนี เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ ชูลเซให้แนวความคิดว่าสาเหตุของปัญหาที่ชุมชนช่างฝีมือกลุ่มเล็ก เช่น ช่างไม้ ช่างรองเท้า ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ในเมือง ไม่ได้มาจากการเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม แต่มาจากการที่ชุมชนช่างฝีมือเหล่านั้นไม่สามารถรวมตัวกันทางเศรษฐกิจเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา เขาจึงเสนอแนวความคิดให้มีการรวมตัวกันโดยระบบสหกรณ์

สหกรณ์ที่ชูลเซริเริ่มให้ก่อตั้ง มี 2 แห่ง คือ สหกรณ์ช่างไม้ และสหกรณ์ช่างทำรองเท้า เมื่อปี ค.ศ.1849 (พ.ศ. 2392) วัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ อำนวยประโยชน์ร่วมกันในหมู่มวลสมาชิก ใช้วิธีการรวมซื้อวัสดุอุปกรณ์การผลิตด้วยกัน การบริหารงานยึดหลัก 3 ประการ คือ การช่วยตนเอง การบริหารงานด้วยตนเอง และการรับผิดชอบด้วยตนเอง หลังการจัดตั้งสหกรณ์ทั้งสองแห่ง ประสบความสำเร็จ เพราะขาดแคลนเงินทุนและแหล่งสินเชื่อด้วยภาวะเศรษฐกิจของประเทศในสมัยนั้นมีปัญหาขาดแคลนทรัพยากรมาก

สหกรณ์พยายามแก้ปัญหาด้วยการจัดตั้งสมาคมเพื่อการสงเคราะห์ (Welfare association) ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งระดมทุนก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ จนได้ก่อตั้งสหกรณ์สินเชื่อหรือเครดิตไม่จำกัดสินใช้ขึ้นมา จึงสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนไปได้ สหกรณ์ประเภทหลังนี้ได้พัฒนาเรื่อยมาจนกลายเป็นสหกรณ์ธนาคารประชาชน (People's Bank) ในเวลาต่อมา

เฟรดริก วิลเฮล์ม ไรฟ์ไฟเซน ต้นกำเนิดสหกรณ์เครดิตชนบท

ไรฟ์ไฟเซนเป็นชาวเยอรมนี มีแนวคิดแบบอนุรักษนิยม และได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากคริสเตียน ได้ริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์ในหมู่ชาวเกษตรกรซึ่งอยู่ชนบทที่ประสบปัญหาไม่ยิ่งหย่อนกว่าชุมชนเมือง โดยเกษตรกรกลุ่มเล็กต้องดำเนินธุรกิจกับพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น ซึ่งจัดหาปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรในราคาแพง และรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในราคาต่ำ

สหกรณ์ดังกล่าวเป็นสหกรณ์ขนาดเล็ก จำกัดสมาชิกอยู่ในกลุ่มสังคมเดียวกัน มีความรู้จักร่วมกันและคุ้นเคยกันสะดวกแก่การควบคุมด้านการปล่อยสินเชื่อ สมาชิกร่วมกันรับผิดชอบในหนี้สินของสหกรณ์โดยไม่จำกัด คณะกรรมการดำเนินการเป็นฝ่ายจัดการธุรกิจของสหกรณ์ โดยไม่มีค่าตอบแทน การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ไม่มีการแสดงผลงานโดยตรง แต่ผลงานสามารถเห็นได้

จากการสะสมทุนที่เกิดจากการจัดสรรผลกำไรมาเป็นทุนสำรองของสหกรณ์ ต่อมาสหกรณ์เครดิตนี้ยังขายบริการแก่สมาชิกนอกเหนือไปจากธุรกิจสินเชื่อ และให้บริการด้านธุรกิจการซื้อและธุรกิจการขายอย่างกว้างขวาง กล่าวได้ว่าโรฟไฟเซนเป็นผู้ให้กำเนิดสหกรณ์เครดิตในชนบท

แนวความคิดขยายผลการตั้งสหกรณ์

จากแนวความคิดทางสหกรณ์ของโรเบิร์ต โอเวน และนายแพทย์วิลเลียม คิง ได้จุดประกายความต้องการและความหวังของชาวเมืองรอชเดล ประเทศอังกฤษเป็นอย่างยิ่ง โดยในระหว่างปี ค.ศ.1830 – 1833 (พ.ศ.2373 – 2376) ชาวเมืองรอชเดลได้พยายามตั้งร้านสหกรณ์ขึ้นมาถึงสองครั้งแต่ล้มเหลว และเลิกไปทั้งสองครั้ง แต่ชาวเมืองกลุ่มเล็กๆ กลุ่มหนึ่งยังไม่หมดความพยายาม ยังหวังที่จะจัดตั้งชุมชนสหกรณ์ตามแนวความคิดของโอเวนขึ้นมาให้ได้ เพื่อที่พวกเขาจะได้มีโรงงานทอผ้าเป็นสถานที่ทำงาน มีที่นาทำการเกษตร มีบ้าน มีโรงเรียน และมีการค้าขายของบริโภคในราคาถูกสำหรับพวกเขา เขาจึงมีการประชุม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านสหกรณ์กันอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ก่อนจะเป็นสหกรณ์อย่างแท้จริง

ผู้นำในการก่อตั้งสหกรณ์รอชเดลนั้น ส่วนใหญ่เป็นช่างทอผ้า แต่มีอีกบ้างบางคนเป็นช่างฝีมือค่าแรงงานสูง บ้างเป็นนักธุรกิจ พลังใจของคนกลุ่มนี้จึงมีใช้ความอดอยากยากจนเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นความปรารถนาที่จะจัดระเบียบทางสังคมให้ดีขึ้น

เมื่อได้ประชุมกำหนดวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสหกรณ์และวางแผนงานแล้ว จึงได้มีการระดมทุนเพื่อตั้งร้าน ข้อตกลงแต่แรกเริ่มนั้นกำหนดว่า สมาชิกคนหนึ่งจะต้องถือหุ้นมูลค่า 4 ปอนด์ หลังจากที่ใช้เวลาสองปีพบว่ารวบรวมเงินทุนได้เพียง 28 ปอนด์ รวมทั้งเงินที่กู้มาด้วย บรรดาผู้นำจึงช่วยกันร่างกฎระเบียบที่จะใช้ในการบริหารจัดการ และควบคุม การดำเนินงานของร้านขึ้นมาตามหลักการประชาธิปไตย คณะกรรมการเป็นผู้บริหารร้าน การซื้อขายต้องกระทำเป็นเงินสด ผลกำไรที่เกิดขึ้นต้องจัดสรรในแนวทางที่สร้างสรรค์ ซึ่งกำหนดไว้ว่า ให้จ่ายปันผลต่อหุ้นในอัตราร้อยละ 3.5 ต่อปี ส่วนกำไรที่เหลือให้เฉลี่ยกันต่อสมาชิกตามส่วนของธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์

สหกรณ์แห่งแรกในประเทศอังกฤษ

ในการประชุมใหญ่ครั้งแรกในวันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ.1844 (พ.ศ.2387) ที่ประชุมได้เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดแรก ประกอบด้วยประธาน เฮอร์เบิร์ตและเลขานุการ สามคน

นับว่าเป็นเจ้าหน้าที่ (Officers) และมีกรรมการดำเนินการ (Board of director's members) อีก 5 คน มีกรรมการควบคุม (Trustees) 3 คน มีผู้สอบบัญชี 2 คน และอนุญาโตตุลาการ 5 คน

สหกรณ์จัดประชุมครั้งที่ 2 ในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1844 (พ.ศ.2387) และมีมติให้บันทึกวันนี้เป็นวันก่อตั้งสหกรณ์รอสเซลล์ นับเป็นสหกรณ์ประเภทผู้บริโภคนานาชาติแห่งแรกที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษอย่างสมบูรณ์แบบ และมีระบบการบริหารจัดการตามหลักการสหกรณ์ที่เรียกกันว่าร้านค้าของสหกรณ์รอสเซลล์ สหกรณ์แห่งนี้ตั้งอยู่ที่ตรอกคางคก (Toad Lane) ในเมืองรอสเซลล์ เมื่อแรกตั้งมีสมาชิก 28 คน มีทุนดำเนินงาน 28 ปอนด์ ระยะแรกกิจการเจริญเติบโตอย่างล่ำซำ แต่ในปีต่อ ๆ มา กิจการของร้านสหกรณ์ได้เติบโตก้าวหน้าอย่างมั่นคง และต่อเนื่องตลอดมา

ต้นแบบแห่งหลักการสหกรณ์สากล

สหกรณ์ผู้บริโภคนานาชาติแห่งรอสเซลล์ มีหลักการในการดำเนินงานสหกรณ์ตามระบบประชาธิปไตย โดยยึดหลักความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค และความยุติธรรมจนเป็นที่ยอมรับและเผยแพร่ไปทั่วโลก โดยที่ขบวนการสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ได้ยอมรับและนำไปปฏิบัติกันทั่วโลก แม้หลักการสหกรณ์สากลที่ถือปฏิบัติกันในปัจจุบันยังได้แนวคิดและปรับปรุงมาจากหลักการของสหกรณ์รอสเซลล์ ซึ่งได้แถลงไว้ในปฏิญญาการดำเนินงานประจำปี ค.ศ.1860 (พ.ศ.2403) ข้อกำหนดในการดำเนินงานของสหกรณ์รอสเซลล์หรือหลักการสหกรณ์ผู้บริโภคนานาชาติ มีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

- (1) มีการควบคุมแบบประชาธิปไตย
- (2) เปิดรับสมาชิกทั่วไปโดยใจสมัคร
- (3) จ่ายดอกเบี้ยแก่เงินทุนเรือนหุ้นในอัตราที่กำหนดไว้ตายตัว
- (4) จ่ายคืนเงินส่วนเกินให้แก่สมาชิกตามส่วนของการซื้อ
- (5) ขายสินค้าด้วยเงินสด ตามราคาตลาด
- (6) ขายสินค้าบริสุทธิ์ และมีคุณภาพ
- (7) จัดให้มีการศึกษาอบรมแก่สมาชิก
- (8) มีความเป็นกลางทางการเมือง และศาสนา

อย่างไรก็ตามหลักการสหกรณ์ของสหกรณ์รอสเซลล์ ซึ่งเป็นหลักในการดำเนินธุรกิจของร้านสหกรณ์รอสเซลล์นั้น ได้มีการรวบรวมและเรียบเรียงเป็นแนวทางการปฏิบัติจากบุคคลหลายท่าน พร้อมทั้งได้กำหนดว่าแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวเป็นหลักการของสหกรณ์รอสเซลล์ โดยที่ร้านสหกรณ์รอสเซลล์เองก็ได้กำหนดไว้ว่าทั้งหมดจะต้องเป็นหลักการของสหกรณ์ บางท่านก็ว่ามี

14 ข้อบ่าง 9 ข้อบ่าง หรือ 8 ข้อบ่าง เป็นต้น ทั้งนี้แล้วแต่ว่าแต่ละท่านจะมองเห็นความสำคัญตรงจุดใดให้เป็นหลักการ

วันสหกรณ์สากล

สหประชาชาติ (United Nation : UN) และองค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (International Cooperative Alliance : ICA) ได้ร่วมกันกำหนดให้วันเสาร์แรกของเดือนกรกฎาคมของทุกปีเป็นวันสหกรณ์สากล เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) อันเป็นปีที่ ICA มีอายุครบ 100 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สหกรณ์ทั่วโลกได้แสดงวิสัยทัศน์แลกเปลี่ยนทัศนคติและอุดมการณ์ระหว่างกัน อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ของโลก

อย่างไรก็ตามก่อนหน้านี้ ICA ได้เคยจัดเฉลิมฉลองวันสหกรณ์สากล โดยกำหนดกิจกรรมการรณรงค์ให้สอดคล้องกันกับกิจกรรมขององค์การสหประชาชาติเป็นปี ๆ ไป เช่น

ปี ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) เน้นกิจกรรมในเรื่อง Driving global recovery Through Cooperatives. การขับเคลื่อนไปสู่การฟื้นฟูทั่วโลกผ่านสหกรณ์

ปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) กิจกรรมด้าน Confronting Climate Change Through Cooperatives Enterprise. การเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและประเพณีผ่านวิสาหกิจสหกรณ์

ปี ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) รณรงค์ในเรื่อง Cooperative Values and Principles for Corporate Social responsibility. หลักและค่านิยมสหกรณ์สำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะหน่วยธุรกิจ

ปี ค.ศ. 2006 (พ.ศ. 2549) กิจกรรม Peace - building Through Cooperatives. การสร้างความสงบสุขผ่านสหกรณ์

ปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) รณรงค์กันในเรื่อง Microfinance is our business cooperating out of poverty. สินเชื่อขนาดเล็กยอมเพื่อผู้ยากไร้เป็นการดำเนินธุรกิจของเราเพื่อการหลุดพ้นจากความยากจน

นอกจากนี้ UN และ ICA ได้ประกาศล่วงหน้าแล้วว่า ให้ปี ค.ศ. 2012 (พ.ศ. 2555) เป็นปีสหกรณ์สากล (International year of cooperatives) ตามข้อเสนอที่ 64 / 136 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2552 เสนอโดยประเทศต่าง ๆ 55 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ที่ประชุมใหญ่ขององค์การสหประชาชาติลงมติโดยเอกฉันท์ รับรองเพื่อกระตุ้นให้รัฐบาลของสมาชิกในประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสหกรณ์ ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคม ของชุมชนและประเทศชาติ

ก่อนจะมีการสหกรณ์ในประเทศไทย

การสหกรณ์ในประเทศไทยมีกำเนิดสืบเนื่องมาตั้งแต่ช่วงปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งขณะนั้นประเทศไทยเริ่มมีการติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจของชนบทมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงตนเองไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า ความต้องการเงินลงทุนและการครองชีพจึงต้องมีมากขึ้น แต่ข้อจำกัดของเกษตรกรไทยโดยเฉพาะชาวนามีมากมายนานาประการ ที่สำคัญคือการขาดแคลนเงินทุน การถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้า ความเสี่ยงภัยในการผลิตทางการเกษตรซึ่งได้ผลผลิตไม่แน่นอน เนื่องจากสภาพปัญหาโรคแมลง และดินฟ้าอากาศ

แนวทางแก้ไขภาวะเศรษฐกิจสำหรับชาวนา

รัฐบาลตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 จึงคิดที่จะแก้ไขภาวะเศรษฐกิจในการครองชีพของชาวนาให้สูงขึ้น โดยจัดตั้งธนาคารการเกษตร (Agricultural Bank) ให้มีสาขาแผ่ไปในส่วนภูมิภาค เพื่อช่วยเหลือให้สินเชื่อกับเกษตรกรแก่ชาวนาที่ยากจน แต่มาขัดข้องอยู่ที่ปัญหาในเรื่องหลักประกันเงินกู้ และการควบคุมมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินจากธนาคารทอดทิ้งที่นาและหลบหนีได้ ความคิดนี้จึงเป็นอันล้มเลิกไป

จัดตั้งธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2456 บริษัทเบงคัลสยามกัมมาจล จำกัด (ต่อมาเปลี่ยนเป็นธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด) ประสบวิกฤติการณ์ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ (ปัจจุบันคือกระทรวงการคลัง) ต้องเข้าช่วยเหลือเพิ่มหุ้นและเงินทุนให้ ประกอบกับในสมัยนั้นเบงคัลสยามกัมมาจลมีข้อจำกัดสู่ธนาคารอื่นในเรื่องการขายเงินซื้อเงิน (Exchange Bank) ไม่ได้ เพราะมีตัวแทนจำนวนน้อยในต่างประเทศ ทางราชการจึงคิดปรับปรุงแก้ไขจัดเป็นธนาคารให้ราษฎรกู้ยืมเงินไปทำการผลิต และปลดปล่อยหนี้สิน (Loan Bank) ดำเนินกิจการให้ราษฎรกู้ยืมเงินโดยยึดถือที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน

คำแนะนำเรื่องสมาคมสหกรณ์หลักประกันอันยั่งยืนสำหรับธนาคาร

สำหรับปัญหาการควบคุมมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงิน ทอดทิ้งที่นาและหลบหนีสิน ซึ่งยังแก้ไขไม่ตกแต่แรกนั้น นายเบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคารแห่งมัทราส ประเทศอินเดีย ซึ่งเข้ามาสำรวจหลักการจัดตั้งธนาคารในเรื่องข้างต้น ตามคำเชิญของกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ แนะนำว่า สมาคมซึ่งประชาชนรวบรวมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อทำการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เรียกว่า Co-operation (ซึ่ง พระราชวรพงศ์เชอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงบัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้นแทนไว้ และ

ใช้กันมาจนตราบนานเท่าทุกวันนี้ว่า “สหกรณ์”) นั้น เป็นหลักประกันอันมั่นคงสมควรที่ธนาคารรูปนี้ จะให้สมาคมสหกรณ์ดังกล่าวกู้ยืมเงินเป็นอย่างยิ่ง

ความขัดข้องยังปรากฏอีก เมื่อคณะกรรมการของแบงก์สยามกัมมาจล ได้ชี้แจงและให้เหตุผลว่าบริษัทแบงก์สยามกัมมาจล เป็นธนาคารพาณิชย์ของคนไทยก่อตั้งขึ้นด้วยทุนของคนไทย เป็นส่วนใหญ่ ถ้าต้องเปลี่ยนเป็นธนาคารให้กู้ยืมเงินแห่งชาติ จะไม่มีธนาคารพาณิชย์ของคนไทย เหลืออยู่เลย นอกจากนี้ผลประโยชน์การขายเงินซื้อเงินซึ่งธนาคารกระทำอยู่ได้ผลดีเป็นที่ประจักษ์ ตามคำริชของทางราชการ ดังนั้นการที่จะดัดแปลงแบงก์สยามกัมมาจลจึงเป็นเหตุอันระงับไป

จุดเริ่มต้นนำการสหกรณ์มาใช้ในประเทศไทย

อย่างไรก็ดีการที่นายเบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ เข้ามาสำรวจตรวจตรา และให้ความคิดเห็นเพื่อตั้งธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติครั้งนั้น เป็นมูลเหตุสำคัญที่ควรจารึกไว้ได้ว่า ได้ทำให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติบังเกิดความคิดเห็นที่จะชักนำเอาวิธีการสหกรณ์เข้ามาใช้ในประเทศไทย เพื่อแก้ไขภาวะความเป็นอยู่ของราษฎรชาวนาที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องหนี้สินและยากจน ให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

เผยแพร่การสหกรณ์เป็นครั้งแรก

เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2458 ได้มีการประชุมสมุหเทศาภิบาล ณ หอรัษฎากรพิพัฒน์ และกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ได้เชิญบรรดาอุปราชและสมุหเทศาภิบาลผู้สำเร็จราชการมณฑลต่าง ๆ มาปรึกษาหารือและชี้แจงข้อดีริทางของการจัดตั้งสหกรณ์ โดยเพียงประสงค์ทดลองดูในท้องที่ที่สะดวก มีช่องทางสำเร็จรวมทั้งแจกแบบคำถามสืบสวนสถิติทางทรัพย์สินของประชาชน เพื่อขอให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองรวบรวมตอบเป็น รายจังหวัดอำเภอ ทั้งกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ยังได้แจกหนังสือชื่อ สหกรณ์ แก่ผู้เข้าประชุม เพื่อนำไปพิจารณาแจกจ่ายบรรดาผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ การเผยแพร่การสหกรณ์ครั้งนี้ นับว่าเป็นการเผยแพร่ครั้งแรกในประเทศไทย และเป็นการฉลาดที่เริ่มเผยแพร่ไปยังบรรดาเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองชั้นผู้ใหญ่ เพื่อจะได้ใช้เป็นหลักพิจารณาปฏิบัติสหกรณ์ในท้องที่ของตน และเผยแพร่ต่อไป จนถึงราษฎรในท้องที่นั้น ๆ

สหกรณ์แห่งแรกในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2459 เมื่อรัฐบาลได้ตั้งอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อให้มีอำนาจดำเนินการจัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์แล้ว จึงมีความคิดกำหนดสถานที่ที่จะตั้งสหกรณ์ ซึ่งในที่สุดตกลงกันว่า จะจัดตั้งสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรบางตำบลในท้องที่

จังหวัดพิษณุโลกเป็นการทดลองก่อน โดยมีเหตุผลว่าจังหวัดพิษณุโลกยังมีราษฎรไม่หนาแน่น และราษฎรส่วนมากเป็นคนจน เพื่อง่ายพามาจากทางใต้ เพื่อไปจับจองทำประโยชน์ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ราษฎรเหล่านี้ขาดแคลนเงินทุนต้องกู้ยืมและเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ได้ผลไม่คุ้มทุนที่ลงไป ทำให้ตกเป็นหนี้สินจนไม่อาจตั้งตัวเป็นหลักฐานได้ จึงเป็นเหตุให้ผู้ที่จะอพยพขึ้นไปใหม่เกิดความท้อถอย ฉะนั้นการเลือกจัดตั้งสหกรณ์ประเภทหาทุนขึ้นในท้องที่จังหวัดนี้ จึงเป็นทางช่วยเหลือราษฎรที่ไปตั้งหลักฐานทำการเพราะปลูกอยู่แล้ว

พระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ ขณะนั้นทรงเป็นอธิบดีและเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก จึงได้รับจดทะเบียนสหกรณ์ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในจังหวัดพิษณุโลกเป็นสหกรณ์สมาคมแรกในประเทศไทย ชื่อสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ มีสำนักอยู่ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2459 นับเป็นการเริ่มต้นการสหกรณ์ไทยที่สมบูรณ์

ต่อจากนั้น แผนกการสหกรณ์สังกัดกรมพาณิชย์ และสถิติพยากรณ์ก็ได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์ประเภทหาทุนเพิ่มขึ้นในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นจังหวัดแรก และขยายลงมาถึงลพบุรี อันเป็นเมืองอู่น้ำ มีราษฎรที่มีฐานะปานกลางและชั้นเล็ก สมควรได้รับการช่วยเหลือเช่นเดียวกัน การจัดตั้งสหกรณ์ทดลองนี้ใช้เวลา 4 ปี คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2460 จนถึงปี พ.ศ.2463 ในตอนสิ้นปี พ.ศ.2463 มีสมาคมที่จดทะเบียนแล้ว 60 สมาคม

การตรากฎหมายสำหรับสหกรณ์

โดยคำริของรัฐบาลในสมัยนั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขภาวะการณ์อันทรุดโทรมและขัดสนของชาวนาไทย ให้พ้นจากหนี้สินและความยากจน จึงนำวิธีการสหกรณ์เข้ามาแก้ไข ถึงแม้การสหกรณ์ในระบายนั้นเป็นเพียงขั้นทดลอง ก็ควรที่จะมีกฎหมายมาคุ้มครองสหกรณ์ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้เลือกเอาพระราชบัญญัติสมาคมมาใช้บังคับชั่วคราวระยะหนึ่ง โดยให้เพิ่มเติมบทบัญญัติพิเศษผนวกเข้ากับพระราชบัญญัติสมาคมพุทธศักราช 2457 อีกฉบับหนึ่ง เพื่อใช้เป็นกฎหมายคุ้มครองสหกรณ์โดยเฉพาะ เรียกชื่อว่า “พระราชบัญญัติสมาคมเพิ่มเติมพุทธศักราช 2459” ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2459ปรับปรุงเพื่อให้มีกฎหมายสหกรณ์โดยเฉพาะ

ต่อมา เมื่อการจัดสหกรณ์ปรากฏผลดี และเป็นที่มั่นใจว่าจะจัดให้กว้างขวางและมั่นคงสืบไปได้ รัฐบาลจึงตรากฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ขึ้นโดยเฉพาะคือ “พระราชบัญญัติสหกรณ์พุทธศักราช 2471” เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2471 เพื่อเป็นกฎหมายคุ้มครองสหกรณ์ต่อไป โดยยกเลิกพระราชบัญญัติสมาคมเพิ่มเติม พุทธศักราช 2459 นั้นเสีย

ในปี พ.ศ. 2476 ทางกรมได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 ให้ยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมต่างๆ ในการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งสหกรณ์เป็นผู้โอนหรือผู้รับโอน และใน พ.ศ. 2477 ได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2477 อีกฉบับหนึ่ง กำหนดให้สหกรณ์จำหน่ายเงินกำไรสุทธิเพื่อสมทบทุนสำรองของสหกรณ์ ทุนสหกรณ์กลางและทุนสาธารณะของสหกรณ์ นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2478 ยังได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2477 ฉบับที่ 2 ยกเลิกความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 ที่ว่า “ถ้ามีการโอนแก่ทะเบียนที่ดิน ซึ่งสหกรณ์เป็นผู้โอนที่ดีหรือเป็นผู้รับโอนที่ดี ท่านให้งดเว้นการเรียกค่าธรรมเนียมในการแก่ทะเบียนและค่าธรรมเนียมประทับตราประจำตำแหน่ง

ถ้าการโอนเช่นนี้ทำที่อำเภอ ก็ให้งดเว้นการเรียกค่าธรรมเนียมการทำบริคณห์สัญญา และค่าธรรมเนียมสลักหลัง เปลี่ยนแก้ไขข้อความในสัญญา” และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน คือ “ถ้าสหกรณ์เกี่ยวข้องในกิจการใด ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ลงทะเบียนสำหรับการได้มา การจำหน่าย การยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ หรือการยึดหน่วงซึ่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การลงทะเบียนเช่นว่านั้นให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ถ้าไม่มีทะเบียน บรรดาวิธีการซึ่งกฎหมายกำหนดให้ทำที่ว่าการอำเภอ เพื่อประโยชน์อย่างเดียวกันนั้น ให้ได้รับการยกเว้นจากการเสียค่าธรรมเนียมเช่นกัน”

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทยก็คือ การควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกัน โดยทางกรมได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เปิดโอกาสให้สหกรณ์หาทุนขนาดเล็กที่ดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียว ควบเข้ากันเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ สามารถขยายการดำเนินธุรกิจเป็นแบบอเนกประสงค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้ สหกรณ์หาทุนจึงแปรสภาพเป็นสหกรณ์การเกษตรมาจนปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2511 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นสถาบันสำหรับการให้การศึกษาแก่สมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับสถาบันสหกรณ์ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และความช่วยเหลือ ร่วมมือ กับสถาบันสหกรณ์สากลในด้านอื่น ๆ ที่มีใช้เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

โดยที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้มีบทบัญญัติหลายประการไม่เอื้อต่อการพัฒนาการสหกรณ์ ให้ทันต่อสภาพการแข่งขันกับระบบธุรกิจในปัจจุบัน ประกอบกับพระราชบัญญัติดังกล่าวได้รวมบทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่ม

เกษตรกร ซึ่งสมควรปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงเห็นสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ที่ใช้บังคับอยู่เดิม ทั้งนี้ได้จัดระบบสหกรณ์ให้สหกรณ์มีชนิดเดียว คือสหกรณ์ที่สมาชิกมีความรับผิดชอบจำกัดเท่าจำนวนหุ้นที่ถือ เพื่อให้สหกรณ์พัฒนาไปด้วยความมั่นคง

ในด้านการกำกับและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ จัดให้มีกองทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่บรรดาสหกรณ์ ปรับปรุงองค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ได้ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้มีการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์อย่างเป็นระบบ ตลอดจนปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2542 โดยในพระราชบัญญัติมีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 (ปัจจุบันคือมาตรา 29) ประกอบกับมาตรา 35 (ปัจจุบันคือมาตรา 33) และมาตรา 45 (ปัจจุบันคือมาตรา 64) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

ถึงวันนี้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งไม่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ จึงได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์ประกอบและการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ลักษณะต้องห้ามของกรรมการหรือผู้จัดการ หลักเกณฑ์การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย การแต่งตั้งรองนายทะเบียนสหกรณ์ เงินค่าหุ้น การตั้งผู้รับโอนประโยชน์ของสมาชิกผู้ตาย อำนาจหน้าที่ของสหกรณ์ในการรับฝากเงิน หลักเกณฑ์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย อำนาจของรัฐมนตรีในการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ และแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้ครอบคลุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินกิจการของสหกรณ์สามารถลุล่วงไปได้ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 26 ก เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2553 และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป

วันสภกรณแห่งชาติ

เห็นได้ว่าอุปการต่อการสภกรณอันใหญ่หลวงนี้ เกิดโดยพระราชวรยศเธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณอย่างแท้จริง ขบวนการสภกรณในประเทศไทย จึงได้ถวายสมญานามแด่พระองค์ให้ทรงเป็นพระบิดาแห่งการสภกรณไทย และให้ถือว่า วันที่ 26 กุมภาพันธ์ เป็นวันสภกรณ เพื่อรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของพระองค์

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติในการประชุม เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2527 กำหนดให้วันที่ 26 กุมภาพันธ์ เป็นวันสภกรณแห่งชาติ ตามวันก่อตั้งสภกรณแห่งแรกดังกล่าว

การแพร่หลายของสภกรณในประเทศไทยมีมากขึ้นเป็นลำดับ สถิติในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีสภกรณ 7 ประเภท ประกอบด้วย ประเภทสภกรณการเกษตร สภกรณนิคม สภกรณประมง สภกรณร้านค้า สภกรณออมทรัพย์ สภกรณบริการ และประเภทสภกรณเครดิตยูเนียน จำนวนสภกรณทั้งประเทศ สภกรณ (ไม่รวมชุมนุมสภกรณ) สมาชิกสภกรณ 6,827 คน (16.32 % ของจำนวนประชากรในประเทศไทย) นับว่าระบบสภกรณในประเทศไทยสามารถปรับพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นในลำดับที่ดีกว่าเดิมเมื่อเทียบกับครั้งยังไม่มี การเผยแพร่การสภกรณ

รัฐบาลได้กำหนดให้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาฝึกอบรมและประสานงานกันอย่างมีระบบแบบแผน เพื่อช่วยเหลือให้สถาบันสภกรณมีความเข้มแข็ง และยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง หน่วยงานดังกล่าวได้แก่ กรมส่งเสริมสภกรณ กรมตรวจบัญชีสภกรณ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสภกรณการเกษตร รวมถึงสันนิบาตสภกรณแห่งประเทศไทย

การจัดตั้งสภกรณนักเรียน

เนื่องจากสภกรณในโรงเรียนเป็นเรื่องของการเรียนรู้ ฝึกฝน สร้างประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาตนเองของเด็กนักเรียนให้เคยชินกับการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย มีความเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งมีจิตใจดีงามตามค่านิยมทางสภกรณ (การช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเท่าเทียมกัน ความยุติธรรม ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความซื่อสัตย์ ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น) เมื่อเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้าหากอยู่ในกลุ่มของสภกรณก็จะเป็นนักสภกรณที่ดี หากอยู่ในสังคม ชุมชนของประเทศ จะได้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เพราะต่างได้รับการขัดเกลาหล่อหลอมให้เป็นผู้มีศีลธรรม (ความประพฤติที่ดีที่ชอบ) จรรยา (กิริยาที่ควรประพฤติปฏิบัติในหมู่คณะ) มาแล้วตั้งแต่เป็นเด็กนักเรียน

การนำการสภกรณไปใช้ในโรงเรียน ครูผู้สอนจะต้องประยุกต์หลักการวิธีการของสภกรณ (ที่เป็นนิติบุคคล) นอกโรงเรียน มาใช้กับสภกรณนักเรียนให้สอดคล้องเหมาะสมกับแนว

ทางการเรียนการสอนตามหลักสูตรของแต่ละโรงเรียน ซึ่งในบทนี้จะนำแนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ในประเทศไทย (บางส่วน) มาเป็นแม่แบบ

รวมกลุ่มบุคคลเป็นคณะบุคคล จุดเริ่มต้นตั้งสหกรณ์

ในนิยามสหกรณ์ “การรวมกลุ่ม” เป็นการขึ้นต้นการตั้งสหกรณ์ เพราะต่อไปบุคคลที่จะมารวมกลุ่มกันจะต้องเป็นทั้งเจ้าของสหกรณ์และเป็นผู้ใช้บริการจากสหกรณ์ ไปพร้อมกันด้วย กลุ่มของบุคคลจึงต้องคำนึงถึงจำนวนบุคคลที่จะมารวมกันให้มีจำนวนพอเพียงที่จะบริหารจัดการภายในสหกรณ์ได้อย่างคุ้มค่า ทว่าถึง สหกรณ์ที่จดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ถูกกำหนดให้มีบุคคลที่มารวมกันต้องเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ (จำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน) รวมทั้งต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน โดยวิธีช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์

การประชุมเพื่อปรึกษาหารือร่วมกันเป็นจุดยืนการตัดสินใจ

กลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกันจะต้องมีความเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ในการที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่งในกลุ่มของพวกตนให้ไปในทิศทางเดียวกัน ปราศจากข้อขัดแย้งเมื่อลงมือกระทำสิ่งเหล่านั้น การจะให้เกิดความเห็นเช่นนั้นจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันในกลุ่มของบุคคลที่อยู่ร่วมกันแต่การจะนำกลุ่มบุคคลมาประชุมกัน โดยที่แต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจระบบวิธีการประชุมไม่เท่ากันหรืออาจไม่เคยมีความรู้มาก่อนเลย ก็จะทำให้การประชุมนั้นไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควรจะเป็น หากให้มีการสอนฝึกกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เกี่ยวข้องจนเกิดความเข้าใจตามสมควรแล้ว เมื่อมีการประชุมจริงตามขั้นตอนจะทำให้การประชุมนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลการประชุมตามจุดมุ่งหมายร่วมกันของผู้เข้าประชุม

องค์ประชุม

องค์ประชุมในสหกรณ์หมายถึงจำนวนสมาชิกสหกรณ์ หรือจำนวนกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่มาประชุมตามกฎหมายที่กำหนดไว้ให้ประชุมได้ ส่วนใหญ่หรือโดยทั่วไปการกำหนดจำนวนที่สามารถดำเนินการประชุมได้ คือต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกหรือจำนวนกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมด เรียกให้ชัดเจนขึ้นว่า ครบองค์ประชุม (เต็มจำนวนตามกฎหมายที่กำหนดให้ประชุมได้) ยกเว้นองค์ประชุมของกลุ่มบุคคลที่มาจากประชาชนทั่วไปมารวมตัวกันเพื่อประชุมจัดตั้งสหกรณ์ การประชุมลักษณะนี้ไม่ต้องนำข้อจำกัดของจำนวนบุคคลมาเกี่ยวข้องกับการเป็นองค์ประชุม ขอเพียงแต่ให้มีจำนวนพอสมควรสำหรับการมาร่วมประชุมปรึกษาหารือก็ใช้ได้

ประเภทการประชุมในสหกรณ์

ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายสหกรณ์ ข้อบังคับสหกรณ์ และรูปแบบการดำเนินงานกิจกรรมทางสหกรณ์ พอดีจะจำแนกประเภทของการประชุมในสหกรณ์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การประชุมจัดตั้งสหกรณ์ เป็นการประชุมของบุคคลที่มาจากประชาชนทั่วไป เพื่อร่วมกันหารือเตรียมการจัดตั้งสหกรณ์

2. การประชุมใหญ่ เป็นการประชุมของสมาชิกทั้งสหกรณ์ การประชุมใหญ่มักกล่าวถึงกำหนดไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ คือ

(1) การประชุมใหญ่สามัญ เป็นการประชุมของมวลสมาชิกทั้งสหกรณ์ตามปกติธรรมดา ซึ่งโดยธรรมเนียมที่ปฏิบัติกันมา และที่กฎหมายสหกรณ์กำหนดไว้ ให้มีการประชุมใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้ง

(2) การประชุมใหญ่วิสามัญ เป็นการประชุมของมวลสมาชิกทั้งสหกรณ์ที่ไม่ปกติธรรมดา หรือเป็นการประชุมเฉพาะเรื่องสำคัญ เรื่องเร่งด่วนเมื่อมีเหตุอันสมควร เมื่อสหกรณ์ขาดทุนเกินกึ่งของจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว หรือสมาชิกบางส่วนร้องขอ ฯลฯ ก็สามารถจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญได้

3. การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้แทนของมวลสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ เพื่อมาทำหน้าที่ ดำเนินการเรื่องต่างๆ ให้กับสมาชิกสหกรณ์ การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ถูกกำหนดไว้ในข้อบังคับสหกรณ์

4. การประชุมกลุ่มสมาชิก เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา ฝึกอบรม เผยแพร่ข่าวสาร รวมทั้งการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกสหกรณ์ได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว สหกรณ์อาจจัดแบ่งกลุ่มสมาชิกในสหกรณ์ไปเป็นกลุ่มย่อยๆ อีกก็ได้ โดยกำหนดความเป็นกลุ่มสมาชิกไว้ในข้อบังคับ หรือระเบียบสหกรณ์

5. การประชุมคณะกรรมการอื่นหรือคณะทำงานของสหกรณ์ เป็นการประชุมของกลุ่มบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจของสหกรณ์ (อาจมาจากกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ เจ้าหน้าที่หรือพนักงานในฝ่ายจัดการสหกรณ์ รวมถึงบุคคลอื่นใดที่มาจากภายนอกสหกรณ์) ให้กระทำการกิจซึ่งสหกรณ์มอบหมายเป็นครั้งคราว การกิจอาจดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาสั้นหรือยาว ขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อดำเนินการแล้ว คณะผู้ได้รับการแต่งตั้งมอบหมาย ต้องรายงานผลให้ผู้แต่งตั้งหรือตามที่ได้สั่งการไว้ในคำสั่งนั้น

จำแนกกลุ่มผู้เข้าประชุมในสหกรณ์

โดยปกติการจัดประชุมในสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นการประชุมใหญ่ การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ การประชุมกลุ่มสมาชิก ฯลฯ จะแบ่งผู้เกี่ยวข้องซึ่งมาอยู่ในที่ประชุม เป็นสองพวก ได้แก่ พวกที่หนึ่ง เรียกว่าผู้เข้าประชุม ในที่นี้คือบุคคลผู้เป็น องค์คณะประชุมของการประชุมนั้น กรณีการประชุมใหญ่จะหมายถึงสมาชิกสหกรณ์ทั้งสหกรณ์ หรือกรณีเป็นการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะหมายถึงคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ กรณีการประชุมกลุ่มจะหมายถึงสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าสังกัดกลุ่มตามที่จัดไว้ ส่วนการประชุมคณะกรรมการอื่นหรือคณะทำงานจะหมายถึงบุคคลที่ถูกแต่งตั้งตามคำสั่ง ผู้เข้าประชุมซึ่งเป็นองค์คณะประชุมและเป็นองค์ประชุม มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัย ออกเสียงลงมติในเรื่องที่ประชุมกัน ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ระเบียบ ตลอดจนคำสั่งแต่งตั้ง พวกที่สองเรียกว่าผู้เข้าร่วมประชุม หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมเป็นผู้รับฟังการประชุมและสามารถให้ข้อเสนอแนะ ข้อชี้แจง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่องค์คณะประชุมของที่ประชุม แต่ไม่มีสิทธิที่จะพิจารณาวินิจฉัยออกเสียงลงมติสำหรับเรื่องที่ประชุมนั้นได้ ผู้เข้าร่วมประชุมในสหกรณ์โดยทั่วไปมักจะ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์และตรวจสอบบัญชีของส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายสหกรณ์กำหนดไว้ (นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี ฯลฯ) เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ (ผู้ไม่ได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน) รวมถึงเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจากภาคราชการ ภาคเอกชนอื่น ๆ

องค์ประกอบและบทบาทหน้าที่

องค์คณะต่าง ๆ ในสหกรณ์การที่จะทำให้เกิดการประชุมปรึกษาหารือบังเกิดความเรียบร้อย และประสพผลสำเร็จด้วยดีตลอดการประชุมนั้น ผู้เกี่ยวข้องในองค์ประชุมจำเป็นต้องมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและรักษามารยาทการประชุมตามกฎหมายที่กำหนดกันไว้ ในที่นี้จะขอแยกส่วนองค์ประกอบที่เป็นตำแหน่ง (ฐานะ) ขององค์คณะต่าง ๆ ในสหกรณ์ และผู้ดำเนินการประชุมในแต่ละคณะ ดังนี้

1. ตำแหน่งของผู้เกี่ยวข้องในการประชุมใหญ่สหกรณ์ เป็นตำแหน่งของบุคคลที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ (ในฐานะเจ้าของสหกรณ์) รวมกับตำแหน่งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ (ในฐานะผู้แทนสมาชิกที่ถูกเลือกตั้งมาจากที่ประชุมใหญ่) สมาชิกสหกรณ์เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงพิจารณาวินิจฉัยในที่ประชุมใหญ่ โดยมีองค์ประชุมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ ผู้ดำเนินการประชุมคือประธานการประชุม (ประธานในที่ประชุม) ซึ่งมาจากประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือตามที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์กรณีที่ประธานกรรมการฯ ไม่สามารถทำหน้าที่เป็น

ประธานการประชุมได้ ส่วนผู้ช่วยในการดำเนินการประชุมคือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งเลขานุการ ซึ่งมาจากกรรมการดำเนินการสหกรณ์ (ผู้แทนสมาชิกที่ถูกเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่)

2. ตำแหน่งของผู้เกี่ยวข้องในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เป็นตำแหน่งของบุคคลที่มาจากเลือกตั้งได้แก่ตำแหน่งประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ในสหกรณ์อาจเรียกกรรมการฯ แยกส่วนออกไปอีก เช่น ตำแหน่งรองประธาน (กรรมการฯ ทำหน้าที่รองประธานกรรมการฯ) ตำแหน่งเลขานุการ (กรรมการฯ ทำหน้าที่เลขานุการ) ตำแหน่งเหรัญญิก (กรรมการฯ ทำหน้าที่เหรัญญิก) ในสหกรณ์ขนาดเล็กหรือสหกรณ์ที่ไม่ได้จัดหาฝ่ายจัดการมาช่วยปฏิบัติงานแทน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ดำเนินการทุกเรื่องในฐานะผู้แทนสมาชิกสหกรณ์

เมื่ออยู่ในที่ประชุมประธานกรรมการฯ เป็นหัวหน้ากรรมการฯ และเป็นประธานการประชุม (ประธานในที่ประชุม) รองประธานกรรมการฯ เป็นรองหัวหน้ากรรมการฯ กรรมการฯ และเลขานุการเป็นกรรมการฯ ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ของสหกรณ์ กรรมการฯ และเหรัญญิกเป็นกรรมการฯ ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านการเงินของสหกรณ์ มื้อค่ำประชุมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ ผู้ดำเนินการประชุมคือประธานการประชุมซึ่งเป็นประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หรือตามที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์กรณีประธานกรรมการฯ ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นประธานการประชุมได้ ผู้ช่วยในการทำหน้าที่ดำเนินการประชุมคือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งเลขานุการซึ่งมาจากกรรมการฯ เช่นเดียวกัน

3. ตำแหน่งในการประชุมกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ เป็นตำแหน่งของบุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มที่ตนสังกัด รวมทั้งตำแหน่งประธานกลุ่มสมาชิก รองประธานกลุ่มสมาชิก และเลขานุการกลุ่มสมาชิก ซึ่งเลือกตั้งมาจากสมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่ม ไม่นิยมมีเหรัญญิกกลุ่มสมาชิกเพราะไม่มีความจำเป็นต้องทำหน้าที่ทางการเงิน มื้อค่ำประชุมตามที่กำหนดไว้ ผู้ดำเนินการประชุมคือประธานกลุ่มสมาชิก และเลขานุการกลุ่มสมาชิก

4. ตำแหน่งในการประชุมคณะกรรมการอื่นหรือคณะทำงาน เป็นตำแหน่งของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งประธานกรรมการหรือประธานคณะทำงาน รองประธานกรรมการหรือรองประธานคณะทำงาน กรรมการและเลขานุการหรือคณะทำงานและเลขานุการ ที่เหลือเป็นกรรมการอื่น ส่วนตำแหน่งเหรัญญิกจะมีด้วยหรือไม่ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสั่งแต่งตั้ง มื้อค่ำประชุมตามที่กำหนดไว้ ผู้ดำเนินการประชุมคือประธานการประชุมที่มาจากประธานกรรมการหรือประธานคณะทำงาน และมีเลขานุการเป็นผู้ช่วยดำเนินการประชุม

ผู้ดำเนินการประชุมมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการกำกับดูแลการประชุม และจัดเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการประชุม ตลอดจนการประชุมนั้น ในที่นี้ขอคัดเลือกรายการสำคัญซึ่งทำหน้าที่ดังกล่าวมาอธิบายเพิ่มเติมจากที่ได้อธิบายไปแล้วในข้อ 1 ถึงข้อ 4 ดังต่อไปนี้

1. ประธานในที่ประชุมหรือประธานการประชุม ทำหน้าที่ดำเนินการและควบคุมการประชุมในแต่ละครั้ง ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประธานในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ หรือประธานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ คือประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หากประธานกรรมการฯ ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ที่ประชุมอาจมอบหมายให้รองประธานกรรมการฯ หรือกรรมการฯ คนหนึ่งคนใดเป็นผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมแทนก็ได้ สำหรับประธานในที่ประชุมกลุ่มสมาชิกก็จะเป็นประธานกลุ่มของกลุ่มสมาชิกนั้น ๆ ส่วนในที่ประชุมคณะกรรมการอื่นหรือคณะทำงาน ตัวประธานในที่ประชุมก็ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกันกับองค์คณะอื่นตามที่กล่าวมาแล้ว

2. เลขานุการ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยดำเนินการประชุมหรือทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประชุม และทำรายงานการประชุม ในที่ประชุมใหญ่สหกรณ์ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เลขานุการเป็นกรรมการฯ คนหนึ่งในบรรดากรรมการฯ อื่นหรือในคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ นอกจากมีหน้าที่ดังกล่าวแล้วยังต้องดูแลรักษาเอกสารและรายงานการประชุมของสหกรณ์รวมทั้งจัดหาจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องนำมาใช้ประกอบการประชุมแต่ละครั้ง นอกจากนี้เลขานุการยังมีหน้าที่ในการจัดสถานที่ประชุม จัดทำระเบียบวาระการประชุม พร้อมเอกสารการประชุม นัดหมายประชุม แจ้งผลการประชุมไปยังผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งติดตามการดำเนินงานตามมติที่ประชุมเพื่อรายงานที่ประชุมครั้งต่อไปทราบ รวมทั้งทำหน้าที่เสนอข้อมูลตามระเบียบวาระการประชุมเมื่อได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุมเป็นต้น การทำหน้าที่ของเลขานุการในสหกรณ์ซึ่งมีระดับขีดความสามารถของแต่ละบุคคลไม่เท่ากันเป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการจัดประชุม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเลขานุการอาจหาผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือด้วยก็ได้ เช่น กรรมการคนใดคนหนึ่งหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์

3. ผู้จดบันทึกรายงานการประชุม ทำหน้าที่บันทึกการประชุมตามระเบียบวาระที่กำหนดหรือที่ประชุมกัน ผู้รับผิดชอบการจดบันทึกคือเลขานุการ แต่หากเลขานุการไม่สะดวกอาจมอบหมายกรรมการคนใดคนหนึ่งหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ เป็นผู้จดบันทึกรายงานการประชุมแทน แต่เลขานุการยังต้องรับผิดชอบตรวจสอบความถูกต้องการจดบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้ง

วางขั้นตอนการประชุม

ในการประชุมใหญ่ การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หรือการประชุมอื่นๆ สามารถแบ่งขั้นตอนการประชุมเป็นสามช่วง คือ

ช่วงแรก เรียกว่า ดำเนินการก่อนประชุม

ช่วงกลาง เรียกว่า ดำเนินการระหว่างประชุม

ช่วงหลัง เรียกว่า ดำเนินการหลังประชุม

ทั้งสามช่วงจะอธิบายให้ทราบเป็นลำดับกัน และขอยกตัวอย่างการประชุมสองแบบคือการประชุมใหญ่กับการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เพราะเป็นการประชุมหลักในสหกรณ์ ส่วนการประชุมแบบอื่นๆ ส่วนมากจะใช้รูปแบบใกล้เคียงกันไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวแน่นอน ลำคัญที่เรื่องราวการประชุมมีความสมบูรณ์ในตัวเองมากน้อยแค่ไหน ได้ประโยชน์อย่างไร เหล่านี้ส่วนมากจากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการประชุมทั้งสามช่วงทั้งสิ้น

ช่วงแรกดำเนินการก่อนประชุม

การจัดระเบียบวาระการประชุม เป็นการกำหนดหัวข้อการประชุม หากไม่กำหนดหัวข้อการประชุมไว้จะทำให้เมื่อถึงเวลาประชุมจริงไม่สามารถกำหนดเป้าหมายการประชุมที่ชัดเจนได้ ทำให้การประชุมออกนอกกลุ่มนอกทางยากแก่การกำกับควบคุม หากข้อยุติไม่ได้ ที่ประชุมเกิดความเบื่อหน่าย และขาดประสิทธิภาพการประชุม การจัดระเบียบวาระ (ลำดับรายการที่กำหนดไว้เสนอที่ประชุม) การประชุมในสหกรณ์พอจะจำแนกแนวทางเป็นตัวอย่างดังนี้

1. การจัดระเบียบวาระการประชุมใหญ่ ประกอบด้วย

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุมใหญ่ครั้งที่แล้ว (กรณีเป็นการประชุมใหญ่ครั้งแรกไม่ต้องมีระเบียบวาระข้อนี้)

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเพื่อทราบ (กรณีมีเรื่องเพื่อทราบหลายเรื่อง ให้แยกหัวข้อเรื่องเป็น 3.1, 3.2, 3.3 และ ฯลฯ)

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเพื่อพิจารณา (กรณีมีเรื่องเพื่อพิจารณาหลายเรื่อง ให้แยกหัวข้อเรื่องเป็น 4.1, 4.2, 4.3 และ ฯลฯ)

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

ระเบียบวาระที่ 6 เรื่องรับรองรายงานการประชุมใหญ่ในครั้งที่ประชุม (กรณีมีการเตรียมและจัดทำรายละเอียดการบันทึกรายงานการประชุมไว้ดีและเรียบร้อย ที่ประชุม

อาจพิจารณาลงมติรับรองรายงานการประชุมครั้งนี้ได้ แต่ในทางปฏิบัติของสหกรณ์ไม่สามารถเรียบเรียงบันทึกรายงานการประชุมได้ทัน จึงต้องยกไปพิจารณาลงมติรับรองรายงานการประชุมในการประชุมครั้งต่อไป ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบวาระที่ 2)

2. การจัดระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วย

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ครั้งที่แล้ว

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องติดตามผลความก้าวหน้าตามมติที่ประชุมครั้งก่อน

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องเพื่อทราบ (กรณีมีเรื่องเพื่อทราบหลายเรื่อง ให้แยกหัวข้อเรื่องเป็น 5.1, 5.2, 5.3 และ ฯลฯ)

ระเบียบวาระที่ 6 เรื่องเพื่อพิจารณา (กรณีมีเรื่องเพื่อพิจารณาหลายเรื่อง ให้แยกหัวข้อเรื่องเป็น 6.1, 6.2, 6.3 และ ฯลฯ)

ระเบียบวาระที่ 7 เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

จัดข้อมูลประกอบวาระการประชุม

เลขานุการเป็นผู้เตรียมข้อมูลโดยมีเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์เป็นผู้คอยช่วยเหลือหรือทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ข้อมูลที่เตรียมเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบวาระการประชุมแต่ละวาระ หากมีการเตรียมข้อมูลไว้ดีการประชุมจะดำเนินไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว การอธิบายข้อมูลประกอบวาระการประชุมต่อไปนี้จะขอรวมในส่วนของการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไปพร้อมกันคือ

1. เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ มักเป็นเรื่องทั่วไปที่ไม่เจาะจงเป็นข้อสำคัญในระเบียบวาระ แต่ประธานในที่ประชุมมีความประสงค์จะนำมาบอกกล่าวต่อที่ประชุมหรืออาจเป็นเรื่องการแนะนำบุคคลสำคัญที่มาเข้าร่วมการประชุมในครั้งที่มีการประชุม

2. เรื่องรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่แล้ว ก่อนที่จะมีการประชุม ในครั้งต่อไปของทุกประเภทการประชุม เลขานุการต้องจัดให้มีการบันทึกรายงานการประชุมครั้งก่อนให้เรียบร้อย เพื่อให้ที่ประชุมในครั้งถัดไปตรวจสอบความถูกต้องตลอดจนพิจารณาแก้ไขรายงาน

การประชุมให้ตรงตามข้อเท็จจริงที่ได้ประชุมกันเมื่อครั้งก่อน จากนั้นจึงลงมติรับรองรายงานการประชุมดังกล่าวในที่สุด

3. **เรื่องติดตามผลความก้าวหน้าตามมติที่ประชุมครั้งก่อน** เลขานุการต้องตรวจสอบว่า ในการประชุมครั้งที่ผ่านมามีการลงมติให้ดำเนินการในเรื่องใดไว้บ้าง เลขานุการจะต้องติดตามประสานงานเพื่อเตรียมข้อมูลความคืบหน้าจากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบที่เป็นเจ้าของเรื่อง พร้อมทั้งชักชวนผู้รับผิดชอบเตรียมชี้แจงต่อที่ประชุมครั้งใหม่ หรือเลขานุการรับไปชี้แจงเองกรณีไม่เป็นเรื่องซับซ้อนมีปัญหา

4. **เรื่องข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ตามหัวข้อนี้เลขานุการไม่จำเป็นต้องเตรียมเรื่อง แต่ควรประสานงานกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ว่ามีเรื่องอะไรบ้าง เนื้อหาเป็นอย่างไร เพื่อเลขานุการจะได้นำไปสรุปลงในรายงานการประชุมของสหกรณ์อย่างถูกต้อง

5. **เรื่องเพื่อทราบ** ส่วนหนึ่งของเรื่องเพื่อทราบในที่ประชุมใหญ่ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีการกำหนดไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ หากไม่มีในข้อบังคับ เลขานุการต้องพิจารณาเนื้อหาของเรื่องที่จะนำมาบรรจุในระเบียบวาระว่าควรจะให้เป็นเรื่องเพื่อทราบหรือไม่ อย่างไร

6. **เรื่องเพื่อพิจารณา** ให้ดูจากข้อบังคับของสหกรณ์ว่า เรื่องเพื่อพิจารณาสำหรับการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ควรจะต้องประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง หากไม่มีในข้อบังคับ เลขานุการต้องพิจารณาเนื้อหาของเรื่องที่จะนำมาบรรจุในระเบียบวาระว่าควรจะให้เป็นเรื่องเพื่อพิจารณาหรือไม่ อย่างไร

7. **เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)** กรณีของเรื่องอื่นๆ ที่ใส่วงเล็บว่า “ถ้ามี” นั้น หมายถึงว่าเป็นหัวข้อระเบียบวาระที่เตรียมเผื่อไว้ หากมีหัวข้อการประชุมที่มีเนื้อหาเพิ่งจะนำมาแจ้งหรือพิจารณาในที่ประชุมเพิ่มเติม หรือเป็นเรื่องเร่งด่วน จัดทำวาระการประชุมไว้ไม่ทัน ก็สามารถบรรจุลงในระเบียบวาระเรื่องอื่นๆ ได้ และหากมีเรื่องอื่นๆ หลายเรื่องก็ให้จัดแบ่งเป็นข้อย่อย เช่น 7.1, 7.2 และ ฯลฯ เป็นต้น อนึ่งในการจัดบันทึกรายงานการประชุมสำหรับวาระนี้ ไม่ต้องระบุคำ(ถ้ามี) ไว้ในหัวข้อการประชุม เพราะมีเรื่องเข้าที่ประชุม

จัดทำเอกสารการประชุม

ปัจจุบันเครื่องมืออำนวยความสะดวกด้านการพิมพ์ การเก็บข้อมูลมีแพร่หลายมากขึ้น สหกรณ์ควรดำเนินการจัดทำเอกสารการประชุมไว้ล่วงหน้าเพื่อว่าเมื่อถึงเวลาประชุมจริงจะสามารถ

บรรจุเรื่องที่ประชุมได้มากพอ ทำให้การประชุมเกิดความรวดเร็วไม่เสียเวลาเพราะมีข้อมูลให้ศึกษาพิจารณาได้ดีพอ แต่สำหรับสหกรณ์ขนาดเล็กหรือสหกรณ์ที่ขาดแคลนอุปกรณ์ในเรื่องดังกล่าวคงต้องปรับปรุงวิธีการจัดทำเอกสารการประชุมให้สอดคล้องกับขีดความสามารถที่มีอยู่ โดยคำนึงว่าต้องพยายามทำให้การประชุมนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ช่วงกลางดำเนินการระหว่างประชุม

ในช่วงนี้ผู้เกี่ยวข้องกับการประชุมได้มาอยู่กันพร้อมหน้า ณ สถานที่จัดประชุม เลขานุการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ผู้ได้รับมอบหมาย ต้องทำหน้าที่ จัดให้มีการลงลายมือชื่อผู้มาประชุม โดยให้ลงลายมือชื่อทั้งผู้ที่เป็นองค์คณะประชุมเรียกว่าผู้เข้าประชุม กับผู้ไม่ใช่เป็นองค์คณะประชุมเรียกว่าผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อเป็นหลักฐานว่าการประชุมครั้งนี้มีผู้ใดมาประชุมบ้าง และผู้ที่เป็นองค์คณะประชุมมาประชุมถูกต้องครบองค์ประชุม ตามกฎที่กำหนดไว้

สำหรับการจัดที่นั่งประชุมของผู้ที่มาประชุม ถ้าเป็นการประชุมคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์มีผู้เข้าประชุมไม่มากเท่าการประชุมใหญ่ ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยองค์คณะประชุมซึ่งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ นอกนั้นจะเป็นผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นฝ่ายจัดการของสหกรณ์ ผู้แทนที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งประธานกลุ่มของสหกรณ์ การจัดที่นั่งประชุมสามารถจัดได้ตามสภาพของสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ของสหกรณ์เท่าที่มีใช้สอย

ขั้นตอนดำเนินการในสถานที่ประชุม

จะขออธิบายรวบยอดในส่วนของการประชุมใหญ่และประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในคราวเดียวกันดังนี้

1. เลขานุการตรวจสอบว่ามีผู้มาประชุมพร้อมแล้วโดยเฉพาะองค์คณะประชุมมาครบองค์ประชุม จากนั้นแจ้งให้ประธานในที่ประชุมทราบ
2. เมื่อองค์คณะประชุมครบองค์ประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมกล่าวเปิดการประชุม และดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระ
3. ในแต่ละวาระการประชุม ประธานในที่ประชุมเป็นผู้กล่าวนำทุกครั้ง หากจะให้ให้มีผู้กล่าวแทน ประธานฯ ควรมอบหมายก่อน
4. ระหว่างการประชุมผู้อยู่ในสถานที่ประชุมต้องอยู่ในความสงบ ไม่ส่งเสียงดังแทรกแซงขณะประธานในที่ประชุม หรือผู้ชี้แจงตามระเบียบวาระกำลังพูด หากผู้ใดประสงค์ขอพูด หรืออภิปราย (พูดแสดงความเห็น) ต้องขออนุญาตประธานฯ ก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงพูดได้
5. ประธานในที่ประชุมต้องทำหน้าที่กำกับดูแลการประชุมกล่าวคือ

(1) **กำกับเวลา (ความยาวนาน)** โดยควบคุมการประชุมให้อยู่ในระยะเวลาที่เหมาะสมตลอดเวลาการประชุม ไม่ใช่เวลามากหรือน้อยเกินความจำเป็น

(2) **กำกับสาระ (ส่วนสำคัญ)** โดยควบคุมการเสนอรายละเอียดของเรื่อง ความคิด คำชี้แจง ความเห็น และการเสนออภิปรายของผู้มาประชุมให้อยู่ในประเด็น(ข้อความสำคัญที่ยกขึ้นมาพิจารณา) ของเรื่องที่ประชุม

(3) **กำกับความเรียบร้อย (มีระเบียบ)** โดยควบคุมการประชุมให้อยู่ในความเป็นระเบียบ ใช้ถ้อยคำสุภาพ เพื่อไม่ให้เกิดการกระทบกระทั่งโต้เถียง เมื่อผู้มาประชุมมีความเห็นไม่ตรงกัน หรือขัดแย้งกัน

6. ถ้าเรื่องที่กำลังประชุม เกี่ยวข้องกับเจ้าของเรื่องผู้ใด ประธานในที่ประชุมจะบอกให้ผู้เกี่ยวข้องนั้นชี้แจงหรือรายงาน หากประธานฯ หรือเลขานุการชี้แจงแทนได้ ประธานฯ อาจชี้แจงเองหรือมอบให้เลขานุการชี้แจงก็ได้

7. ระหว่างการประชุม ผู้ที่ประธานในที่ประชุมอนุญาตหรือมอบหมายให้พูดเรื่องที่เกี่ยวกับการประชุม ควรหันหน้าและพูดกับประธานฯ เท่านั้น ไม่หันหน้าพูดกับคนอื่น เป็นการป้องกันการถกเถียง อันเนื่องมาจากความเห็นไม่ตรงกันหรือขัดแย้งกันซึ่งพบเห็นได้บ่อยๆ ขณะที่ประชุมกัน และหากผู้อยู่ในห้องประชุมกระทำตนจนทำให้บรรยากาศในห้องประชุมเสียไป ประธานฯ มีสิทธิว่ากล่าวตักเตือน และอาจถึงขั้นเชิญออกจากห้องประชุมนั้น ถ้าไม่เชื่อฟังประธานฯ

8. กรณีเรื่องเพื่อทราบ โดยทั่วไปประธานในที่ประชุมอาจแจ้งเองหรือมอบหมายเลขานุการ หรือผู้อื่นเป็นผู้แจ้งรายงานต่อที่ประชุม

9. กรณีเรื่องเพื่อพิจารณา ประธานในที่ประชุมเป็นผู้กล่าวนำหัวข้อเรื่อง จากนั้นจะมอบให้เลขานุการเป็นผู้ดำเนินเรื่อง การดำเนินเรื่องเพื่อพิจารณาควรประกอบด้วยเรื่องตามกรอบต่อไปนี้

- (1) เรื่องเดิมหรือความเป็นมา
- (2) สาระสำคัญของเรื่องนำไปสู่การพิจารณา
- (3) ประเด็นการขอให้พิจารณา
- (4) ความเห็นของผู้ที่เป็นองค์คณะประชุม รวมถึงการซักถามคำชี้แจงเรื่องที่ประชุม
- (5) มติ (ความเห็นสรุป) ของที่ประชุม

10. กรณีเรื่องอื่นๆ การกำหนดระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องอื่นๆ ไว้ ก็เพื่อให้ที่ประชุมหยิบยกเรื่องที่ต้องการให้มีการทราบหรือพิจารณาเพิ่มเติม ซึ่งไม่ได้เตรียมบรรจุไว้ในวาระมาก่อน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วาระจร”

11. เมื่อจบสิ้นทุกระเบียบวาระการประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมจะต้องกล่าวปิดการประชุมทุกครั้ง ซึ่งหมายถึงการประชุมตามระเบียบวาระในคราวนี้ยุติลงแล้ว หากจะมีการพูดคุยกันต่อไป ถือว่าไม่ได้อยู่ในห้วงเวลาของการประชุมที่ถูกต้อง

บันทึกถายงานการประชุมเป็นหลักฐาน

ในการบันทึกถายงานการประชุม เลขานุการต้องจัดให้มีการจดบันทึกถายงานการประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม วิธีการจดบันทึกคือฟังที่ประชุมพูดกันแล้วจดตาม หรือหาเทปบันทึกเสียงการประชุมไว้ แต่สุดท้ายก็ต้องบันทึกลงในกระดาษ สมุด โดยบันทึกด้วยลายมือ หรือพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สุดแต่ความต้องการของสหกรณ์นั้น ๆ ลักษณะการจดบันทึกถายงานการประชุมโดยทั่วไปสามารถทำได้สามวิธีแล้วแต่ความต้องการของที่ประชุมกล่าวคือ

1. จดละเอียดทุกคำพูดขององค์คณะประชุมและผู้เกี่ยวข้องกับการประชุม พร้อมกับมติการประชุม

2. จดย่อคำพูดที่เป็นประเด็นสำคัญขององค์คณะประชุมและผู้เกี่ยวข้องกับการประชุมอันเป็นเหตุผลนำไปสู่มติของที่ประชุม พร้อมกับมติการประชุม

3. จดแต่เหตุผลกับมติการประชุมซึ่งเรียกว่าบันทึกการประชุม

การบันทึกถายงานการประชุมของสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นการประชุมใหญ่ การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หรือการประชุมอื่นใด สามารถนำวิธีการทั้งสามวิธีข้างต้นมาใช้ร่วมกันได้ หรือตามความต้องการขององค์คณะประชุม

สำหรับแบบบันทึกถายงานการประชุมในสหกรณ์มีส่วนสำคัญที่เป็นข้อแนะนำไว้ดังนี้

1. “รายงานการประชุม” ให้ลงชื่อการประชุมหรือคณะที่ประชุมนั้น เช่น “รายงานการประชุมใหญ่สามัญ” “รายงานการประชุมใหญ่วิสามัญ” “รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์” “รายงานการประชุมคณะกรรมการ.....”

2. ให้ระบุ “ชื่อสหกรณ์” ต่อจากคำ “รายงานการประชุม” ว่าเป็นสหกรณ์ชื่ออะไร

3. “ชุดที่” ให้ระบุชุดที่ (ถ้ามี) ขององค์คณะประชุม หรือของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งแล้วแต่กรณี

4. “ครั้งที่” ให้ระบุครั้งที่ประชุม กรณีมีการประชุมบ่อยครั้ง (มากกว่าหนึ่งครั้ง) โดยใช้ครั้งที่ทับปีที่ประชุม (ครั้งที่...../.....)

5. “วันที่” ให้ระบุวันที่ประชุม
 6. “ณ” ให้ระบุสถานที่ประชุม
 7. “ผู้เข้าประชุม” ให้ระบุชื่อและตำแหน่งขององค์คณะประชุม (ผู้ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิให้เป็นองค์ประชุม) ซึ่งมาประชุม ในกรณีการประชุมใหญ่ ผู้เข้าประชุม และเป็นองค์ประชุมคือสมาชิกสหกรณ์ แต่ละสหกรณ์มักมีสมาชิกเป็นจำนวนมากไม่สะดวกในการนำรายชื่อมาลงในรายงานการประชุมก็ให้สรุปเฉพาะจำนวนผู้เข้าประชุมได้แต่ต้องบันทึกหลักฐานการลงลายมือชื่อของผู้เข้าประชุมแยกต่างหากออกไป
 8. “ผู้ไม่มาประชุม” ให้ระบุชื่อหรือตำแหน่งขององค์คณะประชุมซึ่งมิได้มาประชุม พร้อมทั้งเหตุผล (ถ้ามี) สำหรับการประชุมใหญ่ไม่ต้องระบุผู้ไม่มาประชุม
 9. “ผู้เข้าร่วมประชุม” ให้ระบุชื่อและหรือตำแหน่งและสังกัด (ถ้ามี) ของผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งได้เข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้งที่มีการประชุม
 10. “เริ่มประชุมเวลา” ให้ระบุเวลาที่เริ่มประชุม
 11. “ข้อความหรือรายละเอียดในการประชุม” ให้ระบุข้อความที่มีการประชุม โดยปกติจะเริ่มต้นด้วย ประธานในที่ประชุมกล่าวเปิดการประชุม ต่อจากนั้นจึงเป็นข้อความตามเรื่องราวที่ประชุมในแต่ละเรื่อง (ระเบียบวาระ) กับมติการประชุม สารการบันทึกรายงานการประชุม เลือกใช้ตามลักษณะการจดบันทึกรายงานการประชุมในข้อ 1 ถึงข้อ 3 ที่กล่าวว่า จดละเอียดทุกคำพูดกับมติการประชุม หรือจดย่อคำพูดกับมติการประชุม หรือจดเหตุผลกับมติการประชุม หรือประยุกต์ใช้ร่วมกัน
 12. “เลิกประชุมเวลา” ให้ระบุเวลาที่สิ้นสุดการประชุมนั้นๆ
 13. “ผู้บันทึกรายงานการประชุม” ให้ลงชื่อผู้จดบันทึกรายงานการประชุม เป็นเลขานุการหรือผู้ที่เลขานุการมอบหมาย (แต่อยู่ในความรับผิดชอบของเลขานุการ) หรือผู้ที่ถูกกำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ เช่น “ให้ประธานในที่ประชุม (ประธานกรรมการฯ) กับกรรมการฯ อีกคนหนึ่งเข้าประชุมนั้น ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ เป็นต้น
เลือกใช้อ้อยคำลงบันทึกให้เหมาะสม
- การบันทึกรายงานการประชุมที่ดีจะต้องทำให้ผู้อ่านหรือผู้เกี่ยวข้องเมื่ออ่านแล้วเข้าใจเรื่องได้ง่ายและเข้าใจเป็นอย่างดีเหมือนกัน ไม่สับสนและตีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้นควรเลือกใช้คำหรือข้อความให้เหมาะสมดังต่อไปนี้
1. ได้สาระ ในระหว่างการประชุมผู้จดบันทึกรายงานการประชุมควรจับประเด็นที่มีการประชุมแล้วนำไปบันทึกให้ครบถ้วน ได้สาระ (ส่วนสำคัญ) ทั้งในส่วนที่เป็นเหตุซึ่งนำมาอ้าง และ

ที่เป็นผลซึ่งออกมาเป็นมติการประชุม ความเป็นสาระของเรื่องจึงควรครอบคลุมถึง “ใคร?” “ทำอะไร?” “ทำที่ไหน?” “ทำอะไร?” และ “ทำไม?” เป็นต้น

2. ชัดเจน ข้อความที่นำไปบันทึกรายงานการประชุมควรมีความชัดเจน (ถูกต้องแน่นอน) เข้าใจได้ง่าย ไม่ควรให้มีข้อความที่กำกวมหรือคลุมเครือ หรือมีแง่มุมที่ทำให้ตีความแตกต่างกันออกไป ในบางเรื่องที่ประชุมกันหากนำมาบันทึกด้วยข้อความสั้นๆ อาจไม่ได้ใจความที่ชัดเจน ก็ต้องเขียนให้ยาวขึ้นเพื่อให้อ่านรู้เรื่อง

3. กะทัดรัด นอกเหนือจากการบันทึกรายงานการประชุมให้มีความชัดเจนแล้ว ถ้าสามารถบันทึกได้อย่างกะทัดรัด (เหมาะสม) โดยไม่ใช่ถ้อยคำที่ฟุ่มเฟือยจนเกินจำเป็น ก็จะทำให้บันทึกนั้นดูดียิ่งขึ้น

4. ตรงประเด็น เป็นการบันทึกรายงานการประชุมให้ได้ข้อความที่เน้นจุดประเด็น (ข้อความสำคัญที่ยกขึ้นมาพิจารณา) สอดรับกับเรื่องที่ได้ประชุมกัน เมื่ออ่านบันทึกแล้วสามารถเข้าใจเรื่องได้ถูกต้องตรงกัน หากบันทึกวกไปวนมาไม่พยายามเน้นจุดเป็นประเด็นก็จะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจในบันทึกนั้น

ช่วงหลัง ดำเนินการหลังประชุม

หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมแล้ว เลขานุการต้องดำเนินการต่อไปในการแจ้งผลแห่งมติการประชุม เพราะบางเรื่องหรือบางหัวข้อการประชุมมีข้อสรุปแห่งมติให้ดำเนินการ เลขานุการจะต้องตรวจสอบและแจ้งผลแห่งมตินั้นไปยังผู้เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้หากได้บันทึกรายงานการประชุมเสร็จแล้วเลขานุการอาจส่งเป็นร่างบันทึกรายงานการประชุมให้องค์คณะประชุม (รายบุคคล) พิจารณาตรวจแก้เป็นเบื้องต้นก่อนนำไปพิจารณารับรองในครั้งต่อไปก็ได้

บันทึกรายงานการประชุมที่จัดทำ เมื่อตรวจสอบความถูกต้องเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ถึงแม้จะยังไม่มีมีการรับรองกันในที่ประชุม ก็สามารถให้ผู้รับผิดชอบลงชื่อกำกับท้ายบันทึกรายงานการประชุมให้เรียบร้อยตามข้อกำหนด (เช่น ข้อบังคับสหกรณ์) ที่วางไว้ กับแนบเอกสารที่ใช้ประกอบการประชุมแยกตามหัวข้อต่อบันทึกรายงานการประชุมให้ครบถ้วน (ถ้ามี) สุดท้ายให้จัดเก็บรักษาทันทีบันทึกการประชุมไว้ในที่ปลอดภัย ง่ายต่อการตรวจสอบค้นหาอ้างอิง

ประชุมจัดตั้งสหกรณ์

ได้อธิบายแนวทางการจัดประชุมในสหกรณ์ตามสมควรแล้ว เพื่อว่าหากจะมีการประชุมในส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถใช้รูปแบบการประชุมดังกล่าวดำเนินการได้ทันที

หันกลับมาเรื่องการจัดตั้งสหกรณ์ ตัวแทนของบุคคลที่ประสงค์จะตั้งสหกรณ์ควรไปขอคำแนะนำเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดและสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ ในเขตที่จะตั้งสหกรณ์ จะได้รับคำแนะนำเตรียมการรวมทั้งเป็นที่เล็งอำนวยความสะดวกด้านการให้ความรู้ความเข้าใจหลักวิธีการดำเนินงานทางสหกรณ์ ที่ถูกต้องตามกฎหมายสหกรณ์และธรรมเนียมปฏิบัติต่อไป

อาศัยแนวทางจัดตั้งสหกรณ์ตามกฎหมายสหกรณ์ กลุ่มบุคคลที่จะตั้งสหกรณ์มีการประชุมสองครั้ง ครั้งแรกเป็นการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก และครั้งที่สองเป็นการประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก ทั้งสองครั้งมีความแตกต่างกันอย่างไร จะอธิบายเป็นลำดับกันดังนี้

ความประสงค์เป็นสมาชิกสหกรณ์

โดยความหมาย ที่สอดคล้องกับหลักการสหกรณ์ภายใต้กฎหมายสหกรณ์ของประเทศไทย การประชุมครั้งแรกในการจัดตั้งสหกรณ์เรียกว่าการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก คำว่า “ประสงค์” หมายถึง ต้องการหรืออยาก ในที่นี้ผู้มาประชุมยังไม่ตัดสินใจว่าจะเป็นสมาชิกหรือไม่ หลักการสหกรณ์ประการที่ 1 ต้องการให้เป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ จึงเปิดโอกาสให้มีการประชุมในลักษณะนี้ก่อน การประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกจึงเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ และแนวทางการดำเนินงานสหกรณ์แบบปฐพีพื้นฐาน และคัดเลือกผู้ที่มาประชุมให้เป็นคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์

เมื่อที่ประชุมพร้อมแล้ว ก่อนอื่นต้องเลือกประธานในที่ประชุมจากผู้ที่มารวมกลุ่มประชุมกัน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินการประชุม (กำกับการประชุม) และผู้ทำหน้าที่จดบันทึกรายงานการประชุม (อาจเรียกว่าเลขานุการก็ได้) จากนั้นประธานฯ จะดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม โดยมีที่ปรึกษา (เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์) คอยให้คำแนะนำตลอดเวลา มติการประชุมจากการพิจารณาวินิจฉัย (ตัดสินใจ) ในคราวนี้ใช้การนับเสียงข้างมากของที่ประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมอื่นๆ ไม่มีสิทธิในการพิจารณาวินิจฉัย

ในการคัดเลือกคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ที่ประชุมจะคัดจากผู้มาประชุมที่ค่อนข้างตั้งใจจะเป็นสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน คนเหล่านี้ในโอกาสต่อไปจะเป็นตัวแทนกลุ่มทำหน้าที่ดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จะเลือกกันเองเพื่อทำหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ คือเป็นประธานคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ เป็นรองประธานคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ เป็นเหรัญญิกคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ เป็นเลขานุการคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ นอกนั้นเป็นคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์

สำหรับการประชุมปรึกษาหารือกันในครั้งนี้ เป็นการศึกษาทำความเข้าใจเบื้องต้นนั้นคือพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องของการสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นความหมายของสหกรณ์ ค่านิยมทางสหกรณ์

อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ นอกจากนี้ที่ประชุมยังต้องร่วมกันหาหรือความเหมาะสมในการกำหนดประเภทของสหกรณ์ วัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ แผนดำเนินงานเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมเมื่อเป็นสหกรณ์แล้ว รวมทั้งแนวทางการยกร่างข้อบังคับเฉพาะส่วนที่สำคัญ สุดท้ายผู้ประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ต้องถามกลับมายังตนเอง (คิดเป็นการส่วนตัว) เป็นการบ้าน เพื่อประกอบการตัดสินใจในการมาประชุมครั้งต่อไป (การประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก) ว่า

(1) จะรวมกลุ่มตั้งสหกรณ์ไปเพื่ออะไร? ตรงตามความต้องการของตนหรือไม่?

(2) เมื่อตั้งสหกรณ์แล้ว ตนพร้อมที่จะรับผิดชอบในฐานะสมาชิกรวมทั้งจะสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสหกรณ์ที่กำหนดไว้ได้หรือไม่?

ระหว่างการประชุมผู้จัดบันทึกการประชุมควรจดบันทึกให้ทันกับการประชุม (ขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ซึ่งเป็นพี่เลี้ยง) เมื่อประชุมครบตามวาระการประชุมที่กำหนดไว้ ให้ประธานในที่ประชุม (หรือผู้ที่ประธานฯ มอบหมาย) อ่านบันทึกรายงานการประชุมเพื่อให้ที่ประชุมลงมติรับรอง จากนั้นประธานฯ และผู้จัดบันทึกรายงานการประชุมลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญท้ายบันทึกรายงานการประชุม

คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์

คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์เป็นองค์คณะที่ได้รับการเลือกจากที่ประชุมของผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกและได้รับมอบหมายจากที่ประชุมให้ทำหน้าที่ดำเนินการ (เป็นธุระทำงาน หรือทำให้งานเดินไป) จัดตั้งสหกรณ์ ตามกรอบแนวทางจากการประชุมของผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกภารกิจของคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์คือไปร่วมกันปรึกษาหารือและดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้

(1) เลือกประเภทของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งรวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ (ความมุ่งหมาย) ว่าตั้งสหกรณ์เพื่อจะทำอะไรกันบ้าง

(2) กำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ว่าเมื่อตั้งสหกรณ์แล้วจะทำอะไรก่อนหลัง (เรื่องที่จะทำ ค่าโครงการวิธีการ ระยะเวลา รายได้ และค่าใช้จ่าย ที่จะทำให้เกิดขึ้น)

(3) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก พร้อมจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจะถือเมื่อจัดตั้งสหกรณ์แล้ว

(4) ร่างข้อบังคับ (ข้อความที่กำหนดให้เป็นระเบียบในการปฏิบัติ) เพื่อเตรียมเสนอให้ที่ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพิจารณากำหนดเป็นข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้น

ในการเลือกประเภทของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ซึ่งอิงตามข้อกำหนดในกฎหมายสหกรณ์ มีคำแนะนำคือ

ด้านประเภทสหกรณ์ มีด้วยกันในเวลา 7 ประเภท ประกอบด้วย

- (1) ประเภทสหกรณ์การเกษตร
- (2) ประเภทสหกรณ์ประมง
- (3) ประเภทสหกรณ์นิคม
- (4) ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์
- (5) ประเภทสหกรณ์ร้านค้า
- (6) ประเภทสหกรณ์บริการ
- (7) ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ส่วนการกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานสหกรณ์ ซึ่งควรจะสอดคล้องกับประเภทของสหกรณ์ ดังนี้

ประเภทสหกรณ์การเกษตร คือสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินการร่วมกันในลักษณะช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และเพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

ประเภทสหกรณ์ประมง คือสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางประมง มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งชาวประมงแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ตามลำพัง บุคคลเหล่านี้จึงรวมกันเป็นสหกรณ์โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ประเภทสหกรณ์นิคม คือสหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับสมาชิก การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นสมาชิก ควบคู่ไปกับการจัดหาสินเชื่อ การจัดหาปัจจัยการผลิตและสิ่งจำเป็น การแปรรูปผลิตผลการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการให้บริการด้านสาธารณสุขไปรษณีย์แก่สมาชิก โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ คือสถาบันการเงินแบบหนึ่ง ที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่สมาชิกอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ การให้สมาชิกกู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือนำไปก่อให้เกิดประโยชน์นอกเขต โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ประเภทสหกรณ์ร้านค้า คือสหกรณ์ที่มีผู้บริโภครวมกันจัดตั้งขึ้นมา มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค ด้วยการจัดหาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป และเพื่อผดุงฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกและหมู่คณะ สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของที่รวมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจและลงทุนร่วมกันในลักษณะการถือหุ้น

ประเภทสหกรณ์บริการ คือสหกรณ์ที่มีสมาชิกเป็นประชาชนประกอบอาชีพอย่างเดียวกัน ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกัน มารวมตัวกันเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในอาชีพของสมาชิก โดยยึดหลักการประหยัด การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน คือสหกรณ์ที่จัดตั้งในชุมชนซึ่งสมาชิกมีอาชีพหลากหลาย แต่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการออมในหมู่สมาชิก และการให้เงินกู้แก่สมาชิก เป็นสหกรณ์ที่เน้นเรื่องความมีสัจจะ ความเชื่อใจกัน และความซื่อสัตย์

สำหรับการทำแผนดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมต่างๆ ในสหกรณ์ เป็นการกำหนดแผนล่วงหน้า ตามความต้องการของที่ประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จะต้องช่วยกันทำรายละเอียดเตรียมเสนอให้ที่ประชุมครั้งต่อไปทราบต่อไป

ส่วนบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก พร้อมจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจะถือ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จะต้องออกแบบไว้ โดยขอคำแนะนำจากสำนักงานสหกรณ์ของส่วนราชการในเขตพื้นที่ตั้งสหกรณ์ และเมื่อถึงวันประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกตามที่นัดหมายกันไว้ จึงนำแบบบัญชีรายชื่อมากรอกรายละเอียด

เรื่องสำคัญก่อนถึงวันประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ จะต้องไปยกร่างข้อบังคับสหกรณ์ อิงตามกฎหมายสหกรณ์ไทยและความต้องการร่วมกันของผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้ข้อบังคับสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการต่อไปนี้

- (1) ชื่อสหกรณ์ ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” อยู่ท้ายชื่อ
- (2) ประเภทของสหกรณ์
- (3) วัตถุประสงค์
- (4) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และที่ตั้งสำนักงานสาขา
- (5) ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าของหุ้น การชำระค่าหุ้น

ด้วยเงินหรือทรัพย์สินอื่น การขายและการโอนหุ้น ตลอดจนการจำนองหุ้น

- (6) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบัญชี และการเงินของสหกรณ์

(7) คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมัคร การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก

(8) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่

(9) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

(10) การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้จัดการ

ในสหกรณ์นักเรียนที่จะจัดตั้ง เนื่องจากการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติ ไม่ใช่การดำเนินงานเช่นสหกรณ์ที่เป็นนิติบุคคล (องค์การซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย) ข้อบังคับที่กำหนดจึงเป็นไปในลักษณะการประยุกต์ (นำความรู้มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์) ตามความเหมาะสมของแต่ละแห่ง

ระยะเวลาการปฏิบัติงานของคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ไม่ได้กำหนดโดยตรง เป็นดุลยพินิจของผู้รับผิดชอบที่จะทำงานให้แล้วเสร็จ และเป็นประโยชน์ทันต่อความต้องการส่วนรวม

การประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก

เมื่อคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ ดำเนินการในสิ่งที่รับมอบหมายเรียบร้อยแล้ว จึงได้นัดหมายกลุ่มบุคคลซึ่งเคยร่วมประชุมกันมาในครั้งแรกมาประชุมอีกครั้งเรียกการประชุมครั้งนี้ว่า การประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก ปრაกฏการณ์ของการประชุมคราวนี้คือ

- (1) ผู้เคยมาประชุม ก็ยังมาประชุมต่อไป
- (2) ผู้เคยมาประชุม หายหน้าหายตาไป ไม่มาเข้าประชุมอีก
- (3) มีผู้มาประชุมใหม่ โดยไม่เคยประชุมครั้งแรก

ในกรณีตามข้อ (1) แสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้มาประชุมว่าต้องการให้ตั้งสหกรณ์จริงๆ หลังจากพิจารณาละเอียดข้อดีข้อเสียสำหรับตนเองแน่ชัดแล้วพร้อมที่จะมาร่วมรับผิดชอบในฐานะสมาชิก

ในกรณีตามข้อ (2) ผู้เคยมาประชุม อาจจะเห็นว่าการตั้งสหกรณ์ของคนส่วนมากที่ต้องการกันไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของตน หรือไม่อยากมาร่วมรับผิดชอบในฐานะสมาชิก ฯลฯ จึงไม่มาประชุมอีก

ในกรณีตามข้อ (3) ผู้มาร่วมประชุมใหม่อาจเพิ่งทราบว่ามีการประชุมตั้งสหกรณ์ จึงสนใจมาประชุมด้วย บุคคลตามกรณีนี้ควรได้รับการชี้แจงให้เข้าใจจากคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ของทางราชการ (พี่เลี้ยง) ว่าการประชุมคราวนี้เฉพาะผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์เท่านั้น หากสนใจอยากเป็นสมาชิกให้รอตั้งสหกรณ์เสร็จก่อนแล้วมาสมัครภายหลัง และ

การประชุมคราวนี้ให้เป็นผู้เข้าร่วมประชุมสังเกตการณ์ (เฝ้าดูเหตุการณ์โดยละเอียด) ไปก่อน แต่ไม่มีสิทธิพิจารณาวินิจฉัยในที่ประชุม

ขั้นตอนการประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก คือมีองค์คณะประชุม (ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกที่มาจากการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก) เป็นผู้เข้าประชุม มีบุคคลอื่นเป็นผู้เข้าร่วมประชุม องค์ประชุมในขณะนี้ไม่ต้องมี ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกเป็นผู้มีสิทธิพิจารณาวินิจฉัย และใช้เสียงข้างมากเป็นเสียงชี้ขาด ประธานคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์เป็นประธานการประชุม เลขานุการคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์เป็นเลขานุการในที่ประชุม ผู้มาประชุมลงชื่อเข้าประชุมแยกตามประเภทของผู้ประชุม (ผู้เข้าประชุมกับผู้เข้าร่วมประชุม)

เรื่องที่ประชุมประกอบด้วย การรับทราบประเภทและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ การพิจารณากำหนดข้อบังคับของสหกรณ์ รวมทั้งเรื่องอื่นๆ (ถ้ามี) เมื่อประชุมครบตามวาระเลขานุการคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จดบันทึกรายงานการประชุมให้เสร็จ มอบให้ประธานการประชุมอ่านบันทึกรายงานการประชุมและให้องค์คณะประชุมพิจารณารับรองรายงานการประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก สุดท้ายให้ประธานคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์และเลขานุการคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ (เครื่องหมายให้รู้ว่าเอกสารนี้จะต้องนำไปใช้งานเพื่อเป็นหลักฐานในโอกาสต่างๆ) ท้ายบันทึกรายงานการประชุม

ก่อนเริ่มการประชุม ระหว่างการประชุม และภายหลังการประชุม คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องเป็นธุระในการกรอกรายละเอียดบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพร้อมลายมือชื่อ และจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจะถือ โดยที่ยังไม่ต้องเก็บเงินค่าหุ้นหรือเงินอื่นใดจนกว่าสหกรณ์ที่จะจัดตั้งมีฐานะเป็นนิติบุคคลแล้ว และควรทำให้แล้วเสร็จในคราวประชุมนั้น เพราะบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกจะมีจำนวนและตัวบุคคลตรงกับผู้เข้าประชุมในฐานะผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก สำหรับคนที่ยังไม่แน่ใจก็ไม่ควรกรอก และให้เข้าประชุมในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมไม่ใช่ในฐานะผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก และแนะนำให้มาสมัครเข้าเป็นสมาชิกในภายหลังเมื่อสหกรณ์นี้ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วก็ได้

ยื่นหลักฐานขอจดทะเบียนสหกรณ์

คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ทำหน้าที่ต่อไปด้วยการยื่นเรื่องราวขอจดทะเบียนสหกรณ์ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในกฎหมายสหกรณ์ต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ในที่นี้ขอหยิบยกหลักการขอจดทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมายสหกรณ์เพื่อเป็นความรู้โดยสังเขปดังต่อไปนี้

(1) คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดพร้อมเอกสารได้แก่ สำเนารายงานการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก และสำเนารายงานการประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ บัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพร้อมลายมือชื่อและจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจะถือเมื่อจัดตั้งสหกรณ์แล้ว รวมถึงข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งและองค์คณะผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกร่วมกันกำหนดไว้

(2) ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ณ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด หรือสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ ที่ตั้งสหกรณ์นั้น

(3) เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนและออกใบสำคัญรับจดทะเบียนให้แก่สหกรณ์แล้ว สหกรณ์จะมีฐานะเป็นนิติบุคคล (องค์การซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย)

นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจไม่รับจดทะเบียนให้สหกรณ์ที่ขอจัดตั้งได้ เมื่อวัตถุประสงค์ของสหกรณ์และเอกสารที่ส่งให้นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาไม่เป็นไปตามที่กฎหมายสหกรณ์กำหนดไว้ รวมถึงการจัดตั้งสหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียนส่อออกมาให้เห็นว่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ระบบสหกรณ์

สหกรณ์นักเรียนไม่ใช่องค์กรที่เป็นนิติบุคคล การจัดตั้งสหกรณ์นักเรียนสามารถนำแนวทางประยุกต์เข้าด้วยกันระหว่างการจัดตั้งสหกรณ์ตามกฎหมายสหกรณ์ที่ได้กล่าวมาแล้วและการจัดตั้งสหกรณ์ตามหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน

สหกรณ์นักเรียนตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ

การสหกรณ์ในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมประกอบการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยจัดเป็นกิจกรรมร้านค้าสหกรณ์ ต่อมาหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจรเป็นกิจกรรมร้านค้า ออมทรัพย์ การผลิต โดยกำหนดเนื้อหาสหกรณ์ไว้ในหน่วยที่ 5 เรื่อง การทำมาหากิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดคู่มือการจัดกิจกรรมสหกรณ์ พ.ศ. 2536 จำนวน 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ ประกอบด้วย

1.1 การสำรวจข้อมูลความพร้อมด้านบุคลากร เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ นักเรียนที่จะเป็นสมาชิก ความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง แหล่งสินค้า

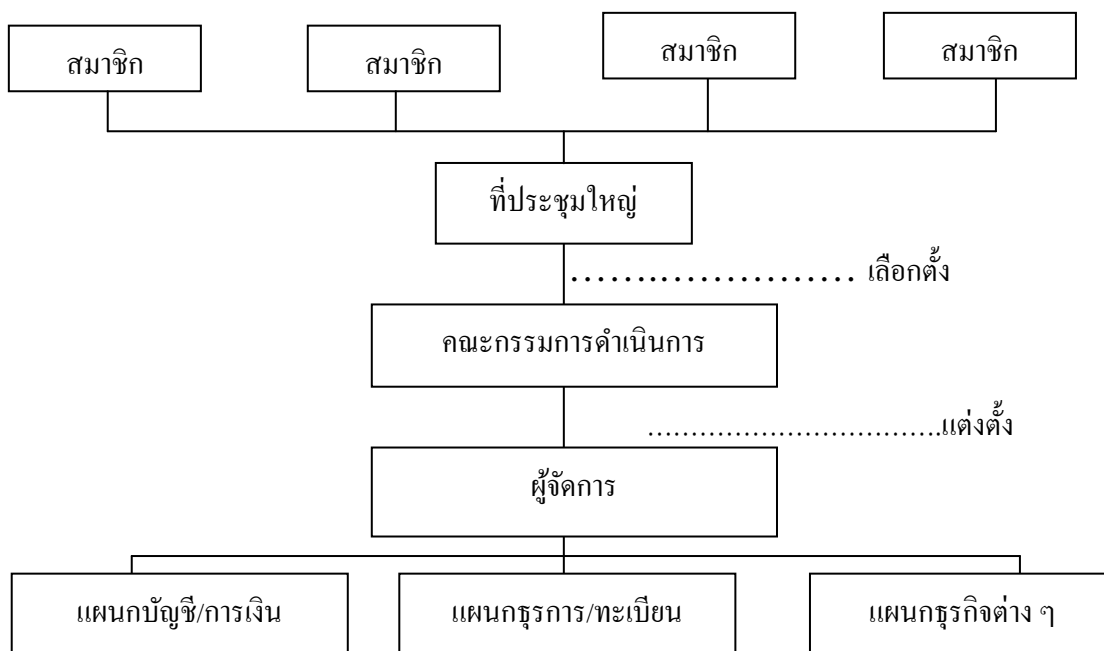
- 1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการกิจกรรมสหกรณ์ โดยผู้บริหาร โรงเรียนแต่งตั้งนักเรียนที่เป็นสมาชิกและได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นกรรมการดำเนินการ ตัวแทนครูเป็นที่ปรึกษา ตัวแทนกรรมการศึกษาเป็นที่ปรึกษา ผู้สนใจในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา สมาชิกที่คณะกรรมการคัดเลือกให้เป็นผู้จัดการ
- 1.3 ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อพิจารณากำหนดนโยบาย รูปแบบการจัดการ ตัวบุคคลรับผิดชอบ การควบคุมการเงิน
- 1.4 เตรียมดำเนินงาน ด้านสถานที่ อุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ เวลาบริการ การจัดทำบัญชี
2. ขั้นการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ เป็นขั้นตอนที่กำหนดให้แต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์ คือ
 - 2.1 การประชุมใหญ่ของสมาชิกหรือผู้แทนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อวินิจฉัยทุกปัญหา และรับทราบผลการดำเนินงาน
 - 2.2 สมาชิกสหกรณ์ เข้าร่วมประชุม เลือกตัวแทน ถือนุ่น ทำธุรกิจกับสหกรณ์ หาความรู้เพื่อพัฒนาสหกรณ์ แนะนำงานสหกรณ์ต่อผู้อื่น
 - 2.3 คณะกรรมการดำเนินการ ดำเนินการรับสมาชิก ควบคุมการดำเนินงาน กำหนดนโยบาย ดำเนินการด้านเจ้าหน้าที่สหกรณ์ กำหนดระเบียบ
 - 2.4 ผู้จัดการ เสนอแนะการวางแผนนโยบาย ปฏิบัติงานให้บริการ ส่งเสริมสมาชิกใช้บริการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์กับภายนอก รายงานผลงาน
 - 2.5 ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำปรึกษาแก่สมาชิก คณะกรรมการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่
 - 2.6 ผู้ตรวจสอบกิจการ ตรวจสอบกิจการทั้งปวงของสหกรณ์
 - 2.7 ฝ่ายเงินทุน จัดให้มีการออม พิจารณาให้สินเชื่อแก่ฝ่ายผลิตและร้านค้า
 - 2.8 ฝ่ายร้านค้า จัดหาสินค้าที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย รวบรวมผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่าย
 - 2.9 ฝ่ายส่งเสริมการผลิต ส่งเสริมการผลิต ให้ความรู้
 - 2.10 ฝ่ายการเงินและบัญชี เบิกจ่าย จัดทำเอกสาร ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนหุ้น จัดทำบัญชี งบดุล งบกำไรขาดทุน
3. ขั้นการประเมินผลกิจกรรมสหกรณ์ ประกอบด้วย
 - 3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินที่ไม่ใช่คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่
 - 3.2 เก็บข้อมูล
 - 3.3 วิเคราะห์

- 3.4 ซึ่งแจ้งผลการประเมินให้คณะกรรมการและสมาชิก
4. ขั้นการพัฒนางานกิจกรรมสหกรณ์ เป็นการพัฒนาสหกรณ์สู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบด้วย
- 4.1 กิจกรรมร้านค้า ส่งเสริมระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความรอบคอบ
- 4.2 กิจกรรมการออม ส่งเสริมการประหยัด อุดหนุน การช่วยเหลือกัน ความภูมิใจ
- 4.3 กิจกรรมการผลิต ส่งเสริมทักษะพื้นฐานอาชีพ ขยัน ความคิดสร้างสรรค์

โครงสร้างสหกรณ์

การบริหารงานของสหกรณ์ที่ 7 ประเภท จะยึดหลักเดียวกัน คือ บริหารงานโดยสมาชิก สมาชิกทุกๆ คน จะเลือกตัวแทนซึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” จากที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการมีหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารงานให้สหกรณ์โดยจัดจ้าง “ผู้จัดการ” ให้ปฏิบัติงานในสหกรณ์ ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการดำเนินการ

แผนภาพที่ 4 โครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์

สมาชิก

หมายถึง ผู้ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์และผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ ก่อนจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ รวมทั้งผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกภายหลังที่สหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้ว โดยถือว่าได้เป็นสมาชิกเมื่อได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วนแล้ว

คุณสมบัติของสมาชิก คือ

1. ตั้งบ้านเรือนและประกอบอาชีพในท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์
2. เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ
3. เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ขยันขันแข็ง ในการประกอบอาชีพและรู้จักประหยัด
4. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว
6. ไม่เคยถูกให้ออกจากสหกรณ์ใด ๆ โดยมีความผิด

สิทธิหน้าที่สมาชิกสหกรณ์

1. เป็นเจ้าของสหกรณ์ โดย - ถือหุ้นกับสหกรณ์ - มีทรัพย์สินอยู่ในสหกรณ์ - มีหนี้สินอยู่ในสหกรณ์ - มีส่วนรับผิดชอบต่อสหกรณ์ - มีส่วนได้เสียในสหกรณ์
2. มีสิทธิ มีสิทธิในการใช้บริการของสหกรณ์ - มีสิทธิในการควบคุมสหกรณ์ - มีสิทธิในการตรวจสอบสหกรณ์ - มีสิทธิในการเข้าประชุมใหญ่ - มีสิทธิในการสมัครเป็นกรรมการสหกรณ์ - มีสิทธิเลือกตั้งกรรมการสหกรณ์
3. มีหน้าที่ มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ - มติคณะกรรมการและคำสั่งของสหกรณ์ - มีหน้าที่เข้าร่วมประชุม - มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสหกรณ์ - มีหน้าที่สอดส่องดูแลกิจการของสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ ให้เป็นกรรมการดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 14 คน คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการ

1. กำหนดระเบียบถือใช้ในสหกรณ์
2. กำหนดนโยบายและควบคุมกิจการธุรกิจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
3. ปฏิบัติตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนมอบหมาย
4. พิจารณาการรับสมาชิกและสมาชิกออก
5. แต่งตั้ง หรือจ้าง ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่
6. มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคคลที่เหมาะสม
7. แต่งตั้งบุคคลภายนอกเป็นที่ปรึกษาสหกรณ์
8. อนุมัติรายการการเงินที่สำคัญ

9. พิจารณารายงานกิจการประจำเดือน หรือรายงานอื่น 10. ดำเนินการประชุมใหญ่ 11. เสนอแนะการจัดสรรกำไรสุทธิ เสนอแผนงานงบประมาณต่อที่ประชุมใหญ่ 12. ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน 13. เป็นตัวแทนสหกรณ์ในการทำนิติกรรม

ความรับผิดชอบ - รับผิดชอบทั้งคณะ กรณีสหกรณ์ดำเนินการยืมยักยัดประสงค์ หรือกรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ - รับผิดชอบรายงานกรณีลงมติที่ไม่ชอบ

ผู้ตรวจสอบกิจการ

เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมใหญ่ โดยเป็นผู้มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ในด้านกิจการ ธุรกิจ บัญชี การเงิน การสหกรณ์

บทบาทหน้าที่ - ตรวจสอบเอกสารทุกธุรกิจ ทุกกิจการของสหกรณ์ - ตรวจสอบหลักฐานต่างๆ ในสหกรณ์ - ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน การใช้จ่ายงบประมาณ - ติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการ - ตรวจสอบหลักประกัน การจัดจ้างเจ้าหน้าที่สหกรณ์ - เข้าประชุมใหญ่เสนอผลการตรวจสอบกิจการ

ฝ่ายจัดการ

เป็นบุคคลที่คณะกรรมการดำเนินการจัดจ้างให้ปฏิบัติงานตามที่มอบหมาย โดยได้รับค่าตอบแทนจากสหกรณ์ มีบทบาทหน้าที่คือ - ดำเนินงานกิจการ ธุรกิจของสหกรณ์ - จัดทำหลักฐาน เอกสารที่เกี่ยวข้อง - ทำแผนปฏิบัติงานตามนโยบายของสหกรณ์ - รายงานผลการดำเนินงานกิจการ - รับผิดชอบการเงิน การบัญชี พัสดุ ครุภัณฑ์ - ปฏิบัติงานอื่น ๆ

ธุรกิจสหกรณ์

สหกรณ์เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มคน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การอยู่ดี กินดี มีสันติสุข ในการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสหกรณ์นั้น หลังจากมีการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แล้ว สหกรณ์สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เกื้อประโยชน์แก่สมาชิกมากที่สุด โดยมาตรา 46 ได้กำหนดให้สหกรณ์สามารถดำเนินกิจการได้ดังนี้

1. การผลิต การค้า การบริการ อุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์สมาชิก
2. การสวัสดิการ หรือการสงเคราะห์สมาชิกและครอบครัว
3. ช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
4. รับความช่วยเหลือจากราชการ หรือหน่วยงานหรือบุคคล
5. รับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์

6. ให้กู้ ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจำนำ รับจำนอง
ทรัพย์สินของสมาชิก
7. จัดให้ได้มา ซื้อ ถูกรวมสิทธิ์ ครอบครอง กู้ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอน
จำนองจำนำ ขาย จำหน่ายทรัพย์สิน
8. ให้สหกรณ์อื่นกู้เงินตามระเบียบที่นายทะเบียนเห็นชอบ
9. ดำเนินกิจการอย่างอื่น เพื่อความสำเร็จแห่งวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

โดยทั่วไปแล้ว ธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินการส่วนใหญ่ คือ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรับฝากเงิน
ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย และธุรกิจบริการ ดังนี้

ธุรกิจซื้อ

หมายถึง การจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย เพื่อตอบสนองความต้องการของ
สมาชิกควบคู่กับวัตถุประสงค์ให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยสหกรณ์ภาคการเกษตรมักจะ
ทำธุรกิจนี้ เพื่อบริการสมาชิกที่ทำการเกษตร สินค้าที่สหกรณ์จัดจำหน่ายจึงมักเป็นวัสดุการเกษตร
เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช พันธุ์พืช น้ำมัน รถไถหรือสินค้าอุปโภค เช่น ข้าวสาร เสื้อผ้า ของใช้
ในครัวเรือน เป็นต้น สำหรับสหกรณ์ร้านค้าเป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการด้านนี้
โดยตรง โดยเน้นที่สินค้าอุปโภคบริโภค

ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจซื้อ

1. สมาชิกจำเป็นและต้องการใช้สินค้า 2. สำรวจความต้องการซื้อสินค้าจากสมาชิก
3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจากสมาชิก 4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวม 5. จัดหา
แหล่งซื้อสินค้า 6. สหกรณ์ดำเนินการจัดซื้อสินค้า 7. จัดสถานที่สำหรับจำหน่ายสินค้าให้
สมาชิก 8. จำหน่ายสินค้าให้กับสมาชิก 9. บริการหลังการขาย 10. ประเมินความพึงพอใจจาก
สมาชิก

ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจซื้อ

1. บุคลากรสหกรณ์มีส่วนร่วมในธุรกิจตั้งแต่สมาชิก คณะกรรมการ ผู้นำกลุ่ม เป็นหัวใจ
สำคัญของการดำเนินธุรกิจ หากสามารถให้บุคคลเหล่านี้มีส่วนร่วมได้ทั้งหมด ธุรกิจก็จะประสบ
ผลสำเร็จ เพราะมีลูกค้าที่แน่นอนเป็นลูกค้าประจำ สหกรณ์ไม่ต้องเสี่ยงเหมือนกิจการทั่วไป
2. การบริการสมาชิกที่ร่วมธุรกิจให้เกิดความประทับใจ สมาชิกจะมีความต้องการร่วม
ธุรกิจกับสหกรณ์ต่อไป เป็นการสร้างความภักดีต่อองค์กร
3. สร้างเครือข่ายสหกรณ์ นอกจากการดำเนินธุรกิจซื้อจะประสบความสำเร็จได้จาก
สมาชิกแล้ว เครือข่ายระหว่างสหกรณ์มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น ข้าวสารของสหกรณ์อาจนำไป

ฝากขายกับสหกรณ์อื่น หากสามารถสร้างเครือข่ายขายเป็นลักษณะไข่มวงมูมได้จะส่งผลให้มีความมั่นคงทางธุรกิจเพิ่มขึ้น

4. ต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายรัฐบาลหรือสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน

5. คุณภาพสินค้า เพราะธุรกิจซื้อของสหกรณ์ต้องเป็นที่น่าเชื่อถือของสมาชิก ในเรื่องคุณภาพของสินค้าสหกรณ์จะมีข้อได้เปรียบจากร้านค้าทั่วไป คือมีการสำรวจความต้องการซื้อก่อนจึงทำให้ไม่มีสินค้าหมดอายุ หรือค้างสต็อก

6. วิเคราะห์คู่แข่ง ปัจจุบันคู่แข่งของสหกรณ์มีมากมาย ต้องวิเคราะห์คู่แข่งเพื่อนำมาปรับปรุงธุรกิจของสหกรณ์ ข้อมูลที่ควรนำมาเปรียบเทียบ คือ ภูมิหลัง นโยบาย ผู้นำ กิจกรรม ส่งเสริมการตลาด ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ความมั่นคงด้านการเงิน เครือข่ายของกลุ่ม

ธุรกิจขาย

หมายถึง การที่สหกรณ์ดำเนินการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่ายหรือแปรรูปเป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการจัดตั้งสหกรณ์ ในการทำงานร่วมกันไม่ใช่ต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างขาย ผลผลิตที่สหกรณ์รวมนั้นเป็นผลผลิตทางการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่สมาชิกทำการผลิต

ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจขาย

1. การส่งเสริมการผลิต 2. สำรวจความต้องการร่วมธุรกิจ 3. รวบรวมข้อมูล 4. ดำเนินการรวบรวมผลผลิต 5. จำหน่ายหรือแปรรูป 6. ประเมินความพึงพอใจของสมาชิก

ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจขาย

1. บุคลากรสหกรณ์ต้องให้ความสำคัญกับธุรกิจขาย โดยการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของธุรกิจตามบทบาทหน้าที่ ความร่วมมือเป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จของสหกรณ์ สหกรณ์ใดได้รับความร่วมมือจากบุคลากรย่อมประสบความสำเร็จ ในทิศทางตรงกันข้ามสหกรณ์ที่ไม่ได้รับความร่วมมือย่อมล้มเหลว และฐานความร่วมมือที่สำคัญคือสมาชิกสหกรณ์

2. เชื่อมโยงธุรกิจกับภาคเอกชนและระหว่างสหกรณ์อื่น ๆ เป็นการแปรเปลี่ยนจากคู่แข่งเป็นคู่ค้า จากการแข่งขันเป็นความร่วมมือ จากศัตรูเป็นมิตรภาพ จากภาระเป็นพลัง

3. มีบริการที่ดีให้กับสมาชิก ปัจจัยนี้มีความสำคัญในทุกธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับคน เนื่องจากคนมีการยึดตัวตน การได้รับบริการที่ดีเป็นการทำให้มีคุณค่า แต่ในกรณีที่ทำให้คนไม่มีคุณค่าย่อมไม่ต้องการใช้บริการ

4. ผลผลิตต้องมีคุณภาพ ปัจจุบันนี้ควรมีการสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับได้ว่าผลผลิตใดมาจากแหล่งใดเพื่อการรับประกัน ในกรณีคุณภาพดีสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเพิ่มยอดขายร่วมธุรกิจ ในกรณีคุณภาพไม่ดีสามารถร่วมพัฒนาแก้ไขปัญหการผลิตได้ ระบบนี้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ในประเทศญี่ปุ่น และในปัจจุบันห้างสรรพสินค้าในประเทศไทยกำลังให้ความสำคัญ

5. สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นการยึดตลาดเป็นหลักในการผลิต สถานการณ์ปัจจุบันต้องการสินค้าที่ปลอดภัยจากสารเคมี เป็นสินค้าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นมิตรกับธรรมชาติ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สินค้าบางชนิดเมื่อทำด้วยมือจะมีราคาสูง

6. วิเคราะห์คู่แข่งอื่น ๆ ที่ดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกัน โดยหลักของการผลิตจะยึด 3 ประการคือ เป็นผลิตภัณฑ์แรกย่อมสร้างความสนใจของลูกค้า หากเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันต้องมีความแปลกแตกต่างจากเดิม หากเหมือนกันต้องดีกว่าหรือดีที่สุดที่สุดในบรรดาผลิตภัณฑ์เดียวกัน

7. มีการส่งเสริมการผลิต อันเป็นกิจการที่เดิมสหกรณ์ไม่มีจึงต้องสร้างขึ้นใหม่

ธุรกิจสินเชื่อ

หมายถึง การให้ทรัพย์สินสิ่งของหรือบริการที่เป็นประโยชน์ตรงกับความต้องการของสมาชิก โดยมีเงื่อนไขเมื่อถึงกำหนดเวลาต้องนำมาส่งคืนพร้อมผลตอบแทน เช่น ดอกเบี้ย หรือผลตอบแทนอื่น ๆ ตามข้อตกลงร่วมกันด้วยความเชื่อถือนั่น เป็นธุรกิจดั้งเดิมของสหกรณ์ที่มีพื้นฐานมาจากการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่ต้องมีความเชื่อไว้วางใจกัน

ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ

1. สมาชิกมีความต้องการ 2. ขอใช้บริการสินเชื่อ 3. อนุมัติให้บริการสินเชื่อ 4. การใช้ประโยชน์ 5. การชำระคืน

ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจสินเชื่อ

1. บุคลากรมีส่วนร่วมกับธุรกิจซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในทุกธุรกิจเป็นปัจจัยความสำเร็จของสหกรณ์ รวมถึงเป็นปัจจัยความสำเร็จของทุกองค์กร

2. เชื่อมโยงกับสหกรณ์อื่น เชื่อมโยงกับเอกชนในเรื่องเงินทุน เชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นของสหกรณ์ การจัดการธุรกิจแบบเชื่อมโยงเป็นการสร้างความมั่นคงด้วยการเพิ่มฐานรากของธุรกิจ

3. บริการที่ดีให้กับสมาชิก ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายคือการบริการหลังจากร่วมธุรกิจ อันเป็นความผูกพันที่ไม่ร้างรา

4. ต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น เรื่องอัตราดอกเบี้ย ภาวะการลงทุน ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลทางเศรษฐกิจทางการเงินในประเทศและต่างประเทศเนื่องจากปัจจุบันการเคลื่อนย้ายเงินทุนเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีความอ่อนไหว

5. วิเคราะห์คู่แข่ง ปัจจุบันคู่แข่งธุรกิจสินเชื่อมีมาก แข่งขันกันด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ สหกรณ์ควรมีข้อมูลที่น่ามาประกอบการวิเคราะห์ คือ ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ อัตราดอกเบี้ยวงเงินกู้ เงื่อนไขการชำระคืน การลด แลก แจก แถมเพื่อประชาสัมพันธ์ ต้องดำเนินธุรกิจด้วยหลักการว่า เพื่อช่วยสมาชิกให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ใช่เพื่อหากำไรเข้าสหกรณ์ ซึ่งเป็นจุดแข็งของสหกรณ์ที่เป็นภูมิคุ้มกันธุรกิจให้พัฒนาอย่างมั่นคง

ธุรกิจรับฝากเงิน

หมายถึง การที่สมาชิกรนำเงินมาฝากกับสหกรณ์ สหกรณ์ทำหน้าที่รับฝากเงินของสมาชิกไว้ เมื่อสมาชิกต้องการใช้เงินก็สามารถถอนเงินฝากดังกล่าวได้ ระหว่างที่ฝากไว้สมาชิกได้รับผลตอบแทนจากสหกรณ์ในรูปดอกเบี้ยเงินฝาก ธุรกิจรับฝากเงินนี้บางครั้งก็รวมอยู่กับธุรกิจสินเชื่อ เนื่องจากต้องอาศัยความเชื่อใจกันจึงจะนำเงินฝากไว้ แต่ในการนำเสนอครั้งนี้ขอแยกเป็นธุรกิจต่างหากเพื่อลงรายละเอียดเฉพาะ

ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจรับฝากเงิน

1. สมาชิกมีรายได้ 2. สมาชิกต้องการออมเงินไว้กับสหกรณ์ 3. สหกรณ์เปิดดำเนินธุรกิจรับฝาก 4. สหกรณ์รับฝากเงิน 5. สมาชิกถอนเงิน 6. ประเมินความพึงพอใจ

ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจรับฝากเงิน

1. บุคลากรสหกรณ์มีส่วนร่วมในธุรกิจอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับทุกธุรกิจ
2. ให้การบริการสมาชิกที่ดี ตั้งแต่สมาชิกเริ่มทำธุรกิจ จนถึงขั้นตอนสุดท้าย
3. เชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นของสหกรณ์ เช่น จัดสวัสดิการสงเคราะห์สำหรับสมาชิกที่มีเงินฝาก โอนถอนเงินฝากชำระค่าสินค้า

4. วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันแล้วดำเนินการให้สอดคล้อง เช่น อัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินอื่น ๆ หรือ คนเริ่มให้ความสำคัญเรื่อง สุขภาพ คุณภาพชีวิต จึงเห็นความสำคัญของการออมมากขึ้น กลุ่มเยาวชนที่มีการส่งเสริมการออม เป็นต้น

5. มีบริการหลังขาย ธุรกิจรับฝากเงินสามารถจัดบริการหลังขายได้ เช่น เมื่อนำเงินมาฝากมีการแนะนำให้บริการจัดการรายได้-รายจ่าย เมื่อถอนเงินมีบริการแนะนำการใช้เงิน เป็นต้น

ธุรกิจบริการ

หมายถึง กิจกรรมที่สหกรณ์จัดให้มีขึ้นเพื่อบริการ อำนวยความสะดวก ตอบสนองความต้องการของสมาชิก โดยสหกรณ์คิดค่าตอบแทนในอัตราที่เหมาะสม รูปแบบของกิจการมีความหลากหลาย แตกต่างกันไปตามวิถีชีวิตของสมาชิก ตัวอย่างเช่น สมาชิกต้องทำงานตั้งแต่โม่งเช้าจนถึงหกโมงเย็นไม่มีใครเลี้ยงลูกให้ สหกรณ์จึงทำธุรกิจบริการรับเลี้ยงลูก โดยให้สมาชิกมาส่งลูกตอนเช้าและรับกลับตอนเย็น นอกจากนี้อาจหมายถึงกิจการจัดงานแต่งงาน งานบวช หรืองานศพ หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ เช่น สมาชิกทำนาสหกรณ์จัดบริการรถเกี่ยวข้าว สมาชิกปลูกมะพร้าวสหกรณ์จัดบริการเก็บมะพร้าว เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจบริการ

1. สมาชิกดำเนินชีวิตตามปกติ
2. สมาชิกร้องขอให้สหกรณ์จัดบริการ
3. สหกรณ์สำรวจข้อมูล
4. เสนอแผนธุรกิจให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณา
5. ให้บริการตามแผนธุรกิจ
6. สมาชิกร่วมธุรกิจ
7. ประเมินความพึงพอใจ

ปัจจัยความสำเร็จการดำเนินธุรกิจบริการ

1. บุคลากรสหกรณ์มีส่วนร่วมในธุรกิจ เช่นเดียวกับธุรกิจอื่น ๆ ของสหกรณ์
 2. การให้บริการที่ดีกับสมาชิกตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงขั้นตอนสุดท้าย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจต่อองค์กร
 3. สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกตามสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นธุรกิจที่แปรเปลี่ยนได้เมื่ออาชีพเปลี่ยนเมื่อวิถีชีวิตเปลี่ยน
 4. สิ่งทีบริการสมาชิกต้องมีคุณภาพ ยิ่งบริการเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ต้องปลอดภัย ได้ประโยชน์
 5. เชื่อมโยงธุรกิจอื่น ๆ เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กิจการดูแลผู้สูงอายุโดยร่วมกับพระภิกษุสงฆ์
 6. วิเคราะห์คู่แข่งชั้น โดยข้อมูลที่ควรวิเคราะห์ คือ ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจการบริการ ความพร้อมทางด้านบุคลากร เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการส่งเสริมธุรกิจ
- ปัจจัยความสำเร็จการดำเนินธุรกิจบริการของสหกรณ์ดังกล่าวแยกได้เป็น 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ ความสำเร็จที่เกิดจากสหกรณ์เอง กับความสำเร็จที่เกิดจากการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ซึ่งอธิบายได้ว่า ตัวสหกรณ์ต้องมีความแข็งแกร่งในการดำเนินธุรกิจ และต้องแสวงหาส่วนร่วมในกิจการ ยกตัวอย่างสหกรณ์จัดบริการสอนภาษาอังกฤษให้สมาชิกที่มีที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว โดยสมาชิกได้ทำโครงการนำเที่ยว สหกรณ์สามารถร่วมมือกับสถานศึกษากับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินกิจการดังกล่าว

กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน เป็นการจัดให้นักเรียนมาร่วมกันดำเนินงานในกิจการสหกรณ์ โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามแนวทางของสหกรณ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรจัดสำหรับสหกรณ์ในโรงเรียนมีดังนี้

1. กิจกรรมร้านค้า

เป็นกิจกรรมเพื่อจัดหาสินค้าเครื่องอุปโภค บริโภคที่จำเป็น และเป็นความต้องการของสมาชิกตลอดจนรวบรวมผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจำหน่าย

ขั้นตอนของกิจกรรมร้านค้า คือ สมาชิกมีความต้องการ สหกรณ์สำรวจ สหกรณ์จัดหาสินค้ามาจำหน่าย ดำเนินการจำหน่ายสินค้าให้สมาชิก สมาชิกใช้ประโยชน์จากสินค้า จ่ายเงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิก

ประโยชน์ของกิจกรรมร้านค้า

- ซื้อสินค้ามีคุณภาพในราคายุติธรรม เนื่องจากการร่วมกันซื้อ
- ฝึกทักษะในการซื้อสินค้า ขายสินค้า การเลือกสินค้า และการบันทึกบัญชีอย่างง่าย ๆ
- ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบและแบบแผน
- ฝึกให้มีความรับผิดชอบ และฝึกการตัดสินใจ

2. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ

เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนทำการเกษตรหรืองานฝีมืออื่นร่วมกันในโรงเรียนหรือที่บ้านเพื่อเสริมความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ และเป็นการฝึกทักษะในสิ่งที่เรียนมา เช่น การเลี้ยงไก่ ร่วมกัน การทำแปลงผักสวนครัว การทำขนม ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพคือ สมาชิกมีความต้องการผลิตสหกรณ์ส่งเสริมการผลิต สมาชิกทำการผลิต จำหน่าย / แปรรูปผลผลิต

ประโยชน์ของกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ

- ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำการเกษตร และฝึกนิสัยขยันหมั่นเพียร
- ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันแบบสหกรณ์ - ฝึกให้มีการวางแผนการผลิต และการบันทึกการปฏิบัติกิจกรรม - ฝึกให้มีความรับผิดชอบ

3. กิจกรรมออมทรัพย์

เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนเก็บออมทรัพย์ในระหว่างเป็นนักเรียน เพื่อเสริมความเข้าใจเพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนมีนิสัยการออม รู้จักประหยัด

ขั้นตอนของกิจกรรมออมทรัพย์ คือ สมาชิกมีความต้องการออมเงิน สหกรณ์รับฝากเงิน คิดดอกเบี้ยเงินฝากให้สมาชิก สมาชิกถอนไปใช้เมื่อจำเป็น

ประโยชน์ของกิจกรรมออมทรัพย์

- ฝึกนิสัยให้ประหยัด อุดหนุนและไม่ฟุ่มเฟือย - ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมกันอย่างมีแบบแผน - ฝึกให้มีระเบียบวินัย มีสัจจะกับตนเอง

4. กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ

เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันจัดขึ้น เพื่อให้บริการในสิ่งที่เป็นความรู้หรือสิ่งที่จะใช้ ประโยชน์ร่วมกันแก่นักเรียนเป็นส่วนรวมหรือเป็นการสร้างนิสัยการค้นคว้า การให้บริการ เอื้อเฟื้อ และแบ่งปันกัน ตลอดจนรับผิดชอบร่วมกัน

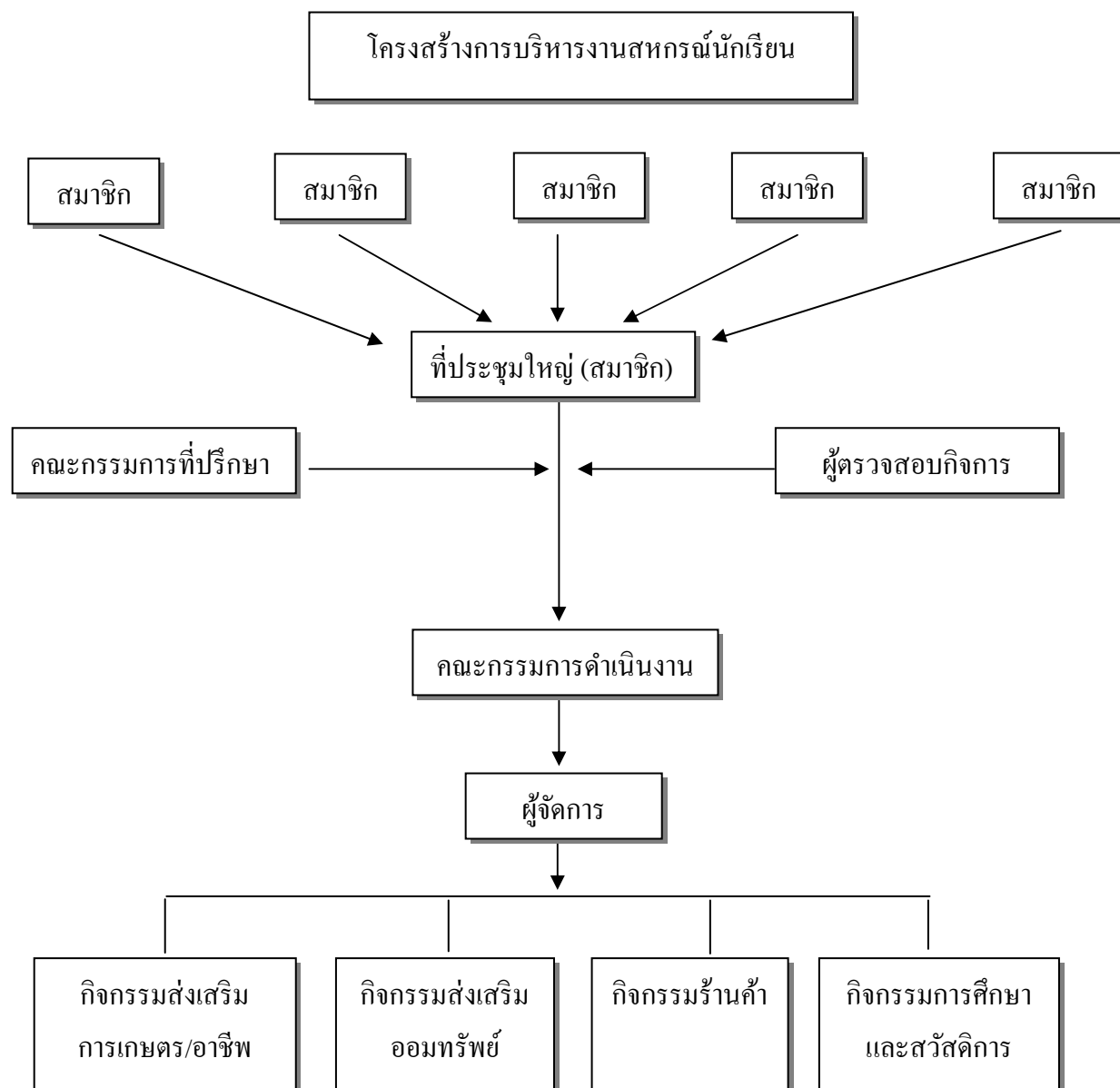
กิจกรรมที่จะดำเนินงานได้ เช่น การจัดบริการหนังสืออ่านเล่น ของเล่นโดยการรวบรวม จากนักเรียนหรือรับบริจาคจากการจัดมุมความรู้ด้านต่างๆ หรือตามวาระสำคัญต่างๆ การจัด ฝึกอบรมการประดิษฐ์พื้นบ้าน โดยมีผู้ปกครองหรือนักเรียนเองเป็นผู้สอนการจัดมุมความรู้ด้าน ต่างๆ

ประโยชน์ของกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ

- ฝึกให้มีนิสัยเอื้อเฟื้อแบ่งปันกัน เสียสละเวลาและทำตัวให้เป็นผู้บริการ - ฝึกให้ มีส่วนร่วมในการทำงาน - ฝึกให้มีการวางแผนในการทำงาน - ฝึกระเบียบวินัยในการควบคุม กันเอง

นักเรียนที่สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์นักเรียน สามารถเลือกเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง กิจกรรมใดหรือหลาย ๆ กิจกรรมได้ตามความสนใจ และความถนัดของตน

แผนภาพที่ 5 โครงสร้างการบริหารงานสหกรณ์นักเรียน

การบัญชีสหกรณ์นักเรียน

การบัญชีสหกรณ์นักเรียน คือ การจดบันทึกรายการทางการเงินจากเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่สหกรณ์นักเรียนได้ดำเนินการ โดยจัดหมวดหมู่ แยกประเภทรายการและสรุปผลออกมาในรูปรายงานทางการเงิน เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์นักเรียน

วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชี

- เพื่อจดบันทึกรายการค้าต่างๆ ตามลำดับการเกิดของรายการอย่างเป็นระเบียบ
- เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานว่ากำไร หรือขาดทุนในรอบระยะเวลาที่กำหนด - เพื่อให้เห็นถึงฐานะทางการเงิน ณ วันใดวันหนึ่งว่ามี สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของกิจการเท่าไร - เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตและกันการสูญหายของสินทรัพย์ - เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจด้านต่างๆ - ผู้บริหาร : วางแผน ควบคุม วัดผลดำเนินงาน และตัดสินใจด้านต่างๆ
- บุคคลภายนอก : ตัดสินใจในการลงทุน การพิจารณาการให้สินเชื่อ

ความสำคัญของการบัญชี สามารถสรุปได้ดังนี้

- การวางแผนและการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจสำหรับผู้ใช้ทั้งภายในและภายนอกกิจการ - บทบาทในการบริหารจัดการ เพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน - ข้อมูลที่ดีต้อง ถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันเวลา ซึ่งสะท้อนให้เห็นความโปร่งใสของการดำเนินธุรกิจ

เอกสารประกอบการลงบัญชี หมายถึง เอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานบันทึกข้อเท็จจริงตามลักษณะของรายการรับเงินหรือจ่ายเงินที่เกิดขึ้น เพื่อแสดงว่าได้เกิดรายการรับเงินหรือจ่ายเงินขึ้นจริงตามที่ปรากฏในเอกสารนั้น

เอกสารประกอบการลงบัญชีของสหกรณ์นักเรียนมีดังนี้

- 1.ใบเสร็จรับเงินจากบริษัท ห้างร้านที่สหกรณ์ไปซื้อสินค้า
- 2.ใบเสร็จรับเงินของสหกรณ์ ใช้บันทึกรายการรับเงินของสหกรณ์ ทั้งจากสมาชิก และไม่ใช้สมาชิก
- 3.ใบเบิกเงิน ใช้บันทึกการจ่ายเงินของสหกรณ์ในกรณีที่สหกรณ์ไม่สามารถเรียกใบเสร็จรับเงินจากผู้รับเงินได้
- 4.ใบนำส่งฝากออมทรัพย์ ใช้บันทึกเป็นหลักฐานการนำส่งเงินฝากออมทรัพย์ของนักเรียน
- 5.ใบถอนเงินฝากออมทรัพย์ ใช้บันทึกเป็นหลักฐานเมื่อสมาชิกถอนเงินฝากออมทรัพย์จากสหกรณ์
- 6.ใช้ขายสินค้าประจำวัน ใช้บันทึกการขายสินค้า จำนวนสินค้า จำนวนเงิน และหมายเลขสมาชิกผู้ซื้อสินค้าในแต่ละวัน และสรุปยอดขายในแต่ละวัน

การลงบัญชีในสมุดบัญชี เป็นการนำเอาหลักฐานจากเอกสารประกอบการลงบัญชีมาบันทึกลงในสมุดบัญชีเป็นประจำวันที่มีรายการเกิดขึ้นได้แก่

1. การลงบัญชีในสมุดเงินสดประจำวัน เป็นหน้าที่ของพนักงานบัญชี ในการบันทึกการรับเงินทุกรายการของแต่ละวันลงในด้านรายการรับโดยใช้ ใบเสร็จรับเงิน ใบขายสินค้าประจำวัน ใบนำส่งเงินฝากออมทรัพย์เป็นหลักฐานการลงบัญชีและบันทึกการจ่ายเงินทุกรายการของแต่ละวันลงใน ด้านรายการจ่ายเงิน โดยใบเบิกเงินในถอนเงินฝากออมทรัพย์ และใบเสร็จรับเงินของร้านค้า (กรณีซื้อสินค้าและร้านค้ามีใบเสร็จให้) เป็นหลักฐานการลงบัญชีตลอดจนสรุปเงินสดคงเหลือประจำวัน

2. การลงบัญชีในสมุดซื้อสินค้า เป็นหน้าที่ของพนักงาน ในการบันทึกการซื้อสินค้าเป็นเงินสด โดยใช้ใบเสร็จรับเงินของร้านค้าเป็นหลักฐานการลงบัญชี ในกรณีซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อใช้ใบส่งของของร้านค้าเป็นหลักฐานในการลงบัญชี ทั้งนี้ให้ผู้จัดการเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าแต่ละรายการ

ทะเบียนต่างๆ ของสหกรณ์นักเรียน ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดของแต่ละรายการที่เกิดขึ้น โดยใช้เอกสารประกอบการลงบัญชีเป็นหลักฐานในการบันทึก ดังนี้

1. ทะเบียนสมาชิกและการถือหุ้น จัดทำขึ้นเพื่อบันทึกจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสหกรณ์ จำนวนหุ้นที่ชำระทั้งหมด บันทึกการเพิ่มหุ้น ถอนหุ้น หรือ โอนหุ้น ของสมาชิกแต่ละราย

2. ทะเบียนคุมสินค้า ใช้บันทึกการเกี่ยวกับสินค้าที่ซื้อมาจำหน่ายแต่ละอย่าง ทั้งนี้เพื่อควบคุมรายการรับสินค้าเข้าร้าน การตัดจ่ายสินค้าเมื่อขาย และคุมยอดคงเหลือของสินค้าให้ถูกต้องเป็นการป้องกันการขาดหายของสินค้าแต่ละรายการ

3. ทะเบียนบันทึกยอดซื้อของสมาชิก ใช้บันทึกยอดซื้อสินค้าของสมาชิกสหกรณ์นักเรียนเป็นรายวัน ของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการรวมยอดซื้อสินค้าของสมาชิกตอนสิ้นปี

4. ทะเบียนเจ้าหนี้เงินฝากออมทรัพย์ ใช้บันทึกการเงินฝาก ถอนเงินและยอดคงเหลือเงินฝาก

5. ทะเบียนคุมรายรับรายจ่ายของฝ่ายส่งเสริมการเกษตรหรือฝ่ายการศึกษาและสวัสดิการ ใช้บันทึก

บันทึกรายการในทะเบียนต่างๆ เป็นการบันทึกรายละเอียดของแต่ละรายการที่เกิดขึ้น โดยใช้เอกสารประกอบการลงบัญชีเป็นหลักฐานการบันทึก สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 13 หลักฐานประกอบการบันทึกทะเบียน

ทะเบียน	ผู้บันทึก	หลักฐานประกอบการบันทึก
1. ทะเบียนสมาชิกและการถือหุ้น	ผู้จัด ก า ร หรือ ผู้ที่ ได้ รับมอบหมาย	ใบเสร็จรับเงินค่าหุ้น หรือใบถอนเงินค่าหุ้น
2. ทะเบียนคุมสินค้า	พนักงานขาย	ใช้สมุดซื้อสินค้า บันทึกยอดขายสินค้า ราคาทุน และราคาขาย ใช้ใบสินค้าประจำวัน บันทึกยอดขายสินค้า
3. ทะเบียนบันทึกยอดซื้อของสมาชิก	พนักงานขาย	ใบขายสินค้าประจำวัน
4. ทะเบียนเจ้าหน้าที่เงินฝากออมทรัพย์	พนักงานออมทรัพย์	ใบนำส่งเงินฝากออมทรัพย์ หรือใบถอนเงินออมทรัพย์
5. ทะเบียนคุมรายรับรายจ่าย	พนักงานเกษตรหรือ พนักงานการศึกษา และสวัสดิการ	ใบเสร็จรับเงินของฝ่ายหรือใบเบิกเงิน ของฝ่าย(แยกทำเป็นฝ่ายๆ)

นอกจากการลงบัญชี และการบันทึกเอกสารทางการเงินเป็นประจำทุกวันแล้ว ต้องมีการสรุปการบัญชีเป็นประจำทุกเดือนเรียกว่า งบเดือน เช่น งบรายวัน รายจ่ายประจำเดือนและงบทดลองประจำเดือน เป็นต้น และการสิ้นสุดของการจัดทำบัญชีนั้น โดยทั่วไปกำหนดรอบบัญชีไว้ 1 ปี ดังนั้น การบัญชีสหกรณ์นักเรียนจึงกำหนดรอบปีบัญชีไว้ 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันเปิดเรียนภาคต้น และไปปิดบัญชีในวันปิดภาคเรียนสุดท้าย

รายการรับเงินและรายการจ่ายเงินของสหกรณ์นักเรียน

1. การรับสมาชิก และการดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์

รายการรับเงิน -รับเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า -รับเงินค่าหุ้น -รับเงินบริจาค

รายการจ่ายเงิน -จ่ายคืนค่าหุ้น -จ่ายค่าเครื่องเขียน -จ่ายค่าวัสดุ

ตารางที่ 14 ตัวอย่างการบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่าย

วัน-เดือน-ปี	รายการ	รายรับ (เดบิต)	รายจ่าย (เครดิต)	หมายเหตุ
1 มค. 50	รับสมาชิกใหม่ 10 คน ค่าธรรมเนียมแรก เข้า คนละ 10 บาท	100		รายได้
5 มค. 50	รับเงินค่าหุ้นจาก ด.ช. หิมะ ใจร้อน หุ้นละ 10 บาท จำนวน 20 หุ้น	200		ทุน
7 มค. 50	สหกรณ์ได้รับเงินบริจาคจากบริษัทแห่ง หนึ่ง เป็นเงิน 5,000 บาท	5,000		รายได้
10 มค. 50	จ่ายคืนเงินค่าหุ้นให้กับ ด.ญ. กุ๊กไก่ ใจดี เป็นเงิน 2,000 บาท		2,000	ทุน
12 มค. 50	จ่ายเงินค่าสมุดและปากกาเป็นเงิน 100 บาท		100	ค่าใช้จ่าย
13 มค. 50	จ่ายเงินค่าโต๊ะสำนักงาน เป็นเงิน 500 บาท		500	ค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 15 ตัวอย่างทะเบียนสมาชิก

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่ สมาชิก	ชั้นเรียน	วันที่เข้า	วันที่ออก
1	เด็กหญิงกุ๊กไก่ ใจดี	0001	ป.2	14 กค. 49	
2	เด็กชายชนม หวานมาก	0002	ป.1	5 สค. 49	
3	เด็กชายหิมะ ใจร้อน	0003	ป.3	20 กย. 49	
4	เด็กหญิงบอบบาง อรชร	0004	ป.1	13 ตค. 49	
5	เด็กชายตุ๊ต๊ะ อ้วนท้วน	0005	ป.2	16 ธค. 49	

คำอธิบาย

บันทึกการขายชื่อสมาชิกเรียงตามลำดับที่สมัคร โดยกำหนดเลขที่สมาชิกเรียงกัน เมื่อมีสมาชิก
ออกให้บันทึกเลขที่สมาชิกต่อไปโดยไม่ต้องนำเลขที่ของสมาชิกที่ลาออกมาใช้

ตัวอย่างบัตรสมาชิก

ชื่อ.....	(รูป)
วันที่เป็นสมาชิก.....	
เลขทะเบียนสมาชิก.....	ลายมือชื่อ
.....ผู้ออกบัตร	

ตารางที่ 16 ตัวอย่างทะเบียนทุนเรือนหุ้น (รวม)

ที่	เลขที่สมาชิก	วัน-เดือน-ปี	ชื่อ-สกุล	จำนวนหุ้น			หมายเหตุ
				เพิ่ม	ถอน	คงเหลือ	
1	0001	14 กค. 49	เด็กหญิงก๊วกไ้ ใจดี	2,000		2,000	
2	0002	5 สค. 49	เด็กชายชนม หวานมาก	100		2,100	
3	0003	20 กย.49	เด็กชายหิมะ ใจร้อน	200		2,300	
4	0004	13 ตค. 49	เด็กหญิงบอบบาง อรชร	50		2,350	
5	0005	16 ธค.49	เด็กชายตุ้ตะ อ้วนท้วน	20		2,370	
6	0001	31ธค. 49	เด็กหญิงก๊วกไ้ ใจดี		2,000	370	ลาออก

คำอธิบาย บันทึกเรียงตามลำดับวันที่

ตารางที่ 17 ตัวอย่างทะเบียนหุ้นรายคน

ชื่อ เลขที่สมาชิก

วัน-เดือน-ปี	จำนวน			หมายเหตุ
	เพิ่ม	ถอน	คงเหลือ	
20 กย. 49	200	-	200	

คำอธิบาย สมาชิกจะถอนหุ้นคืนได้ต่อเมื่อออกจากสหกรณ์

2. กิจกรรมร้านค้า

รายการรับเงิน -รับเงินขายสินค้า -รับเงินขายวัสดุเหลือใช้

รายการจ่ายเงิน -ซื้อสินค้ามาจำหน่าย -ค่าใช้จ่ายในการซื้อ

ตารางที่ 18 ตัวอย่างการบันทึกบัญชี

วัน-เดือน-ปี	รายการ	รายรับ (เดบิต)	รายจ่าย (เครดิต)	หมายเหตุ
14 มค. 50	ขายสมุด 5 เล่มๆละ 10 บาท เป็นเงิน 50 บาท	50		รายได้
15 มค. 50	ขายเก้าอี้เก่า เป็นเงิน 70 บาท	70		รายได้
16 มค. 50	ซื้อขนมมาขายเพิ่ม 10 ห่อๆละ 25 บาท เป็นเงิน 250 บาท		250	ค่าใช้จ่าย
17 มค. 50	จ่ายค่าน้ำมันรถในการไปซื้อขนม เป็นเงิน 200 บาท		200	ค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 19 ตัวอย่างทะเบียนคุมสินค้า

ชนิดสินค้า

ลำดับที่	วันเดือนปี	รับ		จ่าย		คงเหลือ	
		จำนวน	หน่วย	จำนวน	หน่วย	จำนวน	หน่วย
1	10 มค. 49	500	เล่ม			500	เล่ม
2	11 มค. 49			70	เล่ม	430	เล่ม
3	13 มค. 49			50	เล่ม	380	เล่ม
4	15 มค. 49	200	เล่ม			580	เล่ม
5	15 มค. 49			100	เล่ม	480	เล่ม

3. กิจกรรมออมทรัพย์

- รายการรับเงิน - รับเงินฝากออมทรัพย์
รายการจ่ายเงิน - ถอนเงินฝาก

ตารางที่ 20 ตัวอย่างการบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่าย

วัน-เดือน-ปี	รายการ	รายรับ (เดบิต)	รายจ่าย (เครดิต)	หมายเหตุ
18 มค. 50	รับฝากเงินจากสมาชิก เป็นเงิน 1,000 บาท	1,000		ทุน
19 มค. 50	สมาชิกถอนเงินฝาก เป็นเงิน 100 บาท		100	ทุน
20 มค. 50	รับเงินฝากจากสมาชิกเพิ่ม เป็นเงิน 500 บาท	500		ทุน
21 มค. 50	ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากจากธนาคาร เป็นเงิน 270 บาท	270		รายได้

ตารางที่ 21 ตัวอย่างทะเบียนคุมเงินออมทรัพย์รายคน

ชื่อผู้ฝากเงินออมทรัพย์

วัน-เดือน-ปี	ฝาก (บาท)	ถอน (บาท)	คงเหลือ (บาท)
1 มค. 50	200		200
10 มค. 50	500		700
15 มค. 50		100	600

4. กิจกรรมส่งเสริมการขาย

- รายการรับเงิน - รับเงินขายผลผลิตการเกษตร
รายการจ่ายเงิน - ค่าใช้จ่ายในการผลิต

ตารางที่ 22 ตัวอย่างการบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่าย

วัน-เดือน-ปี	รายการ	รายรับ (เดบิต)	รายจ่าย (เครดิต)	หมายเหตุ
22 มค. 50	รับเงินค่าขายกล้วย 100 กิโลกรัมๆ ละ 8 บาท เป็นเงิน 800 บาท	800		รายได้
23 มค. 50	จ่ายค่าแรงงานคนตัดกล้วย เป็นเงิน 200 บาท		200	ค่าใช้จ่าย
24 มค. 50	จ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิก เป็นเงิน 2,000 บาท		2,000	ลูกหนี้
25 มค. 50	รับดอกเบี้ยเงินกู้จากสมาชิก เป็นเงิน 100 บาท	100		รายได้
26 มค. 50	รับชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิก 2,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย 100 บาท	2,100		ลูกหนี้

ตารางที่ 23 ตัวอย่างทะเบียนคุมเจ้าหนี้รายคน

ชื่อเจ้าหนี้

วัน-เดือน-ปี	จำนวนเงินกู้ (บาท)	วันครบ กำหนดชำระ	จำนวนเงินชำระ (บาท)	จำนวนเงิน คงเหลือ
1 มค. 50	2,000.-	1 มีค. 50		2,000.-
12 มค. 50			500	1,500.-
7 กพ. 50			500	1,000.-

ตารางที่ 24 ตัวอย่างทะเบียนคุมผลผลิต

วัน-เดือน-ปี	รายการ ผลผลิต	จำนวนที่รับ (หน่วย)	จำนวนที่ ขาย (หน่วย)	จำนวนเงิน		จำนวน คงเหลือ
				ราคา	เป็นเงิน	
11 มค. 50	กล้วย	50	30	8	240	20
12 มค. 50	กล้วย	-	20	9	180	-
12 มค. 50	มะนาว	6,000	6,000	1	6,000	-
12 มค. 50	กล้วย	70	70	7	490	-

5. กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ

รายการรับเงิน -รับเงินบริจาคที่ระบุเฉพาะกิจกรรมนี้ -รับเงินอุดหนุนจาก
สหกรณ์

รายการจ่ายเงิน -ค่าใช้จ่ายในการจัดมูมสหกรณ์ -ค่าใช้จ่ายในการจัด
นิทรรศการสหกรณ์ -ค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการ

ตารางที่ 25 ตัวอย่างการบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่าย

วัน-เดือน-ปี	รายการ	รายรับ (เดบิต)	รายจ่าย (เครดิต)	หมายเหตุ
26 มค. 50	รับเงินบริจาคจากโรงเรียนสำหรับการไปศึกษาดูงาน เป็นเงิน 2,000 บาท	2,000.-		รายได้
27 มค. 50	รับเงินอุดหนุนจากสหกรณ์จังหวัด เป็นเงิน 1,000 บาท	1,000.-		รายได้
28 มค. 50	จ่ายค่าอุปกรณ์ในการจัดมูมสหกรณ์ เป็นเงิน 500 บาท		500.-	ค่าใช้จ่าย
29 มค. 50	จ่ายค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการวันสหกรณ์ เป็นเงิน 700 บาท		700.-	ค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 26 ตัวอย่างการปิดบัญชีรายรับ - รายจ่าย

วันที่	รับ	จำนวนเงิน	จ่าย	จำนวนเงิน
1 มค. 50	รับค่าธรรมเนียมสมาชิกใหม่	100		
5 มค. 50	รับเงินค่าหุ้นจากสมาชิก	200		
7 มค. 50	ได้รับเงินบริจาคจากบริษัทแห่งหนึ่ง	5,000		
12 มค. 50			จ่ายเงินค่าสมุดและปากกา	100
13 มค. 50			จ่ายเงินค่าโต๊ะสำนักงาน	500
16 มค. 50			ซื้อขนมมาขายเพิ่ม	250
17 มค. 50			จ่ายค่าน้ำมันสำหรับไปซื้อขนม	200

ตารางที่ 26 ตัวอย่างการปิดบัญชีรายรับ – รายจ่าย (ต่อ)

วันที่	รับ	จำนวนเงิน	จ่าย	จำนวนเงิน
18 มค. 50	รับฝากเงินจากสมาชิก	1,000		
19 มค. 50			สมาชิกถอนเงินฝาก	100
20 มค. 50	รับเงินฝากจากสมาชิกเพิ่ม	500		
22 มค. 50	รับเงินค่าขายกล้วย	800		
23 มค. 50			จ่ายค่าแรงงานคนตัดกล้วย	200
24 มค. 50			จ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิก	2,000
25 มค. 50	รับดอกเบี้ยเงินกู้จากสมาชิก	100		
26 มค. 50	รับชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิก	2,100		
27 มค. 50	รับเงินอุดหนุนจากสหกรณ์	1,000		
28 มค. 50			จ่ายค่าอุปกรณ์ในการจัดมูมสหกรณ์	500
29 มค. 50			จ่ายค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการวันสหกรณ์	700
	รวมรับ		รวมจ่าย	

ตารางที่ 27 ตัวอย่างงบกำไรขาดทุน

ประจำเดือนมกราคม 2550

รายการ	จำนวนเงิน
รายได้	
รับค่าธรรมเนียมสมาชิกใหม่	100
ได้รับเงินบริจาคจากบริษัทแห่งหนึ่ง	5,000
ขายสมุด	50
ขายแก้อื้อเก่า	70
รับเงินดอกเบี้ยเงินฝาก	270
รับเงินค่าขายกล้วย	800
รับดอกเบี้ยเงินกู้จากสมาชิก	100
รับเงินบริจาคจากโรงเรียนเพื่อไปศึกษาดูงาน	2,000
รับเงินอุดหนุนจากสหกรณ์	1,000

รวมรายได้	9,390
ค่าใช้จ่าย	
จ่ายเงินค่าสมุดและปากกา	100
จ่ายค่าน้ำมันรถในการไปซื้อขนม	200
จ่ายค่าแรงงานคนตัดกล้วย	200
จ่ายค่าอุปกรณ์ในการจัดมุมสหกรณ์	500
จ่ายค่าวัสดุในการจัดนิทรรศการวันสหกรณ์	700
มอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียน	2,000
จ่ายค่าใช้จ่ายในการแข่งขันกีฬาโรงเรียน	200
รวมค่าใช้จ่าย	3,900
กำไร	5,490

งบดุล

ณ วันที่ 31 มกราคม 2550

สินทรัพย์

เงินสด และเงินฝากธนาคาร	(คงเหลือ ณ วันนั้น)	
ลูกหนี้	(กรณีสหกรณ์ให้กู้)	
วัสดุสำนักงาน	(ตามมูลค่าคงเหลือ)	
สินทรัพย์อื่นๆ	(สินค้าคงเหลือ, อาคาร)	
รวมสินทรัพย์		

หนี้สินและทุน

หนี้สิน	
เจ้าหนี้	
เงินรับฝาก	
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	
<u>ทุน</u>	
หุ้น	
กำไร/ขาดทุน	
<u>รวมหนี้สินและทุน</u>	

ตัวอย่างการบันทึกบัญชีในชีวิตประจำวัน

คำอธิบายการจดบันทึกสมุดบัญชีครัวเรือน (รายรับ – รายจ่าย) ประจำครอบครัว

1. ช่อง วัน/เดือน/ปี ใช้บันทึกวันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงินและรายการจ่ายเงินเกิดขึ้น
2. ช่องรายการ ใช้บันทึกรายละเอียดของรายการรับเงิน เช่น รับเงินค่าขายผลิตผล รับเงินจากค่าจ้าง รับเงินกู้ รับเงินที่ถูกส่งให้ เป็นต้น หรือใช้บันทึกรายละเอียดของรายจ่าย เช่น ชำระหนี้เงินกู้ จ่ายเงินค่าซื้อปุ๋ย จ่ายเงินค่าอาหาร จ่ายเงินให้ลูกไปโรงเรียน เป็นต้น
3. ช่อง “รายรับ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่ได้รับเข้ามาให้ตรงกับรายละเอียดในช่องรายการ
4. ช่อง “รายจ่าย” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่จ่ายออกไปเป็นเงินสดและเงินเชื่อทุกรายการ ให้ตรงกับรายละเอียดในช่องรายการ
5. การสรุปบัญชีครัวเรือน (รายรับ-รายจ่าย) ใช้บันทึกยอดเงินรวมของจำนวนเงินที่ได้รับ และจำนวนเงินที่จ่ายของแต่ละเดือน

ตารางที่ 28 ตัวอย่างสรุปบัญชีครัวเรือน (รายรับ- รายจ่าย)

ประจำปี.....

เดือน	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	หมายเหตุ
มกราคม			
กุมภาพันธ์			
มีนาคม			
เมษายน			
พฤษภาคม			
มิถุนายน			
กรกฎาคม			
.....			
รวมทั้งสิ้น			

ตารางที่ 29 ตัวอย่างวิธีบันทึกบัญชีครัวเรือน (รายรับ-รายจ่าย)

วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	หมายเหตุ
1 ม.ค. 2548	ลูกส่งเงินมาให้	3,000		
1 ม.ค. 2548	ช่วยทำบุญงานขึ้นบ้านใหม่ของเพื่อนบ้าน		100	
3 ม.ค. 2548	รับเงินค่าขายข้าวเปลือก จำนวน 400 ถัง (4 เกวียน)	24,000		ราคาขายข้าวเปลือกถังละ 60 บาท
3 ม.ค. 2548	ชำระหนี้ ธกส.		10,000	
14 ม.ค. 2548	จ่ายค่าน้ำ จำนวน 2 กระสอบ		1,000	ราคากระสอบละ 500 บาท
27 ม.ค. 2548	จ่ายค่ากับข้าว จำนวน 14 วัน (2 สัปดาห์)		800	เฉลี่ยรายจ่ายสัปดาห์ละ 400 บาท
30 ม.ค. 2548	จ่ายค่าของเบ็ดเตล็ด		1,500	ประกอบด้วย ค่าผงซักฟอก ยาสีฟัน
รวม		27,000	15,400	ขนมลูก ไฟฟ้า
สรุป	มีรายรับจำนวน 27,000 บาท			เสื้อผ้า น้ำมันพืช
	มีรายจ่าย จำนวน 15,400 บาท			น้ำมันรถยนต์
	มีรายรับมากกว่ารายจ่ายเป็นจำนวนเงิน 11,600 บาท			
	รวม	-	-	

4. ประโยชน์ของการสหกรณ์

นับตั้งแต่ได้มีการริเริ่มนำเอาวิธีการสหกรณ์มาใช้ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจของกลุ่มคนที่ที่สภาพปัญหาและความต้องการอย่างเดียวกันได้เป็นผลสำเร็จในปลายศตวรรษที่ 18 แล้ว วิธีการสหกรณ์ได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและแพร่ขยายไปทั่วโลกจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า วิธีการสหกรณ์เป็นเครื่องมือที่จะแก้ไขปัญหามาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขบวนการสหกรณ์ที่เข้มแข็งและมีการพัฒนาจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ จะมีบทบาทอย่างสำคัญต่อสมาชิกทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม แม้ว่าบทบาทนี้แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ แต่ก็อาจกล่าวได้ว่าบทบาทที่สำคัญของสหกรณ์ที่มีต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไป มีดังนี้

บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ

1. สหกรณ์สามารถรักษาเสถียรภาพและตรึงราคาสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกัน ก็ช่วย ค้ำจุนผลประโยชน์ของเกษตรกร โดยยกระดับราคาสินค้าผลิตผลการเกษตรให้สูงขึ้นด้วยวิธีการดำเนินธุรกิจแบบรวมกันขาย และสามารถให้บริการสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพและประกอบอาชีพโดยวิธีการรวมกันซื้อ

2. แก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ โดยสามารถกระจายผลประโยชน์ไปสู่ประชาชนเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถมีส่วนเป็นเจ้าของและควบคุมธุรกิจการค้าอุตสาหกรรมและบริการของตนเอง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จึงตกเป็นของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อาจหาได้ จากการดำเนินธุรกิจของเอกชน จึงอาจกล่าวได้ว่าสหกรณ์เป็นโอกาสทางธุรกิจที่เป็นไปได้สำหรับประชาชนสามัญทั่วไป

บทบาทในการพัฒนาสังคม

1. ให้โอกาสในการศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในด้านวิชาการต่างๆ นอกเหนือจากโรงเรียนตามหลักการของสหกรณ์ที่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ รวมไปถึงให้โอกาสในการเรียนรู้ถึงการร่วมกันดำเนินธุรกิจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. สร้างผู้นำในระดับท้องถิ่น ฝึกหัดให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เข้าใจในวิธีการของระบอบประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิ รู้หน้าที่ เป็นแหล่งพัฒนาคนให้เข้าใจในประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองระดับท้องถิ่น และการปกครองตนเองตามแนวทางของรัฐบาล (เช่น การมีบทบาทใน อบต.)

3. เสริมสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม ด้วยหลักการบริหารที่สมาชิกทุกคนมีสิทธิเสมอ

กัน

จากบทบาททั้ง 2 ด้านดังกล่าว จึงปรากฏให้เห็นกันโดยทั่วไปว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้ว สหกรณ์ถือเป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่เข้ามามีบทบาทอย่างเข้มแข็งในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม ในบางครั้งอาจจะมีบทบาทต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ในประเทศอังกฤษ ขบวนการสหกรณ์ได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองจนถึงขั้นมีการจัดตั้งพรรคการเมืองของสหกรณ์

ดังนั้น เราจึงอาจสรุปได้ว่า ประโยชน์ของสหกรณ์ที่มีต่อสังคมและประเทศชาติตามบทบาทที่โดดเด่นทั้ง 2 ประการข้างต้น มีดังต่อไปนี้

1. ให้บริการแก่สมาชิก ให้สามารถรวมกันซื้อสินค้าที่ต้องการมาบริการในหมู่สมาชิกในราคาที่เป็นการประหยัด ทำให้สินค้าที่นำมาบริการตรงความต้องการ และเกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยลดต้นทุนสินค้า
2. ให้บริการแก่สมาชิก ในการรวบรวมผลิตผลของสมาชิก เพื่อจำหน่ายได้ในราคาที่เป็นธรรม และเกิดการประหยัดเนื่องจากการรวมกันขาย เช่น ค่าขนส่ง ค่าภาษี ค่าค่าเช่า ฯลฯ
3. เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับสมาชิกในการประกอบอาชีพ สำหรับสมาชิกที่ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ และส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการประหยัดและอดออมเพื่ออนาคต
4. เสริมสร้างความเสมอภาค โดยสมาชิกมีสิทธิเท่าเทียมกันในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่ หนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง ตามหลักประชาธิปไตย
5. ให้ความรู้แก่สมาชิกในด้านการผลิต การจำหน่าย การจัดการ ตลอดจนข่าวสารต่างๆ และวิทยาการใหม่ๆ
6. เสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนให้สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเหลือชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ตลอดจนเสริมสร้างสาธารณประโยชน์

ประโยชน์สหกรณ์ที่มีต่อประเทศไทย ที่แสดงให้เห็นเด่นชัดในช่วงปี พ.ศ. 2538- 2540 ในขณะที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ สถาบันการเงินองค์กรของรัฐประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง มีการเลิกจ้าง การปิดกิจการ ประเทศต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ ในสถานการณ์นั้น ปรากฏว่า สถาบันสหกรณ์เป็นหลักที่มั่นคงให้กับชาติโดยไม่ได้รับผลกระทบใด ยังคงมีสภาพคล่อง มีเงินทุนสะสมมีการให้บริการสมาชิกตามปกติ ภายใต้งบประมาณหลายแสนล้านบาท จึงทำให้ประเทศยังสามารถขับเคลื่อนไปได้ สหกรณ์เป็นแหล่งรองรับเงินฝากที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในประเทศ จากสถานการณ์ดังกล่าวแสดงถึงประโยชน์ของสหกรณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อประเทศ

ระบบการสหกรณ์ เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดประมาณ 9 ล้านคน มีทุนดำเนินงานประมาณ 7 แสนล้านบาท เป็นระบบที่สามารถสร้างการเรียนรู้

ในการประกอบอาชีพของประชาชนทั่วประเทศ เอื้ออาทรสาธารณูปโภคต่อชุมชนรวมกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนภายใต้การจัดการตนเองของประชาชน ประโยชน์สหกรณ์จึงเป็นการสร้างประชาชนรายคนให้มีความเข้มแข็ง สร้างชุมชนให้เข้มแข็งและสร้างประเทศให้แข็งแรง

5. การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อประชาสัมพันธ์อย่างมีแบบแผน ต่อเนื่องกับกลุ่มคน หรือประชาชน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันนั้น ๆ เป็นงานที่ต้องอาศัยระยะเวลากระทำอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นการติดต่อสื่อสารสองทาง คือ ส่งสารไปยังกลุ่มประชาชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจ สนับสนุนให้ประเทศชาติพัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องการความละเอียดรอบคอบ และไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ควรยึดหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การบอกกล่าวหรือชี้แจง เผยแพร่ให้ทราบ คือ เป็นการบอกให้ประชาชนทราบถึงนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินการ ผลงานและกิจกรรม ความเคลื่อนไหวขององค์กรหรือหน่วยงาน

2. การป้องกันและการแก้ไขความเข้าใจผิด การป้องกัน คือ การประชาสัมพันธ์เพื่อระมัดระวังไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่ประชาชน ในเรื่องวัตถุประสงค์การดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงาน

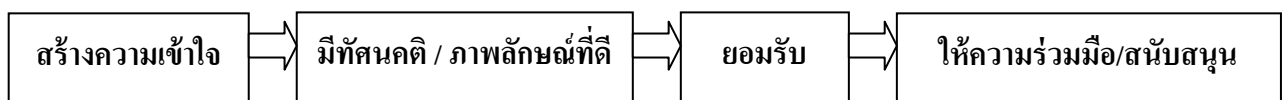
3. สำรวจประชนมติ คือ การสำรวจความรู้สึกนึกคิดของประชาชน เพื่อให้ทราบถึงประชามติ และนำประชนมติมาเป็นแนวทางให้องค์การหรือหน่วยงานดำเนินการ ประชนมติคือหัวใจของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ และจะเป็นแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้

ความสำคัญของสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์

1. เพื่อการถ่ายทอดหรือบอกข่าวสารให้ประชาชนทราบ 2. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง 3. เพื่อสร้างความนิยมและภาพพจน์ที่ดีขององค์กร

สรุป หลักการประชาสัมพันธ์

แผนภาพที่ 6 หลักการประชาสัมพันธ์

6. สหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. **กรอบแนวคิด** เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. **คุณลักษณะ** เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. **คำนิยาม** ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

- **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. **เงื่อนไข** การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. **แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ** จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

สหกรณ์ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือกัน ซึ่งได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวพระราชดำริแห่งพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันตัวเองต่อผลกระทบใด ๆ

เมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีประเด็นวิเคราะห์ ดังนี้

1. เป้าหมาย

สหกรณ์มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป้าหมายของสหกรณ์คือการมีเศรษฐกิจดีและสังคมดี หรือความเป็นอยู่ดี มีสันติสุข ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามข้อความชื่อปรัชญามีเป้าหมายทางเศรษฐกิจ แต่เมื่อศึกษาถึงกลไกในรายละเอียดของปรัชญาพบว่ามุ่งให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้ทุกสถานการณ์ อันหมายถึงทุกสภาพแวดล้อมจึงหมายถึงรวมถึงสังคมด้วย เป้าหมายของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายเดียวกัน

เป้าหมายสหกรณ์ = เป้าหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ความสำคัญ

สหกรณ์ให้ความสำคัญกับคนมากกว่าสิ่งอื่นใด ตามคำแปลสหกรณ์ที่ สห คือ การรวมกัน **กรณ์** คือ การกระทำ สหกรณ์คือการกระทำร่วมกัน โดยเน้นการรวมกันของคนเพื่อทำงานแก้ปัญหาหรือพัฒนาตามที่ต้องการ นอกจากนั้นดูได้จากข้อกำหนดกติกาในสหกรณ์ให้ คน 1 คน ออกเสียงได้ 1 เสียง ใน 1 เรื่อง ไม่ได้ยึดจำนวนทรัพย์สินที่มี กับกำหนดให้สมาชิก 1 คน ถือหุ้นกับสหกรณ์ได้ไม่เกิน 1 ใน 5 ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้อำนาจเงินควบคุมบังคับสหกรณ์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาเพื่อการพัฒนาการดำเนินชีวิตของคนให้อยู่ได้ในทุกสถานการณ์ เป็นการดำเนินชีวิตสายกลาง มีภูมิคุ้มกันในตัวให้อยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ซึ่งแสดงถึงการมุ่งสู่การพัฒนาคนเพื่อให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ดังนั้นการให้ความสำคัญของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงให้ความสำคัญกับคน คุณค่าความเป็นคน หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สหกรณ์ให้ความสำคัญกับคน = ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับคน

3. วิธีการบรรลุเป้าหมาย

สหกรณ์ระบุว่า การช่วยตนเองและการร่วมมือช่วยเหลือกันเป็นการทำให้บรรลุประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม มีการขยายความการช่วยตนเองว่าหมายถึงการเป็นคนขยัน ประหยัด พัฒนาชีวิต ไม่เสียดื้ออาบ मुख การช่วยเหลือกันคือการร่วมแรงกาย แรงใจ กำลังความคิด กำลังทรัพย์ การช่วยเหลือกันนี้ต้องมีคุณธรรม 4 ประการ เป็นที่ตั้งคือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความสามัคคี การมีระเบียบวินัย

การบรรลุเป้าหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาตามแนวพระราชดำริ ระบุเงื่อนไขการปฏิบัติคือ การมีความรอบรู้ ความรอบคอบระมัดระวัง มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งนี้ ตามพระบรมราโชวาทเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2541 ความตอนหนึ่งว่า “...เศรษฐกิจพอเพียงนี้ที่จะมาบอกว่าให้พอเพียงเฉพาะตัวเอง 100 เปอร์เซ็นต์ เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้ามีการช่วยกันแลกเปลี่ยนไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงแล้ว แต่ว่าพอเพียงในทฤษฎีหลวงนี้คือสามารถที่จะดำเนินงานได้...”

ดังนั้น วิธีการบรรลุเป้าหมายของสหกรณ์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดที่สอดคล้องกัน โดยมองที่คนและสิ่งแวดล้อม และกำหนดบุคลิกภาพของคนที่เหมาะสม มองการพัฒนาที่มั่นคง ยั่งยืน

4. องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสหกรณ์มีรูปแบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประกอบด้วย ความเป็นรายบุคคล ความเป็นชุมชนเป็นองค์กร และความเป็นชาติประเทศ

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบการสหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

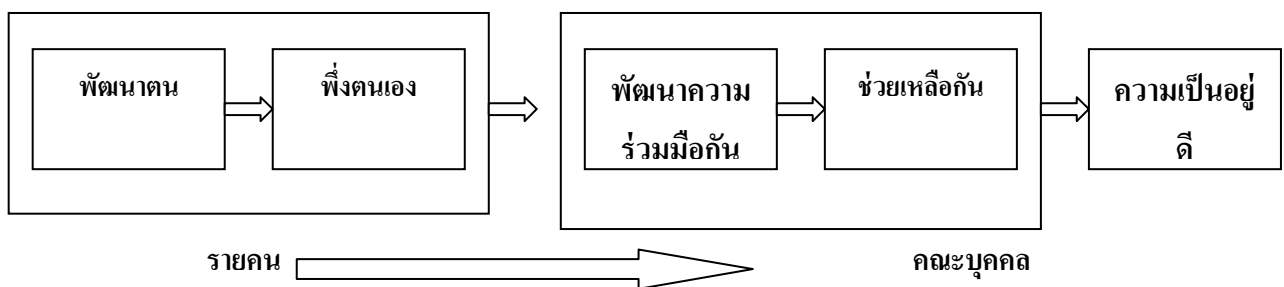
รายการ	สหกรณ์	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
1. เป้าหมาย	ทางเศรษฐกิจและสังคม	ทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อม
2. ความสำคัญ	คุณค่าความเป็นคน	ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
3. วิธีการ	แต่ละคนช่วยตนเอง แต่ละคนร่วมมือช่วยเหลือกัน คณะบุคคลเพื่อแต่ละบุคคล	การยืนด้วยลำแข้งตัวเอง ต้องช่วยกัน สอดคล้องกับสถานการณ์
4. หลักคุณธรรม	ซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี มีระเบียบวินัย	ซื่อสัตย์ สุจริต มีสติ อดทน เพียรพยายาม
5. องค์ประกอบ	รายบุคคล คณะบุคคล องค์กร	ปัจเจกชน ชุมชน ชาติประเทศ

จากตาราง พบว่า แนวคิดระบบสหกรณ์กับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกัน โดยนำคนเป็นฐานจากนั้นกำหนดให้คนพึ่งพาตนเองได้เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคง แล้วจึงเกื้อกูลกันเป็นชุมชนเข้มแข็ง จากคนดีเป็นสังคมดี ต่อจากนั้นจึงเป็นในระดับชาติ เพื่อให้ประเทศพัฒนาอย่างมั่นคงในทุกสถานการณ์

5. กระบวนการระบบ

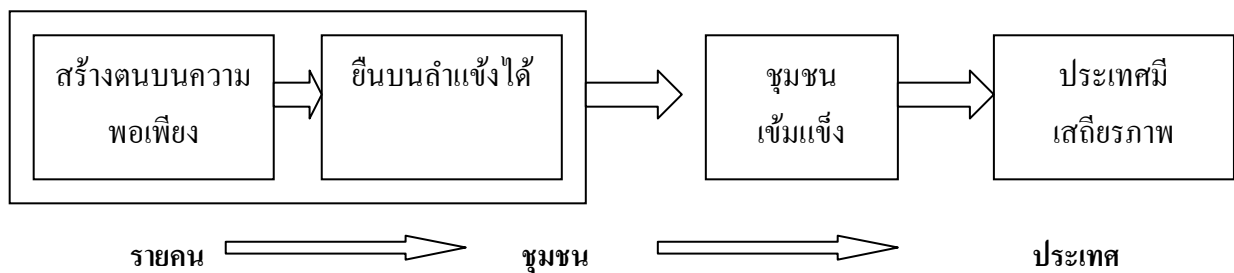
กระบวนการในระบบสหกรณ์คือ กระบวนการพัฒนาตนเองรายบุคคลสู่กระบวนการความร่วมมือช่วยเหลือกันสู่กระบวนการความเป็นอยู่ที่ดี มีสันติสุข ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ตามแผนภาพ

แผนภาพที่ 7 กระบวนการระบบสหกรณ์

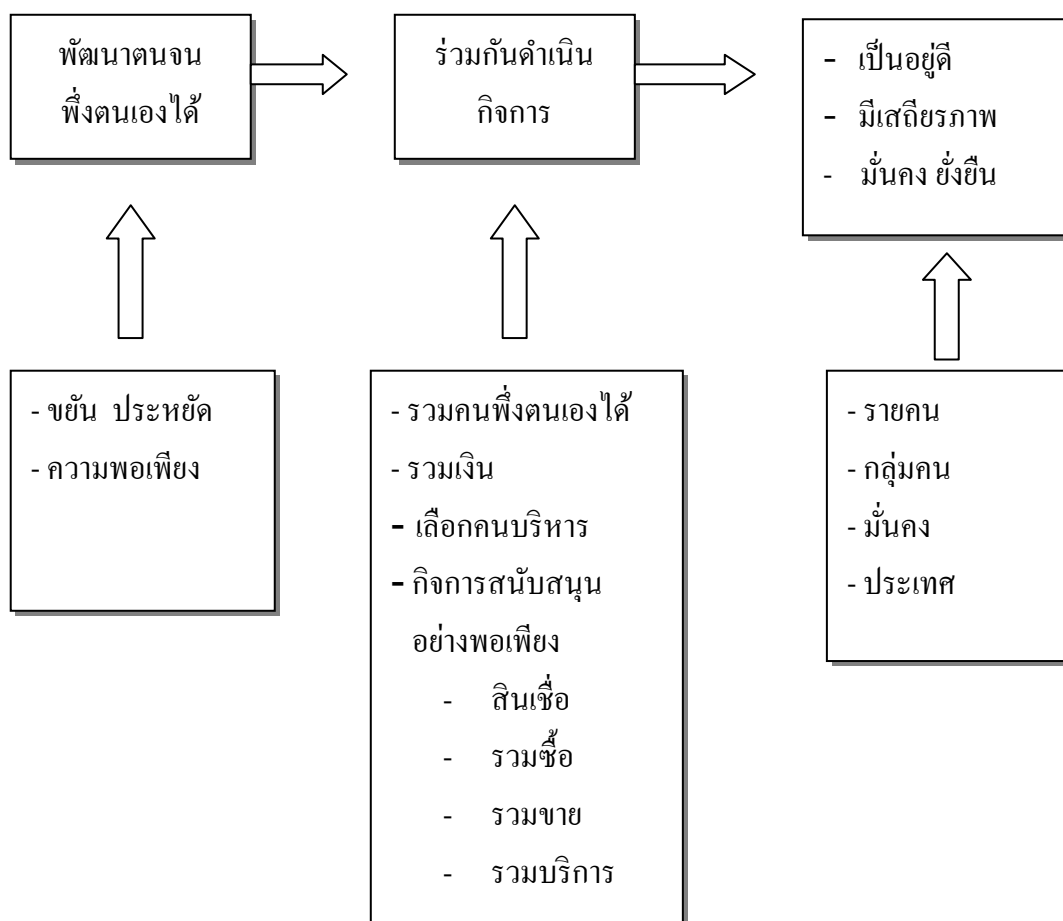
กระบวนการระบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ กระบวนการสร้างตนเองให้ยืนบนลำแข้งตัวเองได้ สู่กระบวนการชุมชนเข้มแข็ง สู่ความมีเสถียรภาพของประเทศ ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ตามแผนภาพ

แผนภาพที่ 8 กระบวนการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หากนำกระบวนการระบบทั้งสองมาผสมผสานกัน จะได้ระบบใหม่ที่เรียกว่า การจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานสหกรณ์ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ตามแผนภาพ

แผนภาพที่ 9 ระบบการจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการสหกรณ์ด้วยการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำได้อย่างลงตัว เพราะจากการศึกษาข้างต้นพบว่าเป็นระบบที่มีความสอดคล้องกัน จึงอยู่ที่ภาคปฏิบัติการในการระบุรายละเอียดแต่ละกระบวนการขั้นตอนของการดำเนินงานว่าจะจัดการอย่างไรให้เป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งต่อไปนี้จะนำเสนอภาคปฏิบัติการตามขั้นตอน คือ

1. การรวมกันของคณะบุคคล

การจัดตั้งสหกรณ์เกิดขึ้นจากการประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต หรือความต้องการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ จึงรวมกันเป็นกลุ่มคนที่มีความต้องการเดียวกันจัดตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์ ในการจัดตั้งเป็นสหกรณ์และการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นสมาชิกใหม่ การปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้เป็นการรวมกลุ่มคนโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ

ขั้นตอนแรก การคัดคน การจัดการสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นตอนการคัดคน ต้องคัดคนที่มีคุณค่าความเป็นคน หรือมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือต้องเป็นบุคคลที่ใช้สายกลางในการดำเนินชีวิต มีความพอดี พอประมาณ สร้างภูมิคุ้มกันตนเองให้อยู่รอดได้ ซึ่งดูได้จากพฤติกรรมภายนอก คือ 1. เป็นคนขยัน ประหยัด 2. เป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ

ตารางที่ 31 ลักษณะคนในสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
ใช่	ไม่ใช่
คนขยัน	คนเกียจคร้าน
คนประหยัด	คนฟุ่มเฟือย สรุ่ยสุร่าย
รายรับมากกว่ารายจ่าย	รายจ่ายมากกว่ารายได้
มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	ไม่มีศักดิ์ศรี
มีคุณค่าความเป็นคน	หาคุณค่าได้ไม่
ซื่อสัตย์	คดโกง
เสียสละ	เห็นแก่ตัว
ปฏิบัติตามระเบียบ	ฝ่าฝืนระเบียบ
พึ่งตนเองได้	พึ่งพาผู้อื่น
พอเพียง พอดี พอประมาณ	ขาด – เกิน
คุ้มกันตัวเองได้	เอาตัวไม่รอด
มั่นคง	อ่อนแอ
เพื่อส่วนรวม	เพื่อส่วนตัว
ชีวิตคือการเดินไปสู่เป้าหมาย	ชีวิตไม่มีเป้าหมาย

2. การรวมทุน

เมื่อได้คนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนับว่าได้คนดี มีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตร่วมกันภายใต้ระบบงานสหกรณ์ ต่อจากการรวมคนดีคือ การรวมทุนเพื่อเตรียมดำเนินงาน ที่มาแหล่งเงินทุนของระบบงานสหกรณ์นั้นมาจาก เงินค่าหุ้นที่สมาชิกทุกคนถือกับสหกรณ์ เงินรับฝากจากสมาชิก เงินรับบริจาคจากบุคคลผู้มอบให้สหกรณ์ตามวัตถุประสงค์ เงินกู้ที่สหกรณ์ไปขอกู้มาจากแหล่งเงินทุน เงินจัดสรรจากกำไรสุทธิของสหกรณ์ การรวบรวมเงินทุนของสหกรณ์หากดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีวิธีการจัดการ คือ เงินทุนภายในมากกว่าหรือเท่ากับเงินทุนภายนอก การสร้างเงินทุนภายในเกิดขึ้นได้จากค่าหุ้น เงินฝาก หากยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ยึดสายกลาง พอประมาณ ก็เห็นว่าสหกรณ์ควรจัดการเรื่องกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราที่เท่ากับสถาบันการเงินทั่วไป เงินจากการจัดสรรกำไรสุทธิ ควรจัดสรรเป็นเงินสำรองให้มากกว่าร้อยละ 10 ส่วนจะมากเท่าใดขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอก หากสามารถทำได้ดังกล่าวสหกรณ์จะมีความมั่นคงมาก ทั้งนี้ต้องยึดความพอดี ความพอประมาณ ไม่เร่งรัดการสะสมจนมากเกินไป ไม่ปล่อยยให้เวลาผ่านไปจนเนิ่นนานเกินไป ต้องเป็นสายกลางยึดเหตุยึดผลตามพละกำลัง

เปรียบเทียบการจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการสร้างเงินทุนภายในให้มากกว่าหรือเท่ากับเงินทุนภายนอกตามตาราง

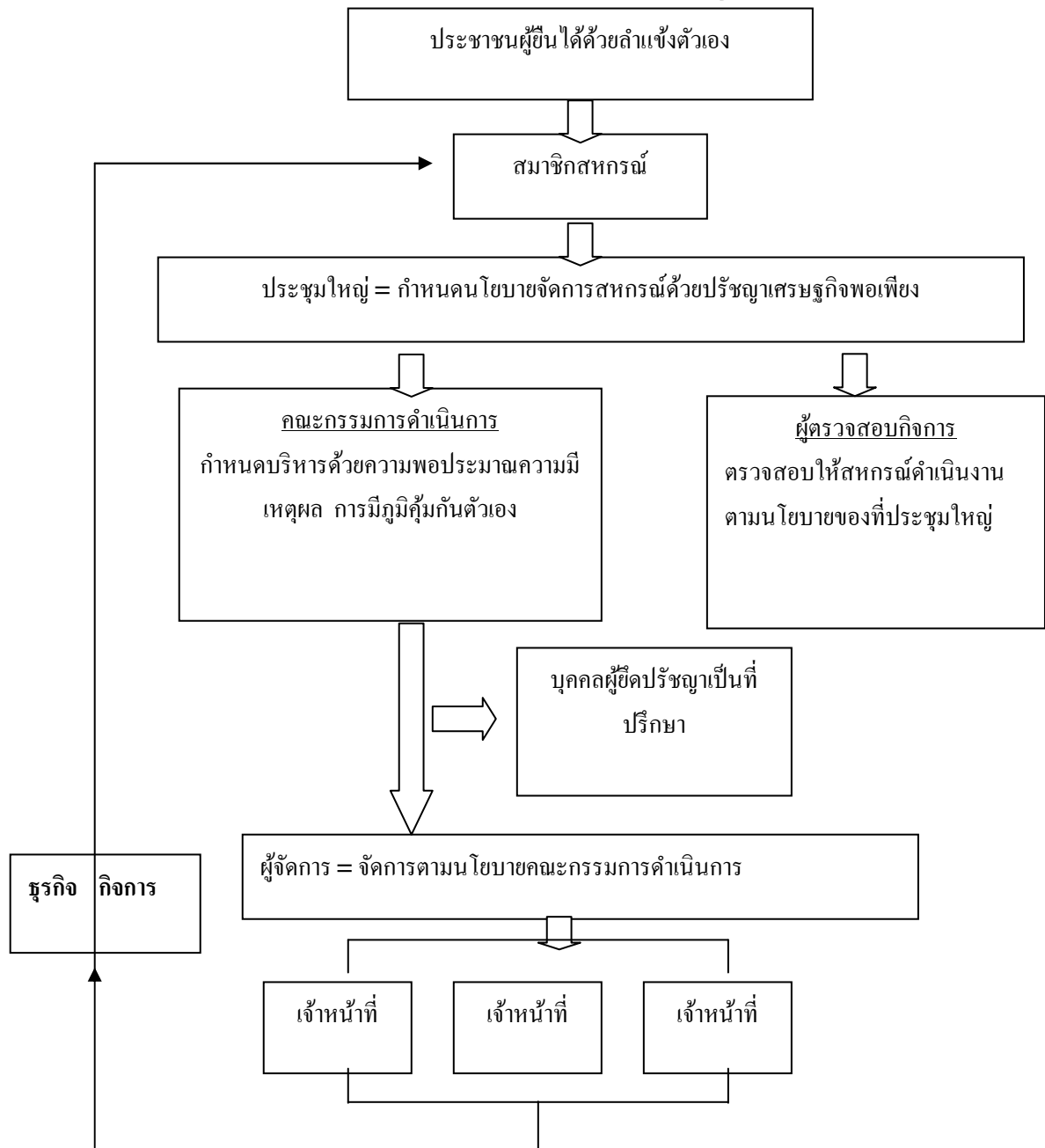
ตารางที่ 32 เปรียบเทียบการจัดการเงินทุนสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รายการเงินทุนสหกรณ์	ทุนภายใน	ทุนภายนอก
ค่าหุ้น	/	
เงินรับฝาก	/	
จัดสรรกำไรสุทธิเป็นเงินสำรอง	/	
เงินรับบริจาค		/
เงินกู้จากองค์กรภายนอก		/
ระดับความมั่นคง		
ไม่มั่นคง	ต่ำกว่าร้อยละ 50	สูงกว่าร้อยละ 50
มั่นคงน้อย	ร้อยละ 50	ร้อยละ 50
มั่นคงปานกลาง	ร้อยละ 50 – 60	ร้อยละ 40 – 50
มั่นคงมาก	ร้อยละ 60 – 80	ร้อยละ 20 – 40
มั่นคงมากที่สุด	สูงกว่าร้อยละ 80	ต่ำกว่าร้อยละ 20

3. การจัดการโครงสร้างสหกรณ์

โครงสร้างสหกรณ์กำหนดให้มีบุคลากรคือ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการ ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ และบุคลากรราชการองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดการโครงสร้างสหกรณ์ได้ระบุบทบาทหน้าที่ ที่มาของคณะบุคคลแต่ละกลุ่มไว้แล้ว เมื่อนำมาจัดการด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะได้โครงสร้างตามแผนภาพ

แผนภาพที่ 10 โครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การนำเสนอโครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถแก้ไขสภาพปัญหาเดิมอันเป็นปัญหาหลักของสหกรณ์ได้ คือปัญหาความไม่ร่วมมือ ปัญหาการไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ปัญหาคนขาดคุณภาพ ปัญหาการดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ และปัญหาความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กร โดยสรุปได้ในตาราง

ตารางที่ 33 การแก้ไขสภาพปัญหาเดิมด้วยการจัดการโครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สภาพปัญหาเดิม	การแก้ปัญหาด้วยการจัดการโครงสร้างสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ความไม่ร่วมมือ - ไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ - คนขาดคุณภาพ	- คัดคนที่มีลักษณะยื่นได้ด้วยลำแข้งตนเองเป็นสมาชิก - คัดคนที่มีคุณธรรมเสียสละ ซื่อสัตย์เป็นคณะกรรมการดำเนินการ - คัดคนขยัน ซื่อสัตย์ มีความรอบรู้เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ - พัฒนาคคนในสหกรณ์สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ - ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม	- กำหนดนโยบายจัดการสหกรณ์ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มุ่งสร้างความเป็นอยู่พอดี สร้างสังคมดี - ตรวจสอบให้สหกรณ์ดำเนินงานตามนโยบาย - ธุรกิจ กิจการ มีเป้าหมาย สังคมดี เศรษฐกิจดี มีการร่วมมือกัน

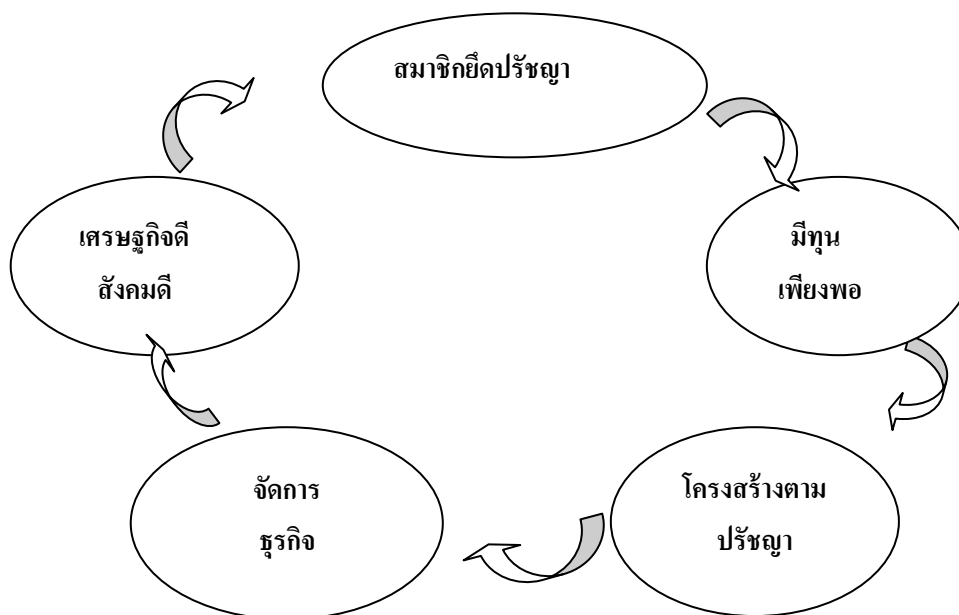
4. การจัดการธุรกิจสหกรณ์

การจัดการธุรกิจสหกรณ์บนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องยึดตามความหมายของปรัชญาที่ให้มีความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันตัวเอง ด้วยเงื่อนไขการมีความรู้ ความรอบคอบ ความมีคุณธรรม การจัดการธุรกิจสหกรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงหมายถึงการทำให้สหกรณ์มีธุรกิจที่เหมาะสม ขยับเคลื่อนองค์กรได้อย่างมั่นคง โดยสามารถนำปรัชญาลงสู่การจัดการธุรกิจสหกรณ์ในแต่ละขั้นตอน คือ **ขั้นตอนที่ 1** การสำรวจข้อมูลสมาชิกที่ยึดมั่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต **ขั้นตอนที่ 2** การสำรวจความต้องการร่วมธุรกิจ เป็นข้อมูลที่พอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน ดำเนินงานอย่างมีเหตุมีผล **ขั้นตอนที่ 3** ทำความเข้าใจการร่วมธุรกิจ ขั้นตอนนี้ใช้หลักปรัชญาบนเงื่อนไข ความรอบรู้ ความระมัดระวัง ในการตัดสินใจ **ขั้นตอนที่ 4** ดำเนินธุรกิจ สหกรณ์ตัดสินใจดำเนินธุรกิจบริการสมาชิกตามความเหมาะสม พอประมาณ มีเหตุมีผล ให้สมาชิกมีความมั่นคง เข้มแข็ง ใครควรได้รับบริการธุรกิจใด ปริมาณเท่าใด ระยะเวลาใด ในอัตราใด ที่จะทำให้ชีวิตของสมาชิกขึ้นอยู่กับลำแข้งของตัวเองได้ การให้บริการธุรกิจนอกจากต้องมีความเสมอภาค เป็นธรรมแล้ว การให้บริการต้องเต็มไปด้วยจิตบริการ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ที่สำคัญต้องสร้างเสริมให้บุคคลที่ไม่ยึดมั่นในปรัชญาพัฒนา ดังแผนภาพ **ขั้นตอนที่ 5** สรุปผลธุรกิจสามารถนำมาใช้เพื่อวัดผลใน 2 เป้าหมาย คือ ดูผลที่สมาชิกกับดูผลที่ตัวองค์กรคือสหกรณ์

แผนภาพที่ 11 จัดการธุรกิจตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนภาพที่ 12 สหกรณ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียงดำเนินชีวิต อย่างเรียบง่าย ตนเองได้

ไม่ยืมจมูกคนอื่นหายใจ ลำแข้งใคร ยืนได้ ด้วยตนเอง

ทางสายกลาง พอดี พอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ไม่ข่มเหง

ย่อมมั่นคง ยั่งยืน ไม่ฝืนเกรง เป็นดังเพลง ดนตรีร้อง สอดคล้องกัน

สมาชิก สหกรณ์ ยึดปรัชญา

พัฒนา ตัวเอง ให้ขยัน

ประหยัดออม พัฒนาชีวิต ไม่เสียดสีสารพัน พึ่งตนเอง หลังจากนั้น ช่วยกันไป

จัดการ กิจการ เพื่อความเป็นอยู่ มีความรู้ นำสู่ ปฏิบัติได้

เศรษฐกิจดี สังคมดี ทั้งเมืองไทย สหกรณ์ก้าวไกล ด้วยน้ำพระทัย ราช

7. ชุมชน

ความหมายของชุมชนพิจารณาตามองค์ประกอบพบว่า ประกอบด้วย

- 1) ประชาชนหรือกลุ่มคนที่มีความสนใจมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 2) อาศัยอยู่ในบริเวณหรือพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่งมีความสัมพันธ์กัน
- 3) มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

ชุมชนจึงมีองค์ประกอบ 1. คน คนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของชุมชน หากปราศจากคนเสียแล้วจะเป็นชุมชนไม่ได้ 2. ความสนใจร่วมกัน คนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสนใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการอยู่ร่วมกันในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน 3. อาณาบริเวณ คนและสถานที่เกือบจะแยกกันไม่ได้ ต่างก็เป็นส่วนประกอบสำคัญและมีส่วนสัมพันธ์กันมีคนที่ต้องมีสถานที่ แต่การจะกำหนดขอบเขตและขนาดของสถานที่ของชุมชนหนึ่งๆเป็นเรื่องยาก 4. ปะทะสังสรรค์ต่อกันเมื่อมีคนมาอยู่ร่วมชุมชนเดียวกันแต่ละคนต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและปฏิบัติต่อกัน 5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก ความสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งที่ผูกพันให้สมาชิกอยู่ร่วมกันในชุมชนนั้น 6. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนแบบแผนของการดำเนินชีวิตในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงและเป็นรูปแบบเดียวกัน โดยมีระบบที่เกี่ยวข้องคือ 1. ระบบการปกครอง ชุมชนที่มีระบบการปกครองต่างกันย่อมมีเสรีภาพ อิสรภาพ แสดงออกต่างกันและย่อมส่งผลสะท้อนมาถึงวิถีชีวิตของบุคคลที่อยู่ในชุมชนนั้น และความสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันต่างกัน 2. ระบบเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเกษตรกรรม ผลผลิตและรายได้ประชาชาติในใหญ่ได้จากผลผลิตทางการเกษตร ปัญหาเรื่องการตลาด การผลิต จึงเป็นปัญหาของการเกษตร แต่หากเป็นชุมชนที่ระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรม ชุมชนเพื่ออุตสาหกรรมมากกว่าการเกษตร 3. ระบบการศึกษา ความเจริญของชุมชนและความดีหลังของชุมชนขึ้นกับการศึกษาของสมาชิกในชุมชน 4. ศาสนา ตัวกำหนดความสัมพันธ์ชุมชน 5. ตัวบ่งการอื่น ๆ เช่นธรรมชาติสร้างสรรค์ให้มีสัตว์ การเกิดอุทกภัย หรือมีอากาศหนาวจัด ร้อนจัด มีภูเขาไฟ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบของชุมชน

องค์ประกอบชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1. รายบุคคลที่ช่วยตนเองได้ ขึ้นบนขาของตนเองได้ตามศักยภาพ 2. รวมบุคคลตามข้อ 1 เป็นคณะบุคคล 3. คณะบุคคลตามข้อ 2 ร่วมมือช่วยเหลือกัน ต้องเข้มแข็งตามลักษณะประชากร ทรัพยากร วัฒนธรรม 4. การร่วมมือช่วยเหลือกันมุ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมเดียวกัน 5. จัดตั้งเป็นองค์กรระดับชุมชน ระดับประเทศ ด้านเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ นโยบายมีโครงสร้างที่สร้างความเป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชน มีความสมดุลด้านการออมและการลงทุน 6. ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุผลความเป็นอยู่ที่ดี มีสันติสุข 7. เป็นการพัฒนาอย่างมั่นคง ยั่งยืน

รูปแบบการมีส่วนร่วมในชุมชน คือ การเลือกตั้ง การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ การเสนอร่างกฎหมาย การถอดถอน การไต่สวนสาธารณะ การแสดงมติมหาชน การประชุมสาธารณะ การเดินประท้วง การเดินขบวน โดยมีระดับของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมแบบมีผู้กำกับอยู่เบื้องหลัง การมีส่วนร่วมระดับปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมเพื่อให้การรับรอง การมี

ส่วนร่วมเพื่อการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมที่ต้องรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมแบบเท่าเทียมกัน

สภาพชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงสภาพการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อรักษาความเป็นชุมชนให้ยั่งยืน โดยยึดหลัก

1. การมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างพอประมาณ คือมีกิจกรรมที่เหมาะสม พอดี ไม่มากเกินไป และมีคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมไม่น้อยเกินไป
2. การมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างมีเหตุผล คือเป็นกิจกรรมที่แก้ปัญหาให้ชุมชน กิจกรรมที่พัฒนาชุมชน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นชุมชน ตามขนบธรรมเนียมประเพณี คนในชุมชนตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
3. การมีส่วนร่วมในชุมชนที่สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน คือเป็นกิจกรรมด้านอาชีพ ความเป็นอยู่ กิจกรรมอนุรักษ์น้ำ ป่า ดิน กิจกรรมตามวัยสำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ กิจกรรมสืบทอดประเพณีอันดีงาม
4. การมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างมีความรู้ คือ คนในชุมชนต้องรู้ความเป็นมาของชุมชน อาชีพ ประเพณี รู้การสืบทอด
5. การมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างมีคุณธรรม คือคนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ ไว้วางใจกัน

ภารกิจหน้าที่ของชุมชน มีดังต่อไปนี้

1. ให้บริการขั้นต้นแก่สมาชิก สิ่งที่สำคัญของชุมชนทุกเพศวัยต้องใช้ และเป็นสิ่งที่ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความสุข สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่นสืบต่อไป เช่น สถานพยาบาล หรือ สถานีอนามัย เมื่อสมาชิกเจ็บป่วย การศึกษาอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งควบคุมพฤติกรรมให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขภายในชุมชน
2. จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเบื้องต้นสำหรับสมาชิก ตามประเภทของชุมชน และความเจริญของชุมชน คือถนนภายในชุมชน น้ำกิน น้ำใช้เพื่อการประกอบอาชีพ ไฟฟ้า สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น
3. จัดให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นผู้จัดระเบียบชุมชน เป็นตัวแทนของสมาชิกชุมชนที่จะตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน
4. จัดให้มีการรักษาคู่มือครองรักษาสวัสดิภาพของสมาชิก ทั้งทรัพย์สินและร่างกาย ความสงบสุขของชุมชนทางสวัสดิภาพ ทรัพย์สิน และร่างกาย เช่นมีเวรยามรักษาความปลอดภัย

5. จัดให้มีการบริการสำหรับสมาชิก ตามความต้องการของสมาชิกในชุมชนในด้านเศรษฐกิจ ด้านการประกอบอาชีพที่ตนถนัด ด้านบริการ

6. หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่สนใจต่ออัตราการเกิดของคนในชุมชน มีการวางแผนครอบครัว ปลูกฝังนักเรียนรุ่นสู่รุ่น ให้มีความสามารถในการเรียนรู้

7. หน้าที่สร้างสรรค์ ปลูกฝังค่านิยมของสมาชิกในชุมชน การยอมรับบทบาทแนวความคิดริเริ่มที่ดี จะเป็นกำลังใจและความภาคภูมิใจของสมาชิกในชุมชน ก่อให้เกิดความผูกพันทางจิตใจแก่สมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนจะต้องแสดงออกถึงการเอาใจใส่ต่อคนทุกรุ่น ทุกวัยที่อยู่ในชุมชนเกิดทัศนคติที่ดีและศรัทธาต่อชุมชนของตน

ลักษณะของชุมชน

ชุมชนชนบท ชุมชนชนบทเป็นบริเวณที่ผู้คนอาศัยอยู่นอกเขตเมืองโดยรวมกันอยู่เป็นหมู่บ้านคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทุกคนรู้จักกันดี มีการติดต่อและไปมาหาสู่กันเป็นประจำ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้านมีมาก ชีวิตความเป็นอยู่และการจัดการทางสังคมแบบส่วนตัวและอย่างเป็นกันเองยาวนาน ชาวชนบทมีลักษณะคล้ายกัน มีฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคมคล้ายกันหรือเท่าเทียมกัน นับถือศาสนาเดียวกัน มีทัศนคติหรือความเชื่อคล้ายกัน การอพยพโยกย้าย และการเปลี่ยนแปลงอาชีพ มีน้อย มีอัตราการเกิดสูง มีระดับการศึกษาและอาชีพต่ำ เพราะขาดสถาบันการศึกษา ขาดสิ่งจูงใจ ขาดรายได้ ขาดอุปกรณ์เครื่องมือการศึกษา และขาดสถาบันฝึกฝนอาชีพที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้ชาวชนบทมีชีวิตความเป็นอยู่ตามมรดก เป็นคนหัวโบราณ เชื่อโชคลาง มีความคิดคับแคบ ยากต่อการเปลี่ยนแปลง มีความเชื่อตามประเพณี ท้อแท้ ไม่กระตือรือร้น มีอายุเฉลี่ยสั้นน้อยกว่าชาวเมือง เพราะขาดอาหารและสิ่งบำรุงร่างกายอย่างเพียงพอ ขาดแพทย์และพยาบาลที่จะให้บริการแก่ประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสะอาดและอนามัย ใช้ยาสมุนไพรในสิ่งที่ไม่จำเป็น เช่น ในงานแต่งงาน บวชนาค งานศพ ทำบุญ หรืองานฉลองอื่นๆ มีการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก มักจะทำงานเป็นฤดูกาล มีการช่วยเหลือกันโดยไม่คิดมูลค่า หรือต้องการสิ่งตอบแทน การควบคุมสังคมขึ้นอยู่กับกลุ่มปฐมนิคมเป็นส่วนใหญ่

ชุมชนเมือง เป็นชุมชนที่ประชาชนอยู่กันอย่างแออัด หนาแน่น ทั้งนี้เนื่องจากสังคมเมืองมักเป็นศูนย์กลางของการติดต่อค้าขาย การศึกษา การคมนาคม ทำให้ประชากรมุ่งมาอาศัยอยู่ที่นั่นมาก จึงทำให้เกิดภาวะการแออัดเกิดขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ ของชุมชนมีลักษณะเป็นแบบตัวใครตัวมัน การติดต่อระหว่างกันของบุคคลมักจะเป็นทางการ และมีพิธีการ ความสัมพันธ์ส่วนตัวมีน้อย แม้บ้านใกล้กันก็จะไม่ค่อยรู้จักกัน การติดต่อและคบค้าสมาคมกับบุคคลทั่วไปเป็นแบบสุภาพ

ภูมิ ขาดความใกล้ชิดและความเป็นกันเอง การพบปะติดต่อกันขึ้นอยู่กับผลประโยชน์มากกว่าความใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งส่วนมากเป็นเพราะมีผลประโยชน์ร่วมกันหรืออย่างเดียวกัน ชุมชนเมืองมักจะเน้นด้านวัตถุนิยม ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ต้องดิ้นรนขวนขวายหาเลี้ยงชีพ มีการแข่งขันกันตลอดเวลา ทำให้ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ทางจิตใจ ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก เข้ามามาก การที่สังคมเมืองไทย มีลักษณะเป็นศูนย์กลางของความเจริญในด้านต่างๆ จึงสามารถเป็น เป็นแหล่งรับอารยธรรมและขนบธรรมเนียมของต่างประเทศ ได้ง่าย โดยเฉพาะอารยธรรมตะวันตก การควบคุมทางสังคมใช้รูปแบบที่เป็นทางการ คือ ใช้เจ้าหน้าที่ควบคุม และใช้กฎหมายบังคับลงโทษผู้ที่ปฏิบัติผิดต่อกฎระเบียบวินัยของสังคม ลักษณะการตั้งบ้านเรือน เนื่องจากที่ดินในเมืองมีราคาแพงมาก การปลูกสร้างบ้านเรือนในเขตเมืองจึงจะสร้างเป็นตึกหลายชั้นขยายในแนวดิ่ง มีช่องว่างระหว่างประชากรมาก ทั้งนี้เพราะเมืองเป็นที่รวมของคนหลากหลายอาชีพ เช่น ในกรุงเทพฯ มีคนหลายชาติ หลายภาษา หลายศาสนา ดังนั้นจึงมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปแล้วแต่เชื้อชาติ ศาสนา การศึกษา และสิ่งแวดล้อมที่คนนอกจากนั้นระดับรายได้ การศึกษา และมาตรฐานความเป็นอยู่ของชาวเมือง ก็แตกต่างกันมากด้วย การเลื่อนฐานะทางสังคม เช่น การปรับอาชีพ หรือฐานะทางสังคมมีมาก มีการแบ่งงานกันทำและทำงานกันตามความถนัดเฉพาะอย่าง เช่น กรรมกรตามโรงงาน เสมียน ข้าราชการ ช่างฝีมือ ทนายความ หมอ ครู คนต่างด้าว ต่างก็ทำงานตามความถนัดของตนเอง มีสินค้า บริการ สถาบันทางสังคม และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ มากมายหลายชนิดให้เลือก มีโรงเรียน โรงหนัง หรือ โรงละคร พิพิธภัณฑ์ หอสมุดโรงภาพยนตร์ ไฟฟ้า และน้ำประปา สำหรับบริการแก่ประชาชนโดยทั่วไป ขาดธรรมเนียมและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจตามธรรมชาติ ทุกอย่างต้องสร้างขึ้นเองให้ใกล้เคียงกับธรรมชาติ เช่น สระว่ายน้ำ น้ำพุ หรือสวนสาธารณะ มีครอบครัวขนาดเล็ก โดยมากมีเพียงพ่อแม่ลูกเท่านั้น มีอัตราการเกิดต่ำ เพราะชาวเมืองรู้และเข้าใจถึงวิธีการคุมกำเนิด และมีโรงพยาบาลและสถานบริการในเรื่องนี้ที่เพียงพอ การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ ความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมตะวันตกทำให้ชาวเมืองคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการศึกษาและอาชีพสูง เพราะมีรายได้มาก มีมหาวิทยาลัยมากมาย สถาบันการศึกษาและสถาบันฝึกอาชีพมีอยู่ทั่วไป มีความคิดก้าวหน้า ไม่เชื่องมลาย เพราะได้รับการศึกษา มีเหตุผล

องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง

ความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย

- บุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม
- มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของ

สมาชิก

- มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักษาเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรักท้องถิ่น รัก

ชุมชน

- มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ
- มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- มีการเรียนรู้ เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ
- มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี
- มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกัน

ตลอดไป

8. ผลลัพธ์

ความหมายของผลลัพธ์

ผลลัพธ์ หมายถึง สิ่งที่เสนอขายให้กับตลาด สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ ผลลัพธ์ที่เสนอขายอาจจะสัมผัสได้หรือสัมผัสไม่ได้ ทั้งนี้รวมถึง สินค้า บริการ สถานที่ องค์กร บุคคล หรือความคิด

องค์ประกอบของผลลัพธ์

เป็นการพิจารณาถึงคุณสมบัติของผลลัพธ์ที่นักการตลาดต้องนำมากำหนดลักษณะผลลัพธ์ในการตอบสนองความต้องการของตลาด โดยสามารถแยกองค์ประกอบของผลลัพธ์

1. ตัวผลลัพธ์ หมายถึง ประโยชน์พื้นฐานของผลลัพธ์ที่ผู้บริโภคจะได้รับจากการซื้อสินค้าโดยตรง ตัวอย่างเช่น นาฬิกา ประโยชน์พื้นฐานคือใช้เวลา รยยนต์ ประโยชน์พื้นฐานคือใช้เป็นยานพาหนะ โทรศัพท์มือถือ ประโยชน์พื้นฐานคือใช้ติดต่อสื่อสาร

2. ลักษณะของผลลัพธ์ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ผู้บริโภคสามารถสัมผัสหรือรับรู้ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผลลัพธ์สมบูรณ์ขึ้นหรือเชิญชวนให้ใช้ยิ่งขึ้น ได้แก่ ชื่อตราสินค้า

บรรจุภัณฑ์ รูปแบบ ลักษณะ สี กลิ่น รสชาติ ขนาด คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น โทรศัพท์มือถือยี่ห้อโนเกีย มีขนาดเล็กกะทัดรัด มีหลายรุ่นหลากสีให้เลือก

3. ส่วนควบหรือส่วนเสริมของผลิตภัณฑ์ หมายถึง ประโยชน์เพิ่มเติมหรือบริการที่ผู้ซื้อจะได้รับควบคู่ไปกับการซื้อสินค้า ประกอบด้วยบริการก่อนการขายและบริการหลังการขาย ได้แก่ การติดตั้ง การขนส่ง การรับประกัน การให้สินเชื่อ ตรวจสอบเช็คฟรี เป็นต้น ตัวอย่างเช่น โทรศัพท์มือถือที่มีการรับประกันการใช้งาน 1 ปี โดยสามารถนำเครื่องมาตรวจเช็คได้ฟรี หากอุปกรณ์ชำรุดอันเกิดตัวเครื่องก็สามารถนำเครื่องเก่ามาเปลี่ยนเครื่องใหม่ได้ทันที

4. สิ่งที่คาดหวังจากผลิตภัณฑ์ หมายถึง คุณสมบัติเพิ่มเติมที่ผู้ซื้อคาดหวังว่าจะได้รับจากการซื้อสินค้า ในการเสนอผลิตภัณฑ์ที่คาดหวังจะต้องคำนึงถึงการสนองความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น โทรศัพท์มือถือที่ลูกค้าคาดหวังว่าสามารถตั้งเวลาปลุก เล่นเกม บันทึกความจำ ถ่ายรูป หรือใช้เป็นเครื่องคำนวณได้

5. ศักยภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หมายถึง ส่วนควบของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปเพื่อสนองความต้องการลูกค้าในอนาคต ตัวอย่างเช่น โทรศัพท์มือถือจะมีการพัฒนาให้สามารถเล่นอินเทอร์เน็ตได้ ทั้งยังสามารถใช้พิมพ์งานได้เหมือนคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊กอีกด้วย วิธีนี้เป็นแนวคิดใหม่ที่จะสนองความต้องการของลูกค้าและเป็นวิธีการที่จะทำให้สินค้าของเราแตกต่างจากคู่แข่งได้

ประเภทของผลิตภัณฑ์

1. สินค้าอุปโภคบริโภค หมายถึง สินค้าที่ผู้บริโภคซื้อไปใช้ในชีวิตประจำวัน มิได้นำไปผลิตหรือนำไปจำหน่ายต่อเพื่อหวังผลกำไร โดยทั่วไปมักจะได้แก่สินค้าสำเร็จรูป สินค้าอุปโภคบริโภค สามารถแบ่งออกเป็น 4 ชนิดคือ

1.1 สินค้าสะดวกซื้อ เป็นสินค้าที่ผู้บริโภคทำการซื้อบ่อยครั้ง เพราะต้องใช้ในการชีวิตประจำวันหรือมีการซื้ออย่างกะทันหัน ใช้ความพยายามในการเลือกซื้อน้อย ขนาด ราคา คุณภาพของสินค้าจะใกล้เคียงกัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก แป้ง หนังสือพิมพ์ เป็นต้น สินค้าสะดวกซื้อ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.1.1 สินค้าหลักจำเป็น เป็นสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ราคาไม่แพง มีการใช้บ่อย เช่น สบู่ ยาสีฟัน ยาสระผม น้ำมันพืช น้ำปลา เป็นต้น

1.1.2 สินค้าที่ซื้อเฉพาะหน้า เป็นสินค้าที่ผู้ซื้อมิได้วางแผนการซื้อสำหรับการซื้อในแต่ละครั้ง แต่ซื้อเพราะได้รับแรงกระตุ้นในการซื้อโดยทันทีทันใด ได้แก่ การสาธิตหรือจัดแสดงสินค้านำมาถูก ณ จุดขาย ตัวอย่างเช่น เห็นสินค้าแล้วนึกได้ว่าสินค้าที่บ้านหมด

พอดี หรือเจอลินค้าสะดวกซื้อลดราคาก็ตัดสินใจซื้อ แต่หากไม่เจอก็ไม่ซื้อ เพราะ ของที่บ้านยังใช้ไม่หมด

1.1.3 สินค้าที่ซื้อตามความต้องการเร่งด่วน เป็นสินค้าสะดวกซื้อที่ผู้ซื้อไม่ได้วางแผนในการซื้อ แต่ซื้อเพราะความจำเป็นเฉพาะอย่าง ผู้ซื้อจะตัดสินใจซื้อโดยไม่คำนึงถึงราคาและคุณภาพของสินค้า เพราะเป็นการซื้อเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ตัวอย่างเช่น รั้วซื้อตอนฝนตก เมื่อประจำเดือนมาก็รีบหาซื้อผ้าอนามัย หกหลั้มก็ซื้อยาทาแผลหรือพลาสติกปิดแผล

1.2 สินค้าเปรียบเทียบซื้อ เป็นสินค้าที่ผู้ซื้อมักจะทำการเปรียบเทียบคุณภาพ ความเหมาะสม ราคา และรูปแบบความสวยงามจากแหล่งขายหลายแห่งก่อนการตัดสินใจซื้อ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ เพอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าเลือกซื้อแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1.2.1 สินค้าที่มีความเหมือนกัน เป็นสินค้าที่ผู้ซื้อเห็นว่ามีความเหมือนกัน พื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ฉะนั้นการตัดสินใจซื้อจึงขึ้นอยู่กับเปรียบเทียบด้านราคาต่ำสุดของสินค้าเป็นหลัก เช่น โทรศัพท์ ตู้เย็น รองเท้านักเรียน เป็นต้น

1.2.2 สินค้าที่มีความแตกต่างกัน เป็นสินค้าที่ผู้ซื้อเห็นว่ามีความแตกต่างกัน จึงต้องเปรียบเทียบด้านรูปแบบ คุณภาพ ความเหมาะสม ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญกว่าด้านราคา เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องประดับ เพอร์นิเจอร์ เป็นต้น

1.3 สินค้าเจาะจงซื้อ เป็นสินค้าที่ผู้บริโภควางแผนล่วงหน้าในการซื้อ มีความตั้งใจและความพยายามในการซื้อสินค้านั้นมาก ผู้บริโภคมีความจงรักภักดีต่อตราสินค้า ดังนั้น การตัดสินใจซื้อจึงขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของตรายี่ห้อ คุณภาพที่ดีของสินค้า สินค้าที่มีภาพพจน์ดี และความภาคภูมิใจที่ได้รับจากการใช้สินค้านั้นโดยไม่คำนึงถึงด้านราคา เช่น รถยนต์ นาฬิกาโรเล็กซ์ เสื้อผ้าหรือเครื่องสำอางยี่ห้อดัง หรือผลิตภัณฑ์ที่มีราคาแพง เจาะจงเฉพาะกลุ่มเป้าหมายรายได้สูง

1.4 สินค้าไม่แสวงซื้อ เป็นสินค้าที่ผู้บริโภคยังไม่รู้จัก หรือรู้จักแต่ไม่คิดจะซื้อ เพราะไม่มีความจำเป็นต้องซื้อ เป็นสินค้าที่ขายยาก เช่น เครื่องฟอกอากาศ เครื่องกรองควันทูริ ไมโครเวฟ ประกันชีวิต เครื่องออกกำลังกาย ฯลฯ สินค้าไม่แสวงซื้อ มีลักษณะ 2 ประการ คือ

1.4.1 ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ผู้บริโภคยังไม่รู้จัก เช่น กล้องถ่ายรูปที่ใช้แผ่นดิสก์ รถยนต์พุดได้ เป็นต้น

1.4.2 ผลิตภัณฑ์เก่าที่ผู้บริโภคไม่รู้จักแต่ไม่คิดจะซื้อ เพราะไม่มีความจำเป็นต้องใช้สินค้านั้น เช่น ประกันชีวิต เครื่องฟอกอากาศ เครื่องออกกำลังกาย เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP

ผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวทางการหนึ่ง ที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการ พื้นฐาน 3 ประการ คือ 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล 2. พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ 3. การสร้างทรัพยากรมนุษย์

ผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการทางความคิดรวมถึง การบริการ การดูแลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก

วัตถุประสงค์ของหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

จากนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา และตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2544 การดำเนินงานตาม โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น มี วัตถุประสงค์เพื่อ 1. สร้างงาน สร้างรายได้ แก่ชุมชน 2. สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ให้สามารถ คิดเอง ทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่น 3. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ 5. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในท้องถิ่น

วงจรผลิตภัณฑ์

● แนะนำ

- การวิจัยเพื่อหาข้อมูล Primary ทั้งภายในและภายนอกองค์กร - การพัฒนาผลิตภัณฑ์ - กระบวนการปรับปรุงและแก้ไข - การพัฒนาผู้จัดส่ง

● เจริญเติบโต

- การออกแบบผลิตภัณฑ์เริ่มคงที่ - การพยากรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ
- เพิ่มความสามารถในการผลิต

● เจริญเติบโตเต็มที่

- มีคู่แข่งเพิ่มขึ้น - สินค้ามีความจำเป็นในการปรับปรุงและพัฒนา
- เป็นการควบคุมต้นทุน ลดสายผลิตภัณฑ์ของสินค้า

- **ตกต่ำ**

- ลดการผลิตลง - วางแผนในการกำจัดสินค้า

การพัฒนาผลิตภัณฑ์

- การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ - กำหนดความสามารถของธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ - ความต้องการของลูกค้า - ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์ตามหน้าที่
- ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์ - การทดสอบตลาด - การแนะนำสินค้าออกสู่ตลาด - การประเมินผล

ราคาผลิตภัณฑ์

ราคา หมายถึง มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่แสดงออกมาในรูปจำนวนเงิน หรือ เป็นสื่อกลางการปัจจัยที่ควรคำนึงในการกำหนดราคา

1. **ปัจจัยภายใน**- วัตถุประสงค์ขององค์การ องค์การหรือบริษัทจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและนโยบายในการดำเนินการ แล้วจึงกำหนดราคาเพื่อให้ สอดคล้องกัน - ลักษณะและประเภทของสินค้า (Character of Product) เช่น สินค้าเกษตรกรรมนอกฤดูจะขายราคาแพงกว่าปกติมาก - ต้นทุนจะเป็นตัวกำหนดราคาขั้นต่ำสุด

2. **ปัจจัยภายนอก** - คำนึงถึงอุปสงค์ (Demand) ของตลาดว่ามีความต้องการเสนอซื้อสินค้ามากเท่าใดและอุปสงค์ ของสินค้านั้นมีความยืดหยุ่นต่อราคาเป็นอย่างไร - สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน - กฎหมายและรัฐบาล - จรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ - ภาพการแข่งขัน - คำนึงถึงพ่อค้าคนกลาง ผู้ผลิตตั้งราคาให้เขาสามารถขายได้ - ผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ในการกำหนดราคา

แบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. พิจารณาด้านกำไร

วัตถุประสงค์ในการกำหนดราคาโดยพิจารณาด้านกำไรนั้นหมายความว่า ใช้กำไรเป็นตัวกำหนด หรือหลักในการพิจารณาว่าราคาควรอยู่ระดับใดแบ่ง ได้ 2 อย่าง คือ

- เพื่อได้ผลตอบแทนตามเป้าหมาย คือเป็น การตั้งเป้าหมายไว้ก่อนว่าต้องการกำไรเป็นจำนวนเงินคงที่เท่าใด อาจคิดเป็นจำนวนเงินหรือคิดเป็นกำไรเป็นร้อยละเท่าใดจากเงินลงทุนหรือร้อยละราคาขาย แล้วจึงคำนวณว่าจะตั้งราคา ณ ระดับใดจึงจะ ได้กำไรตามเป้าหมาย
- เพื่อได้ผลตอบแทนสูงสุด คือการกำหนดราคาเพื่อ ให้ได้กำไรสูงสุดนั้น ในทางเศรษฐศาสตร์จะพิจารณาตั้งราคาตรงจุดที่ ต้นทุนเพิ่มต่อหน่วย = รายได้เพิ่มต่อหน่วยคือ

2. พิจารณาด้านการขาย

วัตถุประสงค์ในการกำหนดราคาโดยพิจารณาด้านการขายแบ่งได้เป็น 3 อย่าง คือ

- เพื่อเพิ่มปริมาณการขาย คือการตั้งราคาให้ต่ำ แต่ต้องคำนึงด้วยว่าจะต้องไม่ต่ำกว่าต้นทุน และควรเป็นราคาที่ขายได้มากที่สุด
- เพื่อรักษาสัดส่วนของการถือครองตลาด คือการตั้งราคาเพื่อให้กิจการดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ได้กำไรพอ สมควรแต่มีข้อควรคำนึงในสัดส่วนคงที่
- เพื่อเพิ่มปริมาณการถือครองตลาด คือการตั้งราคาที่ทำให้ขายส่วนถือครองตลาดให้สูงขึ้น คิดถึงเอา เปอร์เซ็นต์การถือครองตลาดของคู่แข่งขึ้นมา วิธีการนี้อาจทำได้โดยการลดราคาสินค้าลง หรือที่เรียกว่าการตัดราคา

3. เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคา

วัตถุประสงค์ในการกำหนดราคาโดยพิจารณาการรักษาเสถียรภาพของราคาแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพื่อรักษาระดับราคาให้คงที่และไม่มีการพัฒนาใดให้ดีขึ้น คงปล่อยให้กิจการดำเนินไปเรื่อย ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง และคงขายสินค้าราคาคงที่ตลอดไป อาจมีการเปลี่ยนแปลงบ้างแต่นาน ๆ ครั้ง
- เพื่อรักษาระดับราคาให้คงที่ แต่พยายามพัฒนาปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นและผู้บริหารจะต้องพยายามแข่งขันในด้านส่งเสริมการตลาดให้ดีขึ้นด้วย โดยคงราคาไว้ ณ ระดับเดิมเป็นการแข่งขันโดยใช้วิธีอื่นซึ่งไม่ตัดราคา

วิธีการขึ้นพื้นฐานในการตั้งราคา

วิธีการขึ้นพื้นฐานในการตั้งราคา นิยมกันอยู่ทั่วไป 3 วิธี คือ

1. วิธีการตั้งราคาโดยยึดต้นทุนเป็นเกณฑ์ วิธีปฏิบัติมี 2 แบบคือ

- ตั้งราคาโดยคิดต้นทุนบวกกำไร ราคาขายต่อหน่วย = ต้นทุนทั้งหมด + กำไรที่ต้องการ จำนวนการผลิต วิธีนี้จะใช้ได้ต้องแน่ใจว่าจำนวนผลิตต้องเท่ากับจำนวนจำหน่าย ผู้ขายจึงจะมีกำไรตามที่ต้องการสำหรับพ่อค้าคนกลาง อาจจะบวกกำไรกับต้นทุนได้หลายลักษณะ เช่น

(กำไร) ราคาขายต่อหน่วย = ต้นทุนต่อหน่วย + 10% ของราคาขาย

(กำไร) ราคาขายต่อหน่วย = ต้นทุนต่อหน่วย + 10% ของราคาราคาทุน

- วิธีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน จุดคุ้มทุน (Break-Even Point) เป็นจุดที่แสดงว่าปริมาณ ณ จุดของการผลิต หรือการจำหน่าย รายได้รวมจะเท่ากับต้นทุนรวมพอดี สูตร จุดคุ้มทุน = ต้นทุนคงที่ทั้งหมด

2. วิธีการตั้งราคา โดยยึดความต้องการของตลาดเป็นเกณฑ์ โดยยึดความต้องการของตลาดเป็นเกณฑ์นั้น สามารถจำแนกได้เป็นลักษณะย่อย ๆ ดังนี้

- การตั้งราคาในตลาดผูกขาด
- การตั้งราคาในตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์
- การตั้งราคาในตลาดที่มีการแข่งขันน้อยรายระดับราคาที่เหมาะสมของสินค้าในตลาดทั้ง 3 ประเภทอาศัยแนวความคิดเดียวกัน คือ ผู้ผลิตต้องพยายามผลิต และขายในปริมาณที่ทำให้เกิดกำไรสูงสุด โดยสรุปได้ว่า ระดับราคาที่เหมาะสม อยู่ที่ปริมาณการผลิตที่ทำให้ต้นทุนเพิ่มเท่ากับรายได้ส่วนเพิ่ม แต่ราคาจะต่างกัน ตามลักษณะเส้นอุปสงค์ของตลาดแต่ละประเภท
- การตั้งราคาในตลาดที่มีความแตกต่างกันในด้านความต้องการซึ่งระดับราคา จะแตกต่างกันตามกรณี เช่น ลูกค้านั้นมากกว่า 1 กลุ่ม และแต่ละกลุ่มมีความต้องการสินค้าแตกต่างกัน กลุ่มใด มีความต้องการและความจำเป็นมาก ราคาจะสูงกว่ากลุ่มอื่น ลูกค้าแต่ละกลุ่มอยู่ห่างไกลกัน ทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกันไปด้วย
- ช่วงเวลาที่ขายสินค้าแตกต่างกัน ระดับราคาสินค้าที่จำหน่ายในแต่ละช่วงเวลาจะไม่เท่ากัน เช่น รถรับ-ส่งสองแถว เป็นต้น

3. วิธีการตั้งราคาโดยยึดการแข่งขันเป็นเกณฑ์

การตั้งราคาโดยมุ่งพิจารณาที่การแข่งขัน เป็นวิธีการที่นักการตลาดเห็นความสำคัญของคู่แข่งมากกว่าความสำคัญของความต้องการของตลาดและต้นทุน ลักษณะ ราคาเช่นนี้อาจเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเพื่อเอาชนะคู่แข่ง ระดับราคา ไม่จำเป็นต้องเท่าเทียมกับคู่แข่ง อาจสูงกว่าหรือต่ำกว่าก็ได้ ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนถึงการตั้งราคาในลักษณะนี้ได้แก่

- การกำหนดราคาตามคู่แข่ง
- การกำหนดราคาโดยขึ้นของประมูล

9. การผลิต

ความหมาย

หมายถึงการนำเอาปัจจัยการผลิตต่างๆ อันได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน วัตถุดิบและผู้ประกอบการ ไปผ่านกระบวนการผลิตหรือกรรมวิธีในการผลิต จนกระทั่งออกมาเป็นสินค้าหรือบริการสำเร็จรูปเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค บริการขนส่ง เป็นต้น

รูปแบบของการผลิต

การผลิตอาจมีรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงรูป เป็นการนำเอาวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตมาเปลี่ยนแปลงรูปเพื่อให้เกิดสินค้าและบริการชนิดใหม่ โดยใช้เครื่องมือเครื่องจักร หรือเทคโนโลยีการผลิต เช่น การนำถั่วเหลืองมาสกัดเป็นน้ำมัน การแปรรูปจากยางพาราเป็นยางรถยนต์ จากแป้งสาลีเป็นขนมประเภทต่างๆ จากเม็ดพลาสติกเป็นอุปกรณ์พลาสติก จากเหล็กและไม้เป็นเฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ

2) การเปลี่ยนสถานที่ เป็นการขนส่งสินค้า หรือวัตถุดิบ จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการผลิตสินค้าและบริการ หรือบำบัดความต้องการให้ผู้บริโภคมากขึ้นอย่างทั่วถึง เช่น การขนส่งยางดิบไปยังโรงงานผลิตยาง การขนส่งอ้อยไปยังโรงงานผลิตน้ำตาล การขนส่งสินค้าจากผู้ผลิตมายังร้าน ค้าส่ง จากร้านค้าส่งมายังร้านค้าปลีก และจากร้านค้าปลีกมายังผู้บริโภค หรือการขนส่งผู้โดยสารจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ฯลฯ

3) การเปลี่ยนแปลงด้านเวลา เป็นการสร้างความพอใจให้แก่ผู้บริโภคเนื่องจากการการแปรรูปปัจจัยการผลิตหรือสินค้าและบริการให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น หรือให้ทันกับความต้องการใช้ของผู้บริโภค เช่น การถนอมอาหารเพื่อให้สามารถเก็บอาหารนั้นไว้บริโภคได้นานๆ การเสนอข่าวที่ทันต่อเหตุการณ์ของสื่อมวลชนแขนงต่างๆ การผลิตสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับฤดูกาล เช่น ในฤดูหนาวมีการผลิตเสื้อกันหนาว หรือเครื่องทำน้ำอุ่นเพิ่มขึ้น หรือในฤดูฝนก็มีการผลิตร่มเพิ่มขึ้น เพื่อให้พอเพียงกับความต้องการที่สูงขึ้นในขณะนั้นๆ

4) การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์เป็นการก่อให้เกิดขึ้นโดยการโอนเปลี่ยนกรรมสิทธิ์จากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง เช่น กิจกรรมของพ่อค้าคนกลาง กิจกรรมของนายหน้าที่มีต่อการซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อการลงทุน และกิจกรรมของนายหน้าซื้อขายที่ดิน เป็นต้น

5) การให้บริการ เป็นการสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือความพอใจอันเนื่องจากการให้บริการโดยตรงแก่ผู้บริโภค เช่น การให้บริการทางการแพทย์ การศึกษา การขนส่ง การธนาคาร การประกันภัย การบริการของบริษัทนำเที่ยว การบริการของร้านอาหาร ธุรกิจโรงแรม เป็นต้น

ลำดับขั้นการผลิต

กระบวนการผลิตของมนุษย์ เริ่มจากกระบวนการผลิตง่ายๆ ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือ และวิวัฒนาการมาจนถึงการใช้เครื่องมือเครื่องจักรเพื่อให้ได้สินค้ามากขึ้น จนมาถึงการอำนวยความสะดวกในการใช้สินค้าต่างๆ การผลิตใดเกิดก่อนจะเรียงลำดับไว้ก่อน และการผลิตที่เกิดหลังจะเรียงไว้หลัง ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นดังนี้

1. การผลิตขั้นปฐมภูมิ (Primary Production) คือ การผลิตแบบดั้งเดิมเป็นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติโดยตรง กรรมวิธีการผลิตไม่ยุ่งยากซับซ้อน เช่น การเกษตรกรรม การป่าไม้ การประมง การเลี้ยงสัตว์ การทำนา ซึ่งประเทศล้าหลังทางเศรษฐกิจจะมีการผลิตในขั้นนี้เป็นส่วนใหญ่

2. การผลิตขั้นทุติยภูมิ (Secondary Production) คือ การนำผลผลิตขั้นปฐมภูมิตัดแปลงเป็นผลผลิตใหม่ ไม่ให้เกิดการเน่าเสียสิ้นเปลือง เช่น การนำสับปะรดมาผลิตเป็นสับปะรดกระป๋อง การนำฝ้ายมาทอเป็นผ้า การทำเหมืองแร่ การย่อยหิน การอุตสาหกรรมอื่นๆ เป็นต้น

3. การผลิตขั้นตติยภูมิ (Tertiary Production) คือ การนำผลผลิตขั้นปฐมภูมิและขั้นทุติยภูมิส่งไปถึงมือผู้บริโภคอย่างสะดวก ตลอดจนการให้บริการและการอำนวยความสะดวกในด้านการค้าอื่นๆ ด้วย เช่น งานราชการ การค้าส่ง การค้าปลีก งานธนาคาร การแพทย์ การให้ความบันเทิง การประกันภัย การธนาคาร การบรรจุหีบห่อ เป็นต้น ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีการผลิตขั้นตติยภูมิมากกว่าขั้นอื่นๆ

ปัจจัยการผลิต

หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้เพื่อการผลิตเป็นสินค้าและบริการ ในความหมายทางเศรษฐศาสตร์แบ่งปัจจัยการผลิตเป็น 4 ประเภท ดังนี้

ที่ดิน ซึ่งใช้เป็นที่ของอาคาร โรงงานที่ทำการผลิต รวมถึงทรัพยากรที่อยู่ในดิน โดยผลตอบแทนของที่ดินได้แก่ ค่าเช่า

แรงงาน หมายถึง ความคิดและกำลังกายของมนุษย์ได้นำไปใช้ในการผลิต โดยมีผลตอบแทนคือ ค่าจ้าง

ทุน ในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง สิ่งก่อสร้าง และเครื่องจักรเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต นอกจากนี้ทุนยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

เงินทุน หมายถึง ปริมาณเงินตราที่เจ้าของเงินนำไปซื้อวัตถุดิบ จ่ายค่าจ้าง ค่าเช่า และดอกเบี้ย

สินค้าประเภททุน หมายถึง สิ่งก่อสร้าง รวมถึงเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต เป็นต้น ผลตอบแทนจากเงินทุน คือ ดอกเบี้ย

ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่สามารถนำปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาดำเนินการผลิตให้มีประสิทธิภาพที่สุด โดยอาศัยหลักการบริหารที่ดี การตัดสินใจจากข้อมูลหรือจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างรอบคอบ รวมถึงความรับผิดชอบ ผลตอบแทน คือ กำไร

กระบวนการผลิต

การผลิตเป็นการสร้างสรรค์สินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการมนุษย์ ซึ่งมีความต้องการอย่างไม่สิ้นสุด แต่เนื่องจากการมีทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัญหาพื้นฐานทางการผลิต ได้แก่ 1) จะผลิตอะไร จำนวนเท่าใด เป็นปัญหาพื้นฐานเนื่องจากการขาดแคลนของทรัพยากรจึงทำให้เกิดปัญหาว่าควรจะตัดสินใจเลือกผลิตสินค้าและบริการอะไรบ้างจึงจะตรงกับความต้องการของสังคมมากที่สุด 2) จะผลิตอย่างไร ที่จะทำให้สามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากที่สุดโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด 3) จะผลิตเพื่อใคร ก็จะต้องตัดสินใจว่าใครบ้างในสังคมที่จะได้รับส่วนแบ่งของสินค้าและบริการที่ผลิตได้และได้รับด้วยวิธีใดมากน้อยเพียงใด เนื่องจากสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นไม่เพียงพอกับความต้องการของบุคคลทุกคนในสังคม

การกระบวนการผลิตมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ อันได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปลงสภาพ และผลผลิตโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ทรัพยากรขององค์การที่ใช้ผลิตทั้งที่เป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่น ที่ดิน วัตถุดิบ เครื่องจักร อุปกรณ์ และสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เช่น แรงงาน ระบบการจัดการ ข้าราชการ ทรัพยากรที่ใช้จะต้องมีคุณสมบัติและประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม และมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ เพื่อให้สินค้าสำเร็จรูปสามารถแข่งขันทางด้าน

ราคาได้ในท้องตลาด

2. กระบวนการแปลงสภาพ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ปัจจัยนำเข้าที่ผ่านเข้ามามีการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปลักษณะ โดย การผ่านกระบวนการผลิตในโรงงาน ด้านสถานที่ โดย การขนส่ง การเก็บเข้าคลังสินค้า ด้านการแลกเปลี่ยน โดย การค้าปลีกการค้าส่งด้านการให้ข้อมูลโดยการติดต่อสื่อสาร ด้านจิตวิทยาโดยการนัดพบทางการ

3. ผลผลิต เป็นผลได้จากกระบวนการผลิตที่มีมูลค่าสูงกว่าปัจจัยนำเข้าที่รวมกันอันเนื่องมาจากการได้ผ่านกระบวนการแปลงสภาพ ผลผลิตแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สินค้า เช่น เสื้อผ้า สมุด ดินสอ รถยนต์ ไม้ แวนดา ขนม ฯ และบริการ ที่หมายถึง การกระทำที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ ทั้งนี้ ในการให้บริการนั้นอาจมีการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ หรืออาจจะเป็นการกระทำส่วนๆ โดยที่ไม่มีการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือใดๆ ก็ได้ การสอนหนังสือ การร้องเพลง การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า การบริการขนส่งสินค้า หรือการให้คำปรึกษาทางด้าน กฎหมาย บัญชี หรือธุรกิจ จนถึงการกระทำที่เป็นส่วนเสริมหรือเพิ่มเติมให้กับสินค้า หรือการกระทำที่ส่งผลให้ได้รับสิ่งของที่เป็นรูปธรรม เช่น การให้บริการติดตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ขาย ควบคู่ไปกับเครื่องคอมพิวเตอร์ การบริการที่พักแรมของโรงแรม หรือ การบริการถ่ายภาพหรือถ่ายวิดีโอ

หรือการบริการออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

เทคโนโลยีเป็นเรื่องของการแสดงความสามารถในเชิงความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบริการและผลสำเร็จของการนำสิ่งเหล่านั้นเข้าสู่ตลาด ทั้งหมดนี้ต้องใช้ความคิดริเริ่ม ด้วยการทำงานที่เป็นระบบจึงจะสามารถสร้างเทคโนโลยีสำเร็จ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถที่จะเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการตามความต้องการ เพื่อให้เกิดผลดีต่อร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลให้ผู้บริโภคมีสุขภาพสมบูรณ์ แต่ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและการตลาดมีการแข่งขันมากมาย ผู้ผลิตต่างก็พยายามที่จะผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และให้มียอดขายและบริการให้ได้มากที่สุด โดยพยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจในสินค้าและบริการของตน เช่น การพยายามลดต้นทุนการผลิต โดยการใช้สารอาหารที่มีราคาถูกและไม่ได้คุณภาพแทนสารอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกายที่มีราคาแพง การเจือปนสารบางอย่างลงในอาหารเพื่อเพิ่มปริมาณสินค้า การโฆษณาทางสื่อมวลชนต่าง ๆ การลดราคาและแถมสินค้า เป็นต้น ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนและความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งการได้รับข่าวสารหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการ รวมทั้งไม่ทราบสิทธิของตนเองที่จะพึงกระทำได้เมื่อถูกละเมิดสิทธิ ทำให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการบริโภคต่าง ๆ กันไปทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อสุขภาพอนามัยโดยทั่วไป

10. การบริโภค

การบริโภค หมายถึง การกินและการใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการเพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ เช่น การรับประทานอาหาร การรับการรักษาพยาบาลจากนายแพทย์ การใช้บริการรถประจำทาง เป็นต้น

ประเภทของการบริโภค

การบริโภค อาจแบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆ ได้หลายประเภท ที่นิยมคือ การแบ่งตามอรรถประโยชน์ที่ได้รับ และการแบ่งตามลักษณะของสิ่งที่บริโภค

1. การแบ่งตามอรรถประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 การบริโภคโดยตรง หมายถึง การบริโภคที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์โดยตรงแก่ผู้บริโภค ในขณะที่กำลังบริโภค เช่น การอาบน้ำ การรับประทานอาหาร การดื่มน้ำ

1.2 การบริโภคโดยอ้อม หมายถึง การบริโภคที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์โดยอ้อมแก่ผู้บริโภค ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในขณะที่กำลังบริโภคหรือในภายหลัง เช่น การใช้น้ำประปาในการซักเสื้อผ้า การใช้ไม้กวาดทำความสะอาดที่อยู่อาศัย อรรถประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะตกแก่ผู้บริโภค

โดยทางอ้อม คือ การได้รับความสุขและความพอใจในการได้สวมเสื้อผ้าที่สะอาด การมีที่อยู่อาศัยที่สะอาด

2. การแบ่งตามลักษณะของสิ่งที่บริโภค แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

2.1 การบริโภคสินค้าไม่คงทน หมายถึง การบริโภคสิ่งของชนิดใดชนิดหนึ่งแล้ว สิ่งนั้นจะหมดไปทันทีจากการบริโภค เช่น การรับประทานอาหาร การอาบน้ำ การใช้น้ำมัน เชื้อเพลิง เครื่องดื่ม ยารักษาโรค การใช้วัตถุดิบในการผลิตสินค้า เป็นต้น

2.2 การบริโภคสินค้าคงทน หมายถึง การบริโภคสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งและสิ่งนั้นไม่เสื่อมสลายไปทันทีที่บริโภคหรือสิ้นเปลืองทีละน้อยและสามารถบริโภคอีกต่อไปหลาย ๆ ครั้ง มีลักษณะอายุการใช้งานที่ยาวนาน สามารถกลับมา ใช้ได้อีกหลายหน เช่น อาคาร บ้านเรือน ที่ดิน รถยนต์ เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ เป็นต้น

11. สินค้าและบริการ (Goods & Services)

เป็นสิ่งที่สนองความต้องการของมนุษย์ตามปกติสิ่งที่มนุษย์ใช้สนองความต้องการนั้น นอกจากจะเป็น “สินค้า (Goods) ” เช่น เสื้อผ้า ปากกา หนังสือ เป็นต้น แล้วยังหมายรวมถึง “บริการ (Services)” เช่น บริการตรวจรักษาของแพทย์ บริการด้านเพลงของนักดนตรี เป็นต้น ดังนั้น เราจึงใช้คำว่า “สินค้าและบริการ” ควบคู่กัน และบางครั้งเรียกสั้นๆว่า “สินค้า” ซึ่งก็หมายรวมถึง บริการด้วย สินค้าและบริการ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สินค้าและบริการที่ได้เปล่า หรือ ทรัพย์สินเสรี (Free goods and services) ได้แก่สินค้าและบริการที่ใช้บำบัดความต้องการของมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติมากมายเกินความต้องการของมนุษย์ เช่น น้ำในแม่น้ำลำคลองอากาศที่เราใช้หายใจ แสงแดด เป็นต้น

2. สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ หรือ เศรษฐศาสตร์ (Economic goods and Services) ได้แก่สินค้าและบริการที่ใช้บำบัดความต้องการของมนุษย์แต่มีอยู่จำกัดเมื่อมนุษย์ต้องการใช้จะต้องซื้อหา หรือมีค่าตอบแทนจึงจะได้มาลักษณะของเศรษฐกิจทรัพย์ มีลักษณะโดยทั่วไปดังนี้

1. เป็นสิ่งที่มีประโยชน์และบำบัดความต้องการของมนุษย์ได้ สินค้าและบริการที่มนุษย์สามารถนำมาบำบัดความต้องการได้นี้ ในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “อรรถประโยชน์ หรือ ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Utility)” 2. เข้าครอบครองเป็นเจ้าของได้ 3. เป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะมีจำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการของมนุษย์ 4. เป็นสิ่งที่สามารถจะนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนได้

ประเภทของเศรษฐกิจทรัพย์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. สินค้าสำหรับผู้บริโภค (Consumer's Goods) เป็นสินค้าและบริการที่

สามารถนำมาบ่งชี้ความต้องการของผู้บริโภคได้โดยตรง แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ สินค้าถาวร (Durable Goods) เป็นสินค้าที่มีอายุการใช้งานนาน เช่น บ้าน รถยนต์ ตู้เย็น เป็นต้น สินค้าเน่าเสียง่าย (Perishable Goods) เป็นสินค้าที่มีอายุการใช้งานสั้นมาก หรือ เน่าเสียง่าย เช่น อาหาร เสื้อผ้า เป็นต้น

2. สินค้าสำหรับผู้ผลิต (Producer's Goods) เป็นสินค้าและบริการที่ผู้ผลิต

นำไปผลิตเศรษฐกิจเพื่อบ่งชี้ความต้องการของผู้บริโภค ในทางเศรษฐศาสตร์ เราเรียกสินค้าสำหรับผู้ผลิตนี้ว่า “ปัจจัยการผลิต (Factors of Production)” ซึ่งแบ่งได้เป็น ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ

12. กลไกราคา

กลไกราคา หมายถึง ตัวกำหนดการจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจที่มีปัจจัยสำคัญในการกำหนดราคา คือ อุปสงค์และอุปทาน

อุปสงค์

อุปสงค์ คือ ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าและบริการของผู้ซื้อในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่าง ๆ กัน ความต้องการซื้อจะแตกต่างจากความต้องการทั่วไป แต่จะต้องรวมอำนาจซื้อ คือ เต็มใจและมีเงินเพียงพอที่จะจ่ายซื้อสินค้านั้นด้วย อย่างไรก็ตามปริมาณความต้องการซื้อนี้จะเปลี่ยนแปลงเมื่อมีปัจจัยกำหนดอุปสงค์ตัวอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงด้วย เช่น รายได้ของผู้ซื้อ รสนิยม ราคาสินค้าชนิดที่ใช้ทดแทนกันได้ เช่น เนื้อหมูกับเนื้อไก่ เป็นต้น หากนำปริมาณความต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่างๆ กันมาจับคู่แสดงในรูปตาราง จะได้ตารางอุปสงค์ และถ้านำตัวเลขจากตารางวาดลงจุดและลากเส้นต่อจุดต่างๆ จะได้เส้นอุปสงค์ เช่น ส้มราคากิโลกรัมละ 25 บาท นาย ก จะซื้อ 3 กิโลกรัม ถ้าราคาเพิ่มขึ้นเป็น 30 บาท จะซื้อลดลงเหลือ 2 กิโลกรัม เป็นต้น แต่ถ้าหากราคาสูงขึ้นจนถึง 40 บาท ก็จะไม่ซื้อเลย ซึ่งเป็นไปตาม กฎของอุปสงค์

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์

การที่ผู้บริโภคจะทำการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งเป็นจำนวนเท่าใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ราคาสินค้าและบริการ(ตามกฎของอุปสงค์)
2. รายได้ของผู้บริโภค
3. รสนิยมของผู้บริโภค
4. สมัยนิยม
5. การโฆษณาและเทคนิคการตลาด
6. ราคาสินค้าหรือบริการอื่นๆ ที่ต้องใช้ร่วมกันหรือแทนกันได้
7. การคาดคะเนการขึ้นลงของราคาของผู้บริโภค
8. การคาดคะเนการ

ขึ้นลงของราคาของผู้บริโภค 9. พฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น ฤดูกาล การศึกษา 10. ภาวะเศรษฐกิจขณะนั้นๆ

อุปทาน

อุปทาน คือ ปริมาณความต้องการเสนอขายสินค้าและบริการของผู้ขายในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ กัน โดยผู้ขายเต็มใจจะขาย กล่าวคือ ถ้าราคาต่ำปริมาณที่เสนอขายก็จะลดต่ำลงด้วย และในทางตรงข้าม หากระดับราคาสูงขึ้นก็จะมีปริมาณเสนอขายเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตาม กฎของอุปทาน ปัจจัยที่ทำให้อุปทานเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีในการผลิต ราคาของปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ การเปลี่ยนแปลงฤดูกาล การคาดคะเนราคาสินค้าและบริการของผู้ขาย

การที่ผู้บริโภคจะทำการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งเป็นจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยมากมายหลายชนิด อันได้แก่

1. ราคาสินค้า เป็นค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อที่มีต่อสินค้านั้นๆ ดังนั้น เมื่อราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น
2. รายได้ของผู้บริโภค เป็นงบประมาณหรือกำลังซื้อของผู้บริโภค
3. จำนวนประชากร ถึงแม้ว่าราคาสินค้าและรายได้ของผู้บริโภคแต่ละรายอาจไม่เปลี่ยนแปลงแต่ในกรณีที่ประชากรหรือจำนวนผู้ซื้อที่มีจำนวนที่ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว
4. ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ความต้องการบริโภคเนื้อไก่ ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับราคาเนื้อไก่ แต่ในขณะเดียวกันก็อาจขึ้นอยู่กับราคาเนื้อสุกรด้วย
5. รสนิยมของผู้บริโภค รสนิยมของผู้บริโภคมีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุปทาน

การที่ผู้ผลิตจะผลิตสินค้าเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือผู้ซื้ออย่างน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่

1. ราคาสินค้า สินค้าที่ผู้ผลิตขายได้เป็นรายได้ผลตอบแทนที่ผู้ผลิต
2. ต้นทุนการผลิต ถ้าหากปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ผลกำไรสุทธิของผู้ผลิตย่อมน้อยลง
3. ราคาสินค้าชนิดอื่น ในกรณีที่ผู้ผลิตสามารถเลือกสินค้าหรือธุรกิจได้คือพอสมควร
4. เทคโนโลยีการผลิตที่นำมาใช้
5. สภาพของตลาดและภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น
6. การคาดคะเนการขึ้นลงของราคาสินค้าและบริการของผู้ผลิต (การเกิดกำไร)
7. จำนวนผู้ผลิตที่เป็นคู่แข่ง (ราคาสินค้าและบริการชนิดเดียวกันที่มีการแข่งขันกัน)
8. ฤดูกาล
9. ปัจจัยอื่น เช่น นโยบายรัฐบาลในบางกรณีที่รัฐบาล

กลไกราคาในตลาด

ราคา

ราคาสินค้า คือ มูลค่าของสินค้าและบริการที่ผู้ประกอบการทำการผลิตได้และนำมาจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค เช่น นาย ก ผลิตปากกาออกขายให้แก่นักเรียนในราคาค้ามละ 5 บาท เป็นต้น ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม หรือระบบเศรษฐกิจแบบผสม ซึ่งการผลิตการบริโภค ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของภาคเอกชน โดยผ่านกลไกของราคา นั้น ราคาสินค้าและบริการ จะทำหน้าที่ 3 ประการ คือ

กำหนดมูลค่าของสินค้า ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ใช้เงินเป็นสื่อกลาง ราคาจะทำหน้าที่กำหนดมูลค่าเพื่อให้ผู้ซื้อตัดสินใจที่จะซื้อสินค้าในมูลค่าที่คุ้มหรือไม่คุ้มกับเงินที่เขาจะต้องเสียไป ราคาสินค้าบางแห่งก็กำหนดไว้แน่นอนตายตัว แต่บางแห่งก็ตั้งไว้เผื่อต่อ เพื่อให้ผู้ซื้อต่อรองราคาได้

กำหนดปริมาณสินค้า ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันนั้นถ้าสินค้ามีราคาถูก ผู้ซื้อจะซื้อปริมาณมากขึ้นส่วนผู้ขายจะเสนอขายในปริมาณน้อยลง แต่ถ้าสินค้ามีราคาแพงผู้ซื้อจะซื้อปริมาณน้อยลง ส่วนผู้ขายจะขายในปริมาณมากขึ้น ราคาจึงเป็นตัวกำหนดปริมาณสินค้าที่จะซื้อขายกัน

กำหนดปริมาณการผลิตของผู้ประกอบการ ในระบบเศรษฐกิจแบบผสม ซึ่งการผลิตส่วนใหญ่เป็นเรื่องของเอกชนนั้น จะมีปัญหาว่าผู้ผลิตควรจะผลิตในปริมาณสักเท่าใดจึงจะพอดีกับความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้เขาได้กำไรสูงสุดตามที่ต้องการ โดยสังเกตความต้องการซื้อ (อุปสงค์) และความต้องการขาย (อุปทาน) ของสินค้าที่เราทำการผลิตในระดับราคาต่าง ๆ กันเพื่อหา **ดุลยภาพ** ซึ่งเป็นระดับที่ผู้ซื้อและผู้ขายจะทำการซื้อขายกันในปริมาณและราคาที่ตรงกัน ปริมาณที่มีการซื้อขาย ณ จุดดุลยภาพ เรียกว่า **ปริมาณดุลยภาพ** และผู้ซื้อมีความต้องการซื้อ ส่วนราคาที่ดุลยภาพ เรียกว่า **ราคาดุลยภาพ** อันเป็นราคาที่ผู้ผลิตควรพิจารณาในการตั้งราคาขาย

บทที่ 6

กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้

1. เทคนิคการเน้นผู้เรียน

1.1 เทคนิคการแบ่งกลุ่ม

การเรียนรู้ร่วมกันที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 8–15 คน เพื่อการมีส่วนร่วม การแบ่งคนออกเป็นกลุ่มมีวิธีการหลายวิธี ดังนี้

1. **แบ่งกันเองตามความสมัครใจ** แบ่งกลุ่มวิธีนี้ผู้ควบคุมบอกเป้าหมาย จำนวนกลุ่ม จำนวนคนในกลุ่มแล้วให้อิสระในการจัดกลุ่มกันเอง

2. **แบ่งตามสภาพ** เช่นแบ่งชาย หญิง ออกเป็น 2 กลุ่ม แบ่งกลุ่มคนเกิดวันเดียวกัน หรือแบ่งกลุ่มตามอำเภอ จังหวัด ภาคที่อยู่ หรือแบ่งตามอายุโดยให้ช่วงอายุที่อยู่กลุ่มเดียวกันหรือตามสภาพอื่น ๆ เช่น แบ่งตามสถานภาพโสดไม่โสด แบ่งตามวุฒิการศึกษา แบ่งตามผลคะแนนสอบ เป็นต้น

3. แบ่งโดยใช้กิจกรรม

3.1 การนับ ให้ทุกคนนับเลขจาก 1 ถึง เลขที่ต้องการจำนวนกลุ่ม เช่น ต้องการแบ่ง 6 กลุ่ม ก็ให้นับ 1–6 จนครบทุกคน จากนั้นให้คนนับเลขเดียวกันรวมกลุ่มกัน

3.2 การจับ ให้ทุกคนจับสลากที่ทำขึ้น อาจเป็นสลากชื่อสัตว์ สลากข้อความ สลากรูปภาพ เมื่อทุกคนจับแล้วให้รวมกลุ่มคนที่เหมือนกัน หรือข้อความต่อเนื่องกัน หรือต่อภาพเข้ากันได้

3.3 เพลง ร้องเพลงที่มีความหมายให้รวมกัน หรือร้องเพลงสั้น ๆ เมื่อจบแล้วสั่งให้รวมกลุ่มกัน กลุ่มละ..... คน ตามที่ต้องการ

3.4 ความชอบ จัดกิจกรรมให้ดู ฟัง ด้วยกันแล้วแต่ละคนเลือกว่าชอบอะไร จะรวมกลุ่มคนที่ชอบเหมือนกัน

4. **แบ่งโดยบังคับ** เป็นการแบ่งที่ผู้จัดกำหนดไว้แล้วว่าใครอยู่กลุ่มไหน เพียงแต่แจ้งให้ทราบหรือให้ตามกติกาที่กำหนด

1.2. เทคนิคการประชุมกลุ่ม

การประชุมกลุ่ม เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่กลุ่มคนมาปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มาร่วมกันคิดมาร่วมกันวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลแหล่งความรู้

หลักการและประสบการณ์ เพื่อหาแนวทางการทำงานเพื่อให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มก็เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ถกเถียงได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์และข้อมูลต่าง ๆ

การดำเนินการประชุมกลุ่ม เริ่มด้วยการเลือกประธานและเลขานุการประธานกลุ่มจะมีหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มอภิปราย เลขานุการทำหน้าที่จดบันทึกและเตรียมรายงานการประชุมกลุ่มเพื่อเสนอต่อที่ประชุมเป็นขั้นสุดท้าย ในระหว่างการดำเนินการประชุมเลขานุการจะร่วมแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่นำมาเสนอก็ได้ หน้าที่โดยตรงของประธานคือ การควบคุมการสัมมนาให้อยู่ในขอบเขตหัวข้อเรื่องและเวลาที่กำหนดไว้ภายในบรรยากาศการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประชาธิปไตย

ลักษณะและทัศนคติของประธานกลุ่มที่ดี สรุปได้ ดังนี้

1. ความรู้ระเบียบ กฎเกณฑ์ของการประชุมอย่างดี 2. รู้ศิลปะในการสร้างความเป็นกันเอง 3. มีอารมณ์ขัน ใช้อารมณ์ขันเป็น 4. เป็นนักกระตุ้นและนักกระตุ้นที่ดี ใครพูดมากก็ต้องกระตุ้นบ้าง ใครไม่ค่อยพูดต้องกระตุ้น 5. มีความอดทนเป็นเยี่ยม 6. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 7. รื่นเริง มีชีวิตชีวา 8. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เก่ง 9. สรุปเก่ง เชื่อมโยง 10. ไม่ทำตนเป็นผู้เผด็จการเอาแต่ใจตัว 11. เป็นผู้สามารถยับยั้งข้อพิพาทได้ 12. ต้องไม่พูดมาก ควรพูดเฉพาะปัญหา สรุปปัญหาเท่านั้น

ผู้เข้าร่วมประชุมที่ดีควรมีลักษณะและทัศนคติสรุปได้ ดังนี้

1. ฝึกการคิดโดยการใช้กระบวนการแก้ปัญหา
2. ให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจและตั้งใจ
3. ร่วมประชุมอย่างมีชีวิตชีวา ให้ออกความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์
4. รักษาบรรยากาศในการประชุม ไม่พูดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ไม่แสดงกิริยาที่ชวนให้เกิดความรู้สึกในทางลบ ไม่แสดงข้อโต้แย้งโดยใช้อารมณ์
5. เป็นผู้ฟังที่ดี มีความอดทน ใจกล้าที่จะรับความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นผู้ที่พูดดี พูดตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม พูดสั้นได้ใจความ ใช้ภาษาที่สามารถสื่อความหมายได้ดี
6. แสดงความชื่นชมต่อข้อมูล ข้อคิดเห็นที่คนอื่น ๆ เสนอ รู้จักกล่าวสนับสนุนด้วยความจริงใจเมื่อข้อคิดเห็นนั้นมีเหตุผลและมีความถูกต้อง
7. รู้จักกล่าวคัดค้าน เมื่อเห็นว่าเกิดผลเสีย ทั้งนี้โดยมีเหตุผลที่ถูกต้องชัดเจน ประกอบและไม่ใช้อารมณ์หรือความไม่ชอบเป็นส่วนตัว

ภายหลังที่เลือกประธานและเลขากลุ่มแล้ว จึงดำเนินการประชุม โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเป็นหลัก **เริ่มด้วย** การทบทวนเรื่องที่กลุ่มได้รับมอบหมายให้ทำการศึกษา ตั้งปัญหาหรือประเด็นที่จะต้องอภิปรายและกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน **ขั้นที่สอง** เป็นขั้นทำการวิเคราะห์จำแนกแยกแยะตัวปัญหา ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ตลอดจนถึงลักษณะของความสัมพันธ์ในแง่มุมต่าง ๆ ผลที่ได้รับทั้งด้านบวกและด้านลบ **ขั้นที่สาม** ระดมความคิดและร่วมกันสืบค้นหาแนวทางเลือกที่ถูกต้องเหมาะสมมีประโยชน์และมีคุณค่ามากที่สุด **ขั้นที่สี่** สรุปข้อยุติ ข้อความเห็น ข้อสังเกตซึ่งเป็นผลงานของกลุ่ม เพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ สมาชิกในกลุ่มควรจะต้องตกลงกันว่าจะเสนอผลการประชุมแบบใด เช่น การบรรยายสรุปการอภิปรายคณะ การเสนอแบบชิมไปเชื่อม การแสดงบทบาทสมมุติ หรือการสนทนาระหว่าง 2 คน เป็นต้น

1.3 เทคนิคการสัมภาษณ์

ขั้นตอนการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนหลักๆ ที่สำคัญดังนี้

1. การเปิดการสัมภาษณ์ การเปิดการสัมภาษณ์ที่ดี ควรมีย่อสรุปประกอบดังนี้

- การแนะนำตนเองให้ผู้รับการสัมภาษณ์รู้จัก เพื่อให้ทั้ง 2 ฝ่ายรู้จักซึ่งกันและกัน
- เริ่มด้วย Small Talk เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง ความรู้สึกผ่อนคลายในการสนทนา เป็นต้นว่า พูดคุยเกี่ยวกับการเดินทางมาอย่างไร มาลำบากไหม?
- กำหนดเวลาการสัมภาษณ์ และแจ้งให้ผู้รับการสัมภาษณ์ทราบ

2. การสนทนา หรือการใช้คำถามเพื่อค้นหารายละเอียด

การสนทนา / การใช้คำถามเพื่อค้นหารายละเอียด ในช่วงนี้เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เราได้ข้อมูลจากผู้รับการสัมภาษณ์ ดังนั้น ผู้สัมภาษณ์จึงต้องมีการเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี ด้วยการคิดคำถามไว้ล่วงหน้า และจัดลำดับคำถามให้ลื่นไหลต่อเนื่อง หลังจากนั้นก็ทำการสอบถามตามคำถามที่เราเตรียมมา โดยควบคุมให้อยู่ภายในเวลาที่กำหนด สิ่งสำคัญก็ต้องตั้งใจฟัง ไม่เฉพาะข้อมูลที่เราได้ยินเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงการแสดงออกทางใบหน้า แววตา ท่าทางต่างๆ เพราะมีตัวเลขระบุว่า การใช้ดุลพินิจที่ถูกต้องนั้นมาจากการแสดงออกทางใบหน้า 55% ภาษากาย 38% ในขณะที่คำพูดมีเพียง 7% เท่านั้น

3. การเปิดโอกาสให้ถาม ช่วงนี้เป็นช่วงที่เราจะต้องตอบข้อซักถามของผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งถือเป็นช่วงสำคัญที่จะได้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรด้วย

4. การปิดการสัมภาษณ์

- จะทำเมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามความต้องการ (เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนจริงๆ อาจถามคำถามสุดท้ายว่า มีอะไรที่เรายังไม่ได้ถาม แต่คุณคิดว่าควรจะบอกให้เราทราบ)

- บอกถึงขั้นตอนต่อไป เช่น จะแจ้งผลให้ทราบภายในกี่วัน จะแจ้งกลับไปอย่างไร
- กล่าวขอบคุณที่ผู้รับการสัมภาษณ์ให้ความสนใจกับองค์กรของเรา และกล่าวอำลา

5. การประเมินผลการสัมภาษณ์

วิธีที่ดีที่สุด ควรจะทำการประเมินผลสรุปคะแนนทันทีภายหลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ เพราะไม่เช่นนั้น การสรุปคะแนนภายหลังสัมภาษณ์ครบหมดทุกคนในวันนั้นอาจทำให้ลืมประเด็นสำคัญ และจำสลับสับสนในข้อมูลของผู้รับการสัมภาษณ์แต่ละคนได้

1.4 เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติ ถือเป็นเครื่องมือและกลวิธีอย่างหนึ่งที่ครูจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทุกสถานะในชั้นเรียนตามโอกาสที่สมควร โดยให้นักเรียนแสดงออกจากเรื่องที่ได้อ่านนำมาสมมติ มีการแสดงออกอย่างอิสระ ทั้งท่าทางการพูด การแสดงท่าทางต่างๆ

บทบาทสมมุติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ช่วยในการส่งเสริมให้เด็กๆ รักการอ่านได้มาก อีกทั้งครูยังสามารถนำบทบาทสมมุติไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีสาเหตุ
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
3. ช่วยลดความตึงเครียดของผู้เรียน
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน
5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี
6. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเองและหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน
7. ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามัคคีในกลุ่ม
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ
10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลายๆ บทบาท
11. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน “รู้สึก คิด และกระทำ”

เทคนิคการใช้บทบาทสมมติ ครูควรเขียนเรื่องที่ต้องนำมาแสดงแบบคร่าว ๆ ไม่ลงรายละเอียดเพื่อให้นักเรียนคิดในรายละเอียดเองโดยผู้แสดงมีจำนวนพอสมควร (5-10 คน) แต่ละคนมีบทบาทที่ชัดเจน โดยมีนักเรียนจำนวนหนึ่งเป็นผู้ดูอย่างสังเกตการณ์ เพื่อบอกผลการเรียนรู้ในบทบาทสมมุตินั้น การแสดงใช้ระยะเวลาไม่เกิน 15 นาที ไม่ควรมีบทบาทที่กระทบต่อศาสนา วัฒนธรรม และควรแทรกความสนุกสนานไว้บ้าง

1.5 เทคนิคการถาม - ตอบ

เป็นกระบวนการเรียนรู้วิธีหนึ่ง เป็นเทคนิคที่อาจใช้ในกระบวนการอ่านเพื่อคิดสรุป การตั้งคำถามหลายประเภท เช่น คำถามให้สังเกต คำถามให้อธิบาย คำถามสรุป ฯลฯ คำถามที่เหมาะสมแก่การสรุปความ คือ คำถามสรุป หรือคำถาม 5 W 1H ได้แก่ What Where When Why Who และ How นั่นเอง คำถามสรุปที่ใช้เมื่ออ่านหรือฟังข้อความใดข้อความหนึ่ง อาจจะเป็นคำถามดังต่อไปนี้ - อะไรเป็นข้อความสำคัญของย่อหน้านี้ - ย่อนี้กล่าวถึงอะไร - ข้อความบางประเภทอาจจะใช้คำแสดงความถามคำอื่น นอกจากคำว่า “อะไร” ก็มี คำว่า ใคร ทำไม อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

1.6 เทคนิคการระดมสมอง

ถือเป็นเทคนิคที่ใช้กับกลุ่ม (Group Technique) ไม่ใช่ใช้กับคนเพียงคนเดียว ในทางการบริหารมักใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาทางเลือกในการตัดสินใจและใช้ในการการวางแผน Brain Storming เป็นคำที่คนไทยค่อนข้างคุ้นเคยและเป็นที่รู้จักกันมากในทุกวงการ มีผู้บัญญัติเป็นภาษาไทยไว้ ที่พบมากมี 2 คำ คือ การระดมสมอง กับ การระดมความคิด ปัจจุบันพบว่าการพยายามใช้คำว่า การระดมความรู้และประสบการณ์ โดยทั่วไปแล้วการระดมสมองหมายถึงการแสวงหาความคิดต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด ดังนั้น การให้คิดโดยไม่กำหนดเวลาที่จำกัดแน่นอนก็ไม่เรียกว่าการระดมสมอง การระดมสมองจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อใช้กับกลุ่มที่ไม่รู้จักกัน ไม่เกรงใจกันหรือสนิทสนมกันมากเกินไป และจำนวนสมาชิกที่ร่วมระดมสมองถ้าจะให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดควรอยู่ระหว่าง 4 ถึง 9 คน

จุดเน้นของการระดมสมอง ออสบอร์น ได้กำหนดจุดเน้นของการระดมสมองไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. เน้นให้มีการแสดงความคิดออกมา (Expressiveness) สมาชิกทุกคนต้องมีเสรีภาพอย่างสมบูรณ์ในการที่จะแสดงความคิดเห็นใดๆ ออกมาจากจิตใจ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นความคิดที่แปลกประหลาด กว้างขวาง ล้ำสมัย หรือเพ้อฝันเพียงใด
2. เน้นการไม่ประเมินความคิดในขณะที่กำลังระดมสมอง (Non – evaluative) ความคิดที่สมาชิกแสดงออกต้องไม่ถูกประเมินไม่ว่ากรณีใดๆ เพราะถือว่า ทุกความคิดมีความสำคัญ ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ความคิดผู้อื่น การแสดงความเห็นหักล้าง หรือครอบงำผู้อื่นจะทำลายพลังความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่ม ซึ่งส่งผลทำให้การระดมสมองครั้งนั้นเปล่าประโยชน์
3. เน้นปริมาณของความคิด (Quantity) เป้าหมายของการระดมสมองคือต้องการให้ได้ความคิดในปริมาณมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แม้ความคิดที่ไม่มีทางเป็นจริงก็ตาม เพราะอาจใช้

ประโยชน์ได้ในการเสริมแรง หรือการเป็นพื้นฐานให้ความคิดอื่นที่ใหม่และมีคุณค่า ยังมีความคิดใหม่ๆ เกิดขึ้นมากเพียงใดก็ยังมีโอกาสค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่ดี

4. เน้นการสร้างความคิด (Building) การระดมสมองเกิดขึ้นในกลุ่ม ดังนั้น สมาชิกสามารถสร้างความคิดขึ้นเองโดยเชื่อมโยงความคิดของเพื่อนในกลุ่ม โดยใช้ความคิดของผู้อื่นเป็นฐานแล้วขยายความเพิ่มเติมเพื่อเป็นความคิดใหม่ของตนเอง

กฎการระดมสมอง

- ต้องไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของคนอื่น ๆ - ปล่อยความคิดอย่างเป็นอิสระ และเป็นกันเอง - มุ่งปริมาณความคิดเป็นสำคัญ - กระตุ้นให้ทุกคนพยายามเสริมต่อความคิดของผู้อื่น

1.7 เทคนิคการบริหารสมอง

เป็นวิธีการเพิ่มศักยภาพของสมอง ช่วยป้องกันภาวะสมองเสื่อม โดยมีวิธีเทคนิคการบริหารสมองด้วยท่าต่าง ๆ ดังนี้

การแก้ปัญหา ต้องทำให้สมองที่เริ่มเสื่อมได้ทำงานโดยการออกกำลังกายสมอง ภายใต้หลักการสมองซีกขวาควบคุมร่างกายซีกซ้าย สมองซีกซ้ายควบคุมร่างกายซีกขวา

วิธีการ คือ การไม่ทำซ้ำ ๆ เหมือนเดิม ๆ ต้องเปลี่ยนแปลงโดยดูว่าวิถีชีวิตปกติ ทำอะไรซ้ำ ๆ เดิม ๆ บ้าง

ตารางที่ 34 การบริหารสมอง

วิถีชีวิตปกติ	เปลี่ยนแปลงเพื่อออกกำลังสมอง
1. ตื่นนอน รู้สึกรู้สิดำ แล้วล้มตา ยันตัวเองลุกขึ้นนั่งแล้วยันตัวเองลุกขึ้นยืน เก็บที่นอน	ตื่นนอน รู้สึกรู้สิดำ แล้วอย่าล้มตาแต่ทำทุกอย่างเหมือนเดิม วันแรกคงยากลำบาก วันหลัง ๆ จะง่ายขึ้น สมองของคุณที่ไม่เคยใช้ได้ใช้แล้ว เมื่อใดทำได้จนคล่องตัว แสดงถึงสมองส่วนนั้นมีกำลังแล้ว จากนั้นก็สลับกัน คือ ล้มตา 1 วัน หลับตา 1 วัน ไปเรื่อย ๆ
2. เดินออกจากห้องนอน ไปดื่มน้ำ 1 แก้ว	ทำตามเดิมแต่ควรเพิ่มปริมาณน้ำดื่มจนเป็นขวด
3. ล้างหน้า แปรงฟัน อาบน้ำ	ทำตามเดิมแต่เปลี่ยนมือจากเคยล้างหน้าด้วยมือขวา ก็ให้ใช้มือซ้าย แปรงฟันด้วยมือขวา ก็เปลี่ยนเป็นใช้มือซ้ายถูสบู่ด้วยมือขวาก็ใช้มือซ้ายแทน เมื่อใดทำได้จนคุ้นชินแสดงว่า

วิธีชีวิตปกติ	เปลี่ยนแปลงเพื่อออกกำลังสมอง
	สมองซีกซ้ายที่เคยสั่งการให้ร่างกายซีกขวาทำงานจนคล่องได้พัก ส่วนสมองซีกขวาได้ออกกำลังสั่งงานร่างกายซีกซ้าย
4. เดินออกกำลังกาย 30 นาที	เดินปกติแต่เปลี่ยนท่าเดินของมือและเท้า ดังนี้ ปกติ เท้าซ้ายก้าวมือขวาแกว่งไปข้างหน้า เท้าขวาก้าวมือซ้ายแกว่งไปข้างหน้า ท่าใหม่ เท้าซ้ายก้าวมือซ้ายแกว่งไปข้างหน้า เท้าขวาก้าวมือขวาแกว่งไปข้างหน้า หรือ เท้าขวาก้าวออกไปมือทั้งสองข้างแกว่งไปข้างหน้า เท้าซ้ายก้าวมือทั้งสองแกว่งไปข้างหลัง หรือ เท้าขวาก้าวมือทั้งสองแกว่งไปข้างหลัง เท้าซ้ายก้าวมือทั้งสองแกว่งไปข้างหน้า หรือ ก้าวไปทีละเท้ามือแกว่งไปข้างหน้าและ หลังแล้วจึงก้าวเท้าต่อไป
5. ทำและทานอาหารเช้า	ทำตามปกติ แต่เปลี่ยนมือ หั่นผักด้วยมือซ้าย เสียบปลั๊ก จับทัพพี จับช้อนส้อมด้วยมือที่ไม่ถนัด
6. หายใจเข้า – ออกเต็ม ไม่เต็มปอด	ให้ค่อย ๆ หายใจเข้าไปจนรู้สึกถึงท้อง ให้เต็มท้องจนท้องพองแล้วกลั้นไว้สักระยะ จากนั้นจึงค่อย ๆ ปล่อยลมหายใจออกจนหมดแล้วเริ่มใหม่ ทำไปเรื่อย ๆ จนเคยชิน จะได้ออกซิเจนไปเลี้ยงสมองอย่างเต็มที่ ดีกว่าหายใจทิ้ง นึกได้เมื่อใดให้ฝึกหายใจอย่างนี้
7. เคยลงลิฟต์	เปลี่ยนมาเป็นเดินลงทางบันได เดินไปหยุดไปคุยกันไป สมองจะได้ออกกำลัง การปะทะสัมผัสกับคนใหม่ ๆ ที่ไม่เคยคุยด้วยจะฝึกให้สมองคิดหาถ้อยคำในการพูดในการจำ การรู้จักคนใหม่ให้จำชื่อให้ได้ และเรียกชื่อเขาทุกครั้งในการเริ่มต้นสนทนา
8. การจินตนาการเรื่องไม่ดี	เปลี่ยนเป็นการจินตนาการแต่เรื่องดี ๆ สมองที่คิดแต่เรื่องไม่ดีของคนอื่นจะถูกฝึกให้คิดแต่เรื่องดี ๆ หมายถึง การชมคนนั่นเอง ชมอะไรก็ได้ที่เป็นจริง ทั้งรูปลักษณ์ภายนอกและคุณธรรมภายใน

วิถีชีวิตปกติ	เปลี่ยนแปลงเพื่อออกกำลังสมอง
9. การเดินทาง	เปลี่ยนเส้นทางขับรถ เปลี่ยนพาหนะที่ใช้เดินทาง เปลี่ยนท่าทางขณะเดินทาง เดินทางในเส้นทางที่ไม่เคยไปเลย เช่น เคยขับรถก็ขับอ้อม เคยขับอ้อมก็ขับตรง เคยขับรถไปเอง ก็ขึ้นรถประจำทาง เคยนั่งก็ยืน เคยลงลิฟต์ก็เดินลง เปลี่ยนเส้นทางใหม่ได้คิดใหม่ ทำใหม่
10. นั้งทำงาน	เปลี่ยนที่นั่งทำงาน เปลี่ยนที่วางสิ่งของบนโต๊ะ อะไรนัดใช้บ่อยเปลี่ยนที่วางเสียใหม่ เปลี่ยนคนคุยด้วย เปลี่ยนท่านั่ง เปิดประเด็นใหม่ ๆ อภิปราย โต๊ะที่เคยรกก็จัดให้ว่าง โต๊ะที่เคยว่างก็ทำให้รก การไม่ชินกับโต๊ะทำงานจะฝึกสมองให้ใช้ทั้ง 2 ซีก การเปลี่ยนที่นั่ง ที่มีคนอยู่ข้าง ๆ คนใหม่ ห้องใหม่ ย่อมทำให้ตื่นตา ตื่นใจ สมองตื่นตัว
11. อาหารกลางวัน	เปลี่ยนร้าน เปลี่ยนชนิดอาหาร เปลี่ยนเพื่อนร่วมทานอาหาร เกี่ยวอาหารนาน ๆ เปลี่ยนรสชาติให้ประสาทรับรู้สิ่งใหม่ ๆ เคยชอบทานเปรี้ยวก็เปลี่ยนเป็นหวาน เคยชอบหวานก็เปลี่ยนเป็นเค็ม เคยชอบเค็มก็เปลี่ยนเป็นจืด คู่ประสาทจับรสจะได้ใช้งานบ้าง ไม่ใช่จะหวานตลอดชีวิต จนขาดรสชาติเผ็ดร้อน
12. ก่อนทำงานบ่าย	สักสิบในห้วงสมุดสุดจะสดชื่น ทักทายผู้อื่นก่อนเริ่มงาน อย่างน่านาน ลูกเดินสลับกัน เข้าห้องน้ำไปส่งเสียงหัวเราะบ้าง ยิ้มให้กับตัวเองเป็นระยะ ๆ
13. อยู่บ้าน	เล่นเกมฝึกสมอง ท่องจำชื่อคน ฝึกฝนเด็ก ๆ ด้วยชุดเพลง ทำท่าทางสร้างสมอง

ทำประกอบการออกกำลังกายสมอง

ท่าที่ 1 วาดเลข 8 Lazy - 8

วิธีที่ 1 วาดเลข 8 มือเดียว

1. เขยียดแขนขวาไปด้านหน้า แล้วชูหัวแม่มือออกมา
2. ใช้หัวแม่มือวาดรูปเลข 8 ขนาดใหญ่ในอากาศอย่างช้า ๆ

ลักษณะทวนเข็มนาฬิกา และสายตาก็ให้จ้องมองไปพร้อมกับหัวแม่มือที่วาดไปด้วย

3. ทำ 4 รอบ แล้วเปลี่ยนมือข้างซ้าย ทำเช่นเดียวกัน

วิธีที่ 2 วาดเลข 8 สองมือ

1. เอามือขวาประสานกับมือซ้าย หัวแม่มือประสานกัน แขนเหยียดตรงไปข้างหน้า

2. ใช้หัวแม่มือทั้งสองวาดรูปเลข 8 ขนาดใหญ่ในอากาศอย่างช้า ๆ ลักษณะทวนเข็มนาฬิกา และให้ใช้สายตาจ้องมองไปที่หัวแม่มือที่กำลังวาดไปด้วย

3. ทำ 4 รอบ

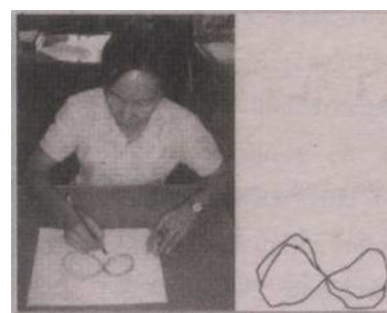
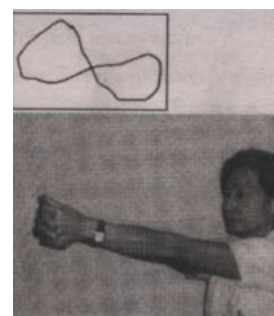
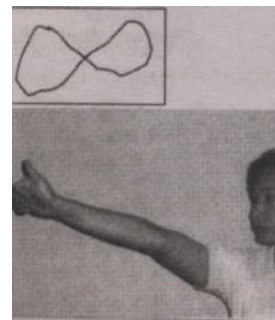
ประโยชน์

- ช่วยในการทำงานของมือและตาประสานสัมพันธ์กันดีขึ้น
- ช่วยให้การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อที่ต้องการความละเอียดดีขึ้น
- ช่วยพัฒนามุมมองของการมองเห็นทั้งด้านซ้ายและขวาได้ดีขึ้น
- ช่วยพัฒนาระบบประสาทการโต้ตอบการเคลื่อนไหวให้มีประสิทธิภาพ
- ช่วยพัฒนาการอ่าน
- ช่วยทำให้ร่างกายเกิดความสมดุล

ท่าที่ 2 เขียนเลข 8

วิธีที่ 1 เขียนเลข 8 มือเดียว

1. จับปากกา ดินสอ อุปกรณ์การเขียนด้วยมือขวา
2. เขียนเลข 8 ที่มีทิศทางทวนเข็มนาฬิกา
3. สายตาจับจ้องอยู่ที่ปลายปากกาหรือดินสอ
4. เขียนเลข 8 จำนวน 4 รูป
5. เปลี่ยนใช้มือซ้ายบ้าง ให้ทำเช่นเดียวกัน

วิธีที่ 2 เขียนเลข 8 สองมือ

1. ใช้มือทั้งสองข้างจับปากกา ดินสอ อุปกรณ์การเขียน
2. ให้เขียนเลข 8 ที่มีทิศทางทวนเข็มนาฬิกา
3. สายตาจับจ้องอยู่ที่ปลายปากกาหรือดินสอ
4. ให้เขียนเลข 8 จำนวน 4 รูป
5. ให้เขียนเลข 8 โดยไม่มีการหยุดพัก

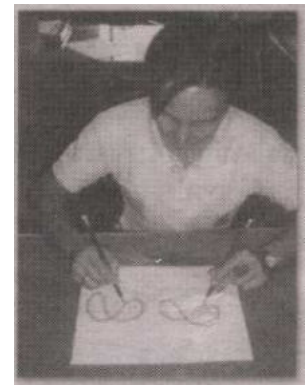

ประโยชน์

- ช่วยพัฒนาระบบประสาทสัมผัสของมือและตา
- ช่วยให้การควบคุมกล้ามเนื้อมือที่ต้องการความละเอียดได้ดีขึ้น
- ช่วยพัฒนาสายตาให้สามารถมองในมุมต่าง ๆ
- ช่วยพัฒนาการอ่านและการทำความเข้าใจ
- ช่วยพัฒนาการมองสัญลักษณ์ รูปภาพต่าง ๆ และใช้งานได้ถูกต้องทิศทาง
- ช่วยพัฒนาทักษะการเขียนได้คล่องขึ้น
- ช่วยทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
- ช่วยทำให้จิตใจสงบ

ท่าที่ 3 สองมือช่วยกัน (Double Doodle Support)

1. ใช้มือทั้งสองข้าง คือ มือซ้ายและมือขวาจับดินสอหรือปากกา
2. ใช้มือทั้งสองข้างลากเส้นให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ ที่กำหนด
3. ในขณะที่ใช้มือลากเส้นให้ลากในลักษณะที่มือข้างหนึ่งวาดนำ และมืออีกข้างวาดตามให้ภาพที่ออกมาสะท้อนกลับกัน
4. ในขณะที่วาดภาพสายตาก็จับจ้องมองที่เส้น
5. ฝึกทำตามแบบ ฝึกให้คล่อง เมื่อคล่องแล้วให้ฝึกเขียนชื่อนามสกุลของตนเอง หรือเขียนภาพอื่น ๆ แบบฝึก ได้แก่ 1. วาดรูปทรงต่าง ๆ 2. วาดภาพต่าง ๆ
3. เขียนตัวอักษรหรือเลข

ประโยชน์

- ช่วยกระตุ้นการทำงานของมือและสายตา
- ช่วยปรับตำแหน่งทิศทางของร่างกายให้เหมาะสมกับสภาพการเคลื่อนไหวตาม

ถึงแวดล้อม

- ช่วยพัฒนาการควบคุมกล้ามเนื้อมือให้ทำงานละเอียดตามที่ต้องการ
- พัฒนาประสาทกล้ามเนื้อและการมองเห็นให้สามารถทำงานในทิศทางที่

แตกต่างกัน

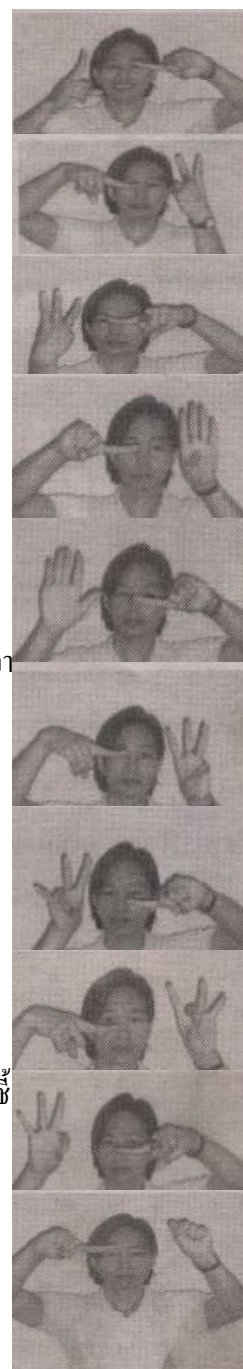
- ช่วยพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดทางคณิตศาสตร์
- ฝึกทักษะการเขียน การสะกดคำ การวาดภาพ
- ช่วยให้เข้าใจถึงการทำงานของมือซ้ายและขวา

ท่าที่ 4 นับ 1-10 เคลื่อนไหวสลับข้าง (Cross Crawl)

1. ยกมือทั้งสองข้างขึ้นมา
2. มือขวาชูนิ้วชี้ออกมานับ 1 มือซ้ายให้ชูนิ้วชี้และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
3. นับ 2 เปลี่ยนมาเป็นชูมือซ้าย 2 นิ้ว คือ นิ้วชี้กับนิ้วกลางส่วนมือขวาก็ชูนิ้วและหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
4. นับ 3 เปลี่ยนมาเป็นชูมือขวา 3 นิ้ว คือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง ส่วนมือซ้ายก็ให้ชูนิ้วชี้ และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
5. นับ 4 เปลี่ยนมาเป็นชูมือซ้าย 4 นิ้ว คือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย ส่วนมือขวาก็ให้ชูนิ้วชี้และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
6. นับ 5 เปลี่ยนมาเป็นชูมือขวา 5 นิ้ว คือ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย ส่วนมือซ้ายให้ชูนิ้วชี้และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
7. นับ 6 เปลี่ยนมาเป็นชูมือซ้าย ใช้นิ้วหัวแม่มือและที่นิ้วก้อย ส่วนมือขวาก็ให้ชูนิ้วชี้และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
8. นับ 7 เปลี่ยนมาเป็นชูมือขวาใช้นิ้วหัวแม่มือและที่นิ้วนางส่วนมือซ้ายให้ชูนิ้วชี้และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
9. นับ 8 เปลี่ยนมาเป็นชูมือซ้าย ใช้นิ้วหัวแม่มือ คือ และที่นิ้วกลาง ส่วนมือขวาก็ให้ชูนิ้วชี้และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
10. นับ 9 เปลี่ยนมาเป็นชูมือขวา ใช้นิ้วหัวแม่มือและที่นิ้วชี้ ส่วนมือซ้ายให้ชูนิ้วชี้และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น
11. นับ 10 เปลี่ยนมาเป็นกำมือซ้าย ส่วนมือขวาก็ให้ชูนิ้วชี้และหัวแม่มือขึ้นนานกับพื้น

ประโยชน์

- ช่วยประสานขอบเขตของสมองซีกซ้ายและขวาให้ทำงานประสานกัน

- ทำให้การมองเห็นทางด้านซ้ายและขวาได้ดีขึ้น
- ทำให้ร่างกายมีความสมดุลและมีการประสานงานกันยิ่งขึ้น
- ทำให้กลไกทางร่างกายทำงานได้อย่างราบรื่น
- พัฒนาการมองเห็น การเขียน การอ่าน
- ทำให้จิตใจสงบและเกิดความคิดสร้างสรรค์

ท่าที่ 5 จีบซ้าย-ขวา

1. ยกมือทั้งสองข้างขึ้นมาให้มือขวาทำท่าจีบ โดยใช้นิ้วหัวแม่มือประกบกับนิ้วชี้ส่วนนิ้วอื่น ๆ ให้เหยียดออกไป
2. มือซ้ายให้ทำเป็นรูปตัวแอล (L) โดยให้กางนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ออกไป ส่วนนิ้วที่เหลือให้กำเอาไว้
3. เปลี่ยนเป็นจีบด้วยมือซ้ายบ้าง ทำเช่นเดียวกันกับข้อที่ 1 ส่วนมือขวาก็ทำเป็นรูปตัวแอล (L) เช่นเดียวกับข้อ 2
4. ทำสลับกันไปมา 10 ครั้ง

ประโยชน์

- ช่วยประสานขอบเขตของสมองซีกซ้ายและซีกขวาให้ทำงานประสานกัน
- ทำให้การมองเห็นทางด้านซ้ายและขวาได้ดีขึ้น
- ทำให้ร่างกายมีความสมดุลและมีการประสานงานกันยิ่งขึ้น
- ทำให้กลไกทางร่างกายทำงานได้อย่างราบรื่น
- พัฒนาการมองเห็น การเขียน การอ่าน
- ทำให้จิตใจสงบและเกิดความคิดสร้างสรรค์

ท่าที่ 6 โป้ง-ก้อย

1. ยกมือทั้งสองข้างขึ้นมาให้มือขวาทำท่าโป้งโดยกำมือ และยกหัวแม่มือขึ้นมา ส่วนมือซ้ายให้ทำท่าก้อยโดยกำมือและเหยียดนิ้วก้อยชี้ออกมา
2. เปลี่ยนมาเป็นโป้งด้วยมือซ้ายและก้อยด้วยมือขวา
3. ให้ทำสลับกันไปมา 10 ครั้ง

ประโยชน์

- ช่วยประสานขอบเขตของสมองซีกซ้ายและซีกขวาให้ทำงานประสานกัน
- ทำให้การมองเห็นทางด้านซ้ายและขวาได้ดีขึ้น

- ทำให้ร่างกายมีความสมดุลและมีการประสานงานกันยิ่งขึ้น
- ทำให้กลไกทางร่างกายทำงานได้อย่างราบรื่น
- พัฒนาการมองเห็น การเขียน การอ่าน
- ทำให้จิตใจสงบและเกิดความคิดสร้างสรรค์

ท่าที่ 7 แตะจมูก – แตะหู

1. มือขวาไปแตะที่หูซ้าย ส่วนมือซ้ายให้ไปแตะที่จมูก (ลักษณะมือไขว้กัน)
2. เปลี่ยนมาเป็นมือซ้ายแตะที่หูขวา ส่วนมือขวาไปแตะที่จมูก (ลักษณะมือไขว้กัน)

ประโยชน์

- ช่วยประสานขอบเขตของสมองซีกซ้ายและซีกขวาให้ทำงานประสานกัน
- ทำให้การมองเห็นทางด้านซ้ายและขวาได้ดีขึ้น
- ทำให้ร่างกายมีความสมดุลและมีการประสานงานกันยิ่งขึ้น
- ทำให้กลไกทางร่างกายทำงานได้อย่างราบรื่น
- พัฒนาการมองเห็น การเขียน การอ่าน
- ทำให้จิตใจสงบและเกิดความคิดสร้างสรรค์

ท่าที่ 8 แตะหู

1. มือขวาอ้อมไปที่หูซ้าย ส่วนมือซ้ายอ้อมไปจับหูขวา
2. เปลี่ยนมาเป็นมือซ้ายอ้อมไปจับหูขวา ส่วนมือขวาอ้อมไปจับหูซ้าย

ประโยชน์

- ช่วยพัฒนาการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น
- ช่วยพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเองได้

- ช่วยพัฒนาระบบประสาท และสมองให้มีการประสานสัมพันธ์กัน
- ช่วยพัฒนาความคิดริเริ่ม ทักษะการจัดการ การเขียน การอ่านได้ดีขึ้น

ท่าที่ 9 ม่านบังตา

1. ยืนแยกเท้าพอประมาณ
2. ยกมือทั้งสองข้างขึ้นมาให้ศอกตรงฉาก จากนั้นให้เอามือขวาบิดออกด้านนอกหลังมือเข้ามาข้างลักษณะปิดหน้าตนเอง ส่วนมือซ้ายอ้อมไป

ด้านหลัง ให้น้ำมือหันหน้าเข้าหาศีรษะ หลังมือออกนอกศีรษะหายใจเข้า

3. ให้เหยียดมือทั้งสองข้างพร้อม ๆ กัน ขึ้นไปด้านบนเหนือศีรษะ

ให้หายใจออก

4. ให้ทำสลับกัน ทำเช่นเดียวกัน

ประโยชน์

- ทำให้เกิดการกระตุ้นประสาทการรับรู้และระบบการทำงานของสมองทั้งระบบ
- ทำให้เกิดการเรียนรู้และการคิดที่เป็นระบบมากขึ้น
- ทำให้เกิดความตั้งใจ

ท่าที่ 10 พลังแห่งจิต

1. วางมือทั้งสองข้างไว้บนหน้าท้อง

2. หายใจเข้าลึก ๆ ซ้ำ ๆ ให้รู้สึกวาลมผ่านเข้าไปในช่องจมูก ท้องจะป่อง จากนั้นก็หายใจออกช้า ๆ ลักษณะเป็นการพ่นลมหายใจออกทางปาก คล้ายกับการเป่าเบา ๆ ให้ล่องลอยในอากาศจนหมด

หมายเหตุ ในขณะที่หายใจเข้า-ออก นั้น ถ้าจะให้ดี ควรจินตนาการ วาดรูปวงกลมด้วยจมูกไปด้วยการฝึกลมหายใจนี้มีความสำคัญมาก คนทุกคนล้วนแล้วแต่มีความคิดความสามารถในการค้นคว้าและแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาประมวลผลให้ได้ผลผลิตออกมาตามความคิด จินตนาการ ตามพลังของสมองอันปราดเปรื่อง หากบุคคลนั้นขาดสมาธิและพลังแห่งจิต ความสามารถเหล่านั้นก็ยากที่จะแสดงออกได้

เพลงมดแดง ทำนอง รำวง

เนื้อร้อง , ทำทาง

มดแดง อยู่บนต้นไม้ (ยกมือซ้ายชี้ยอดต้นไม้ ขาซ้ายชี้ลำต้นต้นไม้)

ลมพัดโคนใบ หล่นใต้อีเก้งผ้า (ยกมือขวาชี้ยอดต้นไม้ ขาขวาชี้ลำต้นต้นไม้)

ไต่ไปข้างซ้าย ข้างขวา (เอามือขวาถูบไหล่ถึงลำตัวด้านขวา)

ไต่ไปข้างซ้าย ข้างขวา (เอามือซ้ายถูบไหล่ถึงลำตัวด้านซ้าย)

ถูกบีบตกมา มองหามดแดง (สอดสายสาจากขวาไปซ้าย)

ถูกบีบตกมา มองหามดแดง (สอดสายสาจากซ้ายไปขวา)

เพลง เทียวเมืองเพชร

ทำนองทะเลแสนงาม

นั้นเมืองเพชรบุรี (ยกมือซ้ายแล้วเขียนเลข 8 ตาตรงกลางขึ้นบน)
 มีเขาวังตั้งสง่า (ยกมือขวาแล้วเขียนเลข 8 ตาตรงกลางขึ้นบน)
 ขนมหวานานา (ยกมือซ้ายแล้วเขียนเลข 8 ตาตรงกลางลงล่าง)
 วัฒนามากมาย (ยกมือขวาแล้วเขียนเลข 8 ตาตรงกลางลงล่าง)
 ศิลปะศิลป์ (ยกมือซ้ายและขวาแล้วเขียนเลข 8 ตาตรงกลางขึ้นบน)
 คนได้ยินจำได้ (ยกมือซ้ายและขวาแล้วเขียนเลข 8 ตาตรงกลางลงล่าง)
 หาดชะอำสวยใส (มือซ้ายเขียนกลางขึ้นบน มือขวาเขียนกลางลงล่าง)
 คนจริงใจเพชรบุรี (มือซ้ายเขียนกลางลงล่าง มือขวาเขียนกลางขึ้นบน)

เพลง คางเขียนโค้ง (ทำนองเพลงช้าง)

โค้ง โค้ง โค้ง หนูเคยเขียนโค้งหรือเปล่า ใช้คางเขียนโค้งเบา ๆ คางเราออกเรา
 เขียนโค้ง เขียนโค้งด้วยคางที่ออกเรา คางโค้ง โค้งคาง คางโค้ง
 ทำทาง ก้มหน้าเอาคางแนบออก แล้วหมุนไปทางซ้ายจนถึงไหล่ หมุนกลับมาตรงกลาง แล้ว
 หมุนไปทางขวาดึงไหล่ หมุนกลับมาอยู่ตรงกลาง จนจบเพลง เมื่อจบแล้วให้หมุนศีรษะรอบ ๆ เพื่อ
 ผ่อนคลาย

เพลง โยกเยก

โยกเยก โยกเยก โยกเยก นั่งลงทำวง
 โยกเยกมะพร้าวหล่นบนหลังคา กระต่ายตื่นมา หน้าตาโยกเยก
 ทำทาง นั่งลงกับพื้นเอนตัวไปข้างหลังมือยันพื้น แล้วโยกร่างกายให้เป็นวงกลมจากซ้าย
 ไปขวา และขวามาซ้าย

เพลง จักรยานหนูจินนี่ (ทำนองจักรยานคนจน)

จักรยานจินนี่ ขี่ขี่ทางอากาศ ถึงช้าอืดอาด
 แต่ก็ปลอดภัยปลอดภัย ประหยัดน้ำมัน ไปเหนือจนจได้
 บันเร็ว บันช้าทันใจ รุนในหม่เมดอินไทยแลนด์

ท่าทาง ยืนด้วยเท้าขวาเดียว เท้าซ้ายชี้ไปด้านหลัง แล้วใช้มือว่ายน้ำ สลับกับยืนด้วยเท้าซ้ายขาเดียว เท้าขวาชี้ไปด้านหลัง แล้วใช้มือว่ายน้ำ

ท่าทาง ยืนย่อเข่าด้วยเท้าขวาเดียว เท้าซ้ายไขว่ห้างบนเข่าขวา แกว่งมือทั้งสองข้างเป็นวงกลมทางเดียวกันและสวนทางกัน แล้วสลับทำยืนทำเหมือนเดิม

1.8 เทคนิคการนำเสนอผลงาน

เป็นการแสดงผลให้รู้ว่าการที่ทำมาทั้งหมดเป็นอย่างไร การนำเสนอผลงานจะมีกี่ต่อเมื่อการเตรียมงานไว้ดี ดังนั้น จึงมีขั้นตอน ดังนี้

1. เตรียมงานที่จะนำเสนอให้สมบูรณ์ตรงประเด็น
2. กำหนดรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น เสนอเป็นรูปภาพเป็นบทบาทการแสดงประกอบเพลง
3. เริ่มต้นนำเสนออย่างมั่นใจ น่าสนใจ เรียกความสนใจได้โดยการเริ่มต้น จะเป็นบทนำสั้นๆ ที่เรี้นำ เช่นเป็น บทกลอน เป็นเพลงเป็นเสียงประหลาด เป็นคำถาม
4. เข้าสู่เนื้อหาที่จะเสนอ ตามลำดับชัดเจน เรียงเหตุการณ์ โดยมีสื่อประกอบ
5. สรุปการนำเสนออย่างประทับใจได้ประเด็นเห็นประโยชน์

เทคนิคการนำเสนอ

- อย่าเยิ่นเย้อ เหม่อลอย ไม่น่าสนใจ - หาส่วนร่วมจากผู้ฟัง - มีสื่อประกอบ กิจกรรมประกอบ - เวลาพอดี

1.9 เทคนิคการสังเกต

การสังเกตทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยจะใช้วิธีใดแล้วแต่ความเหมาะสมและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เวลา งบประมาณ บุคลากร เป็นต้น

การสังเกตทางตรง เป็นการสังเกตโดยผู้ถูกสังเกตได้สัมผัสกับบุคคลหรือเหตุการณ์นั้นโดยตรง โดยใช้ตาหู ใจ ฟัง ปลายสัมผัส เป็นต้น การสังเกตทางตรงจะทำได้ในกรณีที่ผู้รวบรวมข้อมูลได้อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง และจะต้องมีประสาทสัมผัสและมีความรู้ในเรื่องที่สังเกตเป็นอย่างดี จึงจะสามารถสังเกตได้

การสังเกตทางอ้อม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตไม่ได้เฝ้าดูพฤติกรรมหรือเหตุการณ์นั้นด้วยตนเองแต่อาศัยถามจากผู้อื่นที่ได้สังเกตมาซึ่งบางกรณีก็ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องกว่าสังเกตเอง เช่น การสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ หากผู้วิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้วยตนเอง อาจไม่ได้เห็นพฤติกรรมการสอนที่แท้จริงของอาจารย์ก็ได้ สืบถามจากนักศึกษาที่นั่น

เรียนอยู่ไม่ได้ ซึ่งได้สังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตลอดเวลาติดต่อกันเป็นเวลายาวนาน การสังเกตทางอ้อม อาจเป็นการสังเกตจากภาพยนตร์ จากเทปบันทึกภาพ (วีดิทัศน์) หรือจากโทรทัศน์ก็ได้

1.10 เทคนิคการอภิปราย

การอภิปรายเป็นแบบการพูดซึ่งมีลักษณะคล้ายการสนทนา แต่การอภิปรายแตกต่างกับการสนทนาในลักษณะสำคัญ คือ การอภิปรายมีความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแน่นอน เช่น การตัดสินใจหรือการแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ส่วนการสนทนาโดยทั่วไปไม่ได้กำหนดเรื่องที่จะสนทนาไว้ก่อน และอาจเปลี่ยนเรื่องไปได้ต่างๆ สุดแต่เหตุการณ์

1. จำกัดวงขอบเขตของปัญหา 2. วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ 3. รวบรวมข้อปัญหาหาแนวทางแก้ไข แยกแยะประเด็น 4. พิจารณาข้อแก้ปัญหา ทางแก้ไข หนทางที่เป็นไปได้ 5. ร่วมตัดสินใจกันเลือกข้อแก้ปัญหาที่ดีที่สุด มีเหตุผลสนับสนุนการตัดสินใจ

คุณลักษณะและประเภทของผู้นำอภิปรายกลุ่ม

ผู้นำ คือผู้ที่สามารถชักจูงหรือชักชวนคนอื่นให้กระทำตามทั้งทางตรงและทางอ้อม

คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำ

1. มีความสามารถ เฉลียวฉลาด คล่องแคล่วในการพูด มีวาทศิลป์ มีความคิดริเริ่ม กล้าตัดสินใจ 2. มีความรู้ และประสบการณ์ 3. มีความรับผิดชอบ ไว้วางใจได้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีคุณธรรม สุขุมรอบคอบ จิตใจมั่นคง 4. มีส่วนร่วม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รู้จักให้ความร่วมมือ มีอารมณ์

คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำอภิปรายกลุ่ม

1. มีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน 2. มีความสามารถในการสื่อสาร 3. เป็นนักฟังที่ดี 4. คิดและติดตามเรื่องราวได้อย่างรวดเร็ว สรุปประเด็นได้ตรง ได้ใจความสำคัญ 5. มีความรู้ในเรื่องที่อภิปรายดี 6. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

แบบการอภิปราย การอภิปรายมีหลายแบบ แต่ที่จะกล่าวถึงจะเป็นแบบที่นิยมกันทั่วไป คือ การอภิปรายแบบธรรมดา และการอภิปรายเป็นคณะ

* การอภิปรายแบบธรรมดา

เป็นการร่วมประชุมของกลุ่มบุคคลซึ่งไม่มากนัก โดยมีผู้หนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการอภิปราย เพื่อปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้เข้าร่วมประชุมคน

ใครจะอภิปรายก่อนหรือหลังก็ได้ มักใช้กับเรื่องทางวิชาการในชั้นเรียน การประชุมสัมมนาหรือการประชุมของสโมสร สมาคมและหน่วยงานต่างๆ

* การอภิปรายเป็นคณะ

เป็นการประชุมให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในคณะผู้อภิปรายซึ่งจัดขึ้นโดยเฉพาะประมาณ 5 คน และมีผู้หนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการอภิปราย ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นเป็นผู้ฟัง ผู้อภิปรายแต่ละคนได้รับมอบหมายให้พูดในเวลาต่างๆ กัน เป็นการพูดและซักถามระหว่างคณะผู้อภิปรายคนใดคนหนึ่งได้ในตอนท้าย

1. การอภิปรายในชั้นเรียน

การอภิปรายในชั้นเรียนมีลักษณะเป็นการอภิปรายแบบธรรมดา ใช้ในระบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน โดยสนับสนุนให้นักเรียนมีกิจกรรมโดยอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนในหมู่นักเรียนด้วยกัน การเรียนวิธีนี้ได้ผลดีกว่าการที่ครูเป็นผู้บอกความรู้และนักเรียนเป็นฝ่ายรับฟัง เพราะนักเรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาครบทั้ง 4 ประการ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน พร้อมๆ กันไป ทั้งนี้เนื่องจากในการอภิปรายนักเรียนจะต้องไปค้นคว้าอ่านเรื่องที่อภิปรายมาก่อน แล้วกลั่นกรองบันทึกหรือเรียบเรียงไว้เพื่อใช้ในการอภิปราย เป็นการฝึกทักษะอ่านและคิดนอกเหนือจากการฟังและพูด ซึ่งเป็นทักษะที่ได้โดยตรงจากการอภิปรายผู้ดำเนินการอภิปรายจะเป็นนักเรียนหรือครูอาจารย์ก็ได้

หลักเกณฑ์สรุปการอภิปราย

ผู้ดำเนินการอภิปรายทำหน้าที่สรุปในตอนท้ายของการอภิปราย การสรุปการอภิปรายควรปฏิบัติดังนี้

1. กล่าวถึงจุดประสงค์ในการอภิปราย
2. กล่าวถึงประเด็นสำคัญที่มีผู้อภิปราย
3. กล่าวถึงผลของการอภิปราย
4. สรุปจากข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้อภิปรายทุกคน ไม่สรุปตามความคิดเห็นของตน

2. เกมประกอบสาระการเรียนรู้

ชื่อเกม นับสหกรณ์

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับคำว่า “ สหกรณ์ ” และวัดความรู้เรื่องสหกรณ์ของนักเรียนก่อนสอนเป็นเกมนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูบอกนักเรียนในชั้นให้นั่งเป็นวงกลมและชั่วโมงนี้นักเรียนจะเรียนเรื่องสหกรณ์ แต่ก่อนอื่นขอให้นักเรียนนับเรียงตัวกันไป 1 2 3 4 5 6 ตามแต่ครูจะชี้ให้

กติกา 1. ขานนับมาถึงนักเรียนคนใด หากเป็นเลข 5 , 10 , 15 , 20....ให้นักเรียนชูมือแล้วพูดคำว่า “ สหกรณ์ ” นักเรียนคนถัดไปจึงนับเลขต่อ ตัวอย่างคือ 1 , 2 , 3 , 4 สหกรณ์ 6 , 7 , 8 , 9 สหกรณ์ 11 , 12 , 13 , 14 สหกรณ์.....

2. การนับต้องรวดเร็ว โดยในครั้งแรกครูอาจให้นักเรียนทดลองนับก่อน

วิธีเล่น ให้นักเรียนนับเรียงกันไปเรื่อย ๆ ใครผิดออกมาหน้าชั้น แล้วเริ่มนับ 1 ใหม่ตามแต่ครูจะแตะตัวนักเรียนคนใด โดยนับเรียงไปทางขวามือเมื่อได้นักเรียนที่นับผิดประมาณ 5 คน ให้นักเรียนเขียนคำว่าสหกรณ์บนกระดานดำและอธิบายความหมายให้เพื่อน ๆ ฟังทีละคน จบแล้วให้เพื่อนนักเรียนลงมติกันว่านักเรียนคนใดเขียนสวยที่สุด นักเรียนคนใดอธิบายความหมายคำว่าสหกรณ์ได้ดีที่สุด แล้วปรบมือชมเชย

ชื่อเกม อุ้มเจ้าอ้วน

วัตถุประสงค์ ให้นักเรียนรู้ว่าการร่วมกันทำงาน ดีกว่าต่างคนต่างทำ และมีงานหลายอย่างที่ทำได้โดยลำพังไม่ได้

อุปกรณ์ แก้ว

กติกา

1. ครูขอให้นักเรียนที่อ้วนที่สุดออกมานั่งแก้วหน้าชั้น
2. ครูขออาสาสมัครออกมา 4 คน ให้แต่ละคนลองอุ้มเจ้าอ้วนพร้อมทั้งแก้ว (จะไม่มีใครอุ้มขึ้นมาได้)
3. ให้อาสาสมัคร 2 คน ช่วยกันอุ้มเจ้าอ้วนพร้อมแก้ว อุ้มเคลื่อนที่มาได้บ้างแต่ทุลักทุเล

4. ให้อาสาสมัครทั้ง 4 คน ช่วยกันอุ้มเจ้าอ้วนพร้อมแก้ว โดยให้จับมุมขาแก้ว คนละมุมจะอุ้มเจ้าอ้วนเคลื่อนไป – มาได้โดยง่าย

สรุปการเรียนรู้ การรวมกันทำงานทำให้เกิดพลังโดยให้ข้อคิดนักเรียนว่า

งานหนักทำให้เป็นงานเบา

งานยากทำให้เป็นงานง่าย

งานช้าทำให้เป็นงานเร็ว

งานน่าเบื่อทำให้เป็นสนุก

งานบางงานทำคนเดียวอาจไม่เสร็จ
 แต่ถ้ารวมกันกระทำจะมีแรงมากจะทำให้งานนั้นสำเร็จได้ง่าย
 เพราะแต่ละคนเอาแรงเอาพลังงานของตนมารวมกัน
 ซึ่งการรวมกันเป็นสหกรณ์ จำเป็นต้องรวมแรงกายกัน
 งานอะไรบ้างที่นักเรียนจะรวมกันทำได้ในโรงเรียน
 เมื่อโตขึ้นจะรวมกันทำอะไรได้บ้าง

ชื่อเกม ผ้าขาวม้า / กระป๋องนม

วัตถุประสงค์ ให้นักเรียนรู้ว่าการรวมกันคิด ดีกว่าต่างคนต่างคิด

อุปกรณ์ กระป๋องนม หรือผ้าขาวม้า

กติกา 1. ครูบอกให้นักเรียนทุกคน แข่งขันกันเขียนประโยชน์ของกระป๋องนม หรือ
 ผ้าขาวม้าให้ได้มากที่สุดในเวลา 2 นาที นักเรียนคนใดเขียนได้มากที่สุดชนะ
 2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 – 8 คน ให้เลือกประธาน 1 คน
 เลขานุการ 1 คน จากนั้นครูบอกให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และแข่งขันกันบอกประโยชน์ของ
 ผ้าขาวม้าหรือกระป๋องนม ในเวลา 2 นาที โดยเลขานุการทำหน้าที่จดกลุ่มใดได้มากที่สุดเป็นกลุ่ม
 ผู้ชนะ

สรุปการเรียนรู้ การทำงานที่ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างเขียน จึงบอกประโยชน์ได้น้อยกว่า
 รวมกลุ่มกันคิด ตาม ข้อคิดดังนี้ คิดโดยลำพังบอกประโยชน์ได้น้อย

แต่ถ้ารวมกันคิดจะทำให้เกิดแรงมุ่มในการคิดกว้างขวาง

เพราะแต่ละคนเอาสิ่งที่ตนเองเรียนรู้มาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

มีอะไรบ้างที่นักเรียนจะรวมกันคิด

เมื่อโตขึ้นจะรวมกันคิดอะไรได้บ้าง

การรวมเป็นสหกรณ์ จำเป็นต้องร่วมกันคิด

ชื่อเกม ปั่นหุ่่น

วัตถุประสงค์ เพื่อเรียนรู้แนวทางปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์

อุปกรณ์ -

กติกา 1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม จำนวนเท่าๆ กัน เพื่อปั่นหุ่่นแข่งกันจากนั้น
 ให้หัวหน้ากลุ่มละ 1

2. จากนั้นให้หัวหน้ากลุ่มละ 1 คน สมมติใจเป็นนายแบบ อีก 1 คนเป็นคนปั้น แล้วให้กลุ่มช่วยกันบอกท่าทางของหุ่น โดยหุ่นจะบอกด้วยว่าถนัดหรือไม่

3. เมื่อตกลงกันได้ให้คนปั้นหุ่นจัดทำท่าทางให้หุ่นอยู่ในสภาพ 2 นาที

4. สำหรับอีก 1 กลุ่ม ครูกำหนดให้หัวหน้ากลุ่มเรียกสมาชิกในกลุ่มมา 1 คน แล้วปั้นท่าทางให้เป็นหุ่นตามความพอใจของหัวหน้ากลุ่มไม่ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นและห้ามหุ่นคัดค้านต่อต้านใด ๆ เมื่อปั้นหุ่นจนพอใจว่าเท่าที่สุดแล้วให้ค้างไว้ 2 นาที

5. ประมวลกันว่าหุ่นกลุ่มใดเท่ที่สุด

สรุปการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันด้วยความสมัครใจ ฟังความคิดเห็น ห่วงใยกัน จะเป็นการทำงานที่มีความสุข และบรรลุเป้าหมาย

ชื่อเกม ขายเหมาห่อใหญ่

วัตถุประสงค์ ให้นักเรียนเรียนรู้การรวมตัวกันทางกำลังทรัพย์จะมีทุนที่เพียงพอมาทำประโยชน์ร่วมกันได้

อุปกรณ์ ขนมนม

กระดาษห่อ

กติกา 1. ครูนำขนมเป็นชิ้น ๆ เท่ากับจำนวนนักเรียนมารวมกันเป็นห่อใหญ่แล้วนำมาเสนอขายในชั้น โดยบอกนักเรียนว่า มีขนมเท่าจำนวนนักเรียน แต่ครูไม่แบ่งขายเป็นรายคน จะขายให้กับผู้ซื้อคนเดียวในราคา 200 บาท (ราคาตั้งเอาตามความเหมาะสม โดยคะเนว่านักเรียนแต่ละคนมีเงินไม่พอ)

2. ครูชี้แนะให้นักเรียนเอาเงินมาเข้าหุ้นกันซื้อ โดยลงเงินคนละเท่า ๆ กัน เพื่อที่จะได้ซื้อขนมนี้ไปแบ่งคนละเท่า ๆ กัน

สรุปการเรียนรู้ การรวมกันทางทรัพย์ทำให้มีเงินมากขึ้น

ชื่อเกม ตลาดนัด

วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีความรู้เรื่องธุรกิจสหกรณ์

อุปกรณ์ เงิน , ของสำหรับขาย ,

กติกา 1. คัดเลือกนักเรียนเพื่อเป็นคนซื้อจำนวน 3 คน

2. ให้นักเรียนที่เหลือเป็นคนขาย โดยให้เตรียมของที่มีติดตัวอะไรก็ได้ที่คิดว่าขายได้ คนละ 1 ชิ้น

3. ให้เวลา 3 นาทีในการขายของ

4. เมื่อหมดเวลา ให้คนซื้อสรุปว่าที่ซื้อของแต่ละชิ้นเพราะเหตุผลใด ส่วนคนขายจะมีทั้งคนขายได้และขายไม่ได้ ให้สรุปว่าที่ขายได้เพราะอะไร ขายไม่ได้เพราะอะไร

สรุปการเรียนรู้ เปรียบเทียบกับธุรกิจสหกรณ์ในการทำธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ

ชื่อเกม ต่อคำ

วัตถุประสงค์ สร้างความร่วมมือช่วยเหลือกัน

อุปกรณ์ บัตรคำ

- กติกา**
1. กำหนดบัตรคำ บัตรละ 1 พยางค์โดยให้มีความหมายหลากหลาย
 2. แล้วแจกให้ผู้เรียนคนละ 1 ใบ
 3. ให้นักเรียนไปต่อกับผู้อื่นให้มีความหมายภายในเวลาที่กำหนด

สรุปการเรียนรู้ ต้องร่วมมือกันตามความเหมาะสม

ชื่อเกม บัตรคำ

วัตถุประสงค์ สามารถเรียงลำดับตามความหมายหรือขั้นตอนได้

อุปกรณ์ บัตรคำ

- กติกา**
1. กำหนดบัตรคำ บัตรละ 1 ขั้นตอนของการจัดตั้งสหกรณ์
 2. แล้วแจกให้ผู้เรียนคนละ 1 ใบ
 3. ให้นักเรียนไปต่อกับผู้อื่นให้ถูกต้องตามขั้นตอนของการจัดตั้งสหกรณ์

สรุปการเรียนรู้ ต้องร่วมมือกันเพื่อลำดับขั้นตอนการทำงานให้ถูกต้อง

3. นิทานประกอบสาระการเรียนรู้

แะกับหมาป่า

หมาป่ากล่าวกับฝูงแกะว่า "การที่เราต้องเป็นศัตรูคู่อาฆาตกันมานานเช่นนี้ก็เพราะว่าสุนัขที่เฝ้าพวกเจ้านั้นแหละเป็นมือที่สามคอยเห่าคอยยุให้เราสองฝ่ายต้องเป็นศัตรูกัน ถ้าไม่มีสุนัขพวกนี้เราต่างก็คงอยู่อย่างสงบสุข พวกข้าไม่ต้องไล่กัดเจ้าและพวกเจ้าก็ไม่ต้องคอยหนีข้า เราเป็นมิตรกันดีกว่านะ" หมาป่าเจรจาหวานล่อจนพวกฝูงแกะเห็นดีด้วยโดยไม่คิดให้รอบคอบเสียก่อน ฝูง

แก็ดก็ตัดสินใจจับไล่พวกสุนัขเฝ้าฝูงแกะไปเสียหมด หลังจากนั้นพวกหมาป่าก็เข้าไปจับแก็ดกินเป็นอาหารได้อย่าง สะดวกสบาย

สรุปการเรียนรู้ ควรไว้วางใจคนที่เป็มิตรเพื่อดำเนินชีวิตด้วยกัน

กาหลงฝูง

เพราะความไม่พอใจในตัวเอง กาตัวหนึ่งจึงไปเก็บขนของนกยูงที่สลัดทิ้งไว้มาปักแซมใส่ขนของตนจนเต็มตัว ด้วยหวังจะมีขนหลากสีสันสวยงามอย่างนกยูงบ้าง "ข้ามีขนงามกว่าขนดำๆของพวกเจ้าข้าไม่อยู่กับพวกเจ้าดีกว่า" การังเกียจพวกพ้องของตนแล้วออกจากกลุ่มเข้าไปปะปนอยู่กับฝูงนกยูง พวกนกยูงเห็นกาหลงเข้ามาก็พากันรุมจิกตีดจนขนนกยูงที่แซมอยู่ทั่วตัวนั้นหลุดกระเจาไป เหลือแต่ขนจริงสีดำสนิท กาดำถูกนกยูงจับไล่ออกจากฝูง ครั้นกลับไปหาพวกของตนก็ไม่มีใครคบค้าสมาคมด้วย

สรุปการเรียนรู้ การรวมกลุ่มกันต้องมีพื้นฐานมาจาก เป้าหมายเดียวกัน เป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้

คนหาปลากับพราน

วันหนึ่งคนหาปลาเดินสวนกับนายพรานและเห็นว่านายพรานมีเนื้อสัตว์มากมายจึงถามว่า "ท่านพรานป่าข้าขอเอาปลาแลกกับเนื้อสัตว์บ้างได้หรือไม่" นายพรานเห็นคนหาปลามีปลาหลายตัวก็นึกอยากจะลองกินเนื้อปลา วันต่อๆ มาคนหาปลากับพรานก็นัดพบเพื่อแลกเปลี่ยนอาหารกันทุกวัน จนกระทั่งวันหนึ่งคนหาปลาก็เอ่ยขึ้นว่า "ท่านยังอยากจะแลกเปลี่ยนกับปลาอยู่หรือไม่" นายพรานก็ตอบว่าตนเริ่มเบื่อปลาและอยากกินเนื้อดังเดิมแล้ว ทั้งสองจึงตกลงเลิกแลกเปลี่ยนอาหารกันอีกต่อไป

สรุปการเรียนรู้ คนเรามักอยากลิ้มลองของใหม่ แต่ไม่นานก็ต้องเห็นค่าของ ของเก่า การให้บริการใด ๆ ต้องยึดธรรมชาติของคนเป็นหลัก

คนตัดไม้กับเทพารักษ์

คนตัดไม้นั่งร้องไห้อยู่ริมลำธารเพราะทำขวานตกลงไป เทพารักษ์สงสารจึงลงไปงมหาขวานทองคำมาให้ คนตัดไม้เป็นคนซื่อจึงตอบว่าขวานทองนั้นไม่ใช่ของตน ครั้นเทพารักษ์งมหาขวานเงินมาให้เขาก็ไม่รับ เทพารักษ์จึงงมหาขวานเหล็กธรรมดาๆ มาให้ คนตัดไม้จึงดีใจบอกว่า เป็นขวานของตน เทพารักษ์ชื่นชมในความซื่อตรงของคนตัดไม้จึงมอบขวานทองและขวานเงินให้เป็นของขวัญ คนตัดไม้ดีใจกลับบ้านไปเล่าให้เพื่อนฟัง เพื่อนคนนั้นเป็นคนโลภจึงรีบเข้าไปตัดไม้แล้วแกล้งทำขวานตกลงไปในลำธารเพื่อให้เทพารักษ์มาช่วยบ้าง เมื่อเทพารักษ์ปรากฏกาย

มาช่วยผมเอาขวานทองคำมาให้ ชายโลกก็รีบตอบรับว่านั่นคือขวานของเขา เทพารักษ์ก็รู้ว่าชายผู้นั้นพูดเท็จเพราะโลกมากจึงไม่ยอมให้ขวานทองคำแก่เขา ปล่อยให้เขานั่งร้องไห้เสียดยาวจนเหล็กตามลำพัง

สรุปการเรียนรู้ ความซื่อสัตย์นำมาซึ่งความสำเร็จ การอยู่ร่วมกันต้องมีความซื่อสัตย์ จึงจะนำสู่ความสำเร็จ

เสาปูน - ผนังปูน

เสาปูน หรือผนังปูน นักเรียนผู้พบเห็นจะมีความรู้สึกทันทีว่ามันคงแข็งแรงยากที่จะทำลายลงได้ เสาปูนนั้นประกอบด้วย เม็ดทรายเล็ก กรวด หิน เหล็ก และปูนซีเมนต์

สิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้จะมาหล่อหลอมรวมกันไม่ได้เลย ถ้าขาดน้ำมาเป็นตัวประสาน คนเราก็เช่นกันต่างจิตต่างใจ บางคนมีนิสัยหยาบหยาบ เล็ก ๆ น้อย ๆ คล้ายเม็ดทราย บางคนก็มีนิสัยเหมือนเหล็กต้องใช้กำลังในการตัดในการงอ ดังนั้นการที่จะให้คนมาอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นและมั่นคง ก็จำเป็นต้องใช้น้ำมาเป็นตัวประสาน น้ำในที่นี้ก็คือ น้ำใจนั่นเอง

สรุปการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกันน้ำใจเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งน้ำใจต้องประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ สามัคคี และมีวินัย

มัดแขนงไม้

ชายชราผู้หนึ่งป่วยหนักรู้ตัวว่าจะต้องตายแน่ จึงเรียกลูกชาย 4 คน เข้ามาพร้อมหน้ากัน แล้วจึงบอกภรรยาของตนให้ไปเอาแขนงไม้มาหนึ่งมัด แล้วบอกกับลูกคนเล็กว่าเจ้าลองหักมัดดูสิ ลูกคนเล็กรับมัดแขนงไม้มาหักก็ไม่สามารถหักได้ จึงส่งต่อให้บรรดาพี่ ๆ ลองหัก แต่ทุกคนก็ไม่สามารถหักได้ พ่อจึงบอกให้แกะเชือกที่มัดออก แล้วยื่นแขนงไม้ให้แต่ละคนทดลองหักใหม่ คราวนี้แต่ละคนก็สามารถหักแขนงไม้ได้โดยง่าย

สรุปการเรียนรู้ ความสามัคคีนำมาซึ่งความมั่นคง

ฝูงนกกระจาบติดขายนายพราน

มีนกกระจาบฝูงหนึ่งออกหากินเป็นฝูงใหญ่ติดกับนกทั่ว ๆ ไป ที่ต่างออกหากินตามลำพัง วันหนึ่งขณะที่ฝูงนกกระจาบกำลังเพลิดเพลินกับการหาอาหาร นกทั้งฝูงได้ไปติดข่ายของนายพรานที่ดักไว้ เหล่านกกระจาบพากันตกใจแตกตื่นบินซึ่งลงหวังที่จะเอาตัวรอด แต่ก็ไม่มีนกตัวใดสามารถหลุดรอดออกมาได้เลย ในที่สุดก็พากันเสียบเส้าเข็มไปหมด เจ้าหัวหน้าฝูงซึ่งเป็นนกที่มีปัญญามากเห็นโอกาสเหมาะก็บอกกับนกทั้งหลายว่า ถ้าพวกเราบินขึ้นพร้อม ๆ กัน ก็จะสามารถเอาตัวรอดที่คลุมตัวพวกเราไปคลุมยอดไม้สูงข้างหน้าโน้นได้ พวกเราก็จะหลุดรอดจากตา

ขายนี้ เหล่านกกระจาบเมื่อได้ฟังดังนั้น ก็พร้อมใจกันบินขึ้นทันทีที่สามารถยกตาขายขึ้นได้ และในที่สุดก็หลุดรอดจากตาขายไปได้ทั้งหมด จึงต่างรอดตายกันทั้งฝูง

สรุปการเรียนรู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม จึงจะทำให้สังคมอยู่รอดปลอดภัย

หนูหนีน้ำ

มีหนูหนุ่มสาวคู่หนึ่งอาศัยอยู่ในทอระบายน้ำ เมื่อฤดูฝนมาถึงฝนตกจ๊ิกจ๊ักน้ำในทอก็ท่วมสูงขึ้น สูงขึ้น หนูทั้งสองก็ตะเกียกตะกายหนีน้ำขึ้นจากทอ วิ่งฝ่าฝนตรงไปยังใต้ถุนบ้านหลังใหญ่ ซึ่งมีหนูมากมายนับได้เป็นร้อย ดูซุกซนวุ่นวายต่างหนีมาหลบฝน หลบภัยจากน้ำซึ่งจะท่วมสูงขึ้นสูงขึ้นทุกที มีหนูเผ่าตัวหนึ่งเอ่ยขึ้นว่า ถ้าพวกเรามัดแต้หนังรออยู่อย่างนี้เห็นทำน้ำต้องท่วมพวกเราตายหมดแน่ ๆ เราต้องช่วยกันทำงานเพื่อป้องกันภัยจากน้ำท่วม โดยฝ่ายชายที่แข็งแรงให้ช่วยกันขนดิน หิน ทราย ทำเขื่อนกั้นน้ำ ฝ่ายหญิงให้ดูแลหนูเล็ก และหนูชราคอยส่งเสบียงอาหารให้ฝ่ายชาย ลุงใหญ่เป็นหัวหน้าและให้หนุ่ม ๆ อีกตัวช่วยลุงใหญ่คิดวางแผนป้องกันน้ำท่วม ลุงใหญ่จึงปรึกษาวางแผนกับหนูหนุ่มแล้วแบ่งงานทันที โดยให้หนูอ้วนดูแลความเรียบร้อยทั่วไป แล้วแบ่งหนูฝ่ายชายออกเป็น 4 หน่วย

หน่วยที่ 1 สร้างเขื่อนก่อกำแพงกั้นน้ำ

หน่วยที่ 2 วิดน้ำ คอยดันน้ำที่ไหลซึมเข้ามา

หน่วยที่ 3 เป็นยาม คอยดูแลที่อาจย่องเข้ามา

หน่วยที่ 4 เป็นกองตรวจ คอยตรวจรอบกำแพงกั้นน้ำ ถ้าพบจุดน้ำทะลักเข้ามา

ให้รายงานทันที

หนูหนุ่ม หนูแก่ ต่างรับงานแข่งกัน ถ้าเราช่วยกันมีหวังรอดแน่ แล้วต่างรีบไปทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายทันที และในที่สุดหนูทั้งหมดก็รอดปลอดภัยจากน้ำท่วม บัดนี้หนูหนุ่มและหนูสาวได้กลายเป็นพ่อหนูและแม่หนู มีลูกหนูตัวเล็ก ๆ และหนูทุกตัวก็อยู่กันอย่างมีความสุขสืบไป

สรุปการเรียนรู้ เปรียบเสมือนโครงสร้างสหกรณ์ วิธีแบ่งงาน แบ่งหน้าที่กันทำในสหกรณ์ โดยเปรียบเทียบได้ดังนี้

บรรดาหนูต่าง ๆ ที่หลบภัยน้ำท่วมใต้ถุนบ้านเปรียบเหมือนสมาชิกที่มาาร่วมกัน

มาาร่วมกันประชุมปรึกษาตามที่หนูเผ่าแนะ เปรียบเหมือนการประชุมใหญ่ของสหกรณ์

ลุงใหญ่เป็นหัวหน้าและให้หนูหนุ่มช่วยลุงใหญ่ เปรียบเหมือนคณะกรรมการของสหกรณ์ โดยมีลุงใหญ่เป็นประธานคณะกรรมการ

หนูอ่านดูแลความเรียบร้อยทั่วไป เปรียบเหมือนผู้จัดการสหกรณ์

มอบหมายให้ฝ่ายชายออกไปทำหน้าที่ต่าง ๆ 4 หน่วย เปรียบเหมือนพนักงานสหกรณ์
ในฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายออมทรัพย์ ฝ่ายร้านค้า ฝ่ายเกษตร และฝ่ายการศึกษาและสวัสดิการ

เปลือกกล้วยน้ำยักษ์

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเจ้าเปลือกกล้วยลูกหนึ่ง มันเป็นเค็ดเป็นเค้นเจ้ายักษ์ ซึ่งฆ่าพ่อฆ่าแม่ของมันตาย มันจึงคิดจะไปแก้เค้นเจ้ายักษ์ที่ปลูกบ้านอาศัยอยู่ปลายแม่น้ำ คิดดังนั้นแล้ว มันจึงกระโดดลงแม่น้ำลอยตัวปอง ๆ ตามน้ำไป ขณะที่ลอยไปนั้น เจ้ากระบองก็ร้องตะโกนจากริมตลิ่งว่าเจ้าเปลือกกล้วยเพื่อนรัก เจ้ากำลังลอยไปไหนนะ เจ้าเปลือกกล้วยก็ต้องตอบไปว่าจะไปแก้เค้นเจ้ายักษ์เกราฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ฉัน เจ้ากระบองจึงอาสาจะไปช่วยด้วย ว่าแล้วก็ตัวตัวเองลอยตามน้ำไป ไปได้สักครู่เจ้าแมงป่องก็ตะโกนร้องถามมาจากริมตลิ่งว่า เจ้าทั้งสองกำลังจะไปไหนกันเจ้ากระบองก็ร้องตอบไปว่าฉันจะไปช่วยเจ้าเปลือกกล้วยแก้เค้นยักษ์ เจ้าแมงป่องจึงอาสาไปช่วยด้วย ว่าแล้วก็ตัวตัวเองลงไปเกาะไม้กระบอง แล้วลอยตัวปอง ๆ ไปด้วยกัน ไปกันได้สักพักใหญ่เจ้าตะขาบก็ร้องถามมาจากริมตลิ่งว่าเจ้าจะไปไหนกัน แมงป่องก็ร้องตอบว่าจะไปช่วยกันแก้เค้นยักษ์ เจ้าตะขาบจึงอาสาไปช่วยฆ่ายักษ์ด้วย ว่าแล้วก็กระโดดมาเกาะเจ้าไม้กระบองแล้วลอยตัวปอง ๆ ไปด้วยกัน ไปกันได้สักพักเจ้าปลาฉลามก็ร้องถามว่าพวกเจ้าจะพากันไปไหน เปลือกกล้วยก็ตอบไปว่าฉันจะไปฆ่ายักษ์ ปลาฉลามจึงอาสาไปช่วยกัน ไปกันได้สักพักก็เจอไข่เน่าลอยน้ำมา ไข่เน่าก็ร้องถามว่าพวกเจ้าจะไปไหนกันเปลือกกล้วยก็ตอบไปว่า จะไปฆ่ายักษ์ ไข่เน่าจึงขันอาสาไปช่วยด้วย ลอยน้ำกันไปพักใหญ่ ๆ ก็ถึงหน้าบ้านเจ้ายักษ์เกราจึงพากันขึ้นจากน้ำแอบดูว่าวัน ๆ หนึ่ง เจ้ายักษ์มันทำอะไรบ้าง เมื่อรู้แล้วเจ้าเปลือกกล้วยก็เรียกเพื่อน ๆ มาประชุมวางแผน มอบหมายหน้าที่กันเพื่อจัดการฆ่ายักษ์เกราตนนี้ โดยนัดลงมือตอนเช้ามีดเวลาตีห้าโดยนัดแนะดังนี้

เจ้าตะขาบไปซ่อนตัวอยู่บนท่อนเจ้ายักษ์

เจ้าแมงป่องไปซ่อนตัวอยู่ในกล่องไม้ขีด

เจ้าไข่เน่าไปซ่อนตัวอยู่เหนือเตาไฟ

เจ้าปลาฉลามไปซ่อนตัวอยู่ในคุ่มน้ำข้างเตาไฟ

เจ้าเปลือกกล้วยไปนอนขวางทางเดินใกล้ ๆ เจ้ากระบอง เมื่อนัดแนะกันเสร็จก็พากันไปแอบซ่อนตัวตามที่กำหนดไว้ พอได้เวลาตีห้า เจ้าตะขาบก็กัดเอวเจ้ายักษ์ทันที ยักษ์เจ็บปวดมากรีบลุกจากที่นอนควานหากล่องไม้ขีดมาจุดไฟดูว่าตัวอะไรกัด เปิดกล่องไม้ขีดเจ้าแมงป่องก็รอทำอยู่แล้วก็ตอมือเจ้ายักษ์ทันทียักษ์เจ็บปวดมาก สลัดกล่องไม้ขีดทิ้งไป แล้วเจ้ายักษ์มันรีบเดินไปที่เตาไฟจะเอาไม้มาจุดไฟ เจ้าไข่เน่ารอทำอยู่แล้ว มันจึงหล่นแตกพละใส่หน้าเจ้ายักษ์

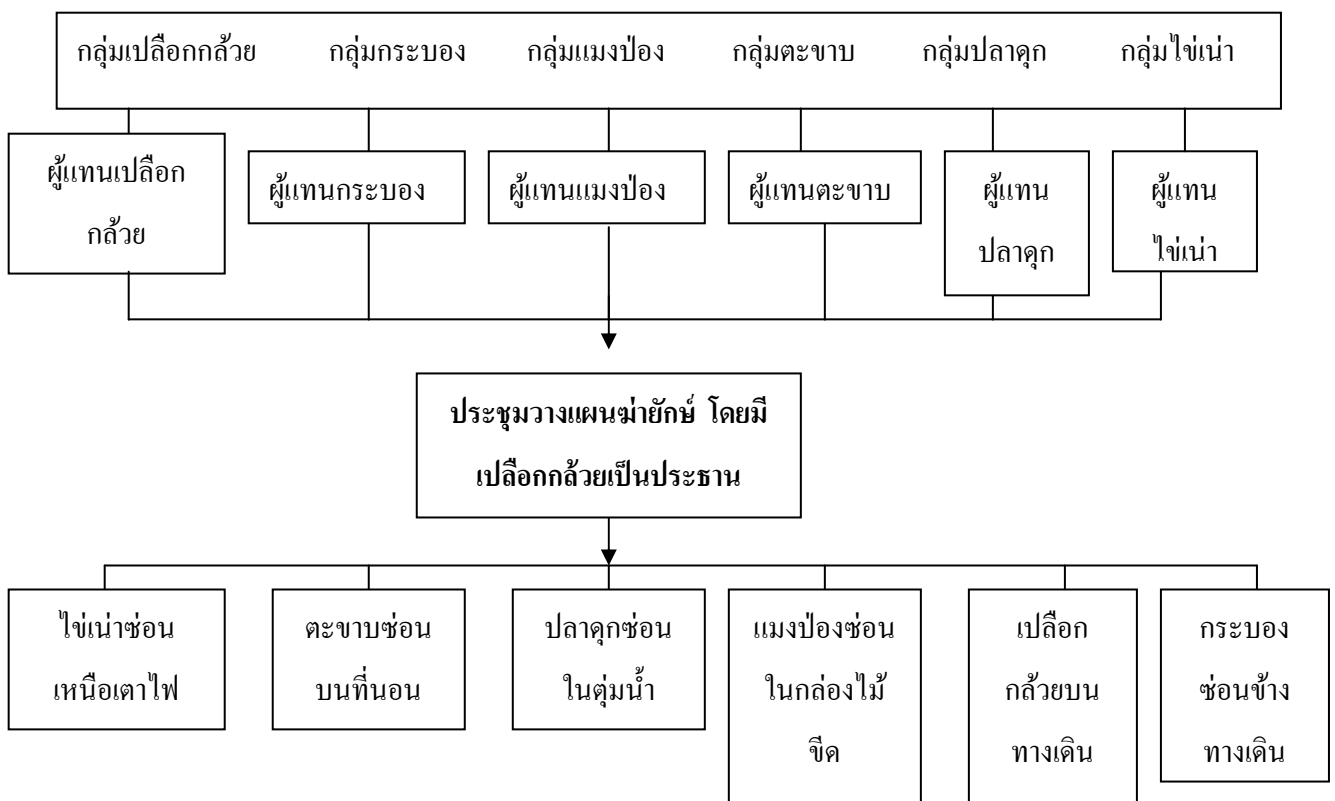
ทำให้ตามันมองไม่เห็นและเหม็นไปหมด เจ้ายักษ์รีบเปิดคุ่มน้ำหวังจะเอาเมื่อวกน้ำมาล้างหน้าเจ้าปลาตกคอยทำอยู่แล้วมันจึงก้มมือเจ้ายักษ์เกรงันที เจ้ายักษ์ร้องโอดโอย รีบชักมือกลับ มันเจ็บปวดมาก จึงรีบเดินไปเปิดประตูเพื่อไปล้างหน้าที่แม่น้ำ พอมันเปิดประตูก้าวเท้าออกมา ก็เหยียบลงไปบนเปลือกกล้วยจึงลื่นเสียหลักล้มลง เจ้ากระบองคอยทำอยู่แล้ว ก็หวดลงบนเจ้ายักษ์โป๊ก ๆ ๆ จนในที่สุดเจ้ายักษ์ตาย

สรุปการเรียนรู้ วิธีการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่กันทำในสหกรณ์

เจ้าเปลือกกล้วย เจ้ากระบอง เจ้าแมงป่อง เจ้าปลาตก เจ้าไข่น้ำ ต่างก็เป็นตัวแทนกลุ่มเหล่านี้ที่สมัครใจเข้ามาช่วยกัน การประชุมวางแผนฝ่ายยักษ์ก็เปรียบเหมือนการประชุมกรรมการของสหกรณ์ การกำหนดให้แต่ละตัวหลบซ่อนตัวอยู่ตามที่แตกต่างกัน ก็เปรียบเหมือนการมอบหมายหน้าที่กันทำหน้าที่สหกรณ์ เพื่อรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ

หมายเหตุ ครูอาจนำเรื่องซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญในปัจจุบันหรือข่าวที่กำลังอยู่ในความสนใจมาเล่าให้นักเรียนฟังแล้วถามถึงขั้นตอนของการทำงานร่วมกันว่ามีอะไรบ้าง และผู้รับผิดชอบควรทำอย่างไรในแต่ละขั้นตอนเพื่อสรุปการร่วมมือกันทำงาน

แผนภาพที่ 7 ขั้นตอนการทำงานร่วมกัน

ชวานากับเทพารักษ์

ชวานาผู้หนึ่งนั่งร้องไห้บนบานขอให้เทพารักษ์มาช่วย "เกวียนติดอยู่ในหล่มลึกอย่างนี้ ลูกจะอย่างไรได้ ท่านเทพยดาผู้รักษาป่าของมาช่วยลูกด้วยเถิด" เทพารักษ์ปรากฏกายตรงหน้า ชวานาแล้วกล่าวว่า "ถ้าอยากยกเกวียนให้พ้นหล่ม ก็เอาป่าของเจ้าสอดไปได้สัลดแล้วออกแรงยก เกวียนขึ้นเท่านั้นเอง"

สรุปการเรียนรู้ จงพยายามช่วยตัวเองก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

ลูกชวานากับมรดก

เมื่อผู้เป็นพ่อตายแล้ว ลูกชวานาทั้งสองก็ชวนกันไปขุดหาสมบัติในสวนองุ่นเพราะพ่อได้สั่งเสียไว้ก่อนตายว่า ทรัพย์สมบัติของพ่ออยู่ในสวนองุ่น "น้องไปขุดตรงนั้นนะ พี่จะขุดตรงนี้" ลูกชวานาช่วยกันขุดดินตามที่ต่างๆ ไปจนทั่วสวนก็ยัง ไม่พบ สมบัติที่คิดว่าพ่อจะฝังไว้ แต่สวนองุ่นที่ถูกขุดถูกพรวนดินจนทั่วนั้นก็กลับยิ่งเจริญงอกงาม ดิฉันลูกชวานาสองพี่น้องสามารถขายองุ่นจนได้เงินทองมากมาย ทั้งสองจึงเพิ่งตระหนักได้ว่าทรัพย์สมบัติที่พ่อทิ้งไว้ให้เป็นมรดก นั้นที่แท้คือสิ่งใด

สรุปการเรียนรู้ ความขยันพากเพียรสามารถก่อให้เกิดทรัพย์

เทวดากับคนจับเกวียน

ชายผู้หนึ่ง จับเกวียนไปในป่าบังเอิญเกวียนติดหล่มลึก วัวลากไปไม่ไหวใกล้เวลาพลบค่ำแล้ว ชายผู้นั้นไม่ทราบว่าจะอย่างไร จึงนั่งลงร้องไห้พร้อมกราบไหว้อ้อนวอนเทวดาให้ช่วยทันใดเทวดาก็ปรากฏตัวแล้วแนะนำชายคนจับเกวียนนั้นว่าให้เอาป่าแบกคูดล้อเกวียนขณะเดียวกันก็เอาไม้เรียวเขี่ยวัวให้เดิน เกวียนก็จะขึ้นจากหล่มได้และเตือนไม่ให้รบกวนคนอื่นช่วยแต่ให้ช่วยตนเองก่อน ชายผู้นั้นก็ทำตามที่เทวดาแนะนำ เกวียนก็ขึ้นจากหล่มได้ซึ่งลำพังเทวดาจะแปลงฤทธิ์อย่างเทวดาในหนังสือนิทานทั่วไปก็ย่อมทำได้ แต่เทวดาองค์นี้กลับสอนให้ช่วยตนเองก่อนเหมือนคำสอนที่ว่า “ โบราณว่าถ้าเหลือกำลังลาก ค่อยออกปากบอกแขก ช่วยแบกหาม ”

สรุปการเรียนรู้

ถ้าเทวดาไม่มาชี้แนะ ชายผู้นั้นจะไม่มีปัญญาเอาเกวียนขึ้นได้

เปรียบเทียบกับการศึกษา คนมีความรู้จะคิดอ่านช่วยตนเองได้ง่ายกว่าคนด้อยการศึกษา

การช่วยตนเองเป็นเรื่องสำคัญมาก นักเรียนควรฝึกนิสัยให้เป็นคนที่จะช่วยตนเอง คือ

ขยัน ขยันศึกษาเล่าเรียน ช่วยพ่อแม่ ไม่ขี้เกียจหลังยาว

ประหยัด เก็บออม ไม่ฟุ่มเฟือย สุรุษสุร่าย

พัฒนาตน ฝึกหาความรู้อยู่เสมอ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

หลีกเลี่ยงอบายมุข ไม่หมกมุ่นอบายมุข ไม่มั่วสุมเล่นการพนัน สูบบุหรี่ ดื่มสุรา

4. เพลงประกอบการเรียนรู้

เพลง สหกรณ์ร่วมใจ

โดย ดร. วัฒนา มัคคสมัน

สหกรณ์ คือ การทำงานร่วมกัน
เกิดปัญหาพลัน เราช่วยกันแก้ไข
ร่วมกาย ร่วมจิต ร่วมคิด ร่วมแรงร่วมใจ
แก้ปัญหาได้ เพราะเราใช้สหกรณ์
ปัญหาแก้ไขได้ หากเราใช้สหกรณ์

เพลง อย่าเกียจคร้าน

อย่าเกียจคร้านการทำงานนะพวกเรา
งานหนัก งานเบา เหนื่อยแล้วเราพักผ่อนก็หาย
ไม่ทำงาน หลบหลีกงาน หากเกียจคร้าน เอาแต่สบาย
แก่จนตาย ขอทำนาย ว่าไม่เจริญ

เพลง ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของผู้ดี หากว่าใครไม่มี ชาตินี้เอาดีไม่ได้
มีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอดคมไป คดโกงแล้วใครจะรับไว้ร่วมการงาน

เพลง ช่วยกันทำงาน

ช่วยกันคนละไม้คนละมือ
ผลได้นั้นคือ ความสำเร็จของงาน
ทุกคนล้วนสนุกสนาน
ช่วยกันทำงานนั้นคือ สหกรณ์

บทที่ 7

ตัวอย่างแบบประเมิน

ประเมินการเรียนรู้

จัดการประเมินผลตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น การตรวจสอบบันทึกการเรียนรู้ การประเมินพฤติกรรมการทำงาน การประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประเมินผลงาน

แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียนเรื่องสหกรณ์

โรงเรียน ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

คำชี้แจง ให้ใส่ตัวเลข 1 , 2 หรือ 3 ลงในช่องรายการประเมินตามสภาพจริง

รายการประเมิน	กลุ่มที่									
	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	กลุ่ม 6	กลุ่ม 7	กลุ่ม 8	กลุ่ม 9	กลุ่มที่ 10
1. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่										
2. การให้ความร่วมมือในการทำงาน										
3. การแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็น										
4. การมีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ										
5. ความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย										
6. การจดบันทึก										
สรุปผลการประเมินรายกลุ่ม										

ระดับคุณภาพ

3 หมายถึง ปฏิบัติในระดับ ดีมาก

2 หมายถึง ปฏิบัติในระดับ พอใช้

1 หมายถึง ปฏิบัติในระดับ ควร

ลงชื่อ.....ผู้

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบประเมินชิ้นงาน

โรงเรียน ระดับชั้น

ชื่อ / ชื่อกลุ่ม วันที่ เดือน พ.ศ.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ เรื่อง.....

ผู้ประเมิน (.....) ครู (.....) เพื่อน (.....) ตนเอง

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

หมายเลข 4 หมายถึง ดีมาก

หมายเลข 3 หมายถึง ดี

หมายเลข 2 หมายถึง พอใช้

หมายเลข 1 หมายถึง ต้องปรับปรุง

ที่	รายการประเมิน	4	3	2	1
1	เนื้อเรื่อง				
2	การใช้ภาษา				
3	ภาพประกอบ				
4	มีความตั้งใจในการทำงาน				

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

..... / /

หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน 1 – 4 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ช่วงคะแนน 5 – 8 อยู่ในระดับพอใช้

ช่วงคะแนน 9 – 12 อยู่ในระดับดี

ช่วงคะแนน 13 – 16 อยู่ในระดับดีมาก

แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม ผู้ประเมิน

เรื่อง.....

คำชี้แจง ให้ใส่ตัวเลข 1 2 หรือ 3 ลงในช่องรายการประเมิน

ชื่อสมาชิก รายการ	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	รวม	ร้อยละ	ระดับ คุณภาพ
1. มีส่วนร่วมในการวางแผน								
2 ปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่								
3 ให้ความร่วมมือในการ ทำงาน								
4 การแสดงความคิดเห็น								
5. ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น								
6. เข้าร่วมกิจกรรมอย่าง สม่ำเสมอ								
7. ความรับผิดชอบงานที่ ได้รับมอบหมาย								

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

วันที่ประเมิน / /

ระดับคุณภาพ

3 หมายถึง ปฏิบัติในระดับดีมาก

2 หมายถึง ปฏิบัติในระดับพอใช้

1 หมายถึง ปฏิบัติในระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน

ร้อยละ 80 – 100

ระดับคุณภาพ 3

ร้อยละ 60 – 79

ระดับคุณภาพ 2

ต่ำกว่าร้อยละ 60

ระดับคุณภาพ 1

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

โรงเรียน ชั้น

ชื่อ / ชื่อกลุ่ม วันที่ เดือน พ.ศ.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ข้อที่ เรื่อง.....

ผู้ประเมิน (.....) ครู (.....) เพื่อน (.....)

ตนเอง

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

หมายเลข 3 หมายถึง มาก หมายเลข 2 หมายถึง ปานกลาง หมายเลข 1 หมายถึง น้อย

ที่	รายการประเมิน	3	2	1
1	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
2	มีการซักถามและแสดงความคิดเห็น			
3	ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่มอบหมาย			
4	มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5	เข้าร่วมกิจกรรมที่มอบหมาย			

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

..... / /.....

หมายเหตุ

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน 5 – 8 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ช่วงคะแนน 9 – 11 อยู่ในระดับพอใช้

ช่วงคะแนน 12 – 15 อยู่ในระดับดี

แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน

ชั้น.....ปีการศึกษา.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

เลขที่	ชื่อ	1. ตั้งใจฟัง	2. ถามตอบเรื่องที่ฟัง	3. แสดงความคิดเห็น	4. สรุปประเด็น	5. พูดยกต้องชัดเจนสมเหตุสมผล	6. มีส่วนร่วมในการเตรียม / อุปกรณ์	7. มีส่วนร่วมในการหาคำตอบ / บันทึกข้อมูล	ฯลฯ	สรุป	
										ผ่าน	ไม่ผ่าน
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

.....ผู้บันทึก

แบบประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกตั้งคำถามและเฉลยคำตอบ

ชั้น ปีการศึกษา.....

วัน เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนแสดงพฤติกรรม

เลขที่	ชื่อ - สกุล	พฤติกรรมที่ต้องการวัด						สรุป	
		1 ศึกษา กันคว่ำ ก่อนตั้ง คำถาม	2 ถามตรง จุด ประสงค์	3 ถามครอบคลุม เนื้อหา	4 ภาษาที่ใช้ สละ สลวยตรง ประเด็น	5 ใช้คำถาม ได้ถูกต้อง ชัดเจน	6 เฉลย คำตอบ ได้ ถูกต้อง	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ตั้งแต่ 4 ข้อ ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แบบประเมินการร่วมอภิปรายซักถาม

ชั้น ปีการศึกษา.....

วัน เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนแสดงพฤติกรรม

เลขที่	ชื่อ - สกุล	พฤติกรรมที่ต้องการวัด					สรุป	
		1 ตั้งใจฟัง	2 ฝึกถาม โต้ตอบ	3 พูด สมเหตุสม ผล	4 สรุป ข้อคิด เห็น	5 การจด บันทึก	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ตั้งแต่ 3 ข้อ ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ชั้น ปีการศึกษา.....

วัน เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนแสดงพฤติกรรม

เลขที่	ชื่อ - สกุล	พฤติกรรมที่ต้องการวัด						สรุป	
		1 การ เตรียม อุปกรณ์	2 การ ค้นคว้า ข้อมูล	3 การแสดง ความ คิดเห็น	4 การร่วม การ อภิปราย	5 การสรุป ประเด็น	6 การจด บันทึก	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ตั้งแต่ 4 ข้อ ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แบบประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมตอบคำถาม

ชั้น ปีการศึกษา.....

วัน เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนแสดงพฤติกรรม

เลขที่	ชื่อ - สกุล	พฤติกรรมที่ต้องการวัด					สรุป	
		1 เข้าใจใน คำถาม	2 ศึกษา ค้นคว้า ก่อนตอบ	3 ร่วมกัน อภิปราย	4 คำตอบ ถูกต้อง	5 ไม่เสียใจ เมื่อตอบ ผิด	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ตั้งแต่ 3 ข้อ ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แบบประเมินผลงาน

ชื่อนักเรียน / ครู ผู้ประเมิน.....

เรื่อง.....

คำชี้แจง ให้ใส่ตัวเลข 1 2 หรือ 3 ลงในช่องรายการประเมิน

รายการ กลุ่มที่	ความ เหมาะสม ของ ข้อมูล	ผลงาน สอดคล้อง กับจุด ประสงค์	ความ สมบูรณ์ ของผลงาน	การ ออกแบบ ผลงาน	ความ คิดสร้าง สรรค์	รวม	ร้อยละ	ระดับ คุณภาพ
1								
2								
3								
4								
5								
6								

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

วันที่ประเมิน / /

ระดับคุณภาพ

3 หมายถึง ปฏิบัติในระดับดีมาก

2 หมายถึง ปฏิบัติในระดับพอใช้

1 หมายถึง ปฏิบัติในระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน

ร้อยละ 80 – 100

ร้อยละ 60 – 79

ต่ำกว่าร้อยละ 60

ระดับคุณภาพ 3

ระดับคุณภาพ 2

ระดับคุณภาพ 1

แบบสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม

วันที่..... เรื่อง.....

กลุ่ม.....

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. ประธาน
2. เลขานุการ
3. สมาชิก
4. สมาชิก
5. สมาชิก

รายการพฤติกรรม	คุณภาพการปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ
	ดีมาก (3)	ดี (2)	พอใช้ (1)	ปรับปรุง (0)
1. มีการปรึกษากันก่อนทำงาน				
2. สมาชิกในกลุ่มมีหน้าที่				
3. สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ทุกคน				
4. จัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์พร้อมก่อนปฏิบัติ				
5. จัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ				
6. ปฏิบัติงานตามวิธีที่ได้ตกลงกัน				
7. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้ตกลงกัน				
8. ความสามารถในการแก้ปัญหา				
9. ผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์				
10. ผลงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนด				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
 (.....)

แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

ชื่อภาระงาน..... ชื่อกลุ่ม..... วันที่.....

ชอ-สกุล	กระบวนการปฏิบัติงาน												ผลงาน						คะแนนรวม	ผ่าน	ไม่ผ่าน
	นิสัยการทำงาน					ความสามารถในการทำงาน			เจตคติในการทำงาน												
	ความประณีตเรียบร้อย	การประหยัด	ความอดทน	ความสะอาด	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	ความริเริ่ม	การนำทักษะเดิมมาใช้ ในการทำงานใหม่	ใช้เครื่องมือถูกต้องปลอดภัย	ทำงานตามลำดับขั้น	ทำเสร็จตามเวลา	ความสนใจ ตั้งใจ	ปฏิบัติงานสม่ำเสมอ	การเห็นคุณค่าของงาน	การออกแบบ	ขนาดเหมาะสม	ความแข็งแรงทนทาน	เป็นประโยชน์	ความสวยงาม			

เกณฑ์การให้คะแนน

๔ = ดีมาก

๓ = ดี

๒ = พอใช้

๑ = ปรับปรุง

แบบประเมินคุณลักษณะของนักเรียน

ชื่อภาระงาน.....

ชื่อกลุ่ม.....วันที่...../...../.....

คำชี้แจง เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคม โปรดใส่คะแนนให้ตรงกับพฤติกรรม
ความเป็นจริง

ของเพื่อนในกลุ่มลงในช่องคุณลักษณะที่กำหนดให้ ระดับคะแนนมีดังนี้

4 = ตรงกับการกระทำมากที่สุด

3 = ตรงกับการกระทำปานกลาง

2 = ตรงกับการกระทำน้อย

1 = ไม่ค่อยตรงกับการกระทำ

ชื่อ-สกุล	คุณลักษณะ	การแสดงความคิดเห็น	การให้ความร่วมมือ	ชั้น อดทน	การให้ความสนใจต่อการทำงาน	ความรับผิดชอบ	คะแนนรวม

วันที่.....

ประเมิน.....

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ . บัญชีสหกรณ์. www.cad.go.th
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ . คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ 2544.
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ . ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2544.
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ . การประเมินผลจากสภาพจริง . เอกสารเผยแพร่ กรุงเทพฯ : 2544.
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ . แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2545.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ . การสหกรณ์ในประเทศไทย . กษ 4 /2552 ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ . คู่มือการสหกรณ์ได้เบื้องพระยุคลบาท พระราชดำริ และพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย , 2550.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ . คณะกรรมการจัดทำหนังสือวันสหกรณ์แห่งชาติ ปี 2539 . กรุงเทพฯ : ศิลปะสนองการพิมพ์ , 2539.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ . คู่มือการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถานศึกษา โครงการสหกรณ์ในโรงเรียนภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย , 2550.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ . คู่มือการสอนวิชาการสหกรณ์ในโรงเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด , 2542.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ . สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยฉลองสิริราชสมบัติครบ 50ปี. กรุงเทพฯ : ศิลปะสนองการพิมพ์,2539.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ . พระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช 2542 . กรุงเทพฯ ฯ :

สำนักพิมพ์เมอแอนด์เดิลวังก์ , 2542.

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . สถิติสหกรณ์ในประเทศไทย . ฝ่ายประมวลผลข้อมูล กองแผนงาน ,
กรุงเทพฯ : 2544.

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . รายงานสหกรณ์ . ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . การสหกรณ์ในประเทศไทย . กส 17/2547 ฝ่ายเผยแพร่และ
ประชาสัมพันธ์.

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . ความรู้เรื่องสหกรณ์ . www.cpd.go.th

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . หนังสือพิมพ์สหกรณ์ ฉบับ 4 ปีที่ 66. 2548

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง . กทม. ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย . 2549.

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ . กทม. ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . การสหกรณ์ได้เบื้องพระยุคลบาท . กทม. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย . 2549

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . การส่งเสริมสหกรณ์ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ . กลุ่ม
โครงการพิเศษสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ . สหกรณ์ก้าวไกล ด้วยน้ำพระทัยในหลวง . กทม. ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย . 2542

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ . จอมปราชญ์นักการศึกษา . กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, 2543.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ . พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาการเกษตรไทย .
กทม.อมรินทร์พริ้นติ้ง . 2539

กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ . 50 ปี ของสหกรณ์ในประเทศไทย . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหกรณ์
ขายส่งแห่งประเทศไทย . 2510

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ . แผนพัฒนาการสหกรณ์ 2546-2549

ดิเรก ฤกษ์ห่วย . โครงการตำราพัฒนาชนบท . กทม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . 2537.

ดำรง ปันประนตและสะอาด แก้วเกษ . คุณลักษณะและคุณประโยชน์สหกรณ์ . กทม. ศุภชัย
การพิมพ์, 2547.

ทศนา แชนนี . กระบวนการเรียนรู้ . เอกสารเผยแพร่ กรุงเทพฯ 2545.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.สมุดบัญชีครัวเรือน(รายรับ-รายจ่าย)

นุกูล กรเย็นยงค์. **หลักและวิธีการสหกรณ์**. ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ ฯ : 2548.

เปลื้อง ณ นคร. **ปทานุกรมนักเรียนฉบับปรับปรุงใหม่**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ไทยพัฒนาพานิชย์
จำกัด , 2535

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542. เล่ม 116 ตอนที่ 30 ก ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา
23 เมษายน 2542

พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ . **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการ
สอน**. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทเดอะบาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้น จำกัด , 2524.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์** หน่วยที่ 1 – 7 . กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์บริษัทประชาชน จำกัด , พิมพ์ครั้งที่ 2 . 2548 .

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . **ประมวลสาระชุดวิชาสหกรณ์นานาชาติ** หน่วยที่ 1 – 5
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , พิมพ์ครั้งที่ 1 . 2550 .

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 16 เพชรบุรี . **การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ใน
สถานศึกษา**. เพชรบุรีการพิมพ์ , 2547.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการสอน** .
กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสแควร์ , 2540.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ ฯ : โอ
เดียนสแควร์, 2540

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2542**. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, 2542.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . **12 ขั้นตอนสร้างหลักสูตรท้องถิ่น** . กรุงเทพฯ ฯ :
2544.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน . กระทรวงศึกษาธิการ . **แนวทางการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับประถมศึกษา** . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ,
2545.

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี . **แผนพัฒนาเด็กและ
เยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราช
กุมารี ฉบับที่ 4 2550 – 2559** . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
จำกัด , 2552

สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี . แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีปี 2546 . เอกสารเผยแพร่.

สถาบันราชภัฏเพชรบุรี . พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว . กรุงเทพฯ : นานาสังพิมพ์, 2542.

สุชาติ ทวีพรปฐมกุล . เทคนิคและทักษะเกมมูลฐาน . กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สายสอาด แก้วเกษตรกรรม . สูตรสำเร็จการเป็นวิทยากร . กรุงเทพฯ : สำนักงานข้าราชการพลเรือน , 2535.

สุมาลี วาณิชโรจน์ . การพัฒนาชุมชน . วิทยาลัยครูสวนสุนันทา . 2535

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย . สหกรณ์ไทยร่วมใจเฉลิมฉลอง 72 พรรษา . กทม. ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย . 2542.

อุณนรินทร์ ลิ่มไพบูลย์ . ประมวลเทคนิคการฝึกอบรม . กรุงเทพฯ : สำนักงานข้าราชการพลเรือน , 2521

โอภาสดี เข้มทอง . สหกรณ์ : เครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช . 2548 .

- การแสดงบทบาทสมมุติ.ทีมวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

www.manager.co.th

- เกมสถานการณ์การ

www.pantip.com2cafe2blveplanet2topic2E36030922E3603092.htm2-23k-

- เกมการอบรม ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 7 จ.ขอนแก่น

<http://webhogt.cpd.go.th/css4/>

- การสังเกต

<http://mail.reg.cmu.ac.th>

- การรวมกลุ่ม/การจัดตั้งกลุ่มที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน.ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง มหาวิทยาลัยบูรพา

http://webhogt.cpd.go.th/css8/bangag_1.doc

- การเขียนโฆษณาและประชาสัมพันธ์

<http://regelearning.pagap.ac.th/docu/th203/content/advertise.htm>

- ความสำคัญของการบัญชี

www.pharm.su.ac.th

- ความสำคัญของการบัญชี
<http://utcc2.utcc.ac.th/www/schoolof/accountancy/upload/chapter1/20acc1.ppt>
- ความรู้เกี่ยวกับองค์กรเครือข่าย.สถานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
www.nesac.go.th
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)
www.nesdb.go.th/plan_102index.htm.
- เทคนิคการสัมภาษณ์.นพเก้า ศิริพลไพบุลย์
www.ftpi.or.th/th/knowninf-pcornerdetail.php.pdtlid-177
- เทคนิคการสัมภาษณ์
www.Moethaniteen.com
- เทคนิคการสัมภาษณ์.ดร. คมสร วังษ์รักษา
www.nsdv.go.th
- เทคนิคการสังเกต
www.nsdv.go.th
- เทคนิคการสังเกต
www.Meethaniteen.com
- เทคนิคการระดมสมอง.ประสิทธิ์ เขียวศรี สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
www.Moe.go.th/wijai/brainstroming.htm
- เทคนิคการระดมสมอง
<http://gouth.ftpi.or.th/data/02 Pradvitg Content/PDCA.ppt>
- เทคนิคการประชุม.2548
www.budmgt.com/topics/top02/Meeting-technigve.htm/
- นิทานอีสป 99 เรื่อง
www.thailandcentral.com/bd/tht.ht./
- ประเภทสื่อประชาสัมพันธ์
www.nsdv.go.th/commerce/integrated/อ.จรวัยพร/แผนการใช้โปรแกรม
- ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
www.northernstudy.org/philosophy.htm/
- ชุมชน
<http://www2.onep.go.th/uap/definition.htm>

<http://www.weopenmind.com/board/index.php?topic=5391.msg4639>

- การบริโภค

<http://www.surinarea1.go.th/isresearch/vijai>

- การผลิต

<http://school.obec.go.th/bangkokwit/b2.htm>

<http://www.maceducation.com/e-knowledge/2413117100/04.htm>

- ปัจจัยการผลิต

<http://www.ksu.ac.th:8000/teacher/sakkasam/lesson2.html>

- ผลิตภัณฑ์ OTOP

www.thaigoodview.com/library/.../2549/.../sec04p06.html

- ผลิตภัณฑ์

http://www.franchiseb.com/index.php?type=content&c_id=1320&ct_id=27872

- การกำหนดราคา ราคาผลิตภัณฑ์

<http://cyberlab.lh1.ku.ac.th/clearn/faculty/admin/admin09/UntitledFrameset-total.htm>

